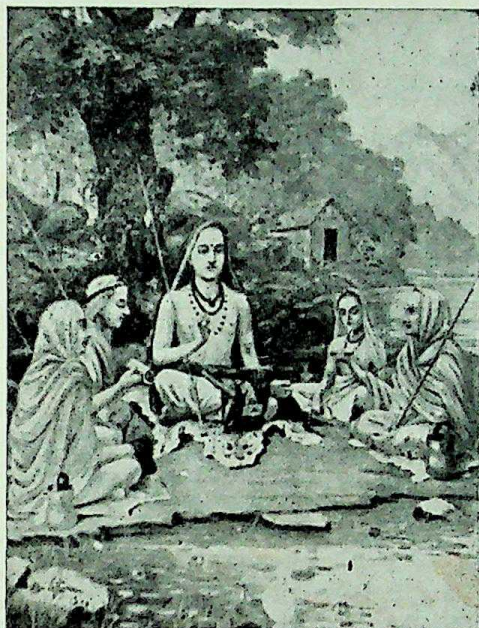

|| ಬ್ರಹ್ಮವ ಸತ್ಯಂ ||

ಶ್ರೀಸದ್ಗುರುರೂಪದೇಶಸಾರಃ—

ಶ್ರುತಿಪ್ರಮಾಣೈಕಮತೇಃ ಸ್ವಕರ್ಮ-

ನಿಷ್ಕಾ ತಯೈನಾತ್ಮವಿಶುದ್ಧಿರಸ್ಯ |

ವಿಶುದ್ಧ ಬುದ್ಧಿಃ ಪರಮಾತ್ಮನೇದನಂ

ತೇನೈವ ಸಂಸಾರಸಮೂಲನಾಶಃ ||

[ವಿನೇಕಚೂಡಾಮಣಿಃ-೧೫೦]

ಶ್ರುತಿಯೇ ಪರಮಪ್ರಮಾಣವು; ಇದನ್ನು ಬಲ್ಲವನು ಶ್ರುತಿವಿಹಿತ ಸ್ವಧರ್ಮನಿಷ್ಠನಾಗುವನು; ನಿಷ್ಕಾಮಸ್ವಧರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನದಿಂದಲೇ ಚಿತ್ತ ಶುದ್ಧಿಯು; ಇದರಿಂದಲೇ ಶ್ರೀಗುರುಮೂಲಕ ವೇದಾಂತಶ್ರವಣಾದಿಗಳಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮತತ್ವಾನುಭವವು; ಈ ಅನುಭವದಿಂದಲೇ ಸಂಸಾರಮೂಲವಾದ ಅಜ್ಞಾನವು ಪೂರ್ಣನಾಶವಾಗಿ, ನೆತ್ಯನಿರತಿಶಯಾನಂದರೂಪಮೋಕ್ಷವು.

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಶ್ರೀಶೃಂಗಗಿರಿಶ್ರೀಜಗದ್ಗುರುಮಹಾಸಂಸ್ಥಾನದ

ಗ್ರಂಥಪ್ರಕಟಣೆಗಳು

ಶ್ರೀಶಂಕರತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನಾನ್ಯತಭೃಂಗಾರಃ |

(ಶ್ರೀಶಂಕರಭಗವತ್ಪಾದವರ ಉಪದೇಶಾನ್ಯತದಿಂದ ತುಂಬಿರುವ
ಚಿನ್ನದ ಬಟ್ಟಲು)

ಶ್ರೀಮದಯ್ಯಣ್ಣದೀಕ್ಷಿತವಿರಚಿತಃ

ನ್ಯಾಸತಾತ್ಪರ್ಯನಿರ್ಣಯಃ

ಸೂತಸಂಹಿತಾಂತರ್ಗತಃ

೧. ವೇದಾರ್ಥ ಅಥವಾ ವೈದಿಕದರ್ಶನಂ |

೨. ಪುರುಷಾರ್ಥಃ |

ಕನ್ನಡತಾತ್ಪರ್ಯಾನುನಾದಃ |

ಶ್ರೀಭಗವತ್ಪಾದವಿರಚಿತಂ

ಸಾಧನಪಂಚಿಕಂ—ಸವಿವರಣಂ |

ಅನುವಾದಕ

ಶ್ರೀಶೃಂಗಗಿರಿ ಕವಿ ನರಸಿಂಹಶರ್ಮಾ

ಅದ್ವೈತಾಶ್ರಮಃ, ನಂಜನಗೂಡು

೧೯೮೧

ಸಮ್ಯಗ್ ಶರಣಗ್ರಂಥಮಾಲಾ : ನಂಜನಗೂಡು

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

ಇದು ೧೯೮೦ರ ಮುದ್ರಣ

೧೦೦೦ ಪ್ರತಿಗಳು CC-0. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಶ್ರೀಶೃಂಗಗಿರಿಶ್ರೀಜಗದ್ಗುರುಮಹಾಸಂಸ್ಥಾನದ
ಗ್ರಂಥಪ್ರಕಟಣೆಗಳು

ಬೆಲೆ : ಐದು ರೂಪಾಯಿಗಳು ಮಾತ್ರ

ಮುದ್ರಕರು:

ವಾಣಿ ಪ್ರೆಸ್ : ಗೀತಾ ರಸ್ತೆ : ಮೈಸೂರು : 4

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

ಪ್ರಾಸ್ತಾವಿಕ—

“ವ್ಯಾಸತಾತ್ಪರ್ಯನಿರ್ಣಯ”-ಗ್ರಂಥವು, ಒಂದು ಅಮೂಲ್ಯವೂ ಅನೋಘವೂ ಆದ ಗ್ರಂಥ. ವಿದ್ವನ್ನಣಿಗಳಾದ ಶ್ರೀಮದಯ್ಯಣ್ಣದೀಕ್ಷಿತರು ಈ ಗ್ರಂಥದ ಕರ್ತೃಗಳೆಂದು ಇವರ ಮಾತಿನಿಂದಲೇ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಇವರ ಮಂಗಳಾಚರಣೆಯ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಇವರೇ ತಿಳಿಸಿರುವಂತೆ,—
 “ಶ್ರೇಯಸ್ಕರವಾಗಿರುವ ಸಾರಮಾರ್ಥಿಕತತ್ತ್ವವು ಯಾವುದೆಂಬುದನ್ನು, ನಿಷ್ಪಕ್ಷಪಾತವಾಗಿಯೂ ದುರಭಿಮಾನವಿಲ್ಲದೆಯೂ, ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿಯೂ ತಿಳಿಯ ಬಯಸುವವರು ಅದನ್ನು ಈ ಗ್ರಂಥದಿಂದಲೇ ತಿಳಿಯತಕ್ಕದ್ದಾಗಿದೆ.”

ಸಾರಮಾರ್ಥಿಕತತ್ತ್ವವು ಅತೀಂದ್ರಿಯವಾದ್ದರಿಂದ, ಅಪಾರುಷೇಯವಾಗಿ ನಿರ್ದುಷ್ಟಪ್ರಮಾಣವಾಗಿರುವ ವೇದಾಂತಗಳಿಂದಲೇ ಇದನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕಾಗಿದೆ. ದುರೂಹಗಳಾಗಿರುವ ವೇದಾಂತಗಳ ಸರಮತಾತ್ಪರ್ಯಾರ್ಥವನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದಲೇ ಭಗವದ್ಬಾದರಾಯಣವ್ಯಾಸಮಹರ್ಷಿಗಳು ಶ್ರೀಮದ್ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರಗಳನ್ನು ವಿರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ದುರ್ಬೋಧಗಳಾಗಿರುವ ಈ ಸೂತ್ರಗಳ ಅರ್ಥವನ್ನು ವಿವರಿಸುವುದಕ್ಕೇಂದು ಹಲವಾರು ವಿದ್ವಾಂಸರು ಭಾಷ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಬರೆದಿರುತ್ತಾರೆ.

ಶ್ರೀಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರಗಳ ಮೇಲೆ ಶಂಕರರು, ರಾಮಾನುಜರು, ಮಧ್ವರು, ಬಲದೇವರು, ಶ್ರೀಕಂಠಾಚಾರ್ಯರು, ನಿಂಬಾರ್ಕರು, ವಲ್ಲಭರು, ವಿಜ್ಞಾನಭಿಕ್ಷುಗಳು, ಭಟ್ಟಭಾಸ್ಕರರು, ಕೇಶವಕಾಶ್ಮೀರಿಗಳು—ಮುಂತಾದವರು ಭಾಷ್ಯಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಶಂಕರರಿಗೆ ಈಚಿನವರು. ಶಂಕರರಿಗೆ ಪ್ರಾಚೀನರಾಗಿ ಭರ್ತೃಪ್ರಪಂಚರು, ವೃತ್ತಿಕಾರರು—ಎಂಬುವವರು ಭಾಷ್ಯಗಳನ್ನು ಬರೆದಿರುವಂತೆ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಸರಿಸಿರುವ ಅಶ್ವರಥರು, ಔಡುಲೋಮಿಗಳು, ಕಾಶಕೃಷ್ಣರು, ಬಾದರಿಗಳು, ಜೈಮಿನಿಗಳು ಅತ್ರೇಯರು, ಕಾಷ್ಠಾಜಿನಿಗಳು—ಇವರುಗಳು ವೇದಾಂತಾರ್ಥವಿಚಾರಪರರೇ ಹೊರತು, ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಭಾಷ್ಯಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದವರೆಂಬಲ್ಲಿ ಪ್ರಮಾಣವಿಲ್ಲ. ಗುಪವರ್ಷರು ಪೂರ್ವೋತ್ತರಮಾಮಾಂಸಾಸೂತ್ರಗಳಿಗೆರಡಕ್ಕೂ ಭಾಷ್ಯಗಳನ್ನು

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ರಚಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ದ್ರವಿಡಾಚಾರ್ಯರೂ ಬ್ರಹ್ಮನಂದಿಗಳೂ ಕೆಲವು ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳಿಗೆ ಭಾಷ್ಯಗಳನ್ನು ಬರೆದಿರುವರೆಂದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ, ಇವರುಗಳು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಪರಸ್ಪರವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿಯೇ ಈ ಸೂತ್ರಗಳ ಅರ್ಥವನ್ನು ವಿವರಿಸಿರುವುದರಿಂದ, ವೇದಾಂತಗಳ ನಿಶ್ಚಿತವಾದ ತಾತ್ಪರ್ಯಾರ್ಥವನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕೆಂಬ ಶ್ರೇಯೋಭಿಲಾಷಿಗಳಾದ ಜಿಜ್ಞಾಸುಗಳಿಗೆ ಇವು ಉಪಯುಕ್ತಗಳಾಗದೆಹೋಗಿವೆ. ಶ್ರೇಯಃಪ್ರಾಪ್ತಿಗೆ ಈ ತತ್ತ್ವಾರ್ಥವನ್ನು ಅವಶ್ಯತೆಯಿಲ್ಲೇ ಬೇಕಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ಇದರ ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ತೋರಿಸಿಕೊಡುವ ಈ ಗ್ರಂಥವು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಪರಮಾದರಣೀಯವೆಂದು ಹೊಸದಾಗಿ ಹೇಳಬೇಕಾದ್ದಿಲ್ಲ.

ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರಗಳಿಗೆ ಭಾಷ್ಯಗಳನ್ನು ವಿರಚಿಸಿರುವ ರಾಮಾನುಜರೂ ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರೂ ಸಹ, ಅದ್ವೈತಸಿದ್ಧಾಂತಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ, ವಿಶಿಷ್ಟಾದ್ವೈತ ಮತ್ತು ದ್ವೈತಪರವಾಗಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ, ಈ ಮತಗಳ ಅನುಯಾಯಿಗಳೂ ಸಹ ತಮ್ಮತಮ್ಮ ಮತಸಿದ್ಧಾಂತಗಳನ್ನೇ ಸಮರ್ಥಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ, ಅದ್ವೈತಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸುವುದರಲ್ಲಿಯೇ ಇವತ್ತಿಗೂ ಸಾಹಸಪರರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಪರಸ್ಪರದ್ವೇಷಾಸೂಯಾದಿಗಳಿಗೆ ಅವಕಾಶವಾಗಿರುವುದಲ್ಲದೆ, ನಮ್ಮ ಶ್ರೇಯಃಸಿದ್ಧಿಗಲ್ಲ ಅಡ್ಡಿಯೂ ಹಾನಿಕರವೂ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ನಾವು ತಿಳಿದಂತೆಲ್ಲ ನಮ್ಮ ಸ್ಥಿತಿಯು ಆಗುತ್ತದೆಯೋ? ನಮ್ಮ ಸ್ಥಿತಿಯು ಇರ.ವಂತೆ ಅದನ್ನು ನಾವು ತಿಳಿಯತಕ್ಕದ್ದೋ?—ಎಂಬುದನ್ನು ತಾಳ್ಮೆಯಿಂದ ವಿಚಾರಮಾಡಬೇಕು. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ, ವ್ಯಾಸತಾತ್ಪರ್ಯ ನಿರ್ಣಯಗ್ರಂಥಕಾರರು ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕಸಿದ್ಧಾಂತದ ನಿರ್ಣಯಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟಿರುವುದು ಪರಮೋಪಕಾರವಾಗಿದೆ. ಇವರು ಅಯ್ಯಣ್ಣದೀಕ್ಷಿತರೆಂದೂ, ವೇಂಕಟಪತಿಗಳ ಮಕ್ಕಳೆಂದೂ, ಅಲ್ಪದ್ರಿಗಳ ತಮ್ಮಂದಿರೆಂದೂ, ಕವಿ ಎಂದರೆ ವಿದ್ವಾಂಸರೆಂದೂ, ಶ್ರೀಧರವೇಂಕಟೇಶ್ವರರ ಶಿಷ್ಯರೆಂದೂ ಇವರ ಮಂಗಳ ಪದ್ಯಗಳಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಕ್ರಿಸ್ತಶಕ 1910-ಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಂಗದ ವಾಣೀ ವಿಲಾಸಮುದ್ರಣಾಲಯದಿಂದ ಮುದ್ರಿತವಾಗಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿರುವ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ, ಈ ಮುದ್ರಣಾಲಯದ ಮಾಲೀಕರಾದ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಟಿ ಕೆ. ಬಾಲಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯರವರು, ತಮ್ಮ ಪೀಠಿಕೆಯಲ್ಲಿ, ಈ ಶ್ರೀವೇಂಕಟೇಶಗುರುಗಳು ಆಯ್ಯಾವಾಳಾ

ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ರಾಗಿದ್ದು ತಂಜಾವೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ತಿರುವನಲ್ಲೂರು ಗ್ರಾಮವಾಸಿಗಳೆಂದೂ, ಪರಮಜ್ಞಾನಯೋಗಸಿದ್ಧರಾದ ಶ್ರೀಸದಾಶಿವ ಬ್ರಹ್ಮೇಂದ್ರರ ಸಮಕಾಲೀನರೆಂದೂ ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆ.

ಇದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು 1909ರಲ್ಲಿ ತಿರುಪತಿಶ್ರೀವೆಂಕಟೇಶ್ವರಮುದ್ರಣಾಲಯದಿಂದ ಈ ಗ್ರಂಥವು ಆಂಧ್ರಲಿಪಿಯಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಿತವಾಗಿದೆ. ಇದು, ಶ್ರೀವೇಂಕಟಗಿರಿಸಂಸ್ಥಾನದ ಪುಸ್ತಕಭಂಡಾರದಲ್ಲಿಯೂ ತಾಳಪತ್ರದ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಪರಿಶೋಧಿಸಿದ ಮುದ್ರಣವು. ಇವೆರಡರಲ್ಲಿಯೂ ಮೂಲಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸವೇನೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ; ಆದರೆ, ಈ ಗ್ರಂಥದ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ, ಗಮನಾರ್ಹವಾದ ಕೆಲವು ಹೊಸವಿಶೇಷಗಳಿವೆ.

ಈ ತಾಳಪತ್ರದ ಪ್ರತಿಯ ಪ್ರಕಾರ—“ಶ್ರೀವೇಂಕಟಪತೇಃ ಸೂನುರಳ್ಳಿ ರೇ ರನುಜಃ ಕವಿಃ | ಅಯ್ಯಣ್ಣೋ ವೈಣಿಕಃ ಕುರ್ವೇ ವ್ಯಾಸತಾತ್ಪರ್ಯ ನಿರ್ಣಯಂ ||”—ಎಂದು ಇದೆ. ಮತ್ತು ಗ್ರಂಥದ ಎರಡು ಪರಿಚ್ಛೇದಗಳ ಕಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ—

“ಇತಿ ಶ್ರೀರಾಧಾಮಾಧವಸಂವಾದಾದ್ಯನೇಕಪ್ರಬಂಧನಿರ್ಮಾಣ ಧುರೀಣಸ್ಯ ಶ್ರೀವೇಂಕಟಪತಿಸಾರ್ವಭೌಮಸ್ಯ ತನೂಭವೇನ; ಸುದಂತಾ ಕಲ್ಯಾಣಾದ್ಯನೇಕಪ್ರಬಂಧರಚನಾಧೌರೇಯಸ್ಯ ಅಳಗಿರಿಕವೇರನುಜೇನ; ವೀಣಾವಾದನಪ್ರವೀಣೇನ; ವೇದಾಂತಸಿದ್ಧಾಂತರಹಸ್ಯಾರ್ಥಪ್ರಕಾಶನ ಧುರಂಧರೇಣ; ಶ್ರೀಮದಯ್ಯನ್ನವಿದ್ವನ್ಮಣಿನಾ ವಿರಚಿತೇ, ವ್ಯಾಸತಾತ್ಪರ್ಯ ನಿರ್ಣಯೇ”—ಎಂದು ಇದೆ.

ಇದರ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ, “ಇವರು ಅಯ್ಯನ್ನಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳೆಂದೂ, ರಾಧಾ ಮಾಧವಸಂವಾದ—ಮುಂತಾದ ಅನೇಕಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ಶ್ರೀವೇಂಕಟಪತಿಕವಿಸಾರ್ವಭೌಮರು ಇವರ ತಂದೆಗಳೆಂದೂ; ಸುಭದ್ರಾ ಕಲ್ಯಾಣ—ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಬಂಧಗಳ ಕರ್ತೃಗಳಾದ ಅಳಗಿರಿಕವಿಗಳು ಇವರ ಅಣ್ಣಂದಿರೆಂದೂ, ಇವರು ವೀಣಾವಾದನದಲ್ಲಿ ನಿಪುಣರಾಗಿದ್ದರೆಂದೂ; ವೇದಾಂತಗಳ ರಹಸ್ಯಾರ್ಥವನ್ನು ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು, ಅದನ್ನು ಪ್ರಕಟಪಡಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಪರಮನಿಪುಣರೆಂದೂ”—ತಿಳಿದುಬರುವುದು.

ಇದರ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ, ರಾಧಾನಾಥನಸಂವಾದವು ಅಂಧಭಾಷೆಯ ಗ್ರಂಥವಾದ್ದರಿಂದ, ಇದರ ಕರ್ತೃಗಳಾದ ವೇಂಕಟಸತಿಕವಿಗಳು ನಂದವೈದಿಕ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೆಂದು ತಿಳಿದುಬರುವುದು; ಆದ್ದರಿಂದ, ಶ್ರೀಅಯ್ಯನ್ನಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ಈ ಸಂಗಡದವರೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವು. ಮುರಿಕಿನಾಡುಸಂಗಡದ ಶ್ರೀವೇಂಕಟೇಶ್ವರರು ಇವರ ವಿದ್ಯಾಗುರುಗಳು. ತಮ್ಮ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಪರಿಮಳಗ್ರಂಥವನ್ನು ಉದಾಹರಿಸಿರುವುದರಿಂದ, ಇವರು ಶ್ರೀಮದಪ್ಪಯ್ಯದೀಕ್ಷಿತರಿಂದ ಈಚಿನವರೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವು.

ಇನ್ನೊಂದು ವಿಶೇಷವೇನೆಂದರೆ—ಈ ತಾಳಪತದ ಪ್ರತಿಯ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ; ವ್ಯಾಸತಾತ್ಪರ್ಯನಿರ್ಣಯಗ್ರಂಥಕಾರರಾದ ಶ್ರೀಮದಯ್ಯನ್ನಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳ ಹಸ್ತಾಕ್ಷರಸಹಿತವಾದ, ಅಂಧಭಾಷೆಯ, ಪ್ರತಿಜ್ಞಾಪತ್ರಿಕೆಯೊಂದು ಇದೆ. ಇದರ ಸಾರಾಂಶ ಹೀಗಿದೆ—

“ಮಹಾರಾಜರಾಜಶ್ರೀಪ್ರಭುಗಳೆ,

ಕಾರ್ತೀರಾಮೇಶ್ವರಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ವಿದ್ವಾಂಸರಲ್ಲಿ ಯಾರಾದರೂ, ನಾನು ಬರೆದಿರುವ “ವ್ಯಾಸತಾತ್ಪರ್ಯನಿರ್ಣಯ”-ಗ್ರಂಥಕ್ಕೆ ಖಂಡನೆಯನ್ನು ಬರೆದು, ಮಧ್ಯಸ್ಥರಾದ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಸಮ್ಮತಿಯನ್ನು ಪಡೆದರೆ, ನಾನು ಇಂಥ ಪ್ರತಿವಾದಿಯ ಶಿಷ್ಯನಾಗುತ್ತೇನೆ; ಇದು ನಿಶ್ಚಿತ;

“ಅದುದರಿಂದ ಶ್ರೀಪ್ರಭುಗಳು ಮಧ್ಯಸ್ಥರಾದ ದ್ವೈತಾದ್ವೈತವಿಶಿಷ್ಟಾದ್ವೈತಮತಗಳ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಸಭೆಯನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿ, ನನ್ನ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು, ಎಂಟು ದಿವಸಗಳೊಳಗೆ ಈ ಗ್ರಂಥದ ವಿಮರ್ಶೆಮಾಡಿ ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ಕೊಡುವಂತೆ ಇವರಿಗೆ ಅಪ್ಪಣೆ ಮಾಡಬೇಕು”—ಎಂದು.

ಇದರೊಡನೆ—

“ಮಹಾರಾಜಶ್ರೀಪ್ರಭುಗಳೆ,

ಶ್ರೀಅಣ್ಣಯ್ಯಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳ ‘ವ್ಯಾಸತಾತ್ಪರ್ಯನಿರ್ಣಯ’-ಗ್ರಂಥಕ್ಕೆ ಯಾರಾದರೂ ಖಂಡನೆಯನ್ನು ಬರೆದು ವಿದ್ವಾಂಸರ ಸಮ್ಮತಿಯನ್ನು ಪಡೆದರೆ, ನಾನೂ ಅಂಥ ಪ್ರತಿವಾದಿಯ ಶಿಷ್ಯನಾಗುತ್ತೇನೆ-ನಿಶ್ಚಿತ”

ಎಂಬ, ಪಿನಾಕಿನೀತಿರಂ ವೇಂಕಟಾದ್ರಿಶಾಸ್ತ್ರೀ—ಎಂಬ ಹಸ್ತಾಕ್ಷರ ಸಹಿತವಾದ ಪತ್ರಿಕೆಯೂ ಇರುತ್ತದೆ.

ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಳಗಿನ ಈ ಮೂರು ಪದ್ಯಗಳಿವೆ—

ಮಾಧ್ವಾ ಮಾಧ್ವಂ ಪುರೇಽಸ್ಥಿ ಅಪಸರತ ಜನಾಲಕ್ಷ್ಮಿ ತಾ
ಲಕ್ಷ್ಮಣೀಯಾಃ
ಶ್ರೀಕಂಠೀಯಾ ನ ಕಂಠಾ ಧ್ವನಯತ ಭವತಾಭಾಸ್ವರಾ
ಭಾಸ್ವರೀಯಾಃ |

ಅಯ್ಯಣ್ಣ ಯ್ಯಾಭಿಧಾನಃ ಕಸಿಲಕಣಭುಗಾದ್ಯುಕ್ತನಾನಾನುವಾದ—
ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರೋಲ್ಲಾಸಿಹಸ್ತೋ ಜಗತಿ ವಿಜಯತೇ ದ್ವೈತಮತ್ತೇಭ
ಸಿಂಹಃ || ೧ ||

ಕಸಿಲಕಣಾದಾದಿಕ್ಯುತೈಃ ಸೂತ್ರೈರ್ದ್ವೈತಾಭಿಮಾನಿಮತ್ತೇಭಾನ್ |
ಅಯ್ಯಣ್ಣ ಸುಧೀರಬಂಧೀದದ್ವೈತಾಖ್ಯೇ ಜಯಸ್ತಂಭೇ || ೨ ||
ಶ್ರೀಕಂಠಮಧ್ವಯಾದವಭಾಸ್ವರರಾಮಾನುಜಾದಿಭಾಷ್ಯಾಣಾಂ |
ಮೂಲೋಚ್ಚೇದನಮಕರೋದ್ವಾಸಮತಸ್ಥಾಪನಾಚಾರ್ಯಃ || ೩ ||
ಈ ಪದ್ಯಗಳ ತಾರ್ಪಯ್ಯವು ಹೀಗಿದೆ—

“ದ್ವೈತಮತವಾದಿಗಳೆಂಬ ಮದ್ದಾನೆಗಳನ್ನು ಭೇದಿಸುವ ಸಿಂಹರಾದ
ಅಯ್ಯಣ್ಣ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು, ಕಸಿಲಕಣಾದ—ಮುಂತಾದ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ತಮ್ಮ
ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡಿರುವ ಅದ್ವೈತಸಿದ್ಧಾಂತದ ಅನುವಾದವೆಂಬ ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರ
ವನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು, ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಜಯತೀಲರಾಗಿ ರಾರಾಜಿಸು
ತ್ತಿದ್ದಾರೆ! ಆದ್ದರಿಂದ, ಎಲೈ ಮಾಧ್ವರೆ, ನೀವು ಇನ್ನುಮುಂದೆ ಇಲ್ಲಿ ಇರ
ಲಾರಿರಿ; ಎಲೈ ರಾಮಾನುಜಾನುಷಾಯಿಗಳೇ, ಯಾರಿಗೂ ಮುಖ ತೋರಿಸ
ಲಾರದೆ ದೂರ ತೊಲಗಿರಿ; ಎಲೈ ಶ್ರೀಕಂಠಮತದವರೇ, ಇನ್ನು ನೀವು ಉಸಿರೆತ್ತ
ಲಾರಿರಿ; ಭಾಸ್ವರಶಿಷ್ಯರೇ, ನೀವು ಇನ್ನು ಬೆಳಕಿಗೆ ಬರಲಾರಿರಿ;

“ಅಯ್ಯಣ್ಣ ವಿದ್ವನ್ನಣಿಗಳು, ದ್ವೈತಮತಗಳಲ್ಲಿ ಅಭಿಮಾನಿಗಳಾಗಿರುವ
ಮತ್ತಗಜಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಕಸಿಲ, ಕಣಾದ—ಮೊದಲಾದವರು ರಚಿಸಿರುವ
ಸೂತ್ರ(ಹಗ್ಗ)ಗಳಿಂದ, ಅದ್ವೈತಸಿದ್ಧಾಂತವೆಂಬ ದೃಢವಾದ ಜಯಸ್ತಂಭ
ದಲ್ಲಿ ಇವರನ್ನು ಕಟ್ಟಿಹಾಕಿದ್ದಾರೆ!!

“ವ್ಯಾಸಮತಸ್ಥಾಪನಾಚಾರ್ಯರಾಗಿರುವ ಶ್ರೀಅಯ್ಯಣ್ಣವಿದ್ವನ್ನಣಿ
ಗಳು, ಶ್ರೀಕಂಠ, ಮಧ್ವ, ಯಾದವ, ಭಾಸ್ವರ, ರಾಮಾನುಜ ಮುಂತಾದವರ

ಭಾಷ್ಯಗಳ ಮೂಲೋಚ್ಚೇದನನ್ನೇ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ!!

‘ಅದ್ವೈತಗ್ರಂಥಕೋಶ’—ಎಂಬ ಗ್ರಂಥದ 56ನೆಯ ಪುಟದಲ್ಲಿ
‘ಅಣ್ಣಯ್ಯದೀಕ್ಷಿತರು’—ಎಂಬ ಅಂಶದಲ್ಲೆ—

“At Venkatagiri a Vidwath sadas seems to have been held, where he threw a challenge to the Pandits and established the correctness of his view.”

“ವೆಂಕಟಗಿರಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಿದ್ವತ್ಸಭೆಯು ಕರೆಯಲ್ಪಟ್ಟು, ಅಲ್ಲಿ ಅಯ್ಯಣ್ಣದೀಕ್ಷಿತರು ಪಂಡಿತರುಗಳ ಮೇಲೆ ಸ್ಪರ್ಧಿಸಿ, ತಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯದ ಸಮಂಜಸತ್ವವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು.”—ಎಂದು ಒಕ್ಕುಣಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ, ಶ್ರೀಅಯ್ಯಣ್ಣದೀಕ್ಷಿತರ ಮೇಲಿನ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾಪತ್ರಿಕೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಮಹಾರಾಜನು ವಿದ್ವತ್ಸಭೆಯನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿ ವಾದವಿವಾದಗಳನ್ನು ನಡೆಯಿಸಲಾಗಿ, ಅದರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಅಯ್ಯಣ್ಣದೀಕ್ಷಿತರು ವಿಜಯಶಾಲಿಗಳಾದರೆಂದು ವಿವರವಾಗುವುದು.

ಇದನ್ನು ಈಗ ಯಾರಾದರೂ ನಂಬದೆ ಇರಬಹುದು. ಅದು ಹೇಗಾದರೂ ಇರಲಿ; ವ್ಯಾಸತಾತ್ಪರ್ಯನಿರ್ಣಯಗ್ರಂಥವು ಈಗಲೂ ಇದೆ; ಅಯ್ಯಣ್ಣ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾಪತ್ರಿಕೆಯೂ ಇದೆ; ವೇದಾಂತಿಗಳೆಂದೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ, ಅದ್ವೈತಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಸಮ್ಮತಿಸದೆ, ತಿರಸ್ಕರಿಸುತ್ತಿರುವ (ರಾಮಾನುಜಮಾಧ್ವ) ಮತೀಯರೂ ಇದ್ದಾರೆ; ವ್ಯಾಸತಾತ್ಪರ್ಯನಿರ್ಣಯಗ್ರಂಥವನ್ನು ಖಂಡಿಸಲು ಈಗಲೂ ಇವರಿಗೆಲ್ಲ ಅವಕಾಶವಿದ್ದೇ ಇದೆ. ಇದುವರೆಗೂ ಇದನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಲು ಯಾರಿಂದಲೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲದಿರುವುದೇ, ಈ ಜಾಂತಧ್ವಾಂತಮತಗಳ ಅವೈದಿಕತ್ವಕ್ಕೂ, ಅದ್ವೈತಸಿದ್ಧಾಂತದ ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕವೈದಿಕತ್ವಕ್ಕೂ ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣವಾಗಿರುತ್ತದೆ!

ಅದ್ವೈತಸಿದ್ಧಾಂತವೇ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾದ ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕಮತವೆಂದು ಹೀಗೆ ನಿಶ್ಚಿತವಾದರೂ, ಇತರ ಮತದವರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಮತಗಳನ್ನು ತೃಪ್ತಿಸಿ ಅದ್ವೈತಮತಕ್ಕೆ ಸೇರಬೇಕೆಂದು ಭ್ರಮಿಸಬಾರದು. ಮತಾಂತರಕ್ಕೆ ಬದಲಾಯಿಸುವುದು ಸರ್ವಥಾ ಅಯುಕ್ತ ಮತ್ತು ಹಾನಿಕರ. “ಸ್ವಧರ್ಮೋ ನಿಧನಂ ಶ್ರೀಭಯಭಾರತಿ” —ಎಂಬುದು ಸರ್ವಜ್ಞ

ಶ್ರೀಪರಮಾತ್ಮನ ಶಾಸನವು. ದೇವ, ಮನುಷ್ಯ ಕೃಮಿ, ಕೀಟ-ಮುಂತಾದ ಭೇದಗಳಿಗೆ ಜನ್ಮವೇ ಕಾರಣವಾಗಿರುವುದು. ಹಾಗೆಯೇ ಸ್ತ್ರೀಪುರುಷಭೇದಕ್ಕೂ ಜನ್ಮವೇ ನಿಯಾಮಕವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇದರಂತೆಯೇ ಶ್ರೀಭಗವನ್ನಯಮಾನುಸಾರವಾಗಿ ಯಾರು ಯಾರಿಗೆ ಯಾವ ಯಾವ ಮತದಲ್ಲಿ ಜನ್ಮವು ಲಭಿಸಿರುವದೋ, ಅವರವರಿಗೆ ಆಯಾ ಮತಗಳ ನಿಯಮಾನುಸರಣಿಯೇ ಶ್ರೇಯಸ್ಕರವೆಂದು ನಿಶ್ಚಿತವು. ಇದೇ ಪರಮಸ್ತಮಾಣವಾಗಿರುವ ಅದ್ವೈತಸಿದ್ಧಾಂತದ ಹಿತಕರವಾದ ಹಿರಿಮೆಯ ಪರಮೋಪದೇಶವು ಪರಸ್ಪರವಿರುದ್ಧಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಆಗ್ರಹಪಡುವ ಇತರ ಮತಗಳಿಗೆ ಇದು ಸಮ್ಮತವಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯವು ಸಿದ್ಧಿಸಲಾರದು. ಅದುದರಿಂದ, ಈ ವಸ್ತುಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಅರಿತು ಕೊಂಡು, ಇತರ ಮತಗಳನ್ನೂ, ಇತರ ಮತಾನುಯಾಯಿಗಳನ್ನೂ ಧ್ವೆಷಿಸದೆ, ದೂಷಿಸದೆ, ಅವರಿಗೆ ವಿರೋಧಮಾಡದೆ, ಎಲ್ಲರೂ ಸ್ವಧರ್ಮನಿರತರಾಗಿ ಶ್ರೇಯೋಭಾಗಿಗಳಾಗತಕ್ಕದ್ದು—“ಸ್ವೇ ಸ್ವೇ ಕರ್ಮಣ್ಯಾಭಿರತಃ ಸಂಸಿದ್ಧಿಂ ಲಭತೇ ನರಃ |”-“ತನ್ನ ಸ್ವಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಅಭಿರತನಾದವನು ಶ್ರೇಯಃಸನ್ನು ಪಡೆಯುವನು.”

ಶ್ರೀಮದಯ್ಯಣ್ಣದೀಕ್ಷಿತರಿಂದ ರಚಿತವಾಗಿರುವ ಈ “ವ್ಯಾಸತಾತ್ಪರ್ಯ ನಿರ್ಣಯ” ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಪರಿಚ್ಛೇದಗಳಿವೆ. ಮೊದಲನೆಯ ಪರಿಚ್ಛೇದದಲ್ಲಿ -ಅದ್ವೈತಸಿದ್ಧಾಂತವೇ ಶ್ರೀವ್ಯಾಸಮಹರ್ಷಿಗಳಿಗೆ ಸಮ್ಮತವಾದ ವೇದಾಂತ ಸಿದ್ಧಾಂತವೆಂಬ ವಿಷಯವು, ಅಬಾಧಿತವಾಗಿಯೂ, ನಿಷ್ಪಕ್ಷಪಾತವಿಚಾರ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿಯೂ ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅದ್ವೈತಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿರುವ ಶ್ರೀಮಚ್ಛಂಕರಭಗವತ್ಪಾದರವರ ಭಾಷ್ಯಾದಿಗಳೇ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕಗಳೆಂದು ಹೀಗೆ ನಿಶ್ಚಿತವಾದಮೇಲೆ, ಅದ್ವೈತಸಿದ್ಧಾಂತದ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ನಿರ್ಗುಣಬ್ರಹ್ಮವೇ ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕತತ್ತ್ವವೆಂಬುದೂ ಸಿದ್ಧಿಸುವುದು. ಆದರೂ, ವ್ಯಾವಹಾರಿಕವಾದ ಸಾಧನಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ, ಸಗುಣಬ್ರಹ್ಮದ ಉಪಾಸನಾದಿಗಳು ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ಶ್ರೀಭಗವತ್ಪಾದರವರ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ, ಸಗುಣಬ್ರಹ್ಮದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಎರಡನೆಯ ಪರಿಚ್ಛೇದದಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿನ ನಿರ್ಣಯರೂಪವಾದ ಕಡೆಯ ವಾಕ್ಯವು ಹೀಗಿದೆ—

“ತಸ್ಮಾದ್ವ್ಯಾಸಾಭಿಮತಕೇವಲಾಸ್ವೈತರೂಪಸಚ್ಚಿದಾನಂದಾಖಂಡ
ನಿರ್ವಿಶೇಷಪರಬ್ರಹ್ಮಣ ಏವ ಮಾಯೋಪಹಿತಾನೂರ್ತ ರೂಪೇಣ
ಜಗಜ್ಜನ್ಮಾದಿಕಾರಣತ್ವರೂಪೇಣ, ಬ್ರಹ್ಮವಿಷ್ಣುರುದ್ರರಾಮಕೃಷ್ಣಾದಿರೂಪೇಣ
ಚ ಮುಮುಕ್ಷುಪಾಸ್ಯತ್ವಂ, ತತ್ರ ಸಾದಾದೇವ ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನಪ್ರಾಪ್ತಿಶ್ಚೈತಿ
ಸರ್ವಂ ರಮಣೀಯಂ |

“ವ್ಯಾಸತಾತ್ಪರ್ಯನಿರ್ಣಾಯಿ ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರಪ್ರಭಾಮಿನಾಂ |
ಸಮಾಸ್ವಾದ್ಯಾಭಿನಂದಂತು ಸನ್ಮನೀಷಿಚಕೋರಕಾಃ ||

“ಬಾದರಾಯಣಸಿದ್ಧಾಂತಕೇವಲಾಸ್ವೈತಡಿಂಡಿಮಃ |
ಉದ್ಘೋಷ್ಯತಾಂ ಸ ವಿದ್ವದ್ಧಿಹೃದ್ಭೇದೇ ಭೇದವಾದಿನಾಂ ||

“ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವೈದಾಂತಸಿದ್ಧಾಂತರಹಸ್ಯಾರ್ಥಪ್ರಕಾಶನಧುರಂಧರೇಣ
ಶ್ರೀಮದಯ್ಯಣ್ಣ ದೀಕ್ಷಿತೇನ ವಿರಚಿತಃ ವ್ಯಾಸತಾತ್ಪರ್ಯನಿರ್ಣಯಃ
ಸಮಾಪ್ತಃ ||”

ಇದರ ತಾತ್ಪರ್ಯಾರ್ಥ —

“ಇದುವರೆಗೂ ನಿರೂಪಿಸಿರುವಂತೆ, ಶ್ರೀಮದ್ಬಾದರಾಯಣವ್ಯಾಸ
ಮಹರ್ಷಿಗಳಿಗೆ ಅಭಿಮತವಾಗಿರುವ, ಕೇವಲಾಸ್ವೈತರೂಪವಾಗಿರುವ,
ಸಚ್ಚಿದಾನಂದಾಖಂಡನಿರ್ವಿಶೇಷಸ್ವರೂಪದ ಪರಬ್ರಹ್ಮವೇ ಮಾಯೋಪಹಿತಾ
ನೂರ್ತಶ್ರೀಪರಮೇಶ್ವರರೂಪವಾಗಿದ್ದು ಸಕಲಜಗತ್ತಿನ ಉತ್ಪತ್ತಿಸ್ಥಿತಿಲಯ
ಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿ, ಬ್ರಹ್ಮವಿಷ್ಣುರುದ್ರರಾಮಕೃಷ್ಣ-ಮುಂತಾದ ರೂಪಗಳಿಂದ
ಮುಮುಕ್ಷುಗಳಿಗೆ ಉಪಾಸ್ಯವಾಗಿ; “ಎರ ಪ್ರಸಾದವಿಂದಲೇ ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನ
ವನ್ನು ಪಡೆದು ಕೃತಾರ್ಥರಾಗುವರೆಂಬುದೇ ಪರಮಾರ್ಥವೆಂದು ಸರ್ವವೂ
ರಮಣೀಯವು.

“ಶ್ರೀಭಗವದ್ವ್ಯಾಸಮಹರ್ಷಿವರ್ಯರ ಮುಖ್ಯತಾತ್ಪರ್ಯಾರ್ಥವನ್ನು
ನಿರ್ಣಯಿಸಿ ತೋರಿಸುವ ‘ವ್ಯಾಸತಾತ್ಪರ್ಯನಿರ್ಣಯ’ವೆಂಬ ಶರದೃತುವಿನ
ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರನ ಪ್ರಭೆಯಾದ ಈ ಬೆಳದಿಂಗಳನ್ನು ಆಸ್ವಾದಿಸಿ, ವಿವೇಕವಂತ
ರೆಂಬ ಚಕೋರಗಳು ಪರಮಾನಂದದಿಂದ ತೃಪ್ತಿಹೊಂದಲಿ!

“ಶ್ರೀಮದ್ಬಾದರಾಯಣ ವ್ಯಾಸಮಹರ್ಷಿಗಳ ಸಿದ್ಧಾಂತಾರ್ಥವಾದ
Sri Vidyaabharathi Book Centre, Sringeri

ಕೇವಲಾದ್ವೈತವೆಂಬ ಈ ನಗಾರಿಯನ್ನು, ದಿಕ್ಕುದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರತಿ
ಧ್ವನಿಗೊಡುತ್ತ, ಭೇದವಾದಿಗಳ ಎದೆಯೊಡೆಯುವಂತೆ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಗಟ್ಟಿ
ಯಾಗಿ ಬಾರಿಸಲಿ!

“ಇಲ್ಲಿಗೆ ಶ್ರೀಮದ್ವೇದಾಂತಸಿದ್ಧಾಂತದ ರಹಸ್ಯಾರ್ಥವನ್ನು ಪ್ರಕಟ
ಪಡಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಮುಂದಾಳಾಗಿ ಸಮರ್ಥರಾಗಿರುವ ಶ್ರೀಮದಯ್ಯಣ್ಣದೀಕ್ಷಿತ
ರಿಂದ ವಿರಚಿತವಾಗಿರುವ ಶ್ರೀವ್ಯಾಸತಾತ್ಪರ್ಯನಿರ್ಣಯ ಗ್ರಂಥವು
ಸಮಾಪ್ತವು.”

ಈ ವ್ಯಾಸತಾತ್ಪರ್ಯನಿರ್ಣಯ ಗ್ರಂಥದ ಮೊದಲನೆಯ ಪರಿಚ್ಛೇದದ
ನನ್ನ ಕನ್ನಡದ ಅನುವಾದ ಮಾತ್ರ ಕ್ರಿಸ್ತಶಕ 1966ರಲ್ಲಿ, ಬಳ್ಳಾರಿಜಿಲ್ಲೆಯ
ಹೊಸಪೇಟೆಯ ನಾರಾಯಣದೇವರಿಕೆರೆ ಶ್ರೀಶಂಕರಜಯಂತಶ್ವವಸಭೆಯಿಂದ
ಈ ಸಭೆಯ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳಾಗಿರುವ ವೇ|| ಬ್ರ|| ಬಿ. ನಾರಾಯಣಭಟ್ಟ
ರಿಂದ, ಮುದ್ರಿತವಾಗಿ ಪ್ರಚಾರವಾಯಿತು. ಇದು ಈಗ ದೊರೆಯುತ್ತಿಲ್ಲ.
ಇದಲ್ಲದೆ, ಈ ಅನುವಾದವು ಸಂಸ್ಕೃತಮೂಲದ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನೇ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ
ಅನುಸರಿಸುವುದರಿಂದ, ಸಂಸ್ಕೃತಭಾಷೆಯ ಮತ್ತು ಶಾಸ್ತ್ರೀಯಸರಣಿಯ ಪರಿ
ಚಯವಿಲ್ಲದ ಓದುಗರನ್ನೇಕರುಇದನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾರದೆ, ಅಮೋಘ
ವಾಗಿರುವ ಈ ಗ್ರಂಥದ ಸಾರಾಂಶವನ್ನು ಸರಳವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸ
ಬೇಕೆಂದು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿದ್ದರಿಂದ, ಮೂಲಗ್ರಂಥದ ಯಾವ ಅರ್ಥವಿಶೇಷವನ್ನೂ
ಬಿಡದೆ, ಸಾಧ್ಯವಾದಮಟ್ಟಿಗೂ ತಿಳಿಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ, ವಿವರಿಸಲು ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಯತ್ನ
ಮಾಡಿರುತ್ತೇನೆ. ಪುಸ್ತಕವು ದೊಡ್ಡದಾಗುವ ಭಯದಿಂದ ಮೂಲಗ್ರಂಥವನ್ನು
ಇಲ್ಲಿಯೂ ಮುದ್ರಿಸಿಲ್ಲ. ಗ್ರಂಥಕಾರರು ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿರುವಂತೆ, ಸನ್ಮತಿ
ಗಳು ಇದರ ಅನ್ವತರಸವನ್ನು ಅಸ್ವಾದಿಸಿ ಕೃತಾರ್ಥರಾಗಲೆಂದು ಹಾರೈಸು
ತ್ತೇನೆ. ನಿಷ್ಪಕ್ಷಪಾತವಿಚಾರಕುಶಲರಾದ ತತ್ವಜಿಜ್ಞಾಸುಗಳಿಗೆ ಈ ಗ್ರಂಥವು
ಪರಮಪ್ರಯೋಜನಕರವಾಗುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ.

ಇಲ್ಲಿ ವಿಮರ್ಶನೀಯಾಂಶಗಳು ಕೆಲವು ಇವೆ—

(೧) “ಸೂತಸಂಹಿತೆಯನ್ನು ಹದಿನೆಂಟು ಬಾರಿ ವಿಮರ್ಶಿಸಿ ಶ್ರೀಭಗವ
ತ್ಪಾದರವರು ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರಭಾಷ್ಯವನ್ನು ರಚಿಸಿದರು”—ಎಂಬ ಸಾಂಪ್ರದಾ

ಯಿಕ ವಚನವನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಿ, ಶ್ರೀಭಗವತ್ಪಾದರವರ ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರ ಭಾಷ್ಯಕ್ಕೆ ಸೂತಸಂಹಿತೆಯು ಮೂಲವೆಂದು ಗ್ರಂಥಕಾರರು ಬರೆದಿರುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಶ್ರೀಭಗವತ್ಪಾದರು ಹೀಗೆಂದು ಎಲ್ಲಿಯೂ ಹೇಳಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಅನಾದಿ ಸಂಪ್ರದಾಯಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವ ವೇದಾಂತಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನೇ ಅವರು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿರುವುದು ಅವರ ಭಾಷ್ಯಗಳಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ.

(೨) “ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರಗಳ ಮೇಲಿನ ಬೋಧಾಯನರ ವಿಸ್ತೃತವಾದ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ರಾಮಾನುಜರು ತಮ್ಮ ಶ್ರೀಭಾಷ್ಯವನ್ನು ಬರೆದಿರುವುದಾಗಿ”—ತಾವೇ ತಿಳಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಶ್ರುತಧರ್ಮಸೂತ್ರಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿರುವ ಬೋಧಾಯನಮಹರ್ಷಿಗಳು ಶುದ್ಧವೈದಿಕಸಂಪ್ರದಾಯ ಸ್ಥರೂ, ಶ್ರೀಪರಮೇಶ್ವರಾರಾಧಕರೂ—ಎಂದು ಸರ್ವಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದಾರೆ; ಇವರು ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರಗಳಿಗೆ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಬರೆದಿರುವ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯಿರುವುದಿಲ್ಲ. ರಾಮಾನುಜರ ಭಾಷ್ಯಕ್ಕೆ ಮೂಲವಾದ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿರುವ ಬೋಧಾಯನರು ಎಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಲ್ಲ—ಇವರ ವೃತ್ತಿಯೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಿಲ್ಲ. ಭಗವತ್ಪಾದರು ತಮ ಭಾಷ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉದಾಹರಿಸಿರುವ ವೃತ್ತಿಕಾರರು ಅದ್ವೈತ ಸಿದ್ಧಾಂತಾವಲಂಬಿಗಳೇ ಆಗಿರುತ್ತಾರೆ; ಆನಂದಮಯಾಧಿಕರಣದ ಮೊದಲಿನ ವೃತ್ತಿಕಾರರಿಗೆ ಸಮ್ಮತವಾದ ವರ್ಣಕದಲ್ಲಿ ಇದು ಸ್ಪಷ್ಟವಿದೆ. ಜ್ಞಾನಕರ್ಮ ಸಮುಚ್ಚಯವು ಮೋಕ್ಷಸಾಧನವೆಂದೂ, ಜೀವಬ್ರಹ್ಮರಿಗೆ ಭೇದಾಭೇದವೆಂದೂ ಇವರಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವು.

ರಾಮಾನುಜರ ಮತಕ್ಕೆ ಪಾಂಚರಾತ್ರಾಗಮವೇ ಪ್ರಮಾಣವು. ಲಕ್ಷ್ಮೀತಂತ್ರವೇ ತಮ್ಮ ಮತಕ್ಕೆ ಮೂಲವೆಂದು ವೇದಾಂತದೇಶಿಕರೇ ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆ. ರಾಮಾನುಜರ ಗುರುಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಅವೈದಿಕರೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತಾರೆ. ಶ್ರುತಿಸ್ಪೃತಿನ್ಯಾಯರೂಪಪ್ರಸ್ಥಾನತ್ರಯಕ್ಕೂ ಪ್ರಚಾರಕರಾಗಿರುವ ಶ್ರೀಬಾದರಾಯಣವ್ಯಾಸರು ಇವರ ಆಚಾರ್ಯಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರದೆ ಇರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹವಾದ ವಿಷಯವು.

ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪರಮತಗಳ ನಿರಾಕರಣೆಯ ಎರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯದ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಪಾಂಚರಾತ್ರಾಗಮದ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯವನ್ನು ವ್ಯಾಸರು ಸಾಧಿಸಿರುವುದು ರಾಮಾನುಜರ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವು ಚಿಂತನೀ ಆಗಿದೆ. ಜೀವನ

ನಿತ್ಯತ್ವವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿರುವ ವ್ಯಾಸರು, ಜೀವನ ಉತ್ಪತ್ತಿಯನ್ನು ಹೇಳುವ ಪಾಂಚರಾತ್ರವನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸಿರುವರೆಂಬುದು ಅಶ್ವರ್ಯವು. ಜೀವನಿಗೆ ಒಂದು ವಿಧದಿಂದ ಉತ್ಪತ್ತಿಯುಂಟು, ಒಂದು ವಿಧದಿಂದ ಇಲ್ಲ—ಎಂಬ ವಾದವೂ ವಿಮರ್ಶಾಸ್ಪದವೇ ಸರಿ.

(೨) “ಪಾಂಚರಾತ್ರಾಗ್ರಾಮದ ಅರ್ಥವೇ ವೇದಗಳಿಗೂ ಸಮ್ಮತ ವಾದದ್ದು”—ಎಂದು ಮಧ್ವರು ಹೇಳಿರುತ್ತಾರಾಗಿ, ಇವರೂ ಪಾಂಚರಾತ್ರಿಕರೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವೇ ಆಗುತ್ತದೆ. ಇವರಿಗೂ ಮೂಲವಾಗಿರುವ ಮೂಲ ರಾಮಾಯಣ, ಬ್ರಹ್ಮತರ್ಕ-ಮುಂತಾದ ಪ್ರಮಾಣಗ್ರಂಥಗಳೂ, ರಾಮಾನುಜರಿಗೆ ಮೂಲಪ್ರಮಾಣವಾಗಿರುವ ಬೋಧಾಯನವೃತ್ತಿಯ ಗೋಷ್ಠಿಗೇ ಸೇರುವಂಥವುಗಳೇ ಸರಿ. ಇವರು ತಮ್ಮ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಮತದ ಸಮರ್ಥನೆಗಾಗಿ ಉದಾಹರಿಸಿರುವ ಶ್ರುತಿಸ್ತೃತ್ಯಾದಿವಚನಗಳೂ ಗಗನಾರವಿಂದಸದೃಶಗಳೇ ಆಗಿವೆ.

“ಸರ್ವೇ ವೇದಾ ಯತ್ಪದಮಾಮನಂತಿ; ವೇದೈಶ್ಚ ಸರ್ವೈರಹಮೇವ ವೇದ್ಯಃ |”—ಎಂಬ ವಚನಗಳಿಗೆ ಯಥಾಶ್ರುತಾರ್ಥಗ್ರಾಹಿಗಳಾಗಿ—“ವೇದದ ಎಲ್ಲ ಪದಗಳಿಗೂ ಹರಿಯೆಂದೇ ಅರ್ಥವೆಂದು ವಾದಿಸುವ ಇವರ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವೈಖರಿಯು ಅಸದೃಶವೇ ಸರಿ | “ನ ಸುರಾಂ ಪಿಬೇತ್”—“ಮದ್ಯಪಾನವನ್ನು ಮಾಡಬಾರದು”—ಎಂಬ ಶ್ರುತಿಯು ಮಾತಿನಲ್ಲಿರುವ ‘ಸುರಾ’—ಶಬ್ದಕ್ಕೆ—“ಸುರಾ ಹರೇರ್ಗುಣಾಃ ಪ್ರೋಕ್ತಾಃ |”—ಎಂಬ ಸ್ವಕಪೋಲ—ಕಲ್ಪತವಚನಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಉದಾಹರಿಸಿ, “ಸುರಾ—ಎಂದರೆ ಹರಿಯು ಗುಣಗಳು”—ಎಂಬ ಇವರ ಅರ್ಥವಿವರಣೆಯು ಎಂಥ ಸುಡಿತರನ್ನೂ ಚಿರಗು ಮಾಡದಿರದು. ಇದಕ್ಕೆ ಯಾರಾದರೂ ಬೇರೊಂದು ಅರ್ಥವನ್ನು ಹೇಳಿದರೆ, ಅದನ್ನು ಸರಿಯಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳುವುದಾದರೂ ಹೇಗೆ?

ಹರಿಃ, ಗೌಃ—ಮುಂತಾದ ನಾನಾರ್ಥಕಪದಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಒಂದು ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಒಂದೇ ಅರ್ಥವನ್ನೂ, ಒಂದು ಪ್ರಕರಣಕ್ಕೆ ಒಂದೇ ತಾತ್ಪರ್ಯಾರ್ಥವನ್ನೂ ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಅಂಗೀಕರಿಸಬೇಕೆಂದು ಶಾಸ್ತ್ರದ ನಿಯಮವಿದೆ—“ಅನೇಕಾರ್ಥತ್ವಸ್ಯಾನ್ಯಾಯ್ಯತ್ವಾತ್”—ಎಂದು. ಅನೇಕಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ತಾತ್ಪರ್ಯವನ್ನು ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ಯಾವ ಮಾತಿಗೂ ನಿಶ್ಚಿತವಾದ ಅರ್ಥವೇ

ಇಲ್ಲವೆಂದಾಗಿ; ವ್ಯವಹಾರವೇ ಅವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗುವುದು.

(೪) ವೇದಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆಲ್ಲ ಒಂದೇ ತಾತ್ಪರ್ಯಾರ್ಥವಾಗಿರಬೇಕೆಂಬುದು ಹೀಗೆ ಸಮಂಜಸವಾಗಿರುವಲ್ಲಿ, —ವೇದಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ —‘ಇದೇ ತಾತ್ಪರ್ಯಾರ್ಥವೆ’ —ನು ಒಂದು ಅರ್ಥವು ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಲಾಗಿ, ಇತರ ಅರ್ಥಗಳೆಲ್ಲವೂ ಅಯಥಾರ್ಥಗಳೆಂದು ಹೇಳದಿದ್ದರೂ —ಸಿದ್ಧಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು ಇತರ ಮತಗಳ ದೂಷಣೆಯಾಗುವದೆಂದು ಭಾವಿಸಲು ಕಾರಣವಿಲ್ಲ. ಆಯಾ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಆಯಾ ಮತಗಳು ಪ್ರಮಾಣಗಳಾಗಿ ಅನುಸರಣೀಯಗಳಾಗಿವೆಯೆಂಬುದನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದೇ ಆಗಿದೆ.

ವೇದಾಂತಶಾಸ್ತ್ರಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಆಕ್ಷೇಪಿಸಿ ನಿರಾಕೃತಗಳಾಗಿರುವ ದ್ವೈತವಾದವು, ಸಾಂಖ್ಯವೈಶೇಷಿಕಾದಿಮತಗಳ ದ್ವೈತವೇ ಹೊರತು, ಮಾಧ್ವರಾಮಾನುಜಾದಿಮತಗಳ ದ್ವೈತಗಳಲ್ಲ; ಇವು ಖರವಿಷಾಣಸದೃಶಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ. ವಿಚಾರ್ಯವಿಷಯಗಳೇ ಅಲ್ಲ —ಇವು ಮೋಕ್ಷೋಪಯೋಗಿಗಳೂ ಅಲ್ಲ —ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿತಗಳಾಗಿರುವ ಭಕ್ತಿಪ್ರಪತ್ತಿಗಳು ಶಾಸ್ತ್ರಸಂಪ್ರದಾಯಸಮ್ಮತಗಳಾದ ಸಾಧನೆಗಳೂ ಅಲ್ಲ. ಶ್ರೀಮಧ್ವಸೂದನಸರಸ್ವತಿಗಳು, ಶ್ರೀಬ್ರಹ್ಮಾನಂದರು, ಶ್ರೀಭಟ್ಟತ್ರೈಲೋಚಕಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು. ಶ್ರೀಅಪ್ಪಯ್ಯದೀಕ್ಷಿತರು —ಮುಂತಾದವರು ಮಾಧ್ವರಾಮಾನುಜರುಗಳ ಆಕ್ಷೇಪಗಳನ್ನೂ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳನ್ನೂ ಚೆನ್ನಾಗಿಯೇ ನಿರಾಕರಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ, ಕಾಪಿಲಕಾಣಾದಾದಿ ಮತಗಳಂತೆ ಮಾಧ್ವರಾಮಾನುಜಾದಿಮತಗಳೂ ಅದ್ವೈತವೇದಾಂತಸಿದ್ಧಾಂತಕ್ಕೆ ಯಾವ ರೀತಿಯಿಂದಲಾದರೂ ಉಪಯುಕ್ತವಾದಾವೆಂದೂ ತಿಳಿಯುವ ಹಾಗಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ, ಕಾಪಿಲಾದಿಮತಗಳು ವೇದಾಂತಗಳೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳದೆ, ವೈದಿಕಮತಕ್ಕೆ ಬೇರೆಯಾಗಿದ್ದುಕೊಂಡೇ, ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತಿವೆ. ಮಾಧ್ವರಾಮಾನುಜಾದಿಮತಗಳಾದರೂ ವೇದಾಂತಮತಗಳೆಂದೇ ಹೇಳಿಕೊಂಡು, ವೇದಾಂತವಾಕ್ಯಗಳಿಗೆ ಅಪಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುತ್ತ, ವಂಚಕಮತಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ; ವೇದಾಂತಸಿದ್ಧಾಂತಕ್ಕೆ ಉಪಕಾರಿಗಳಾಗದೆ, ವಿರೋಧಿಗಳೇ ಆಗಿರುತ್ತವೆ. ಸಂದೇಹಪಡುವವರಾಗಿರಲಿ, ಆಕ್ಷೇಪಮಾಡುವವರಿಗಾಗಲಿ ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಹೇಳುವಾಗ, ಯಾವರೀತಿಯಿಂದಲಾದರೂ ಆತನಿಗೆ ಸಮಾಧಾನವಾಗುವಂತೆ

ಉತ್ತರವನ್ನು ಹೇಳಿದರೆ ಮಾತ್ರ ಯುಕ್ತವಲ್ಲ; ಮತ್ತೇನೆಂದರೆ, ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾದ ರೀತಿಯಿಂದಲೇ, ಯಥಾರ್ಥವನ್ನು ತಿಳಿಸಬೇಕು. ಅದ್ವೈತದ್ವಾಂತದ ಅನೇಕಪ್ರಕಾರಗಳು ಇಂಥವುಗಳಾಗಿರುತ್ತ, ಸಮಂಜಸಗಳಾಗಿವೆ; ವೇದಾಂತಗಳೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವ ಇತರ ಮತಗಳು ಹೀನವಾಗಿರುತ್ತ, ಹೇಯಗಳೇ ಆಗಿವೆಯೆಂದು ತಿಳಿಯತಕ್ಕದ್ದು.

“ಆಚಾರ್ಯೋ ಜ್ಞಾನೋಪದೇಷ್ಠಾ ಮಿಥ್ಯಾ, ಶಾಸ್ತ್ರಂ ಚ ಮಿಥ್ಯಾ, ಶಾಸ್ತ್ರಪ್ರಮಾತಾ ಚ ಮಿಥ್ಯಾ, ಶಾಸ್ತ್ರಜನ್ಯಂ ಜ್ಞಾನಂ ಚ ಮಿಥ್ಯಾ-ಏತತ್ಸರ್ವಂ ಮಿಥ್ಯಾಭೂತೇನೈವ ಶಾಸ್ತ್ರೇಣಾವಗಮ್ಯತೇ ಇತಿ ವರ್ಣಯಂತಿ | (ವೇದಾರ್ಥಸಂಗ್ರಹಃ |)

“ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸುವ ಆಚಾರ್ಯನು ಸುಳ್ಳು; ಶಾಸ್ತ್ರವೂ ಸುಳ್ಳು; ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಕೇಳುವವನೂ ಸುಳ್ಳು; ಶಾಸ್ತ್ರದಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ತಿಳಿವೂ ಸುಳ್ಳು; ಇವೆಲ್ಲವೂ ಸುಳ್ಳಾಗಿರುವ ಶಾಸ್ತ್ರದಿಂದಲೇ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆಂದು ವರ್ಣಿಸುತ್ತಾರೆ”—ಎಂದು ರಾಮಾನುಜರು ತಮ್ಮ ವೇದಾಂತಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವುದು, ಇವರ ಅದ್ವೈತಸಿದ್ಧಾಂತದ ಪರಿಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದೆ |

ಎಲ್ಲ ಮುಳ್ಳು ಬಾಧಕವೇ ಆದರೂ, ಕಾಲಿಗೆ ಚುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಬಾಧೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಮುಳ್ಳನ್ನು ತೆಗೆದು, ನೆಮ್ಮದಿಯನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಲು ಬಾಧಕಸ್ವರೂಪದ ಮತ್ತೊಂದು ಮುಳ್ಳೇ ಸಾಧಕವಾಗುವುದು. ಬ್ರಹ್ಮಕ್ಕೆ ಬೇರೆಯಾದುದೆಲ್ಲ ಮಿಥ್ಯಾಭೂತವೇ ಆದರೂ, ಮಿಥ್ಯಾ ಆಗಿ ಬಾಧಕವಾಗಿರುವ ಸಂಸಾರವನ್ನು ಬಾಧಿಸಲು, ಮಿಥ್ಯಾ ಆಗಿರುವ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಸಾಧನೆಯೇ ಸಾಧಕವಾಗುವದೆಂಬುದು ಇವರಿಗೆ ತಿಳಿಯದಿರುವುದು ಅಶ್ಚರ್ಯವೇ ಸರಿ. ಮಿಥ್ಯಾ—ಎಂದರೆ ಸುಳ್ಳೆಂದು ತಿಳಿಯುವುದೂ ಇಂಥಾದ್ದೇ ಆಗಿದೆ. ಮಿಥ್ಯಾ—ಎಂದರೆ—“ಬಾಧಿತವಾಗುವಂಥಾದ್ದು” —ಎಂದು ಅರ್ಥವು. ಸಂಸಾರವು ಸತ್ಯವಾಗಿದ್ದು, ಬಾಧಿತವಾಗದುದಾದರೆ, ಅನಿವೋಕ್ಷವೇ ಗತಿಯಾಗುವುದು.

“ಯೇ ತು ಕಾರ್ಯಕಾರಣಯೋರನನ್ಯತ್ವಂ ಕಾರ್ಯಸ್ಯ ಮಿಥ್ಯಾ ತ್ವಾತ್ರಯೇಣ ವರ್ಣಯಂತಿ, ನ ತೇಷಾಂ ಕಾರ್ಯಕಾರಣಯೋರನನ್ಯತ್ವಂ

ಸಿದ್ಧೃತಿ, ಸತ್ಯಮಿಥ್ಯಾರ್ಥಯೋರ್ಭೇದಕ್ಕಾನುಸರಣೀ; ತಥಾ ಸತಿ ಬ್ರಹ್ಮಣೋ
ಮಿಥ್ಯಾತ್ವಂ, ಜಗತಃ ಸತ್ಯತ್ವಂ ವಾ ಸ್ಯಾತ್ ||

(ಶ್ರೀಭಾಷ್ಯಂ |)

“ಕಾರ್ಯಕಾರಣಗಳಿಗೆ ಅನನ್ಯತ್ವವನ್ನು ಹೇಳುವ ಅದ್ವೈತಿಗಳು
ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಿಥ್ಯಾ ಎಂದು ಒಪ್ಪುವುದರಿಂದ, ಕಾರ್ಯಕಾರಣಗಳಿಗೆ
ಅನನ್ಯತ್ವವು ಸಿದ್ಧಿಸುವುದಿಲ್ಲ; ಏಕೆಂದರೆ, ಸತ್ಯಮಿಥ್ಯಾವಸ್ತುಗಳು ಒಂದೆಂದಾಗು
ವುದಿಲ್ಲ; ಹಾಗಾಗುವ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ, ಬ್ರಹ್ಮವೇ ಮಿಥ್ಯಾ, ಜಗತ್ತೇ ಸತ್ಯ—ಎಂದಾಗ
ಬಾರದೇಕೆ?”—ಎಂಬ ಶ್ರೀಭಾಷ್ಯದಲ್ಲಿನ ರಾಮಾನುಜರ ವಚನವು, ಇವರ
ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞತೆಗೆ ಮತ್ತೊಂದು ಕುರುಹು. ‘ಅನನ್ಯ’ ಎಂದರೆ ‘ಐಕ್ಯ’ ಎಂದು
ಇವರು ಭ್ರಾಂತರಾಗಿರುವುದು ಅಶ್ಚರ್ಯವು! ಕಾರ್ಯವಾದ ಗಡಿಗೆಯು ಅದರ
ಕಾರಣವಾದ ಮಣ್ಣಿಗೆ—“ಅನನ್ಯ,” “ಅನ್ಯವಲ್ಲ”;—ಅನ್ಯ ಎಂದರೆ—“ಸ್ವತಂತ್ರ
ವಾದ ಸತ್ತಾಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳದ್ದು” ಎಂದರ್ಥ—“ಅನನ್ಯ” ಎಂದರೆ ಕಾರಣಕ್ಕೆ
ಬೇರೆಯಾದ ಸ್ವತಂತ್ರವಾದ ಸತ್ತೆ ಇಲ್ಲದ್ದು, ಐಕ್ಯ ಎಂದರ್ಥವಲ್ಲ; ಮಣ್ಣು ನ್ನೂ
ಅದರ ಕಾರ್ಯವಾದ ಗಡಿಗೆಯನ್ನೂ ಒಂದೆಂದು ಯಾರೂ ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ!
ಪರಮತವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ತಿಳಿಯದೆ, ಮನಬಂದಂತೆಲ್ಲ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು,
ದೂಷಿಸುವುದು ಪ್ರಾಜ್ಞತೆಯೆನಿಸದು!

“ಅನನ್ಯಾಶ್ರಿತಯಂತೋ ಮಾಂ ಯೇ ಜನಾಃ ಪರ್ಯುಪಾಸತೇ”
—ಎಂಬ ಶ್ರೀಭಗವದ್ಗೀತೆಯ ಮಾತಿನ ‘ಅನನ್ಯಾಃ’—ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ—
“ನನಗೆ ಅನನ್ಯರಾಗಿದ್ದು ಕೊಂಡು—ಅನ್ಯರಾಗಿಲ್ಲದವರಾಗಿ”—ಎಂದು ಸ್ಪಷ್ಟ
ವಾಗಿ ಅರ್ಥವಾಗುವಲ್ಲಿ, ‘ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನನಗೆ ಬೇರೆ ಗತಿಯಿಲ್ಲ—ನೀನೇ
ನನಗೆ ಗತಿಯು’—ಎಂದು ನಂಬಿಕೊಂಡು” —ಎಂಬ ದ್ವೈತಿಗಳ ವಿವರಣೆಯು
ಶ್ಲಾಘನೀಯವೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ !

ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಜನಾಂಗದವರಿದ್ದರೂ, ಎಲ್ಲರೂ ವರ್ಣಾಶ್ರಮ
ನಿಯಮವನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸುತ್ತ, ಇದರ ಉತ್ತರ್ಪವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿಕೊಡುತ್ತಿರು
ವಂತೆ; ಇತರ ಮತದವರೆಲ್ಲರೂ ಅದ್ವೈತಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ದೂಷಿಸುವುದನ್ನೇ
ಮುಖ್ಯ ಗುರಿಯಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಅದ್ವೈತಸಿದ್ಧಾಂತದ ಹಿರಿಮೆ
ಯನ್ನೇ ಪ್ರಖ್ಯಾಪಿಸಿಕೊಡುತ್ತಿದೆ! ರಾಮಾನುಜರ—ತದೇತದವಿದಿತಾದ್ವೈತ

ಪ್ರಸ್ತಾವಿಕೆ

೧೫

ಯಥಾತ್ಮಾನಾಂ ಭೇದವಾದಶ್ರದ್ಧಾಲುಜನಸಬಹುಮಾನಾವಲೋಕನ
ಲಿಪ್ತಾವಿಜೃಂಭಿತಂ—“ಅದ್ವೈತದ ಯಥಾರ್ಥವನ್ನರಿಯದ, ಭೇದವಾದದಲ್ಲಿ
ಶ್ರದ್ಧಾವಂತರಾಗಿರುವ ಜನಗಳಿಂದ—“ಇದೇನು, ಇವರು ಅದ್ವೈತವನ್ನು
ಹೇಗೆ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತಾರೆ”—ಎಂದು ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ನಮ್ಮನ್ನು ನೋಡಲಿ
ಎಂಬ ಆಸೆಯಿರುವಂಥವರ, ವಿಜೃಂಭಣೆಯು ಇದು”—ಎಂದು ಅದ್ವೈತ
ಮತವನ್ನು ದೂಷಿಸಲು ಆರಂಭಿಸಿರುತ್ತಾರೆ.

“ಯೇ ಪುನರ್ವಿಧ್ಯಾತ್ವಂ ತಾಮಸಬುದ್ಧಯಃ ಪ್ರತಿಪಾದಯಂತಿ,
ತೈರ್ಬ್ರಹ್ಮವಾದಾಃ ಸೂತ್ರಶ್ರುತಿನಾಶನೇನ ತಿಲಾಪಾಃಕೃತಾ ವೇದಿತವ್ಯಾಃ |
ಅಂತಃಪ್ರವಿಷ್ಟಜೋರವಧಾರ್ಥಮೇವೈಷ ಆರಂಭಃ |”

—“ಯಾವ ತಾಮಸಬುದ್ಧಿಗಳು (ಅದ್ವೈತಪ್ರತಿಪಾದಕರಾದ ಶಂಕರರು)
ವಿಧ್ಯಾತ್ವವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತಿರುವರೋ, ಅವರಿಂದ ಸೂತ್ರ ಮತ್ತು ಶ್ರುತಿ
ಗಳ ನಾಶಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟು, ಬ್ರಹ್ಮವಾದಗಳಿಗೆ ತಿಲಾಂಜಲಿಕೊಡಲ್ಪಟ್ಟಂತೆ
ತಿಳಿಯತಕ್ಕದ್ದು; ಒಳಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿರುವ ಕಳ್ಳರ ವಧೆಗಾಗಿಯೇ ನಮ್ಮ ಈ
ಕಾರ್ಯವಾಗಿದೆ”—ಎಂದು ವಲ್ಲಭರು ಪ್ರಲಾಪಿಸಿರುತ್ತಾರೆ.

ಭಾಸ್ಕರರ ಆವೇಶದ ಮಾತುಗಳು ಇನ್ನೂ ವಿಶೇಷತರವಾಗಿವೆ—

“ಕಾರ್ಯಕಾರಣಯೋರನಿತ್ಯತ್ವಾದಿತ್ಯನೇನ ಹೇತುನಾತ್ಮೈಕತ್ವಂ
ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯತೇ ಭವತಾ | ಸ ಚಾಯಮಸಿದ್ಧೋ ಹೇತುಃ | ಸರ್ಗಾನಭ್ಯಾಸ
ಗಮೇ, ವಿಯದಾದಿಸರ್ವಂ ನಿತ್ಯಂ ಮೀಮಾಂಸಕಾನಾಮಿವ ಪ್ರಸಚ್ಛೇತ |....
ಕಥಮಿದಂ ಮಾಯಾನೂತ್ರಂ ಪ್ರಮಾಣಮಂತರೇಣ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾತುಂ ಶಕ್ಯಂ? |
‘ತ್ರಿವೃತಂ ತ್ರಿವೃತಮೇಕೈಕಂ ಕರವಾಣಿ’—ಇತಿ ಬುದ್ಧಿಪೂರ್ವಂ ಪರದೇವತಾ
ಪ್ರವೃತ್ತೇಃ | ತದಭಿಪ್ರಾಯಮಜ್ಞಾತ್ವಾ, ಕೋ ನಾಮಾದೃಷ್ಟನಿರ್ಭಯಃ
ಸರ್ವಂ ಮಿಥ್ಯೇತಿ ಕಲ್ಪಯಿತುಮರ್ಹೇತ್? |....ಕಾ ಜೇಯಮವಿದ್ಯಾ ಸತ್ತ್ವಾ
ಸತ್ತ್ವಾಭ್ಯಾಮನಿರ್ವಚನೀಯಾ?—ಯಸ್ಯಾಃ ಕಾರ್ಯಮಿದಂ ಕೃತ್ಸ್ನಂ
ವ್ಯವಹಾರಾಯ ಕಲ್ಪತೇ | ನಿರ್ವಕ್ತುಂ ಸಾ ನ ಶಕ್ಯೇತಿ ವಚನಂ ವಂಚನಾ
ತ್ವಕಂ ||”

“ಕಾರ್ಯಕಾರಣಗಳು ಅನಿತ್ಯವಾಗಿವೆಯೆಂಬ ಕಾರಣದಿಂದಲ್ಲವೆ
ನಿನ್ನಿಂದ ಆತ್ಮೈಕತ್ವವು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿದೆ. ಈ ಕಾರಣವು ಸಿದ್ಧವಾದ್ದು
ದಲ್ಲ; ಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಅನಿತ್ಯವಾದವೆಂದು ಕಂಡುಬಂದಾಗಲೇ ನಿರ್ವಾಣಮಾಂಸಕ

ರಂತೆ ನಿತ್ಯವೇ ಆಗುವುದು....ಪ್ರಮಾಣವಿಲ್ಲದೆ—‘ಇನ್ನೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಮಿಥ್ಯಾ’—
ಎಂದು—ಹೇಗೆ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾದೀತು! “ಮೂರು ಮೂರಾಗಿ
ಮಾಡುತ್ತೇನೆ”—ಎಂದು ಬುದ್ಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪರದೇವತೆಯು ಪ್ರವರ್ತಿಸು
ತ್ತದೆಯೆಂದು ಶ್ರುತಿಯು ಬೋಧಿಸುತ್ತದೆ; ಇದರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು
ಅರಿಯದೆ, ಪಾಪಪುಣ್ಯರೂಪ ಅದೃಷ್ಟದ ಭಯವಿಲ್ಲದ ಯಾವನುತಾನೆ—‘ಎಲ್ಲ
ಮಿಥ್ಯಾ’—ಎಂದು ಕಲ್ಪಿಸಲು ಯೋಗ್ಯನಾದಾನು?....ಸತ್ವಾಸತ್ಯಗಳಿಂದ
ನಿರ್ವಚನಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳುವ ಆ ಅವಿದ್ಯೆಯು
ಯಾವುದು?—

“ಯಾವ ಅವಿದ್ಯೆಯ ಎಲ್ಲ ಕಾರ್ಯವೂ ವ್ಯವಹಾರಕ್ಕೆ ಸಮರ್ಥ
ವಾಗಿದೆಯೋ, ಅಂಥ ಅವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ನಿರ್ವಚನಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂಬ
ಮಾತೇ ವಂಚನೆಯ ಮಾತು”—ಎಂಬುದು ಭಾಸ್ಕರರ ಹಾರಾಟದ ಕೂಗು!

ಕೇಶವಕಾಶ್ಮೀರಿಗಳ ವೈಭವದ ಒಕ್ಕಣೆಯನ್ನೂ ನೋಡಿ—

“ಕಿಂ ಚ; ಈಶ್ವರಸ್ಯಾತಾತ್ವಿಕತ್ವೇ, ನಿರೀಶ್ವರಸಾಂಖ್ಯಾದಿಭ್ಯೋಽ
ವೈದಿಕೇಭ್ಯಃ ಸಿದ್ಧಾಂತಸ್ಯ ಪರಮಂಚನಂ ವಿನಾ ಕೋ ವಾ ವಿಶೇಷಃ? |
....ಯದಿ ಪ್ರಪಂಚಮಿಥ್ಯಾತ್ವವಾದಃ ಶ್ರುತಃ ಸ್ಯಾತ್ತರ್ಹಿ ಶುಕ್ತಿರಜತಾದಿ
ದೃಷ್ಟಾಂತಾ ವೇದೇ ಉಪನ್ಯಸ್ತಾಃ ಸ್ಯುಃ”

“ಮತ್ತೂ; ಈಶ್ವರನನ್ನು ಆತಾತ್ವಿಕನೆಂದು ಹೇಳುವುದಾದರೆ,
ಅವೈದಿಕರಾಗಿರುವ ನಿರೀಶ್ವರಸಾಂಖ್ಯಾದಿಗಳಿಗಿಂತ ನಿನ್ನ ಸಿದ್ಧಾಂತಕ್ಕೆ, ಪರರ
ವಂಚನೆಯಿಲ್ಲದೆ, ಬೇರೆ ವಿಶೇಷವೇನು?....ಪ್ರಪಂಚಮಿಥ್ಯಾವಾದವು ಶ್ರುತಿಗೆ
ಅಭಿಪ್ರೇತವಾಗಿದ್ದರೆ, ವೇದದಲ್ಲಿ ಶುಕ್ತಿರಜತ—ಮುಂತಾದ ದೃಷ್ಟಾಂತ
ಗಳನ್ನು ಉದಾಹರಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು!”—ಎಂದು.

ವಲ್ಲಭರು ಶ್ರೀಶಂಕರರನ್ನು ತಾಮಸಬುದ್ಧಿಗಳೆಂದೂ, ಕಳ್ಳರೆಂದೂ
ನಿಂದಿಸಿರುವರು. ಭಾಸ್ಕರರ ಆವೇಶವೂ ಅಕಾಂಡತಾಂಡವವೇ—“ಕಾರ್ಯ
ಕಾರಣಭಾವವೇ ವಾಸ್ತವವಲ್ಲವೆಂದಮೇಲೆ ಜಗತ್ತು ನಿತ್ಯವಾಗುವುದು ಹೇಗೆ?
ಶ್ರುತಿಯ ತಾತ್ಪರ್ಯವಾಗಲಿ ವ್ಯವಹಾರದ ಸ್ವರೂಪದ ಪರಿಜ್ಞಾನವಾಗಲಿ
ಇವರಿಗಿದೆಯೇ? ಅದೃಷ್ಟನಿರ್ಭಯರು ತಾವೇ ಆಗಿರುತ್ತ—‘ತನ್ನಂತೆ ಪರರನ್ನು
ಕಳ್ಳರೆಂದು ಸಿದ್ಧಾಂತಿಸುವ ಕಳ್ಳ’ರಾಗಿರುವರೆಂದು ಹೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ಕೇಶವ
ಕಾಶ್ಮೀರಿಗಳ ಉದ್ಘೋಷವೂ ಅವಿಚಾರಿತಮಣೀಯವೇ—ಜಗತ್ತನ್ನೇಕ್ಷಕ

ಗಲಾದ ಜಗದೀಶ್ವರತ್ವಾದಿಗಳು ವಸ್ತುಸ್ವರೂಪವಾಗುತ್ತವೆಯೇ?—ಜಪಾ ಕುಸುಮಾವೇಕ್ಷನಾದ ಸ್ವಟಿಕದ ರಕ್ತತ್ವವು ಸ್ವಟಿಕದ ಸ್ವರೂಪವೇ? ಮೃದ್ವುಟದ ವೃಷ್ಟಾಂತವು ಶ್ರುತಿಯಲ್ಲಲ್ಲವೇ? ಮೃದ್ವುಟಕ್ಕೂ ಶ್ರುತಿರಜತಕ್ಕೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ವೇನಿದೆ? ಶ್ರುತಿಯು ವಿಕಾರಹೊಂದದೆ ರಜತಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿರುತ್ತೇ, ಘಟಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿರುವ ಮೃತ್ತಾ ವಿಕಾರರಹಿತವೇ ಆಗಿಲ್ಲವೇ?

ಬೃಹದಾರಣ್ಯಕಭಾಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಂಗಾತ್ ಬಂದಿರುವ—“ತಾರ್ಕಿಕ ಬಲೀವರ್ಧಿಃ”—“ಎಂಬುದೊಂದೇ ತ್ರೀಮದ್ಭಗವತ್ಪಾದರವರ ವಿಪುಲವಾದ ವಾಚ್ಛಿಯಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತಪುಷ್ಪವೆಂದು ಹೇಳಬಹುದಾದ ಒಂದು ಶಬ್ದವು! ತ್ರೀಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರಭಾಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಜೌದ್ಧನನ್ನು ಕುರಿತ—“ನಿರಂಕು ಶತ್ವಾನ್ವತೇ ತುಂಡಸ್ಯ”—ಎಂಬಲ್ಲಿ ತುಂಡಶಬ್ದವನ್ನು ಅಶ್ಲೀಲವೆಂದು ಕೆಲವರು ಭಾವಿಸಬಹುದು; ಅದು ಸರಿಯಲ್ಲ; ತ್ರೀವಿಘ್ನೇಶ್ವರನನ್ನು ವಕ್ರತುಂಡನೆಂದು ಸ್ತುತಿಸುವುದೇನೂ ಅಶ್ಲೀಲವಲ್ಲ.

ಇದರಂತೆಯೇ ಇವರುಗಳ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳೆಲ್ಲವೂ, ಅದ್ವೈತಮತದ ಮೇಲಿನ ದ್ವೇಷಪೂರ್ವಕವಾಗಿ, ಅದ್ವೈತಸಿದ್ಧಾಂತಕ್ಕೆ ಸಮ್ಮತನಾದ ಅರ್ಥವು ಬರದಂತೆ, ಅನ್ಯಥಾ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಮಾಡುವ ಸಾಹಸವೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. “ತತ್ತ್ವಮಸಿ”—ವಾಕ್ಯಕ್ಕೆ ಮಾಡುವ ಇವರುಗಳ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವೈಖರಿಯೇ ಇದಕ್ಕೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದೆ. ಅದ್ವೈತಸಿದ್ಧಾಂತದ ಗಂಧವೂ ಇಲ್ಲದ ಇವರುಗಳು ಅದನ್ನು ದೂಷಿಸಲು ಹೊರಟಿರುವರೆಂಬುದು ಸದ್ವಿಚಾರಶೀಲರಿಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುವುದು.

(೫) ತ್ರೀಬಾದರಾಯಣವ್ಯಾಸರು ರಚಿಸಿರುವ ತ್ರೀಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರಗಳ ಮೇಲಿನ ದ್ವೈತಾದ್ವೈತಾದಿಪರಸ್ಪರ ವಿರುದ್ಧಾರ್ಥಪ್ರತಿಪಾದಕಗಳಾಗಿರುವ ಭಾಷ್ಯಗಳಲ್ಲಿ—“ತ್ರೀವ್ಯಾಸರ ಅಭಿಮತಾರ್ಥವು ಯಾವುದು?”—ಎಂಬುದನ್ನು ವಿಮರ್ಶಿಸುವುದರಲ್ಲಿ,—“ಪಕ್ಷಪಾತರಹಿತರಾಗಿ ಬೋಧ್ಯಗಳಾದ ಮಧ್ಯಸ್ಥರು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ”—ಎಂದು ವ್ಯಾಸತಾತ್ಪರ್ಯನಿರ್ಣಯಗ್ರಂಥಕಾರರು ಹೇಳಿರು ತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಹೇಳಿರುವಂತೆ ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಆಸ್ತಿಕ-ನಾಸ್ತಿಕ-ತಾಂತ್ರಿಕ ಮತದವರು ಯಾರೂ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟಮತಾಭಿನಿವೇಶಕರಾಗಿರುತ್ತ ಮಧ್ಯಸ್ಥರಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ಸರಿಯೇ. ಆದರೂ—ತತ್ತ್ವವಿಚಾರಕುಶಲ ರಾಗಿರುತ್ತ, ಭಾರತೀಯದರ್ಶನಗಳಲ್ಲಿ ಅಭಿಮಾನಶೂನ್ಯರಾಗಿರುವ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ

ದೇಶದ ವಿಮರ್ಶಕರು ಮಧ್ಯಸ್ಥರಾಗುವರು” — ಎಂದು ಆಧುನಿಕರು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡುತ್ತಾರೆ.

ಇದು ಕೇವಲ ಭ್ರಾಂತಿಯೇ ಸರಿ. ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ವಿಮರ್ಶಕರಿಗೆ ಪ್ರಮಾಣದ ಪರಿಚಯವೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಒಪ್ಪುವುದೇ ಅಯೋಗ್ಯವೆಂದೂ, ಕೇವಲ ಒಣತರ್ಕದಿಂದಲೇ ತತ್ತ್ವವನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸಬೇಕೆಂದೂ ವಾದಿಸುವ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯವಿದ್ವಾಂಸರಿಗೆ, ಪ್ರಮಾಣಗಳ ಬಲಾಬಲಗಳನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ಗಗನಕುಸುಮಾಯಮಾನವೇ ಸರಿ! ನಮ್ಮ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನಮಾಡಿ ಅನ್ಯಗಳ ಮೇಲೆ ವಿಮರ್ಶೆಮಾಡುವ ಮಹಾಸಾಹಸವನ್ನು ಅವರು ವಹಿಸಿರುವುದು ಅದ್ಭುತವೇ ಹೌದು. ಆದರೆ, ಅದಲ್ಲವೂ, ನಮ್ಮ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದ ದೋಷವನ್ನು ಎತ್ತಿ, ನಮ್ಮ ಜನರಿಗೆ ಅದರಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆಯು ಕೆಡುವಂತೆ ಮಾಡುವುದೇ ಅವರ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಹೇಯಗಳೇ ಆಗಿವೆ! “ಭಾರತೀಯಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಒಂದು ಕಡೆ ಹೊಗಳುವುದು, ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆ ಹೀಯಾಳಿಸುವುದು” — ಇದೇ ಅವರ ವಿಮರ್ಶೆಯ ವೈಭವವಾಗಿದೆ! ಫೀಬೋಮಹಾಶಯನು — “ಶಂಕರರ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವು ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳಿಗೆ ಸಮಂಜಸವಾಗಿದೆ; ರಾಮಾನುಜರ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವು ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿದೆ” — ಎಂದು ಒಕ್ಕುಣಿಸಿರುವನು! ಇಂಥವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು ಲೇಶಮಾತ್ರಕ್ಕೂ ನಿರ್ಣಯೋಪಯೋಗಿಯಾಗಲಾರವು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಸರ್ವಜ್ಞರಾದ ಶ್ರೀಬಾಹರಾಯಣವ್ಯಾಸರು ಶ್ರೇಯಃಸಿದ್ಧಿಗೆ ಉಪಯೋಗವಾಗದ ಕಿ ಶ್ವಿಯ, ಇಸ್ಲಾಂ — ಮುಂತಾದ ಮತಗಳ ವಿಷಯವನ್ನು ವಿಚಾರಕ್ಕೇ ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲವೆಂದು ಕೈ ಬಿಟ್ಟಿರುವರು.

ಭರತಖಂಡವು ಕರ್ಮಭೂಮಿ; ಭೂಲೋಕದ ಇತರ ದೇಶಗಳು ಮೈಜ್ಞದೇಶಗಳು ಕರ್ಮಭೂಮಿಯ ಚಂಡಾಲನೂ ಪರದೇಶದವರಿಗಿಂತಲೂ ಉತ್ತಮನು. ಸದ್ವಿಚಾರಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನೇ ಈಶ್ವರನು ಅವರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿರುವುದಿಲ್ಲ — “Implicit obedience is the first qualification” — “ಏಕೆ, ಏನು, ಹೇಗೆ? — ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಪ್ರಶ್ನೆಮಾಡದೆ, ಹೇಳಿದಂತೆ ಕೇಳಿಕೊಂಡಿರತಕ್ಕದ್ದು” — ಎಂಬುದೇ ಆ ಮತಗಳ ಪ್ರಥಮ ಸೂತ್ರವಾಗಿದೆ.

“ತಮ್ಮಂತೆ ಪರರನ್ನೂ ತಿಳಿಯುವುದು ಸಹಜವು—”ಎಂಬ ನಾಣ್ಣುಡಿ ಯಂತೆ, ನಮ್ಮ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನರಿಯದ ಅವರು, ‘ನಮ್ಮ ವೇದಗಳನ್ನು’— ಋಷಿಗಳೆಂಬುವವರು ಆಗಾಗ ತಮಗೆ ತೋರಿದಂತೆ ರಚಿಸಿದರು—”ಎಂದೇ ನಂಬಿರುತ್ತಾರೆ; ಇವರ ವಿಚಾರಶಿಕ್ಷಾಶಿಕ್ಷಿತರಾಗಿರುವ ನಮ್ಮವರೂ ಹೀಗೆಯೇ ನಂಬಿರುತ್ತಾರೆ! ಆದರೆ ಎಂಥ ವಿಚಾರಚತುರರಾದರೂ, ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳಂತೆ ಉಹಿಸಿ ಬರೆದ ವಿಷಯಗಳು ಯಥಾರ್ಥಗಳೆಂದಾಗಲಿ, ಅವುಗಳನ್ನು ನಂಬಿಕೊಂಡು ಅವರಂತೆ ನಡೆಯುವವರಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗುವುದೆಂಬಲ್ಲಿಯಾಗಲಿ ನಿಶ್ಚಯವೇನು? ಇತರರು ಇವುಗಳನ್ನು ಹಿತಕರಗಳೆಂದು ಹೇಗೆ ನಂಬಿ ಗ್ರಹಿಸಲಾದೀತು? ಪ್ರಮಾಣವಿಲ್ಲದೆ ಅರ್ಥನಿಶ್ಚಯವು ಹೇಗಾಗುವುದು? ಆದ್ದರಿಂದಲೇ—ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವೊಂದನ್ನೇ ಪ್ರಮಾಣವೆಂದು ಅಂಗೀಕರಿಸುವ ಚಾರ್ವಾಕರನ್ನೂ ಸಹ, ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯವರನ್ನಾಗಿ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಸ್ವೀಕರಿಸಿರುತ್ತಾರೆ—ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರು ಇವರಿಗಿಂತಲೂ ಕೆಳಮಟ್ಟದವರೇ ಆಗಿರುತ್ತಾರೆ!

“ಕ್ಯಾಂಟ್, ಸ್ಪಿನ್‌ನೋಜಾ—ಮುಂತಾದ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯವಿಚಾರಚತುರರು ಪ್ರಮಾಣಸಹಾಯವಿಲ್ಲದೆ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿಯೇ ಅದ್ವೈತಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿರುತ್ತಾರಷ್ಟೆ” —ಎಂದರೆ? ಇರಬಹುದು; ಆದರೂ “ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು ಹಾಗೆಂದಾಯಿತೇ ಹೊರತು—ಅದು ಯಥಾರ್ಥವೆಂದು ಸಿದ್ಧಿಸುವುದು ಹೇಗೆ?”

ಶ್ರೀಮಚ್ಛಂಕರಭಗವತ್ಪಾದರವರು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿರುವ ಕೇವಲಾದ್ವೈತ ಸಿದ್ಧಾಂತವೇ ಶ್ರೀಬಾದರಾಯಣವ್ಯಾಸರಿಗೆ ಸಮ್ಮತವಾದ ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕ ವೈದಿಕಸಿದ್ಧಾಂತವೆಂದು ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿರುವುದು. ಆದಕಾರಣ ವೈದಿಕಮತಾವಲಂಬಿಗಳು ಶ್ರೀಭಗವತ್ಪಾದರವರ ಭಾಷ್ಯಾದಿಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು, ಸಂಪ್ರದಾಯಜ್ಞರಾದ ವಿದ್ವಾಂಸರುಗಳಿಂದ ಅಧ್ಯಯನಮಾಡಿ, ತತ್ತ್ವವನ್ನು ವಿಶದವಾಗಿ ಅರಿತುಕೊಂಡು, ತಮ್ಮ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಹಾಗೆ ಸಾಧನೆಗಳಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿ ತಕ್ಕದ್ದು.

ಶ್ರೀಮಚ್ಛಂಕರಗುರುಸಾರ್ವಭೌಮರು ಹೀಗೆ ಅಬಾಧಿತವಾಗಿರುವ ವೈದಿಕಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ್ದೇ ಆಲ್ಲದೆ, ಜಗತ್ತಿನ ಕ್ಷೇಮಕ್ಕಾಗಿ ಈ ತತ್ತ್ವಾರ್ಥವು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿ ಇರುವಂತೆ ಭರತ

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri
 ಖಂಡದ ನಾಲ್ಕು ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಮಠಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ, ಸದ್ಗುರು ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಪ್ರವರ್ತಿಸಿರುವುದು ಸರ್ವಪ್ರಸಿದ್ಧವೇ ಇದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಣಾಮ್ನಾಯಪೀಠವು ಶ್ರೀಶೃಂಗಗಿರಿಶ್ರೀಶಾರದಾಜಗದ್ಗುರುಪೀಠವೆಂದು ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಿದೆ. ಈ ಪರಂಪರೆಯ ಆಚಾರ್ಯರುಗಳೆಲ್ಲರೂ ಶ್ರೀಭಗವತ್ಪಾದ ರವರ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನೇ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತ, ಧರ್ಮರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿಯೇ ಶ್ರಮವಹಿಸಿರುವುದು ಈ ಪರಂಪರೆಯ ಚರಿತ್ರೆಯಿಂದ ಸಿದ್ಧವಿದೆ.

ಪ್ರಕೃತ ಈ ಪೀಠದಲ್ಲಿ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರುವ ಶ್ರೀಶ್ರೀಮದಭಿನವವಿದ್ಯಾ ತೀರ್ಥಮಹಾಸನ್ನಿಧಾನದವರೂ, ಇವರ ಕರಕಮಲಸಂಜಾತರಾಗಿರುವ ಶ್ರೀಶ್ರೀಭಾರತೀತೀರ್ಥಸನ್ನಿಧಾನದವರೂ ವೈದಿಕತತ್ತ್ವದ ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕೆ ಸಾಧನೆಯಾಗಿರುವ ವೈದಿಕಧರ್ಮದ ಪ್ರಚಾರಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ನಿತ್ಯವೂ ಜಾಗರೂಕರಾಗಿರುವುದು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವೇ ಇದೆ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡಜನತೆಯು ಉಪಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಶ್ರೇಯಸ್ಕಾಮಿಗಳು ಇವುಗಳ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ಪಡೆಯ ತಕ್ಕದ್ದೆಂದು ಹೇಳಬೇಕಾದ್ದಿಲ್ಲ.

ಶ್ರೀಮತ್ಸ್ವಾಮಿಮಹಾಪುರಾಣಾಂತರ್ಗತವಾಗಿರುವ ಶ್ರೀಮತ್ಸ್ವಾತರೆ ಸಂಹಿತೆಯು ವೈದಿಕಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ವಿಶದವಾಗಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವ ಗ್ರಂಥ ವಾಗಿದೆ. ವೈದಿಕಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ತಿಳಿಯಬಯಸುವ ಜಿಜ್ಞಾಸುಗಳ ಉಪಯೋಗ ಕಕ್ಕಾಗಿ, ಶ್ರೀಸೂತಸಂಹಿತೆಯ ಎರಡು ಅಧ್ಯಾಯಗಳ ಅರ್ಥವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ— “ವೇದಾರ್ಥ ಅಥವಾ ವೈದಿಕಸಿದ್ಧಾಂತ; ಮತ್ತು ಪುರುಷಾರ್ಥ”—ಎಂಬ ಎರಡು ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಜಗತ್ಪ್ರಸಿದ್ಧಕರ್ತೃವಾಗಿರುವ ಸಾಕ್ಷಾದ್ಬ್ರಹ್ಮದೇವನೇ ದೇವತೆಗಳಿಗಾಗಿ ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳನ್ನು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಮಾಡಿರುವ—“ಶ್ರೀಬ್ರಹ್ಮಗೀತೆ”—ಯೂ ಶ್ರೀಸೂತಸಂಹಿತೆಯ ಒಂದು ಭಾಗವಾಗಿದೆ. ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳ ಯಥಾರ್ಥ ವಾದ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ವಿವರಿಸುವ ಈ ಬ್ರಹ್ಮಗೀತೆಯೂ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಪ್ರಕಟಿಸಲ್ಪಡಲಿದೆ.

ಅನಾದಿಸತ್ಸಂಪ್ರದಾಯಾನುಸಾರವಾಗಿ ವೇದಾಂತಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವ ನನ್ನ ನೂರಾರು ಗ್ರಂಥಗಳು ಇದುವರೆಗೆ ಮುದ್ರಿತಗಳಾಗಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿವೆ. ಆದರೆ, ಅವುಗಳ ಪ್ರತಿಗಳು ಈಗ ದೊರೆ

ಪ್ರಾಸ್ತಾವಿಕ

೨೧

ಯುತ್ತಿಲ್ಲ, ಶೃಂಗಗಿರಿಶ್ರೀಜಗದ್ಗುರುಗಳವರ ಅದೇಶಾನುಸಾರ, ಕನ್ನಡಜಿಜ್ಞಾಸುಗಳ ಉಪಯೋಗಕ್ಕಾಗಿ, ಈ ಗ್ರಂಥಗಳು ಈಗ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಪುನರ್ಮುದ್ರಣವಾಗುತ್ತಿವೆ. ಶ್ರೇಯಃಕಾಂಕ್ಷಿಗಳು ಇವುಗಳ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ವಡೆಯುವರೆಂದು ಹಾರೈಸುತ್ತೇನೆ.

ನಿರ್ವತ್ಯರ್ಥವಂ ನಿಖಿಲಜಗತೀಕ್ಷ್ಣೇಮಕೃತ್ಯಂ ಪ್ರಜಾನಾಂ
ಶೌತಂ ವರ್ಣಾಶ ಮನಿಯಮಿತಂ ಧರ್ಮಮಾಸ್ಥಾಪಯಿತ್ವಾ |
ಕೀರ್ತಿಸ್ತಂಭಾನಿವ ಚತಸ್ಸಸು ಮಠಾನ್ ಸ್ಥಾಪಯಿತ್ವಾ ಚ ದಿಕ್ಷು
ಸ್ವೀಯಂ ಧಾಮ ಪ್ರವೇದೇ ನಿಖಿಲಜಗತೀಸದ್ಗುರುಃ ಶಂಕರೋಽಯಂ ||

ನಿಖಿಲಜಗದೇಕಗುರುವಾಗಿರುವ ಶ್ರೀಶಂಕರನು, ಈ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಶ್ರುತಿ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿರುವ ವರ್ಣಾಶ್ರಮಧರ್ಮವನ್ನು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿ, ಭರತಖಂಡದ ನಾಲ್ಕು ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ತಮ್ಮ ಅಚ್ಚಳಿಯದ ಕೀರ್ತಿಸ್ತಂಭಗಳಂತೆ, ಮಠಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ, ಜಗತ್ತಿಗೆ ಕ್ಷೇಮವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿ, ತನ್ನ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ವಿಜಯಗೈದನು.

ಇತಿ ವಿದ್ವದ್ವಿನೇಯಃ
ಶೃಂಗಗಿರಿ ಕವಿ ನರಸಿಂಹಶರ್ಮಾ

“ಅದ್ವೈತಾಶ್ರಮ”

೫, ರಮಾ, ಲಕ್ಷ್ಮೀಅಗ್ರಹಾರ

ನೆಂಜನಗೂಡು-೫೭೧೩೦೧

ದುರ್ಮತಿ ಸಂ|| ಶ್ರೀಶಂಕರಜಯಂತಿ

೮-೫-೧೯೮೧.

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ವಿಷ್ವನ್ಮಣಿ ಶ್ರೀಮದಯ್ಯಣ್ಣ ದೀಕ್ಷಿತವಿರಚಿತ

ವ್ಯಾಸತಾತ್ಪರ್ಯನಿರ್ಣಯ

ಶ್ರೀಶಾಸ್ತ್ರತೀಂದುಮಕುಟಾಕೃತಿ ಚೋಪಸೇವ್ಯ-

ವಿಶ್ವಾತ್ಮಕಂ ತದುಪಸೇವಿತ ಜೀವರೂಪಂ |

ವಿಶ್ವಾತ್ಮಕಂ ತದುಪಭೋಗಪದಂ ಯದೀಡೇ

ತದ್ಬ್ರಹ್ಮ ಸತ್ಯ ಸುಖಬೋಧನಿಜಸ್ವರೂಪಂ

|| ೧ ||

ಇದು ಗ್ರಂಥಕಾರರ ಮಂಗಳಪದ್ಯ. ಅಖಂಡಾದ್ವಿತೀಯಸಚ್ಚಿದಾನಂದ ಸ್ವರೂಪದ ಪರಬ್ರಹ್ಮವೇ ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕತತ್ತ್ವವು. ಈ ಪರಬ್ರಹ್ಮವು ಮಾಯೋಪಾಧಿಯ ವಶದಿಂದ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯಾದ ವಿಷ್ಣುರೂಪವೂ, ಶ್ರೀಚಂದ್ರಶೇಖರಪರಶಿವಸ್ವರೂಪವೂ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಇಹಪರಗಳ ಶ್ರೇಯೋಭ್ಯುದಯಗಳ ಸಿದ್ಧಿಗೆ ಪರಮೇಶ್ವರನ ಈ ರೂಪಗಳು ಸೇವ್ಯಗಳಾಗಿವೆ. ಪರತತ್ತ್ವವಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮವು, ಇವುಗಳನ್ನು ಸೇವಿಸುವ ಜೀವರ ಮತ್ತು ಈ ಜೀವರಿಗೆ ಭೋಗಕ್ಕೆ ಸಾಧನವಾಗಿರುವ ದ್ವೈತಜಗತ್ತಿನ ವಾಸ್ತವಸ್ವರೂಪವೂ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ಪರಬ್ರಹ್ಮಪರತತ್ತ್ವವನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿ ಸೇವಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಯದ್ವೀಕ್ಷಾಖಿಲಲೋಕಕಿಲ್ಬಿಷತಮಸ್ತಾಂಡಸ್ಯ ಚಂಡದ್ಯುತಿಃ

ಸೂಕ್ತಿಯಸ್ಯ ವಿರಕ್ತಿಭಕ್ತಿಭಗವದ್ಬೋಧಪ್ರರೋಹಾವನಿಃ |

ಬ್ರಹ್ಮಾನಂದಸುಧಾಬ್ಧಿ ಮಂಥನಗಿರಿಯುಸ್ಯೋಪದೇಶಕ್ರಮಃ

ತಸ್ಮೈ ಶ್ರೀಧರವೇಂಕಟೇಶಗುರವೇ ಕುರ್ವೇ ಪ್ರಣಾಮಾಯುತಂ || ೨ ||

ಇದು ಗುರುನಮಸ್ಕಾರರೂಪವಾದ ಮಂಗಳಾಚರಣೆಯು. ಶ್ರೇಯಃ-ಪ್ರಾಪ್ತಿಗೆ ಪರಮಾತ್ಮಭಕ್ತಿಯಂತೆ ಶ್ರೀಗುರುಭಕ್ತಿಯೂ ಅನಶ್ಯವಾದುದು.

ಶ್ರೀಧರವೇಂಕಟೇಶಗುರುಗಳ ಕೃಪಾದೃಷ್ಟಿಯು, ಇವರ ಭಕ್ತರ ಪಾಪವೆಂಬ ಗಾಢವಾದ ಕತ್ತಲೆಗೆ ತೀಕ್ಷ್ಣ ಕಿರಣನಾದ ಸೂರ್ಯನಂತೆ ನಾಶಮಾಡುವಂಥದ್ದು; ಇವರ ಉಪದೇಶದ ಮಾತುಗಳು ಶ್ರೇಯಸ್ಕರಗಳಾದ ನೈರಾಗ್ಯ, ಭಗವದ್ಭಕ್ತಿ, ಸಮ್ಯಗ್ಜ್ಞಾನ-ಇವುಗಳನ್ನು, ಹುಲುಸಾಗಿ ಬೆಳೆಸುವ ಉತ್ತಮ ಕ್ಷೇತ್ರವು; ಇವರು ಉಪದೇಶ ಮಾಡುವ ರೀತಿಯು ಬ್ರಹ್ಮಾನಂದವೆಂಬ

ಅಪಾರವೂ ಅಗಾಧವೂ ಆಗಿರುವ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಕಡೆದು, ಅದರ ಅನ್ಯತರಸವನ್ನು ನೀಡುವ ಮಂದರಪರ್ವತವು ಇಂಥ ಮಹಿಮಾಶಾಲಿಗಳಾಗಿರುವ ಶ್ರೀಗುರುವರ್ಯರಿಗೆ ನಿರಂತರವೂ ಸಹಸ್ರಾರುಪ್ರಣಾಮಗಳನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಶ್ರೀವೇಂಕಟಪತೇಃ ಸೂನುರಲ್ಯಪ್ರೇರನುಜಃ ಕವಿಃ |

ಅಯ್ಯಣ್ಣದೀಕ್ಷಿತಃ ಕುರ್ವೇ ವ್ಯಾಸತಾತ್ಪರ್ಯನಿರ್ಣಯಂ || ೩ ||

ಇಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಪರಿಚಯವನ್ನೂ, ತಾವು ರಚಿಸುವ ಗ್ರಂಥದ ಪರಿಚಯವನ್ನೂ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತಾರೆ.

ಈ ಗ್ರಂಥಕರ್ತೃಗಳು ಅಯ್ಯಣ್ಣದೀಕ್ಷಿತರೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ಕವಿಗಳು—ಎಂದರೆ ವಿದ್ವಾಂಸರು. ಇವರು ವೇಂಕಟಪತಿಗಳ ಮಕ್ಕಳೂ, ಅಲ್ಪದ್ರಿಗಳ ತಮ್ಮಂದಿರೂ ಆಗಿರುವರು. ಇವರು, ಶ್ರೀಬಾದರಾಯಣವ್ಯಾಸಮಹರ್ಷಿಗಳು ರಚಿಸಿರುವ ಶ್ರೀಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರಗಳ ನಿಶ್ಚಿತವಾದ ತಾತ್ಪರ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸಿ ತೋರಿಸುವಂಥ 'ವ್ಯಾಸತಾತ್ಪರ್ಯನಿರ್ಣಯ'ವೆಂಬ ಗ್ರಂಥರತ್ನವನ್ನು ರಚಿಸಿರುತ್ತಾರೆ.

ಪಕ್ಷಪಾತವಿನಿರ್ಮುಕ್ತೈರ್ವೈದಿಕೈರ್ಲೌಕಿಕೈರಸಿ !

ತತ್ತ್ವಜಿಜ್ಞಾಸುಭಿಃ ತತ್ತ್ವಮಸ್ಮಿನ್ಗ್ರಂಥೇಽವಧಾಯತಾಂ || ೪ ||

ತಮ್ಮ ಗ್ರಂಥದ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ—ವೈದಿಕರೇ ಆಗಲಿ, ಲೌಕಿಕರೇ ಆಗಲಿ, ಸರ್ವರಿಗೂ ಶ್ರೇಯಸ್ಕರವಾಗಿರುವ ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕತತ್ತ್ವವನ್ನು, ಪಕ್ಷಪಾತದುರಭಿಮಾನಗಳಿಲ್ಲದೆ, ಯಥಾರ್ಥವಾಗಿ ತಿಳಿಯಬೇಕೆಂದು ಬಯಸುವವರು, ಅಂಥ ತತ್ತ್ವವನ್ನು ಈ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತಿಳಿಯಲಾಗುವುದು.

ಈ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿ, ಈಗ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಆರಂಭಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನು ಪರಮದಯೆಯಿಂದ ಲೋಕವನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಭಗವದ್ವ್ಯಾಸಮಹರ್ಷಿಗಳ ರೂಪದಿಂದ ಅವತರಿಸಿದನು. “ಎಲ್ಲ ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳ ಪರಮತಾತ್ಪರ್ಯಾರ್ಥವೇ ಪರಮ ಪುರುಷಾರ್ಥವಾದ ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಸಾಧನವಾದುದು” ಅದರಿಂದ, ಪರಸ್ಪರ

ವಿರುದ್ಧಾರ್ಥಗಳಾಗಿ ತೋರಿಬರುತ್ತಿರುವ ಈ ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳ ಅರ್ಥವನ್ನು ಮಂದಮತಿಗಳಾಗಿರುವ ಜನರು ಹೇಗೆ ತಿಳಿಯಲಾರದಾರು” — ಎಂದು ಪರಿಭಾವಿಸಿ ಶ್ರೀವ್ಯಾಸರು ಇದನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸಿ ತೋರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ — “ಅಥಾತೋ ಬ್ರಹ್ಮ ಜಿಜ್ಞಾಸಾ” — ಎಂದು ಆರಂಭವಾಗಿ — “ಅನಾವೃತ್ತಿಃ ಶಬ್ದಾತ್” — ಎಂಬವರೆಗಿನ ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದರು

ಶ್ರೀಶಿವಪುರಾಣದ ಏಕಾದಶರುದ್ರಸಂಹಿತೆಯಲ್ಲಿ ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಹೇಳಿದೆ —

“ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನ ಅಂಶರಾದ ಭಗವದ್ಬ್ರಾಹ್ಮರಾಯಣವ್ಯಾಸರು, ಮಂದಮತಿಗಳಾದ ಜನರನ್ನು ಕಂಡು, — “ವೇದಾಂತಗಳ ಅರ್ಥವು ಇವರುಗಳಿಗೆ ಅನೇಕವಿಧವಾಗಿ ತೋರಿಬರುತ್ತಿದೆಯೇ ಹೊರತು, ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತಿಲ್ಲ; ಹೀಗಿರುವಲ್ಲಿ ಇವರು ಬ್ರಹ್ಮತತ್ವವನ್ನು ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ಹೇಗೆ ತಿಳಿದಾರು?” — ಎಂದು ಸರ್ಯಾಳೋಚಿಸಿ, ಶ್ರೀಪರಮೇಶ್ವರನ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪಡೆದು, ವೇದಾಂತಾರ್ಥವನ್ನು ಸೂತ್ರರೂಪವಾಗಿ ರಚಿಸಿದರು” — ಎಂದು.

ಹೀಗೆ ವ್ಯಾಸರು ರಚಿಸಿರುವ ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರಗಳು ಅತ್ಯಂತಸಂಕ್ಷಿಪ್ತಗಳಾದ್ದರಿಂದ, ಇವುಗಳ ಅರ್ಥವನ್ನು ವಿವರಿಸುವುದಕ್ಕೆಂದು ಭಗವತ್ಪಾದರು, ಭಟ್ಟಭಾಸ್ಕರರು, ಶ್ರೀಕಂಠಾಚಾರ್ಯರು, ಯಾದವಪ್ರಕಾಶರು, ರಾಮಾನುಜರು, ಮಧ್ವರು, ಚಿತ್ತಕಾಶರು, ವಲ್ಲಭರು — ಇವರೇ ಮೊದಲಾದ ಹಲವು ಜನ ಭಾಷ್ಯಕಾರರು ಈ ಸೂತ್ರಗಳಿಗೆ ಭಾಷ್ಯಗಳನ್ನು ಬರೆದಿರುತ್ತಾರೆ.

ಇವರಲ್ಲಿ — ಜೀವಬ್ರಹ್ಮರ ಅಭೇದವೇ ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಮತ್ತು ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕವಾದುದು; ಭೇದವು ಔಪಾಧಿಕವೂ ಅವರಮಾರ್ಥವೂ ಆಗಿದೆ — ಎಂಬುದು ಭಗವತ್ಪಾದರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಾಗಿದೆ;

ಜೀವಬ್ರಹ್ಮರ ಅಭೇದವು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವೂ ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕವೂ ಆಗಿ, ಭೇದವು ಔಪಾಧಿಕವಾದರೂ ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕವು — ಎಂಬುದು ಭಟ್ಟಭಾಸ್ಕರರ ಮತವು;

ಯಾದವಪ್ರಕಾಶರ ಮತದಲ್ಲಿ — ಜೀವಬ್ರಹ್ಮರ ಭೇದ ಮತ್ತು ಅಭೇದ — ಇವೆರಡೂ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ;

ಶ್ರೀಕಂಠಾಚಾರ್ಯರು ಮತ್ತು ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರು ಇವರುಗಳಿಗೆ — ಜೀವಬ್ರಹ್ಮರ ಭೇದಾಭೇದಗಳೆರಡೂ ಸ್ವಾಭಾವಿಕಗಳೆಂದೂ ವಿಶಿಷ್ಟಾ

ದ್ವೈತವೆಂದೂ ಅಭಿನುತವಾಗಿದೆ; ಆದರೂ ಶಿವಸರಮತ್ವ-ವಿಷ್ಣುಸರಮತ್ವಗಳು ಈ ಎರಡು ಮತಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವು;

ಜೀವಬ್ರಹ್ಮರ ಭೇದವು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವೆಂಬುದು ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಸಮ್ಮತವು.

ಈ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಈ ಭಾಷ್ಯಕಾರರ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳು ಪರಸ್ಪರ ವಿರುದ್ಧಾರ್ಥಗಳಾಗಿವೆ. ವೇದಾಂತಗಳ ನಿಶ್ಚಿತವಾದ ತಾತ್ಪರ್ಯಾರ್ಥವೇ ಶ್ರೇಯಸ್ಕರವಾದುದು. ಅದಕಾರಣ ವೇದಾಂತಗಳ ತಾತ್ಪರ್ಯಾರ್ಥವನ್ನು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ನಿರ್ಣಯಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನೇ ಸ್ಕಾಂದಪುರಾಣವು ಹೀಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ—

“ಎಲೈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೆ, ವೈದಿಕಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಪ್ರಯತ್ನಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಯಾದರೂ ಸ್ಥಾಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಿರಿ; ಹೀಗಾದರೇನೆ ಶ್ರೇಯೋಲಾಭವಾಗುವುದು; ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಪಾಪಿಗಳಾಗುವಿರಿ” —ಎಂದು.

ಹೀಗೆ, ವೇದಾಂತಗಳ ಪರಮತಾತ್ಪರ್ಯಾರ್ಥವನ್ನು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ನಿರ್ಣಯಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ; ಇದರ ನಿರ್ಣಯಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಶ್ರೀಬಾದರಾಯಣ ವ್ಯಾಸರು ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ; ಈ ಸೂತ್ರಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿರುವ ಈ ಭಾಷ್ಯಕಾರರುಗಳು ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ಪರಸ್ಪರವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಅರ್ಥವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿರುವಲ್ಲಿ—“ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವವಾದ ಅರ್ಥವು ಯಾವುದು?” —ಎಂಬುದು ವಿಚಾರ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

“ತತ್ತ್ವಪ್ರತಿಪಾದನೆಗಾಗಿ ಶ್ರೀಪರಮೇಶ್ವರನೇ ನಾಲ್ಕು ಜನ ಶಿಷ್ಯರೊಡನೆ ಅವತರಿಸುವನು” —ಎಂದು ಮುಂತಾದ ಪುರಾಣವಚನಗಳಿಂದ ಭಗವತ್ಪಾದರು ಪರಮೇಶ್ವರನ ಅವತಾರರೆಂದು ತಿಳಿದು ಬರುವುದರಿಂದಲೂ; “ಸೂತಸಂಹಿತೆಯನ್ನು ಹದಿನೆಂಟು ಬಾರಿ ವಿವರಿಸಿ ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರಭಾಷ್ಯವನ್ನು ಅವರು ರಚಿಸಿದರು” —ಎಂಬ ವಚನದಿಂದಲೂ ಭಗವತ್ಪಾದರ ಸಿದ್ಧಾಂತವೇ ಯಥಾರ್ಥವೆಂದು ತಿಳಿದುಬರುವುದಲ್ಲವೇ? —ಎಂದರೆ;

ಹೌದು; ಆದರೆ—

“ಆದಿಶೇಷನ ಮೊದಲನೆಯ ಅವತಾರ ಅನಂತನು; ಎರಡನೆಯವನು ಲಕ್ಷ್ಮಣನು; ಬಲರಾಮ ಮೂರನೆಯವನು; ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ರಾಮಾನುಜರು” —ಎಂಬ ವಚನವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಆದಿಶೇಷನ ಅವತಾರರು—

ಎಂದು ತಿಳಿದುಬರುವುದು; ಮತ್ತು “ಭಗವದ್ವೋಧಾಯನರು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಬರೆದಿದ್ದ ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರಗಳ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ನಾವು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ”—ಎಂಬ ರಾಮಾನುಜರ ಮಾತಿನಿಂದ ಅವರ ಭಾಷ್ಯಕ್ಕೆ ‘ವೋಧಾಯನರ ವೃತ್ತಿಯು ಮೂಲವಾಗಿದೆಯೆಂದೂ ತಿಳಿದುಬರುವುದರಿಂದ, ರಾಮಾನುಜರು ವಿನಿರ್ದಿಸಿರುವ ಅರ್ಥವೇ ಯಥಾರ್ಥವೆಂದೂ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ;

ಇದರಂತೆಯೇ—

“ಭಗವಂತನ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ನೆರವಾದವರಲ್ಲಿ ಹನುಮಂತನು ಮೊದಲನೆಯವನು; ಭೀಮಸೇನನು ಎರಡನೆಯವನು; ಪೂರ್ಣಪ್ರಜ್ಞರು ಮೂರನೆಯವರು”—ಎಂಬ ಮಾತಿನಂತೆ ಮಧ್ವರು ನಾಯುವಿನ ಅವತಾರರೆಂದೂ; ಅವರ ಮತಕ್ಕೆ, ಅವರ ಮತದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಗಳಾಗಿರುವ ಬ್ರಹ್ಮತರ್ಕ-ಮೂಲ-ರಾವಣಾಯಣ—ಮುಂತಾದವುಗಳು ಮೂಲಗಳೆಂದೂ ತಿಳಿದುಬರುವುದರಿಂದ ಮಧ್ವರ ಅಭಿಮತವೂ ಯಥಾರ್ಥವೆಂದೂ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ;

ಹೀಗೆಯೇ—ಭಟ್ಟಭಾಸ್ಕರ, ಯಾದವಪ್ರಕಾಶ, ಶ್ರೀಕಂಠ—ಮುಂತಾದವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳೂ ಯಥಾರ್ಥಗಳೆಂಬುದು ಅವರವರ ಮತಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಗಳಾದ ಮಾತುಗಳಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ;

“ಹೀಗಾದರೆ, ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ತತ್ತ್ವದ ನಿರ್ಣಯವು ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯ?” ಎಂದರೆ, ಇಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ವಿಚಾರಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು—

ಈ ಮತಗಳು ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ವಿರುದ್ಧಾರ್ಥಗಳಾಗಿರುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟವೇ ಇದೆ. ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಸಮವಾಗಿಯೇ ಪ್ರಮಾಣಗಳೆಂದು ಒಪ್ಪಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಅಪ್ರಮಾಣವೆಂದು ಹೇಳುವುದೂ ಆಗದು; ತತ್ತ್ವವು ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಆಗಲೇಬೇಕು—ಇವುಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆ ಇರುವಂತಿಲ್ಲ. ‘ಅದು ಯಾವುದು’—ಎಂಬುದನ್ನು ನಿಶ್ಚಯಿಸುವುದು ಹೇಗೆ?

ಹೀಗೆ ಮಾಡೋಣ—“ಇವರುಗಳ ಭಾಷ್ಯಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಪೂರ್ವಮಾಮಾಂಸೆಯಲ್ಲಿ ತಾತ್ಪರ್ಯನಿರ್ಣಯಕ್ಕೆ ಹೇಳಿರುವ ಉಪಕ್ರಮೋಪಸಂಹಾರ—ಮೊದಲಾದ ನ್ಯಾಯಗಳಿಂದ ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ, ನ್ಯಾಯಕ್ಕೆ ಹೊಂದುವ ಮತವನ್ನೇ ಯಥಾರ್ಥವೆಂದು ನಿರ್ಣಯಿಸಬಹುದಲ್ಲವೇ?”—ಎಂದರೆ; ಇದು ಆಗುವಂತಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ, ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮತದವರೂ, ಇಂಥ ಉಪಕ್ರಮೋಪ

ಸಂಹಾರಾದಿನ್ಯಾಯಪೂರ್ವಕವಾಗಿಯೇ, ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಅಭಿಮತಾರ್ಥವನ್ನೇ ವ್ಯಾಸತಾತ್ಪರ್ಯಾರ್ಥವೆಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿರುತ್ತಾರೆ.

“ಹಾಗಾದರೆ ನಾವೇ ಈ ಭಾಷ್ಯಗಳನ್ನು ವಿಮರ್ಶಿಸಿ, ಶ್ರುತಿ, ಯುಕ್ತಿಗಳ ಸ್ವಾರಸ್ಯಗಳ ಬಲಾಬಲಗಳಿಂದ ನಿರ್ಣಯಿಸೋಣ”—ಎಂದರೆ, ಇದೂ ಆಗದು. ಏಕೆಂದರೆ, ಇಲ್ಲಿ ಯುಕ್ತಿ ಮಾತ್ರದ ಬಲದಿಂದ ನಿರ್ಣಯಿಸುವುದೋ, ಶ್ರುತಿಮಾತ್ರಬಲದಿಂದಲೋ, ಅಥವಾ ಯುಕ್ತಿ ಸಹಿತವಾದ ಶ್ರುತಿಯ ಬಲದಿಂದಲೋ? “ನೈಷಾ ತರ್ಕೇಣ ಮತಿರಾಪನೇಯಾ—‘ಇದು ತರ್ಕದಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುವಂಥದಲ್ಲ’; ‘ತರ್ಕಾಪ್ರತಿಷ್ಠಾನಾತ್’—‘ತರ್ಕವು ನಿಲುಗಡೆಯಿಲ್ಲದ್ದು’; ‘ಯತ್ನೇನಾನುಮಿತೋಽಸ್ಯರ್ಥಃ ಕುಶಲೈರನುಮಾತೃಭಿಃ | ಅಭಿಯುಕ್ತತರ್ಕೈರನ್ಯೈರನ್ಯಥೈವೋಪಪಾದ್ಯತೇ|”—‘ಅನುಮಾನದಲ್ಲಿ ನಿಪುಣರಾದವರೂ ವಿಚಾರಮಾಡಿ ಯುಕ್ತಿಯಿಂದ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ಅರ್ಥವೂ, ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚು ಬುದ್ಧಿಶಾಲಿಗಳವರಿಂದ ತಪ್ಪಾಗಿ ಮಾಡಲ್ಪಡುತ್ತದೆ’—ಮುಂತಾದ ವಚನಗಳಿಂದ, ವೇದಾಂತಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ತಿಳಿದುಬರುವ ತತ್ತ್ವವನ್ನು ಕೇವಲಯುಕ್ತಿಯಿಂದ ನಿರ್ಣಯಿಸುವುದು ಆಗದ ಮಾತು.

ಇನ್ನು, ಶ್ರುತಿಮಾತ್ರದ ಬಲದಿಂದ ಎಂದರೆ, ಶ್ರುತಿಯಲ್ಲಿ ‘ಅಹಂ ಬ್ರಹ್ಮ’ ಎಂದು ಮುಂತಾದ ಅಭೇದಶ್ರುತಿಗಳೂ, ‘ದ್ವಾ ಸುಪರ್ಣಾ’—ಮುಂತಾದ ಭೇದಶ್ರುತಿಗಳೂ ಇರುವುದರಿಂದ, ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದೊಂದೇ ಸರಿಯೆಂದು ನಿರ್ಣಯವು ಶಕ್ಯವಲ್ಲ.

ಮತ್ತೆ, ಯುಕ್ತಿ ಸಹಿತಶ್ರುತಿಯ ಬಲದಿಂದ ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ಮಾಡೋಣವೆಂದರೆ, ಮೊದಲೇ ಹೇಳಿರುವಂತೆ, ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬಭಾಷ್ಯಕಾರರೂ, ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿರುವುದರಿಂದ, ಇದರಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಬಲಾಬಲಗಳನ್ನು ವಿಮರ್ಶಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗದ ಮಾತು.

ಆದರೂ, ಹೀಗೆ ಮಾಡಬಹುದಲ್ಲವೇ?—ಹೇಗೆಂದರೆ—“ವ್ಯಾಸರ ತಾತರ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸಬೇಕೆಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನುಳ್ಳ ಒಬ್ಬ ರಾಜನ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ, ಎಲ್ಲ ಮತದ ವಿಧ್ವಾಂಸರುಗಳನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿ, ವಾದವಿವಾದಗಳನ್ನು ನಡೆಯಿಸಿ, ಅಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯಸ್ಥರು ನಿರ್ಣಯಿಸುವ ಮತವೇ ಯಥಾರ್ಥವಾದುದೆಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸಬಹುದಲ್ಲವೇ?”—ಎಂದರೆ;

ಇದು ಗೋಡೆಯೇ ಇಲ್ಲದೆ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಬರೆಯುವುದೇ ಸರಿ. ಏಕೆಂದರೆ, ಮೊದಲಲ್ಲಿ, ಅಂಥ ರಾಜನೇ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ. ಇದಲ್ಲದೆ, ಅಂಥ ಮಧ್ಯಸ್ಥನು ವಂಧ್ಯಾಪುತ್ರನೇ ಸರಿ! ಇಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯಸ್ಥನೆಂದರೆ, ವಾದಿಗಳ ಯಾವ ಪಕ್ಷಕ್ಕೂ ಸೇರದವನಾಗಿದ್ದು, ಆ ವಾದಿಗಳು ಮಾಡುವ ವಾದಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಸರಿಯಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು. ಅವುಗಳ ಬಲಾಬಲಗಳನ್ನು ನಿಶ್ಚಯಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಶಾಲಿ ಯಾದವನು. ಇಂಥ ಮಧ್ಯಸ್ಥನು ವೇದಬಾಹ್ಯವಾದ ನಾಸ್ತಿಕಮತದವನು ಆದಾನೋ; ಕಪಿಲಕಣಾದಾದಿವ.ತದವನೋ. ಅಥವಾ ವೇದಾಂತಮತದವರೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವವರಲ್ಲಿ ಯಾವನಾದರೂ ಒಬ್ಬನೋ? ಬೌದ್ಧ, ಜೈನ ಮುಂತಾದ ನಾಸ್ತಿಕಮತದವರು ವೇದವನ್ನು ಪ್ರಮಾಣವೆಂದು ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ, ವೇದಾಂತವಾಕ್ಯಗಳ ಅರ್ಥವನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ಅವರಿಗೆ ಸಂಭವಿಸುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಇದಲ್ಲದೆ, ವೇದವಾಕ್ಯವನ್ನು ಕೇಳುವುದಕ್ಕೇ ಅಧಿಕಾರವಿಲ್ಲದ ಈ ನಾಸ್ತಿಕರ ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ವೇದಾಂತವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಉದಾಹರಿಸಿ ವಿಚಾರಮಾಡುವುದು ಪಾಪಕರವೇ ಆಗುವುದು.

ಕಪಿಲಕಣಾದಾದಿಮತದವರೆಂದು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ, ಇವರು ಮಧ್ಯಸ್ಥರಾಗುವುದು ಸಂಭಾವಿತವೇ ಆಗುವಂತಿಲ್ಲ.

ಇನ್ನು, ವೇದಾಂತಮತದವರಲ್ಲಿ ಯಾರಾದರೂ ಮಧ್ಯಸ್ಥರಾಗಬೇಕಾದೀತು! ಪ್ರಕೃತದಲ್ಲಿ ವೇದಾಂತಮತದವರೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವವರಲ್ಲಿ ಭಗವತ್ಪಾದರ, ರಾಮಾನುಜರ, ಮಧ್ವರ ಮತ್ತು ಶ್ರೀಕಂಠಾಚಾರ್ಯರ—ಈ ನಾಲ್ವರು ಮತದವರೇ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಇವರುಗಳಿಗೆ ಅಭಿಮತವಾಗಿರುವ ಅರ್ಥಗಳೂ ಪರಸ್ಪರವಿರುದ್ಧಗಳೇ ಆಗಿರುವುದರಿಂದ, ಪಕ್ಷಪಾತವಿಲ್ಲದಿರುವಂಥ ಮಧ್ಯಸ್ಥತ್ವವು ಇವರಿಗೂ ಸಂಭವಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರವರ ಸಂಪ್ರದಾಯದಿಂದ ಬಂದಿರುವ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿಯೇ ಅವರವರಿಗೆ ಅಭಿಮಾನವು ದೃಢವಾಗಿರುವುದು ಸಹಜವಾಗಿರುತ್ತದೆ—ಇದನ್ನು ಬಿಡಿಸುವುದು ಬ್ರಹ್ಮನಿಂದಲೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಒಂದುವೇಳೆ ಒಬ್ಬ ಮತದವರನ್ನು ವಾದದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರ ಹೇಳಲಾರದಂತೆ ಮಾಡಿ ಜಯಿಸುವುದಾದರೂ—ಆಗ ಅವರು—“ನನಗೆ ಉತ್ತರ ಹೇಳಲು ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂದು ಮಾತ್ರ ಆಯಿತೇ ಹೊರತು, ನನ್ನ ಮತವು ಸರಿಯಲ್ಲ ಎಂದಾಗುವುದಿಲ್ಲ”—ಎಂದೇ ಪಟ್ಟುಹಿಡಿಯುವರು; ಹೀಗಾಗಿ ತತ್ತ್ವ

ನಿರ್ಣಯವು ಗಗನಕುಸುಮಸಮನೇ ಆಗುವುದು. ಅವರವರ ಮತದಲ್ಲಿನ ದುರಾಗ್ರಹವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವುದು ಅಶಕ್ಯವೇ. ಸರಿ.

“ಹೀಗೆ ಯಾವ ರೀತಿಯಿಂದಲೂ ತತ್ತ್ವವನ್ನು ನಿಶ್ಚಯಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲವೆಂದಾದರೆ, ನೀವಾದರೂ ತತ್ತ್ವನಿರ್ಣಯಮಾಡುತ್ತೇವೆಂದು ಹೇಗೆ ಹೊರಟಿದ್ದೀರಿ?”—ಎಂದರೆ; ಕೇಳಿ, ಹೇಳುತ್ತೇನೆ—ನ್ಯಾಯಾಚಾರ್ಯ ರಾದ ಗೌತಮಮಹರ್ಷಿಗಳು—“ವಿಸ್ತೃತಿಸತ್ತಾ ಸಾಕ್ಷಿನಿಮಿತ್ತಾ ಸತ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥಾ ||”—“ಒಂದು ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ವಿರುದ್ಧಗಳಾದ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು ಉಂಟಾದಾಗ, ಸಾಕ್ಷಿಗಳ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಸತ್ಯವನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು” —ಎಂದು ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆ.

“ಇದು ಸರಿಯೇ; ಆದರೆ, ಅಂಥ ಸಾಕ್ಷಿಯಾದ ಮಧ್ಯಸ್ಥರೇ ಯಾರೂ ಸಂಭವಿಸುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಇದುವರೆವಿಗೂ ವಿಮರ್ಶಿಸಿದ್ದಾಗಿದೆಯಲ್ಲವೇ?”— ಎಂದರೆ, ಹೌದು. ಆದರೂ, ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಎಂದರೆ, ವೇದಾಂತಸಿದ್ಧಾಂತಾ ರ್ಥವು ಯಾವುದು?—ಎಂಬ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ, ವೇದಾಂತಿಗಳಲ್ಲದ ಇತರ ಆಸ್ತಿಕ, ನಾಸ್ತಿಕ, ತಾಂತ್ರಿಕ—ಎಲ್ಲ ಮತದವರೂ ನಮಗೆ ಸಾಕ್ಷಿಗಳಾಗುತ್ತಾರೆ

“ಅದು ಹೇಗೆ?—ಇವರುಗಳು ಭೇದಾಭೇದಾದಿಸರಸ್ವರವಿರುದ್ಧ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿರುವುದರಿಂದ, ಇವರು ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯಸ್ಥ ರಾಗಲಾರರು—ಎಂದು ನೀವೇ ಹೇಳಿದ್ದೀರಲ್ಲವೇ?”—ಎಂದರೆ; ಭೇದಾಭೇದ ಪ್ರತಿನಾದಕಳಾಗಿರುವ ಶ್ರುತಿಗೆ ಎಲ್ಲಿ ತಾತ್ಪರ್ಯವಿರುತ್ತದೆ?—ಎಂಬುದನ್ನು ವಿಮರ್ಶಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಇವರುಗಳು ಮಧ್ಯಸ್ಥರಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ಸರಿಯೇ. ಆದರೂ—‘ಯಾವತ್ಪರಮತಂ ನ ನಿರಾಕ್ರಿಯತೇ ತಾವತ್ಸ್ವಮತಮ- ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಂ ಭವತಿ’—‘ಇತರ ಮತಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಸಮಂಜಸಗಳಲ್ಲವೆಂದು ನಿರಾ ಕರಿಸದಿದ್ದರೆ, ತಮ್ಮ ಮತವು ಸ್ಥಿರವಡುವುದಿಲ್ಲ’—ಎಂಬುದು ಸಿದ್ಧಾಂತಕಾರರಿ ಗೆಲ್ಲ ಸಮ್ಮತವಾಗಿರುವ ಸ್ಥಿತಿಯು. ಇದನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ, ಈ ಮತದವರು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ, ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನೇ ಸರಿಯೆಂದು ಸ್ಥಾಪಿಸುವು ದಕ್ಕಾಗಿ, ಇತರ ಮತಗಳ ಸಿದ್ಧಾಂತಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿ ತೋರಿಸಿ, ಅವುಗಳನ್ನು ಅಸಂಗತಗಳೆಂದು ನಿರಾಕರಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ—ಹಾಗೆಯೇ ಎಲ್ಲರೂ ಮಾಡಿರು ತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ, ಇವರೆಲ್ಲರೂ, ಇತರ ಎಲ್ಲ ಮತಗಳ ಸಿದ್ಧಾಂತಾರ್ಥ

ಗಳನ್ನೂ ತಿಳಿದೇ ಇರಬೇಕು—ಸರಿಯಾಗಿ ತಿಳಿಯದೆ ನಿರಾಕರಿಸುವುದು ಅಯುಕ್ತವಾಗುವುದು; ತಮ್ಮ ಮತವೂ ಸ್ಥಿರವಾಗದೆ ಹೋಗುವುದು. ತಮ್ಮ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಸ್ಥಾಪನೆಗಾಗಿ ಇತರ ಮತಗಳ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳನ್ನು ಹೀಗೆ ಅನುವಾದಮಾಡುವಲ್ಲಿ, ಇವರುಗಳಿಗೇನೂ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಅಭಿಮಾನಲೇಶವೂ ಇರುವಂತಿಲ್ಲ. ಈ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಅಸ್ತಿತ್ವನಾಸ್ತಿತ್ವತಾಂತ್ರಿಕಮತಪ್ರವರ್ತಕರುಗಳು, ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಮತಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವ ಭರದಲ್ಲಿ, ಇತರ ಮತಗಳನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸುವಂತೆ, ವೇದಾಂತಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನೂ ಅನುವಾದಮಾಡಿ ಅದನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಪಕ್ಷಪಾತವಿರುವ ಕಾರಣವಿಲ್ಲದ್ದರಿಂದ—‘ವೇದಾಂತಸಿದ್ಧಾಂತವು ಯಾವುದು?’—ಎಂಬ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅವರುಗಳ ಈ ಅನುವಾದವು ನಮಗೆ ಸರಿಯಾದ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗುವುದು!

ಭಗವದ್ಬಾದರಾಯಣವ್ಯಾಸರು ‘ರಚನಾನುಪಪತ್ತೇಶ್ಚ ನಾನುಮಾನಂ|’—ಎಂದು ಮುಂತಾದ ಅಧಿಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಂಖ್ಯಮತವನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದರಂತೆಯೇ ಸಾಂಖ್ಯಮತಪ್ರವರ್ತಕರಾದ ಕಪಿಲಮಹರ್ಷಿಗಳು ತಮ್ಮ ಸಾಂಖ್ಯಸೂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ, ವೇದಾಂತಮತವನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸುವ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ, ಕೇವಲಾದ್ವೈತ, ಭೇದಾಪಾಧಿಕತ್ವ, ಪ್ರಸಂಚದ ಅನಿರ್ವಚನೀಯತ್ವ—ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಅನುವಾದಮಾಡಿ ನಿರಾಕರಿಸುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ಹೇಗೆಂದರೆ—

ಸಾಂಖ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದ ಮೊದಲನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ—‘ನಾವಿದ್ಯಾತೋಽಪ್ಯವಸ್ತುನಾ ಬಂಧಾಯೋಗಾತ್|’—“ಅವಿದ್ಯೆಯಿಂದ ಸಂಸಾರಬಂಧವಾಗಿದೆಯೆಂದು ಹೇಳುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ; ಅವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಅವಸ್ತುವೆಂದು ಹೇಳುವುದರಿಂದ ಅವಸ್ತುವಿನಿಂದ ಬಂಧವು ಉಂಟಾಗಲಾರದು”; “ವಸ್ತುತ್ವೇ ಸಿದ್ಧಾಂತಹಾನಿ:|” “ಅವಿದ್ಯೆಯು ವಸ್ತುವಲ್ಲ, ವಸ್ತುವೇ—ಎಂದು ಹೇಳಿದರೆ, ಬ್ರಹ್ಮವೊಂದು ವಸ್ತು, ಅವಿದ್ಯೆಯು ಮತ್ತೊಂದು ವಸ್ತು ಎಂದು ಎರಡು ವಸ್ತುಗಳು ಸಂಭವಿಸುತ್ತ, ಬ್ರಹ್ಮವೊಂದೇ ವಸ್ತುವೆಂಬ ಸಿದ್ಧಾಂತಕ್ಕೆ ಹಾನಿಯಾಗುವುದು.”; ‘ವಿಜಾತೀಯದ್ವೈತಾಪತ್ತಿಶ್ಚ|’—“ಒಂದು ವೇಳೆ ಅವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಅನಿರ್ವಚನೀಯವಾದುದೆಂದು ಹೇಳುವುದರಿಂದ, ಅದು ವಸ್ತುವಲ್ಲವಾಗಿ, ಬ್ರಹ್ಮವು ಅದ್ವಿತೀಯವೆಂಬುದಕ್ಕೆ ವಿರೋಧವಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿದರೂ

ಅವಿದ್ಯೆಯು ಅವಸ್ತುನಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ, ಬ್ರಹ್ಮದೊಡನೆ ವಿಜಾತೀಯವಾದ ಅನಿರ್ವಚನೀಯದ್ವೈತವು ಸಂಭವಿಸುವುದು.” “ವಿರುದ್ಧೋಭಯರೂಪಾ ಚೇನ್ನ ತಾದೃಕ್ಪದಾರ್ಥಪ್ರತೀತೇಃ |” — “ಅವಿದ್ಯೆಯು ಸದ್ರೂಪವೂ ಅಸದ್ರೂಪವೂ ಆಗಿ ವಿರುದ್ಧವಾದ ಎರಡುರೂಪವಾಗಿದೆಯೆಂದೂ, ಅದ್ದರಿಂದಲೇ ಅನಿರ್ವಚನೀಯವೆಂದೂ ಹೇಳಿದರೆ, ಇಂಥ ವಸ್ತುವು ಯಾವುದೂ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿಲ್ಲವಾಗಿ, ಹಾಗೆ ಒಪ್ಪಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ.”

ಹಾಗೆ ಅಲ್ಲಿಯೇ—

“ಉಪಾಧಿಭೇದೋಽಪ್ಯೇಕಸ್ಯ ನಾನಾಯೋಗ ಆಕಾಶಸ್ಯೈವ ಘಟಾದಿ ಭಿಃ | ಉಪಾಧಿಭಿರ್ದೃಶೇ ನ ತು ತದ್ವಾನ್ | ಏನಮೇಕತ್ವೇನ ಪರಿವರ್ತ ಮಾನಸ್ಯ ನ ವಿರುದ್ಧಧರ್ಮಾಧ್ಯಾಸಃ | ನಾದ್ವೈತಶ್ರುತಿವಿರೋಧೋ ಜಾತಿ ಪರತ್ವಾತ್ | ವಾನುದೇವಾದಿರ್ಮುಕ್ತೋ ನಾದ್ವೈತಂ |”

“ಆಕಾಶವು ಒಂದೇ ವಸ್ತುವಾದರೂ ಘಟ—ಮೊದಲಾದ ಉಪಾಧಿಗಳಿಂದ ಭೇದವು ಕಂಡುಬರುವಂತೆ, ಅದ್ವಿತೀಯನಾದ ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ದೇಹೋಪಾಧಿಗಳಿಂದ ಭೇದವು; ಉಪಾಧಿಗಳು ಬೇರೆಯಾಗಿವೆಯೇ ಹೊರತು, ಅದನ್ನುಳ್ಳ ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ಭೇದವಿಲ್ಲ—ಎಂದು ಹೇಳುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಒಬ್ಬನೇ ಆಗಿರುವ ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ವಿರುದ್ಧಧರ್ಮಗಳ ಆಧ್ಯಾಸವು ಸಂಭವಿಸಲಾರದು. ಆತ್ಮನನ್ನು ಅದ್ವಿತೀಯನೆಂದು ಹೇಳುವ ಶ್ರುತಿಯು ವಿರೋಧವೇನೂ ಇಲ್ಲ; ಅದು—ಆತ್ಮನ ಜಾತಿಯ ಒಂದು—ಎಂಬ ಅರ್ಥದ್ದು—ಗೋತ್ವಜಾತಿಯು ಒಂದೆಂದಾದರೆ, ಗೋವುಗಳೆಲ್ಲ ಒಂದೇ? ಷಾನುದೇವರು ಮುಕ್ತರಾದರೆಂದು ಶ್ರುತಿಯು ಹೇಳುವುದು ಸರಿಯೇ; ಅದರಿಂದ ಅವರು ಅದ್ವಿತೀಯರೆಂದು ಹೇಗೆ ಸಿದ್ಧಿಸುತ್ತದೆ?”

ಐದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ—

‘ನಾವಿದ್ಯಾಶಕ್ತಿಯೋಗೋ ನಿಸಂಗಸ್ಯ | ತದ್ವ್ಯೋಗೇ ತತ್ಸಿದ್ಧಾ ಅನೋಽನ್ಯಾಶ್ರಯತ್ವಂ |’

“ಅವಿದ್ಯಾಶಕ್ತಿಯು ಸಂಬಂಧದಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮವು ಜಗತ್ಕಾರಣವೆಂದು ಹೇಳುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ; ಅಸಂಗಸ್ವರೂಪದ ಬ್ರಹ್ಮಕ್ಕೆ ಅವಿದ್ಯಾಶಕ್ತಿಯು ಸಂಬಂಧವು ಆಗುವುದಿಲ್ಲ; ಅವಿದ್ಯಾಶಕ್ತಿಯು ಸಂಬಂಧವು ಬ್ರಹ್ಮಕ್ಕೆ ವಾಸ್ತವವಾದುದಲ್ಲ, ಅವಿದ್ಯೆಯಿಂದಲೇ ಆಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದರೆ, ಅವಿದ್ಯೆಯಿಂದ

ಅವಿದ್ಯಾಸಂಬಂಧ—ಎಂದು ಅನ್ಯೋನ್ಯಾಶ್ರಯದೋಷವು ಸಂಭವಿಸುವುದು.

“ನಾದ್ವೈತಮಾತ್ರನೋ ಲಿಂಗಾತ್ವದ್ವೇದಪ್ರತೀತೇಃ |”

“ಆತ್ಮನು ಇದ್ವಿತೀಯನು—ಒಬ್ಬನೇ—ಎಂಬುದು ಸರಿಯಲ್ಲ; “ಒಬ್ಬನು ಸುಖೀ, ಒಬ್ಬನು ದುಃಖೀ; ಒಬ್ಬನು ಹುಟ್ಟುವನು, ಒಬ್ಬನು ಮೃತನಾಗುವನು—ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಆತ್ಮಭೇದವು ಸ್ಪಷ್ಟವಿದೆ.”

“ನಾತ್ಮಾನಿದ್ಯಾ ನೋಭಯಂ ಜಗದುಪಾದಾನಕಾರಣಂ ನಿಸಂಗತ್ವಾತ್ |”

“ಆತ್ಮನು ನಿರ್ವಿಕಾರನಾದ್ದರಿಂದಲೂ, ಅವಿದ್ಯೆಯು ಜಡವಾದ್ದರಿಂದಲೂ, ಜಗತ್ತಿಗೆ ಉಪಾದಾನಕಾರಣವಾಗುವುದಿಲ್ಲ; ಆತ್ಮನು ಅಸಂಗಸ್ವರೂಪನಾದ್ದರಿಂದ, ಆತ್ಮನೂ ಅವಿದ್ಯೆಯೂ ಇವೆರಡೂ ಸೇರಿ ಜಗದುಪಾದಾನವೆಂಬುದೂ ಸಂಗತವಲ್ಲ.”

“ನೈಕಸ್ಯಾನಂದಚಿದೂಪಕ್ಷೇ ದ್ವಯೋರ್ಭೇದಾತ್ | ನಾನಂದಾಭಿವ್ಯಕ್ತಿಮುಕ್ತಿನಿರ್ಧರ್ಮಕತ್ವಾತ್ |”

“ಒಬ್ಬ ಆತ್ಮನು ಅನಂದರೂಪನೂ ಚಿದ್ರೂಪನೂ ಆಗಿರುವನೆಂಬುದು ಯುಕ್ತವಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ಅನಂದವೂ ಚಿತ್ತವೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಧರ್ಮಗಳಾಗಿವೆ. ಆತ್ಮನನ್ನು ನಿರ್ಧರ್ಮಕನೆಂದು ಒಪ್ಪುವ ಮತದಲ್ಲಿ, ಅನಂದದ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯು ಮುಕ್ತಿಯೆಂಬುದು ಕೂಡುವುದಿಲ್ಲ.”

“ಉಪಾಧಿಶ್ಚೈತ್ತತ್ಸಿದ್ಧೌ ಪುನರ್ವೈತಂ | ಜಗತ್ಸತ್ಯತ್ವಮದುಷ್ಠಕಾರಣಜನ್ಯತ್ವಾದ್ಬಾಧಕಾಭಾವಾತ್ ||”

“ಆತ್ಮನಿಗೆ ಉಪಾಧಿಯಿಂದ ಭೇದವೇ ಹೊರತು, ಅದು ವಾಸ್ತವವಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿದರೆ; ಆತ್ಮನಿಗೆ ಉಪಾಧಿಯು ಇರುವುದೆಂದು ಒಪ್ಪಿದರೆ ಮತ್ತೆ ದ್ವೈತವೇ ಸಂಭವಿಸುತ್ತದೆ. ಬ್ರಹ್ಮವನ್ನು ಸರ್ವದೋಷರಹಿತವಾದುದೆಂದೂ, ಅದೇ ಜಗತ್ತಿಗೆಲ್ಲ ಕಾರಣವೆಂದೂ ಹೇಳಿದರೆ, ನಿರ್ದುಷ್ಟವಾದ ಬ್ರಹ್ಮದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿರುವ ಜಗತ್ತು ಸತ್ಯವೆಂದೇ ಸಿದ್ಧಿಸುವುದು; ಜಗತ್ತನ್ನು ಸತ್ಯವೆಂದು ಒಪ್ಪುವಲ್ಲಿ ಬಾಧಕವೂ ಏನೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ.”

ಮೇಲೆ ಉದಾಹರಿಸಿರುವ ಈ ಕೆಲವು ಕಠಿಲಸೂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಅಸ್ವೈತ ಮತಕ್ಕೆ ಸಮ್ಮತಗಳಾದ ಅವಿದ್ಯೆ, ಆತ್ಮಕತ್ವ—ಮುಂತಾದ ಅಂಶಗಳನ್ನು

ಉದಾಹರಿಸಿ ನಿರಾಕರಿಸಿರುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟವೇ ಇದೆ. “ವಸ್ತುತ್ವೇ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಹಾನಿ” ಎಂಬ ಸೂತ್ರಗಳಿಂದ, ಈ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು ಯಾವದೋ ಸಿದ್ಧಾಂತ ದವುಗಳೆಂದು ನಿಶ್ಚಿತವಾಗುವುದು. “ಈ ಅದ್ವೈತಸಿದ್ಧಾಂತವಾದಿಯು ಯಾರು?”—ಎಂಬುದು ವಿಮರ್ಶನೀಯವಾಗಿದೆ. ಪತಂಜಲಿ, ಜೈಮಿನಿ, ಗೌತಮ, ಕಣಾದ—ಮುಂತಾದವರಾಗಲಿ, ಪಾಶುಪತಪಾಂಚರಾತ್ರಾದಿತ್ರಾಂತ್ರಕದನ ರಾಗಲಿ; ಚಾರ್ವಾಕಬೌದ್ಧಜೈನಾದಿಗಳಾಗಲಿ; ಇವರು ಯಾರೂ ಅದ್ವೈತ ವಾದಿಗಳಲ್ಲವೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವೇ ಇದೆ. ಬಾದರಾಯಣವ್ಯಾಸರು ವೇದಾಂತಸಿದ್ಧಾಂತ ಪ್ರಚಾರಕರೆಂದೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧವೇ ಇದೆ. ಆದಕಾರಣ, ಕಪಿಲರ ಸಾಂಖ್ಯಸೂತ್ರ ಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿ ನಿರಾಕರಿಸಿರುವ ಅದ್ವೈತಸಿದ್ಧಾಂತವು, ವ್ಯಾಸರಿಂದ ಪ್ರತಿಪಾದಿತ ವಾಗಿರುವ ವೇದಾಂತಸಿದ್ಧಾಂತವೇ ಎಂದು ಗತ್ಯಂತರವಿಲ್ಲದೆ ಸಿದ್ಧಿಸುವುದು.

ಈ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಅದ್ವೈತಸಿದ್ಧಾಂತವೇ ವ್ಯಾಸರಿಗೆ ಅಭಿಮತವಾಗಿರುವ ವೇದಾಂತಸಿದ್ಧಾಂತವೆಂದು ಸಾಂಖ್ಯಮತದ ಅನುವಾದದ ಬಲದಿಂದ ಅಬಾಧಿತ ವಾಗಿ ಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಆದರೂ, ವೇದಾಂತಿಗಳೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವ ಭೇದವಾದಿ ಗಳು, ತಮ್ಮತಮ್ಮ ಮತಗಳ ಮೇಲಿನ ದುರಭಿಮಾನವನ್ನು ಬಿಡಲು ಸಮರ್ಥ ರಾಗದೆ, ಸಾಂಖ್ಯರು ಮಾಡಿರುವ ಅದ್ವೈತಸಿದ್ಧಾಂತದ ಅನುವಾದವೆಂಬ ಈ ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರದ ಮೇಲೆ, ತಮ್ಮ ಯುಕ್ತಾಭಿಪ್ರಾಯಗಳೆಂಬ ಹುಲ್ಲುಕಡ್ಡಿಗಳಿಂದ ಪ್ರತೀಕಾಂವೂಡಲು ಸಾಹಸಪಡುತ್ತಾರೆ.

ಅವರು ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ—

೧. “ಸಾಂಖ್ಯಸೂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಅದ್ವೈತಮತದ ಅನುವಾದವಿದೆ”—ಎಂಬ ಯುಕ್ತಿಯನ್ನು ಅದ್ವೈತಮತದ ಆಚಾರ್ಯರು ಯಾರೂ ಹೇಳಿರುವುದಿಲ್ಲ ವಾಗಿ, ಇದು ಅದ್ವೈತಮತವೇ ವ್ಯಾಸರ ಮತವೆಂಬಲ್ಲಿ ಸಾಧಕವಾಗುವುದಿಲ್ಲ;

೨. ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದ ಕಪಿಲರು ದ್ವಾಪರಯುಗದವರಾದ ವ್ಯಾಸರ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಅನುವಾದಮಾಡಿರುವರೆಂದು ಹೇಳುವುದು ಸಂಗತವಲ್ಲ;

೩. ಮೇಲೆ ಉದಾಹರಿಸಿರುವ ಕಪಿಲಸಾಂಖ್ಯಸೂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಯೂ ವ್ಯಾಸರ ಹೆಸರೇ ಇಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಇದು ವ್ಯಾಸರ ಮತದ ಅನುವಾದವೆಂಬಲ್ಲಿ ಪ್ರಮಾಣವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

೪. ಕಪಿಲಸೂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು ವ್ಯಾಸರ ಬ್ರಹ್ಮ ಸೂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲವಾಗಿ, ಇವು ವ್ಯಾಸರ ಮತವೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ;

೫. ಕಪಿಲರಿಗೆ ವ್ಯಾಸರ ಮತವನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಬೇಕೆಂದು ತಾತ್ಪರ್ಯ ವೀರುವುದಾದರೆ 'ಈಶ್ವರಾಸಿದ್ಧಿಃ'—ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ, ವ್ಯಾಸರು ಒಪ್ಪಿರುವ ಈಶ್ವರನನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿರುವುದರಿಂದಲೇ ಇದು ಸಿದ್ಧವಾಗಿರುತ್ತದೆ; ಆದಕಾರಣ ಅದ್ವೈತಾದಿವಿಷಯಗಳನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿರುವುದು ವ್ಯಾಸರ ಮತದ ನಿರಾಕರಣೆ ಯೆಂದು ಕಲ್ಪಿಸುವ ಅವಶ್ಯವಿಲ್ಲ.

೬. ಒಂದು ವೇಳೆ ಅದ್ವೈತವಾದಿಯು ಯಾರೂ ವಸ್ತುತಃ ಇಲ್ಲದೇ ಇದ್ದರೂ, ಕಪಿಲರು ತಮ್ಮ ಮತದ ಸ್ಥಾಪನೆಗಾಗಿ ಇಂಥದೊಂದು ಮತ ವನ್ನು ಉಂಟು ನಿರಾಕರಿಸಿರುವರೆಂದೂ ಹೇಳಬಹುದಾಗಿದೆ.

೭. ಅಥವಾ, ಕಪಿಲರ ಕಾಲದಲ್ಲಿದ್ದ ಯಾವನೋ ಒಬ್ಬನ ಅದ್ವೈತ ಮತವನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿರುವರೆಂದೂ ಹೇಳಬಹುದು;

೮. ಸೂತಸಂಹಿತೆ, ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣ ಮುಂತಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ಅದ್ವೈತವನ್ನು ಹೇಳಿರುವ ಸೂತರು, ಜಡಭರತ—ಇವರೇ ಮೊದಲಾದವರ ಮತದ ನಿರಾಕರಣೆ ಯಾಗಿರಬಹುದು;

೯. ವ್ಯಾಸರ ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಆರಂಭಣಾಧಿಕರಣಗಳನ್ನು ಕಂಡು, ಕೇವಲಾದ್ವೈತವೇ ವ್ಯಾಸರಿಗೆ ಸಮ್ಮತವೆಂದು ಭ್ರಾಂತಿಪಟ್ಟು, ಕಪಿಲರು ಅದನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿರಬಹುದು;

೧೦. ಸರ್ವಜ್ಞರಾದ ಕಪಿಲಮಹರ್ಷಿಗಳು, ಮುಂದೆ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಬಂದು ಅದ್ವೈತಮತವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವ ಶಂಕರಭಗವತ್ಪಾದರ ಮತವನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿರುವರೆಂದೂ ಹೇಳಲಾದೀತು;

೧೦. ವ್ಯಾಸರ ವೇದಾಂತಸೂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಉದಾಹರಿಸಿರುವ, ವೇದಾಂತಿ ಗಳಲ್ಲಿ ಏಕದೇಶಿಗಳಾಗಿರುವ, ಅಶ್ವರಥ್ಯ, ಔಡುಲೋಮಿ, ಕಾಶಕೃತ್ಸ್ನ, ಬಾದರಿ—ಇವರುಗಳ ಮತದ ನಿರಾಕರಣೆಯು ಆಗಿರಬಹುದು—ಎಂದು.

ಈ ಮೇಲಿನ ದ್ವೈತಿಗಳ ಆಕ್ಷೇಪಗಳು ಕೇವಲ ದುರಾಗ್ರಹದವುಗಳೇ ಸರಿ. ಅನಿರುದ್ಧವೃತ್ತಿ ಸಹಿತವಾಗಿ ಕಪಿಲಸೂತ್ರಗಳು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದ್ದು, ಇವು

ಗಳಲ್ಲಿ ಮೇಲೆ ಉದಾಹರಿಸಿರುವ ಅದ್ವೈತಾನುವಾದ ಸೂತ್ರಗಳು ಇರುವುದರಿಂದ, ಇವುಗಳು ಕಪಿಲಸೂತ್ರಗಳಲ್ಲವೆಂದಾಗಲಿ, ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಅದ್ವೈತಾನುವಾದವಿಲ್ಲವೆಂದಾಗಲಿ ಹೇಳುವಂತಿಲ್ಲ.

೧. 'ಕಪಿಲಸೂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಅದ್ವೈತಮತದ ಅನುವಾದವಿದೆ'—ಎಂಬ ಯುಕ್ತಿಯನ್ನು ಅದ್ವೈತಮತದ ಆಚಾರ್ಯರುಗಳು ಯಾರೂ ಹೇಳಿಲ್ಲ—ಎಂಬ ಆಕ್ಷೇಪವು, ಅರ್ಥವಿಲ್ಲದ್ದೇ ಸರಿ. ಯಾರೂ ಹೇಳಿಲ್ಲವಾದರೂ, ಇದು ಪ್ರಕೃತದಲ್ಲಿ ಯುಕ್ತಿಯಾಗುವಲ್ಲಿ ಬಾಧಕವೇನೂ ಇಲ್ಲ; ಇದನ್ನು ಸರಿಯಲ್ಲವೆಂದು ತೋರಿಸಲೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.

೨. ವ್ಯಾಸರು ಕಪಿಲರು—ಮುಂತಾದ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಲೋಕಾನುಗ್ರಹಕ್ಕಾಗಿ ಆಗಾಗ ಅವತರಿಸಿರುತ್ತ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡುತ್ತಿರುವರು. "ದ್ವಾಪರೇ ದ್ವಾಪರೇ ವಿಷ್ಣುವ್ಯಾಸರೂಪೀ ಮಹಾಮುನೇ | ವೇದಮೇಕಂ ಹಿ ಬಹುಧಾ ಕುರುತೇ ಜಗತೋ ಹಿತಂ ||"—"ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುಪ್ರತಿಧ್ವಾಪರಯುಗದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಸರೂಪದಿಂದ ಅವತರಿಸಿಬಂದು, ಜಗತ್ತಿನ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿ ವೇದವನ್ನು ಅನೇಕಭೇದವಾಗಿ ವಿಭಾಗಮಾಡಿ ಪ್ರಚಾರಮಾಡುವನು"—ಎಂದು ಮುಂತಾದ ಪ್ರಮಾಣವಚನಗಳು ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ. ಹೀಗಿರುವಲ್ಲಿ ಇವರಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿನವರು, ಮುಂದಿನವರು—ಎಂದು ಹೇಳುವುದೇ ಅಸಂಗತವು.

೩. ಮೇಲೆ ಉದಾಹರಿಸಿರುವ ಕಪಿಲಸೂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಸರ ಹೆಸರು ಇಲ್ಲವೆಂಬ ಆಕ್ಷೇಪವೂ ಅನುಪಯುಕ್ತವೇ ಸರಿ. ಕಪಿಲಸೂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ತೋರಿಬರುವ ಅದ್ವೈತನಿರಾಕರಣಗಳಿಗೆ, ಬೇರೆ ವಾದಿಯು ಯಾರೂ ಸಂಭವಿಸುವುದಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದಲೇ ವ್ಯಾಸರೇ ವಾದಿಗಳೆಂದು ನಿಶ್ಚಿತವಾಗುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ, ಇಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಸರ ಹೆಸರೂ ಇರಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುವ ಕಾರಣವೇನು? ಹಾಗಿಲ್ಲವಾದರೆ, ವ್ಯಾಸರ ಸೂತ್ರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಾಂಖ್ಯಮತನಿರಾಕರಣೆಯ ಸೂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕಪಿಲರ ಹೆಸರೂ ಇರಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಬೇಕಾದೀತು.

೪. ಕಪಿಲಸೂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಅನುವಾದಮಾಡಿರುವ ಅದ್ವೈತಮತದ ಅಂಶಗಳು ವ್ಯಾಸಸೂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬರುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬ ಆಕ್ಷೇಪವೂ ಅಯುಕ್ತವೇ ಸರಿ. 'ಅತಃ ಏವ ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುಸಹಸ್ರನಾಮಸಂಹಿತಾಽಭಾಸ ಏವ ಚ'—

ಮುಂತಾದ ಸೂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಭೇದವು ಔಪಾಧಿಕವೆಂಬುದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ; “ಜನ್ಮಾದ್ಯಸ್ಯ ಯತಃ; ಪ್ರಕೃತಿಶ್ಚ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾದೃಷ್ಟಾಂತಾನುಪರೋಧಾತ್ |” ಎಂಬಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮವು ಅವಿದ್ಯಾಶಕ್ತಿಸಹಿತವಾಗಿ ಜಗತ್ತಿಗೆಲ್ಲ ಉಪಾದಾನಕಾರಣವೆಂಬುದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ.

“ಪ್ರಕೃತಿಸಹಿತವಾದ ಬ್ರಹ್ಮವು ಜಗತ್ತಿನ ಉಪಾದಾನಕಾರಣವೆಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು ಶ್ರೀಕಂಠರಾಮಾನುಜಾದಿಮತಗಳಿಗೂ ಸಮಾನವಾಗಿದೆ; ಹೀಗಿರುವಲ್ಲಿ ಇದು ಅದ್ವೈತಮತದ ನಿರಾಕರಣೆಯೆಂದೇ ಹೇಳುವುದು ಹೇಗೆ?” ಎಂದು ಸಂದೇಹಪಡಲಾಗದು. ಏಕೆಂದರೆ, - ಕೇವಲ ಅವಿದ್ಯೆಯೇ ಜಗದುಪಾದಾನಕಾರಣವೇ? ಕೇವಲಬ್ರಹ್ಮವೇ? ಅಥವಾ ಎರಡೂ ಸೇರಿಯೋ?—ಎಂಬ ವಿಕಲ್ಪಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿ ಕಪಿಲಸೂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ನಿರಾಕರಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಅವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಅವಸ್ತುವಾದ ಅವಿದ್ಯೆಯೆಂದೇ ಹೇಳಬೇಕು; ಇಲ್ಲವಾದರೆ, ಸಾಂಖ್ಯರೂ ಸತ್ಯವಾದ ಪ್ರಧಾನವನ್ನು ಜಗದುಪಾದಾನಕಾರಣವೆಂದು ಒಪ್ಪುವುದರಿಂದ, ಸತ್ಯವಾದ ಅವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿದರೆ, ತಮ್ಮ ಮತಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗುವುದು. ಅಸತ್ಯವಾದ ಪ್ರಕೃತಿಯನ್ನು ರಾಮಾನುಜಾದಿಗಳು ಅಂಗೀಕರಿಸುವುದಿಲ್ಲವಾಗಿ, ಇದು ಕೇವಲಾದ್ವೈತಮತದ ಅನುವಾದವೆಂದೇ ಅವಶ್ಯ ಸಿದ್ಧಿಸುವುದು.

೫. ಈಶ್ವರನನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿದಮಾತ್ರದಿಂದ ವ್ಯಾಸರ ಮತವನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿದಂತಾಗುವುದೆಂದು ಹೇಳುವುದೂ ಸಮಂಜಸವಲ್ಲ. ಕಣಾದ, ಗೌತಮ, ಪತಂಜಲಿ—ಮತದವರೂ ಈಶ್ವರನನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸುವುದರಿಂದ, ಇದು ವ್ಯಾಸರ ಮತದ ನಿರಾಕರಣೆಯೇ—ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆಯಾ ಮತಗಳನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸುವಾಗ, ಆಯಾಮತಗಳಿಗೆ ಅಸಾಧಾರಣವಾದ ಸಿದ್ಧಾಂತಾರ್ಥಗಳನ್ನೇ ಎತ್ತಿ ನಿರಾಕರಿಸಬೇಕಾದ್ದು ನ್ಯಾಯವು.

೬-೭. ‘ವಸ್ತುತ್ವೇ ಸಿದ್ಧಾಂತಹಾಸಿಃ’—ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಪರಮತದ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿರುವಲ್ಲಿ, ಯಾರೋ ಅಪ್ರಸಿದ್ಧ ನಾದವನ ಮತವನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿರುವರೆಂಬ ಮಾತು ಅನುಚಿತವೇ ಸರಿ.

೮. ಇದರಿಂದಲೇ—ಸೂತಜಡಭರತಾದಿಗಳ ಮತದ ನಿರಾಕರಣೆಯೆಂಬುದೂ ನಿರಾಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟದ್ದಾಗುವುದು. ಏಕೆಂದರೆ, ಸೂತಜಡಭರತಾದಿ
Sri Vidyaabhaṭṭhi Book Centre, Sringeri

ಗಳು ಸ್ವತಂತ್ರಸಿದ್ಧಾಂತಮತಪ್ರವರ್ತಕರೆಂದು ಎಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿಲ್ಲ. ಒಂದುವೇಳೆ, ಇವರ ಮತದ ನಿರಾಕರಣೆಯಿಂದೇ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ಆಗ ಇವರ ಮತವೇ ಸೂತಸಂಹಿತಾ-ವಿಷ್ಣುವುರಾಣಗಳ ತಾತ್ಪರ್ಯವೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿರುವುದರಿಂದಲೂ, ಇತಿಹಾಸಪುರಾಣಗಳಿಂದ ವೇದಾರ್ಥವನ್ನು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ್ದರಿಂದಲೂ, ಸೂತಜಡಭರತಾದಿಗಳಿಗೆ ಸಮ್ಮತವಾಗಿರುವ ಅದ್ವೈತಸಿದ್ಧಾಂತವೇ ವೇದಸಿದ್ಧಾಂತವೆಂದು ಸಿದ್ಧಿಸುವುದು.

೯. ಕಪಿಲರು ತಮ್ಮ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಸ್ಥಾಪನೆಗಾಗಿ ಪರಮತಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡೇ, ಅವುಗಳನ್ನು ಅನುವಾದಮಾಡಿ ನಿರಾಕರಿಸಬೇಕಾಗಿರುವಲ್ಲಿ; ಇತರ ಮತಗಳ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಹಾಗೆಯೇ ಸರಿಯಾಗಿ ಅನುವಾದಮಾಡಿ ನಿರಾಕರಿಸಿರುವಾಗ; ವ್ಯಾಸರ ಮತವನ್ನು ಅನುವಾದಮಾಡುವಾಗ ಮಾತ್ರ ಭ್ರಾಂತಿಯಿಂದ ತಪ್ಪು ಅರ್ಥವನ್ನು ಅನುವಾದಮಾಡಿ ನಿರಾಕರಿಸಿರುವರೆಂದು ಹೇಳುವುದು ತೀರಾ ಅಯುಕ್ತವೇ ಸರಿ. ಇದು ಹೀಗೆ ಹೇಳುವವರ ಭ್ರಾಂತಿಯನ್ನೇ ವಿಶದಪಡಿಸುವುದು—ಅಷ್ಟೆ!

೧೦. 'ಕಪಿಲರು ಸರ್ವಜ್ಞರಾದ್ದರಿಂದ, ಮುಂದೆ ಶಂಕರಭಗವತ್ಪಾದರು ಬಂದು ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ಅದ್ವೈತಮತವನ್ನು ಅನುವಾದಮಾಡಿ ನಿರಾಕರಿಸಿರುವರು'—ಎಂಬ ಕಲ್ಪನೆಯು, ಕಲ್ಪಕರ ಕಲ್ಪನಾ ಕೌಶಲವನ್ನೇ ಕಲ್ಪಿತವೆಂದು ಕಲ್ಪಿಸುವುದು. ಹೀಗಾದಲ್ಲಿ, ಸರ್ವಜ್ಞರಾಗಿದ್ದ ಕಪಿಲರಿಗೆ ಮುಂದೆ ಬಂದ ರಾಮಾನುಜ ಮಧ್ವ—ಮುಂತಾದವರ ದ್ವೈತವಿಶಿಷ್ಟಾದ್ವೈತಾದಿ—ಮತಗಳು ಮಾತ್ರ ತಿಳಿದುಬರಲಿಲ್ಲವೇ? ತಿಳಿದುಬಂದಿದ್ದರೆ, ಆ ಮತಗಳ ಅನುವಾದ ನಿರಾಕರಣೆಗಳನ್ನು ಕಪಿಲರು ಏಕೆ ಮಾಡಿರುವುದಿಲ್ಲ? ಇದಲ್ಲದೆ, ಸಾಂಖ್ಯಸೂತ್ರಕಾರರು ಇತರ ಮತಗಳ ಸೂತ್ರಕಾರರ ಅಭಿಮತಾರ್ಥಗಳನ್ನೇ ಅನುವಾದಿಸಿ ನಿರಾಕರಿಸುವರೇ ಹೊರತು, ಇತರ ಮತಗಳ ಭಾಷ್ಯಕಾರರ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸುವರೆಂಬುದು ಅಯುಕ್ತವು.

ಒಂದುವೇಳೆ ಸರ್ವಜ್ಞರಾದ ಕಪಿಲರು ಮುಂದೆ ಬರುವ ಶಂಕರಭಗವತ್ಪಾದರ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನೇ ಅನುವಾದಮಾಡಿ ನಿರಾಕರಿಸಿರುವರೆಂದು ಹೇಳಿದರೆ, ವ್ಯಾಸಸೂತ್ರಗಳ ಮೇಲಿನ ಹಲವಾರು ಭಾಷ್ಯಗಳಿರುವಲ್ಲಿ ಇತರ ಭಾಷ್ಯಗಳ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಖಂಡನೆಗೂ, ನಿರಾಕರಣೆಗೂ, ತಿರಸ್ಕರಿಸಿ,

ಶಂಕರಭಗವತ್ಪಾದರ ಸಿದ್ಧಾಂತಾರ್ಥವನ್ನೇ ನಿರಾಕರಿಸಿರುವುದನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದರೆ, ಶಂಕರಭಗವತ್ಪಾದರು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿರುವ ಅದ್ವೈತಸಿದ್ಧಾಂತವೇ ವ್ಯಾಸಸೂತ್ರಗಳಿಗೂ ಸಮ್ಮತವಾದ ಸಿದ್ಧಾಂತವೆಂದು ಅತ್ಯಂತಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುವುದು !

೧೧. ವೇದಾಂತೈಕದೇಶಿಗಳ ಮತಗಳ ನಿರಾಕರಣೆಯೆಂಬ ಪಕ್ಷವೂ ಹೇಯವು ; ವೇದಾಂತಸಿದ್ಧಾಂತಿಗಳಾಗಿರುವ ವ್ಯಾಸರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಅವರ ಏಕದೇಶಿಗಳನ್ನು ಕಪಿಲರು ನಿರಾಕರಿಸುವುದು ಅನುಚಿತವೇ ಸರಿ.

ಒಂದುವೇಳೆ ಇದು ಈ ಏಕದೇಶಿಗಳ ಮತಗಳ ನಿರಾಕರಣೆಯೆಂದೇ ಹೇಳುವುದಾದರೂ;—ಅಶ್ವರಥ್ಯ, ಔಡುಲೋಮಿ, ಕಾಶಕೃತ್ಸ್ನ, ಬಾದರಿ, ಆತ್ರೇಯ, ಜೈಮಿನಿ, ಕಾಷ್ಠಾಜಿನಿ, ಬಾದರಾಯಣ—ಎಂಬ ಈ ಮಹರ್ಷಿಗಳ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆ; ಇವರುಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಶಕೃತ್ಸ್ನರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನೇ ಸಿದ್ಧಾಂತವೆಂದು ಎಲ್ಲ ಭಾಷ್ಯಕಾರರೂ ಅಂಗೀಕರಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ, ಭಗವತ್ಪಾದರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಇತರರು ಯಾರೂ ಅದ್ವೈತಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲವಾಗಿ, ಕಪಿಲಸೂತ್ರಗಳಲ್ಲಿರುವ ಅದ್ವೈತಸಿದ್ಧಾಂತಾನುವಾದನಿರಾಕರಣೆಗಳು ಈ ಮತಗಳಿಗೆ ಅನ್ವಯಿಸುವಂತಿಲ್ಲ.

ಈ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಕಪಿಲಸೂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕೇವಲಾದ್ವೈತಸಿದ್ಧಾಂತದ ಅನುವಾದಪೂರ್ವಕನಿರಾಕರಣೆಯು ಅತ್ಯಂತಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿರುತ್ತಾ ಇದನ್ನು ಅನ್ಯಥಾಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವಾಗಿದೆ; ಇಂಥ ಅದ್ವೈತಸಿದ್ಧಾಂತವಾದಿಯು ಬೇರೆ ಯಾರೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ; ಆಸ್ತಿಕನಾಸ್ತಿಕತಾಂತರಿಕಮತದವರುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ವ್ಯಾಸರನ್ನು ದ್ವೈತಿಗಳೆಂದು ಹೇಳಿರುವುದಿಲ್ಲ; ವ್ಯಾಸರು ತಮ್ಮ ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕಪಿಲರ ಸಾಂಖ್ಯಮತವನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಅನುವಾದಿಸಿ ನಿರಾಕರಿಸಿರುತ್ತಾರೆ; ಇದರಂತೆ ಕಪಿಲರು ವ್ಯಾಸರ ವೇದಾಂತಮತವನ್ನು ಅನುವಾದಿಸಿ ನಿರಾಕರಿಸಲೇಬೇಕಾಗಿದೆ; ಈ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ವೇದಾಂತಮತ ಪ್ರವರ್ತಕರಾಗಿರುವ ವ್ಯಾಸರೇ ಈ ಅದ್ವೈತಸಿದ್ಧಾಂತವಾದಿಗಳೆಂದೂ, ಅದ್ವೈತಸಿದ್ಧಾಂತವೇ ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕವೇದಾಂತಸಿದ್ಧಾಂತವೆಂದೂ, ನಿರ್ಮತ್ತರಾದ ವಿಚಾರಕುಶಲರಿಗೆ ನಿಶ್ಚಿತವಾಗುವುದು.

“ಕಪಿಲರ ಸಾಂಖ್ಯಸಿದ್ಧಾಂತವೇನು; ಅವರು ಅದ್ವೈತಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಹೇಗೆ ಖಂಡಿಸಿದ್ದಾರೆ; ವೇದಾಂತಾದ್ವೈತಸಿದ್ಧಾಂತವು ಎಂತಹುದು—?”

ಮುಂತಾದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಆಯಾಮತಗಳ ಆಕರಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿ ತಿಳಿಯತಕ್ಕದ್ದು; ಇದನ್ನು ವಿವರಿಸುವುದು ನಮಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತವಲ್ಲ. 'ವೇದಾಂತಮತಪ್ರವರ್ತಕರಾಗಿರುವ ಬಾದರಾಯಣವ್ಯಾಸರಿಗೆ ಅಭಿಮತವಾಗಿರುವ ಸಿದ್ಧಾಂತವು ಅದ್ವೈತಸಿದ್ಧಾಂತವೇ, ಬೇರೊಂದೂ ಅಲ್ಲ, — ಎಂಬುದನ್ನು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿಕೊಡುವುದೇ ನಮಗೆ ಈಗ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ. ಕಪಿಲರ ಸಾಂಖ್ಯಸೂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿರುವ ಅದ್ವೈತಮತದ ಅರ್ಥಗಳ ಅನುವಾದ ನಿರಾಕರಣೆಗಳಿಗೆ ವ್ಯಾಸರಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಯಾರೂ ವಾದಿಗಳಾಗುವುದಿಲ್ಲವಾಗಿ, ವ್ಯಾಸರಿಗೆ ಅದ್ವೈತಸಿದ್ಧಾಂತವೇ ಸಮ್ಮತವಾಗಿರುವುದೆಂಬುದನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವುದೇ ನಮ್ಮ ಧ್ಯೇಯವು; ಇದುವರೆಗಿನ ವಿಚಾರಗಳಿಂದ ಇದು ಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ!

ಸಾಂಖ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದ ಅನುವಾದದ ಪ್ರಮಾಣದ ಬಲದಿಂದ ಅದ್ವೈತ ಸಿದ್ಧಾಂತವೇ ವ್ಯಾಸರ ತಾತ್ಪರ್ಯಾರ್ಥವೆಂಬುದು ಸಿದ್ಧಿಸಿರುವಂತೆ, ಇತರ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ವಿಮರ್ಶೆಯಿಂದಲೂ ಈ ಅರ್ಥವೇ ಸಿದ್ಧಿಸುತ್ತದೆ.

ವೇದಾಂತಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ — 'ಮಹದ್ವಿಘ್ನವದ್ವಾ ಹ್ರಸ್ವಪರಿಮಂಡಲಾಭ್ಯಾಂ' — ಎಂಬ ಅಧಿಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಭಗವದ್ವ್ಯಾಸರು ಕಣಾದಮತವನ್ನು ಅನುವಾದಿಸಿ ನಿರಾಕರಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಇದಂತೆಯೇ ವೈಶೇಷಿಕಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಕಣಾದರು ವ್ಯಾಸರ ಮತವನ್ನು ಅದ್ವೈತವೆಂದೇ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ನಿರಾಕರಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿ — 'ತಸ್ಮಾದಾಗಮಿಕಂ | ಸುಖದುಃಖಜ್ಞಾನನಿವೃತ್ತಿವಿಶೇಷಾದೈಕಾತ್ಮ್ಯಂ ಸರ್ವಶರೀರಾಣಾಂ |' — "ವೈದಿಕಮತವನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತೇವೆ; ಸುಖದುಃಖಜ್ಞಾನಗಳು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸಮವಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ಆತ್ಮಭೇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಿಲ್ಲವಾಗಿ, ಆತ್ಮೈಕತ್ವವು ಸಿದ್ಧಿಸುವುದು" — ಎಂದು ಆತ್ಮೈಕತ್ವವೇ ವೈದಿಕ ಸಿದ್ಧಾಂತವೆಂದು ಅನುವಾದಮಾಡಿ; 'ನಾನಾತ್ಮಾನೋ ವ್ಯವಸ್ಥಾತಃ |' — "ಸುಖದುಃಖಾದಿಗಳು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಲ್ಲಿಯೂ ಬೇರೆಬೇರೆಯೇ ಆಗಿರುವುದರಿಂದ ಆತ್ಮರು ಅನೇಕರು, ಒಬ್ಬನೇ ಅಲ್ಲ" — ಎಂದು ನಿರಾಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

'ತರ್ಕಾಪ್ರತಿಷ್ಠಾನಾತ್' — ಎಂಬ ಅಧಿಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಭಗವದ್ವ್ಯಾಸರು ಗೌತಮರ ನ್ಯಾಯಮತವನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿರುತ್ತಾರೆ; ಗೌತಮರೂ ತಮ್ಮ ನ್ಯಾಯಸೂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಅದ್ವೈತಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನೇ ವೇದಾಂತಸಿದ್ಧಾಂತವೆಂದು ಅಂಗೀಕರಿಸಿ ನಿರಾಕರಿಸಿರುತ್ತಾರೆ.

ವನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿರುವಂತೆ ಯೋಗಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿಯೂ ಪತಂಜಲಿಗಳು ಅದ್ವೈತ ಮತವನ್ನೇ ವೇದಾಂತಸಿದ್ಧಾಂತವೆಂದು ಅನುವಾದಮಾಡಿ ನಿರಾಕರಿಸಿರುವರು. ಹೇಗೆಂದರೆ—‘ಸ್ವರೂಪಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ವಾ ಚಿತಿಶಕ್ತಿಃ |’—ಎಂಬ ಯೋಗಸೂತ್ರದ ಭೋಜವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ—“ಯೇ ತು ವೇದಾಂತಿನಃ ಚಿದಾನಂದಮಯತ್ವ ಮಾತ್ಮನೋ ಮೋಕ್ಷಂ ಮನ್ಯಂತೇ, ತೇಷಾಂ ನ ಯುಕ್ತಃ ಸಕ್ಷಃ | ತಥಾ ಹಿ—ಅನಂದಸ್ಯ ಸುಖರೂಪತ್ವಾತ್, ಸುಖಸ್ಯ ಚ ಸಸೈವ ಚ ಸಂವೇದ್ಯತಯೈವ ಪ್ರತಿಭಾಸಾತ್, ಸಂವೇದ್ಯಮಾನತ್ವಂ ಚ ಸಂವೇದನವ್ಯತಿರೇಕೇಣ ಅನುಪ ಪನ್ನಮಿತಿ, ಸಂವೇದನಸಂವೇದ್ಯಯೋರಭ್ಯುಪಗಮಾದಪ್ಪೈತಹಾನಿಃ |”

‘ಮತ್ತೆ ಯಾವ ವೇದಾಂತಿಗಳು ಮೋಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಆತ್ಮನು ಚಿದಾನಂದರೂಪ ನಾಗಿರುವನೆಂದು ಹೇಳುವರೋ, ಇದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ, ಸುಖವು ಯಾವಾಗಲೂ ತಿಳಿದುಬರುವಂಥದ್ದೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ; ತಿಳಿದುಬರುವಂಥದ್ದು ತಿಳಿವಿಗೆ ಬೇರೆಯಾಗಿ ಅದಕ್ಕೆ ವಿಷಯವಾಗಿಯೇ ತಿಳಿದುಬರುವುದು; ಹೀಗೆ —ತಿಳಿವು, ತಿಳಿವಿನ ವಿಷಯವಾದ ಸುಖ—ಎಂದು ಎರಡನ್ನು ಒಪ್ಪಬೇಕಾಗಿ, ಅದ್ವೈತಸಿದ್ಧಾಂತದ ಹಾನಿಯೇ ಆಗುವುದು’—ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಕೇವಲಾ ದ್ವೈತಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನೇ ವೇದಾಂತಮತವೆಂದು ನಿರೂಪಿಸಿ ನಿರಾಕರಿಸಿರುತ್ತದೆ.

ಹಾಗೆಯೇ—ವೇದಾಂತಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಜೈಮಿನಿಗಳ ಪೂರ್ವಮೀಮಾಂಸಾ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು—‘ಫಲಮತ ಉಪಪತ್ತೇಃ’—ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ನಿರಾಕರಿಸಿರು ತ್ತದೆ. ಮೀಮಾಂಸಾಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿಯೂ ಹಾಗೆಯೇ ಅದ್ವೈತವನ್ನೇ ಅನುವಾದ ಮಾಡಿ ವೇದಾಂತಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನೂ ನಿರಾಕರಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಮೀಮಾಂಸಾಸೂತ್ರದ ತರ್ಕಪಾದದಲ್ಲಿ—

“ಸ್ವಯಂ ಚ ಶುದ್ಧ ರೂಪತ್ವಾದಭಾವಾಚ್ಚಾನ್ಯವಸ್ತುನಃ |

ಸ್ವಪ್ನಾದಿವದವಿದ್ಯಾಯಾಃ ಪ್ರವೃತ್ತಿಸ್ತಸ್ಯ ಕಿಂಕೃತಾ ||

ಅನ್ಯೇನೋಪಪ್ಲವಾಭೀಷ್ಟೇ ದ್ವೈತವಾದಃ ಪ್ರಸಜ್ಯತೇ |

ಸ್ವಾಭಾವಿಕೇನವಿದ್ಯಾಂ ತು ನೋಚ್ಛೇತ್ತುಂ ಕಿಂಚಿದರ್ಹತಿ ||

ವಿಲಕ್ಷಣೋಪಪಾತೋ ಹಿ ನಶ್ಯೇತ್ಸ್ವಾಭಾವಿಕೇ ಕ್ವಚಿತ್ |

ನ ತ್ವೇಕಾತ್ಯತಾಭ್ಯುಪಾಯಾನಾಂ ಹೇತುರಸ್ತಿ ವಿಲಕ್ಷಣಃ ||”

“ವೇದಾಂತಮತದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಾತ್ಮವಸ್ತುವು ಅತ್ಯಂತಶುದ್ಧವೂ ಅದ್ವಿತೀಯವೂ ಆಗಿರುವುದರಿಂದ, ಅದರಿಂದ ಜಗತ್ಪ್ರಪ್ತಿಯು ಹೇಗಾಗುವುದು? ಬೇರೆ ವಸ್ತುವನ್ನು ಒಪ್ಪಿದರೆ, ದ್ವೈತವಾದವೇ ಆಗುವುದು; ಅನಾದಿಯಾದ ಅವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿದರೆ, ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾದ ಈ ಅವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಯಾರೂ ನಾಶ ಮಾಡಲಾರದಾಗುವುದು. ಅವಿದ್ಯೆಗೆ ವಿರೋಧಿಯಾದುದನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಿದರೆ, ಅದರಿಂದ ಅವಿದ್ಯೆಯು ನಾಶಹೊಂದಿತೇ ಹೊರತು, ಆತ್ಮೈತತ್ವವನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಿದರೆ ಅವಿದ್ಯೆಯು ನಾಶಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇ ಇಲ್ಲವಾಗಿ, ಮೋಕ್ಷವು ಅಸಂಭಾವಿತವಾಗುವುದು”—ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಕೇವಲಾದ್ವೈತವನ್ನೇ ಅನುವದಿಸಿ ನಿರಾಕರಿಸಿರುವರು.

ಪಾಣಿನಿಮಹರ್ಷಿಗಳ ವ್ಯಾಕರಣಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿಯೂ ಭರ್ತೃಹರಿಕಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ—“ಯತ್ರ ದ್ರಷ್ಟಾ ಚ ದೃಶ್ಯಂ ಚ ದರ್ಶನಂ ಚಾಪಿ ಕಲ್ಪಿತಂ ! ತಸ್ಯೈವಾರ್ಥಸ್ಯ ಸತ್ಯತ್ವಮಾಹುಸ್ತ್ಯಂತವೇದಿನಃ ||”

“ವೇದಾಂತಾರ್ಥವನ್ನು ಬಲ್ಲವರು, -ದ್ರಷ್ಟೃ, ದೃಶ್ಯ, ದರ್ಶನ-ಮುಂತಾದ ದ್ವೈತವೆಲ್ಲ ಎಲ್ಲಿ ಕಲ್ಪಿತವಾಗಿದೆಯೋ, ಅಂಥ ಅದ್ವಿತೀಯಬ್ರಹ್ಮವನ್ನೇ ಸತ್ಯವಸ್ತುವೆಂದು ಹೇಳುವರು”—ಎಂದು ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆ.

ವೇದಾಂತಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ-‘ಪಶ್ಚಿಮಸಾಮಂಜಸ್ಯಾತ್’-ಎಂದು ಪಾಶುಪತ ಮತವನ್ನು ಭಗವದ್ವಾಸರು ನಿರಾಕರಿಸಿರುವಂತೆ, ಶೈವಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಕೇವಲಾದ್ವೈತವೇ ವೇದಾಂತಾಭಿಮತವೆಂದು ಅನುವಾದಮಾಡಿ ನಿರಾಕೃತವಾಗಿದೆ. ಮೃಗೇಂದ್ರಸಂಹಿತೆಯ ಜ್ಞಾನಪಾದದ ಎರಡನೆಯ ಪಟಲದಲ್ಲಿ—

“ವೇದಾಂತೇಷ್ಟೇಕ ಏವಾತ್ಮಾ ಚಿದಚಿದ್ವ್ಯಕ್ತಿಲಕ್ಷಿತಃ |

ಆತ್ಮೈವೇದಂಜಗತ್ಪರ್ವಂ ನೇಹ ನಾನಾಸ್ತಿ ಕಿಂಚನ ||

ಪ್ರತಿಜ್ಞಾ ಮಾತ್ರಮೇವೇದಂ ನಿಶ್ಚಯಃ ಕಿಂನಿಬಂಧನಃ |

ಅಥ ಪ್ರಮಾಣಂ ತತ್ರಾತ್ಮಾ ಪ್ರಮೇಯತ್ವಂ ಪ್ರಪದ್ಯತೇ ||

ಯತ್ರೈತದುಭಯಂ ತತ್ರ ಚತುಷ್ಟಯಮಪಿ ಸ್ಥಿತಂ |

ಅದ್ವೈತಹಾನಿರೇವಂ ಸ್ಯಾನ್ನಿಷ್ಟಮಾಣಕತಾನ್ಯಥಾ ||”

“ಜೇತನಾಜೇತನವಸ್ತುಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಅತ್ಮನು ಒಬ್ಬನೇ

ಇರುವವನು; ಈ ಜಗತ್ತೆಲ್ಲ ಆತ್ಮವೇ ಹೊರತು, ಆತ್ಮನಿಗೆ ಬೇರೆಬೇರೆಯಾದ ವಸ್ತುವಿಲ್ಲ; ಇಲ್ಲಿ ಭೇದವು ಲೇಶಮಾತ್ರವೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ”—ಎಂಬುದು ವೇದಾಂತಮತವಷ್ಟೆ! ಇದು ಕೇವಲ ಮಾತೋ, ಇಂಥ ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ಪ್ರಮಾಣ ವೇನಾದರೂ ಇದೆಯೋ? ಪ್ರಮಾಣವಿದೆಯೆಂದು ಹೇಳಿದರೆ, ಆತ್ಮನು ಆ ಪ್ರಮಾಣಕ್ಕೆ ವಿಷಯನಾಗಿ ಪ್ರಮೇಯನೆನಿಸುವನು. ಹೀಗೆ ಪ್ರಮಾಣ ಪ್ರಮೇಯಗಳೆಂದು ಎರಡು ವಸ್ತುಗಳು ಸಿದ್ಧವಾದಮೇಲೆ, ಪ್ರಮಾತಾ ಮತ್ತು ಪ್ರಮಿತಿ—ಎಂದು ಮತ್ತೆರಡೂ ಸಂಭವಿಸುವವು. ಈ ನಾಲ್ಕನ್ನೂ ಒಪ್ಪಿದರೆ, ಅದ್ವೈತದ ಹಾನಿಯೇ ಆಗುವುದು. ಈ ದೋಷವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವುದಕ್ಕೇಂದು, ಇಂಥ ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಇಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿದರೆ, ಆತ್ಮನು ಅಪ್ರಾಮಾಣಿಕನೇ ಆಗುವನು”—ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ವೇದಾಂತಸಿದ್ಧಾಂತ ವನ್ನು ಅದ್ವಿತೀಯಮತವೆಂದೇ ಅಂಗೀಕರಿಸಿ ನಿರಾಕರಿಸಿರುತ್ತದೆ.

ವೇದಾಂತಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಪಾಂಚರಾತ್ರ, ಬೌದ್ಧ, ಜೈನ, ಚಾರ್ವಾಕ— ಮುಂತಾದಮತಗಳನ್ನೂ ನಿರಾಕರಿಸಿರುತ್ತದೆ; ಇದರಂತೆಯೇ ಆ ಮತಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವೇದಾಂತಮತವನ್ನು ಅದ್ವಿತೀಯಮತವೆಂದೇ ಅನುವದಿಸಿ ನಿರಾಕರಿಸಿರುವುದನ್ನು ತಿಳಿಯತಕ್ಕದ್ದು. ಗ್ರಂಥವಿಸ್ತರವಾಗುವ ಭಯದಿಂದಲೂ, ಅನವಶ್ಯಕ ವಾದ್ದರಿಂದಲೂ, ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ಇಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತರಮಾಡಿರುವುದಿಲ್ಲ.

ಪಾಂಚರಾತ್ರದ ಪಾದ್ಯಸಂಹಿತೆಯಲ್ಲಿ—“ಪರಕ್ಷೇತ್ರಜ್ಞಯೋರೈಕೈ ನಾತ್ಮನಃ ಶ್ರುತಿಚೋದಿತಂ | ಕ್ಷೇತ್ರಜ್ಞಸ್ಯ ಬಹುತ್ವಂ ಹಿ ದೇಹಭೇದಾತ್ ಪ್ರತೀಯತೇ || ಏಕಸ್ಯೈವ ತು ಬಿಂಬಸ್ಯ ದರ್ಪಣೇಷು ಯಥಾ ಭಿದಾ |”— “ಜೀವ ಮತ್ತು ಪರನಾತ್ಮರ ಏಕತ್ವವೇ ಶ್ರುತಿಬೋಧಿತವಾದುದು; ಒಂದೇ ಬಿಂಬವಸ್ತುವು ಅನೇಕಕನ್ನಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಬೇರೆಬೇರೆಯಾಗಿಯೂ ಅನೇಕವಾಗಿಯೂ ತೋರಿಬರುವಂತೆ, ಒಬ್ಬ ಆತ್ಮನೇ ದೇಹೋಪಾಧಿಗಳ ಭೇದದಿಂದ ಅನೇಕ ನಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತಾನೆ”—ಎಂದು, ಅದ್ವೈತತ್ವವೇ ಶ್ರುತ್ಯರ್ಥವೆಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಹೀಗೆ ಅದ್ವೈತವು ಶ್ರುತಿಸಮ್ಮತವೆಂಬುದು ಪಾಂಚ ರಾತ್ರಾಗಮದಿಂದಲೂ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿರುವಾಗ, ಪಾಂಚರಾತ್ರಾಗಮವನ್ನು ಪ್ರಮಾಣವನ್ನಾಗಿ ಅಂಗೀಕರಿಸಿರುವಮಾಧ್ವರಾಮಾನುಜೇಯರು ತಮ್ಮ ದ್ವೈತ-ವಿಶಿಷ್ಟಾದ್ವೈತಮತಗಳನ್ನು ವೇದಾಂತಸಿದ್ಧಾಂತವೆಂದು ಅಭಿನಾನ

ಪಡುವುದು ಅಶ್ವರ್ಯವು !

ಎಲ್ಲ ವೇದಾಂತಗಳ ತಾತ್ಪರ್ಯಾರ್ಥವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವ ಶ್ರೀಮದ್ ವ್ಯಾಸರ ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರಗಳಿಗೆ ಅದ್ವೈತಸಿದ್ಧಾಂತವೇ ಸಮ್ಯಕ್ತವಾದುದೆಂದು ಈ ರೀತಿಯಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾದಮೇಲೆ, ಎಲ್ಲ ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳಿಗೂ, ಸ್ತೋತ್ರ, ಇತಿಹಾಸ, ಪುರಾಣಗಳಿಗೂ ಇದೇ ಸಿದ್ಧಾಂತವೆಂದು ನಿಶ್ಚಿತವೇ ಆಗುವುದು.

ಶ್ರೀಮದ್ಭಗವದ್ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ಎರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಭಗವಂತನು, ಅರ್ಜುನನು ಶೋಕಪಟ್ಟ ಜೀವನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತ, —“ನಿತ್ಯಃ ಸರ್ವಗತಃ ಸ್ಥಾಣ ರಚಲೋಽಯಂ ಸನಾತನಃ | ಅವ್ಯಕ್ತೋಽಯಮುಚ್ಯತೇ ||” —ಎಂಬ ವಿಶೇಷ ಣಗಳಿಂದ ಜೀವನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ವಿವರಿಸಿರುತ್ತಾನೆ. ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ-ಅವ್ಯಕ್ತವಾದ ಪರಮಾತ್ಮನ ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕಸ್ವರೂಪವನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತ —“ಯೇ ತ್ವಕ್ಷರಮನಿರ್ವೇಶ್ಯಮವ್ಯಕ್ತಂ ಪರ್ಯುಪಾಸತೇ | ಸರ್ವತ್ರಗಮಚಿಂತ್ಯಂ ಚ ಕೂಟಸ್ಥಮಚಲಂ ಧ್ರುವಂ ||” —ಎಂದು ಶಬ್ದ ಮತ್ತು ಅರ್ಥಗಳಿಂದ ಇದೇ ಎಂಟು ವಿಶೇಷಣಗಳಿಂದ ವಿವರಿಸಿರುತ್ತಾನೆ. ಸರ್ವಗತವಾದ ಇಂಥ ವಸ್ತುಗಳು ಎರಡು ಇರುವಂತಿಲ್ಲವಾಗಿ, ಜೀವಬ್ರಹ್ಮಕ್ಕೂ ಗೀತಾರ್ಥವೆಂದು ವಿಶದವಾಗುವುದು.

ಹದಿಮೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ, ಜ್ಞೇಯವಾಗಿರುವ ಪರಮಾತ್ಮನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವಲ್ಲಿ —“ಅವಿಭಕ್ತಂ ಚ ಭೂತೇಷು ವಿಭಕ್ತಮಿವ ಚ ಸ್ಥಿತಂ |” —ಎಂದು —“ಅದು ಸರ್ವವಿಭಾಗರಹಿತವಾದ ಅಖಂಡಾದ್ವಿತೀಯ ಸ್ವರೂಪ”ವೆಂದು ತಿಳಿಸಿದೆ. ಹದಿನೆಂಟನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ —“ಸರ್ವಭೂತೇಷು ಯೇನೈಕಂ ಭಾವಮವ್ಯಯಮಿಹೋಕ್ಷತೇ | ಅವಿಭಕ್ತಂ ವಿಭಕ್ತೇಷು ತಜ್ಞಾನಂ ವಿದ್ವಿಸಾತ್ಪ್ರಿಕಂ ||” —ಎಂದು, ಈ ರೀತಿಯಾದ ಅದ್ವಿತೀಯತತ್ತ್ವದ ತಿಳಿವನ್ನೇ ಸಾತ್ವಿಕವೆಂದು ಹೇಳಿರುತ್ತದೆ.

“ಪ್ರಕೃತೇಃ ಕ್ರಿಯಮಾಣಾನಿ ಗುಣೈಃ ಕರ್ಮಾಣಿ ಸರ್ವಶಃ | ಅಹಂಕಾರ ವಿಮೂಢಾತ್ಮಾ ಕರ್ತಾಹಮಿತಿ ಮನ್ಯತೇ || ನಾನ್ಯಂ ಗುಣೇಭ್ಯಃ ಕರ್ತಾರಂ ಯದಾ ದ್ರಷ್ಟ್ವಾನುಸತ್ಯತಿ | ಗುಣೇಭ್ಯಶ್ಚ ಪರಂ ವೇತ್ತಿ ಮದ್ಭಾವಂ ಸೋಽಧಿ ಗಚ್ಛತಿ || ತಸ್ಯೈವಾಭಿಧಾತೃಕರ್ತಾರೂಪಾತ್ಮಕಸಂಕೇವಲಂ ತು ಯಃ |

ಪರ್ಮತತ್ತ್ವಕೃತ ಬುದ್ಧಿತ್ವಾನ್ನ ಸ ಪರ್ಮತಿ ದುರ್ಮತಿಃ || ಪ್ರಕೃತ್ಯೈವ ಚ ಕರ್ಮಾಣಿ ಕ್ರಿಯಮಾಣಾನಿ ಸರ್ವಶಃ | ಯಃ ಪರ್ಮತಿ ತಥಾತ್ಮಾನಮ ಕರ್ತಾರಂ ಸ ಪರ್ಮತಿ ||”—ಮುಂತಾದ ಗೀತಾವಚನಗಳು ಇತ್ಯನನ್ನು ಅವಿಕಾರಿಯೆಂದೂ, ಆದ್ದರಿಂದ ಕರ್ತೃತ್ವಭೋಕ್ತೃತ್ವರೂಪವಾದ ಸರ್ವ ಸಂಸಾರರಹಿತವಾದ ನಿತ್ಯಮುಕ್ತಪರಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪನೆಂದೂ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತವೆ. ಹೀಗಿರುವಲ್ಲಿ, ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ನಿತ್ಯಸ್ವತಂತ್ರಕರ್ತೃವೆಂದೂ ಜೀವರನ್ನು ನಿತ್ಯಪರತಂತ್ರಕರ್ತೃಗಳೆಂದೂ ತಿಳಿಯುವವರು—“ನ ಸ ಪರ್ಮತಿ ದುರ್ಮತಿಃ”— ಎಂಬ ಗೀತಾವಚನಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರೇ ಸರಿ. ‘ಯ ಏನಂ ವೇತ್ತಿ ಹಂತಾರಂ ಯಶ್ಚೈನಂ ಮನ್ಯತೇ ಹತಂ || ಉಭೌ ತೌ ನ ವಿಜಾನೀತೋ ನಾಯಂ ಹಂತಿ ನ ಹನ್ಯತೇ ||’—ಎಂಬ ಗೀತಾವಚನವೂ ಈ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟಾರ್ಥವೇ ಆಗಿದೆ.

ಶ್ರೀಮದ್ಭಗವತಪುರಾಣವನ್ನು ಶ್ರೀಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರಗಳ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವೆಂದೇ ಭಾವಿಸುವರು. ಶ್ರೀಭಾಗವತಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಸ್ಕಂಧದ ಹನ್ನೊಂದ ನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ—“ಬದ್ಧೋ ಮುಕ್ತ ಇತಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾ ಗುಣತೋ ಮೇ ನ ವಸ್ತುತಃ ! ಗುಣಸ್ಯ ಮಾಯಾಮೂಲತ್ವಾನ್ನ ಮೇ ಮೋಕ್ಷೋ ನ ಬಂಧನಂ || ಸ್ವಪ್ನೇ ಯಥಾತ್ಮನಃ ಖ್ಯಾತಿಃ ಸಂಸೃತೀರ್ನ ತು ವಾಸ್ತವೀ ||”—ಎಂದು ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೇ ಮಾಯಾಗುಣಗಳ ಉಪಾಧಿಯಿಂದ ಬಂಧ ಮೋಕ್ಷಗಳ ವ್ಯವಹಾರವೆಂದೂ, ಸಂಸಾರವು ಮಾಯಿಕವಾಗಿರುತ್ತ ವಾಸ್ತವ ವಲ್ಲವೆಂದೂ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿರುತ್ತೆ. ಆರನೆಯ ಸ್ಕಂಧದ ಹದಿನಾರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ ದಲ್ಲಿ—“ಏತಾವಾನೇವ ಮನುಜೈರ್ಯೋಗೈಃ ಪುಣ್ಯಬುದ್ಧಿಭಿಃ | ಸ್ವಾರ್ಥಃ ಸರ್ವಾತ್ಮನಾ ಜ್ಞೇಯೋ ಯತ್ಪರಾತ್ಮೈಕತ್ವದರ್ಶನಂ ||”—ಎಂದು, ಪರಮಾತ್ಮೈಕತ್ವದರ್ಶನವೇ ಪರಮಾರ್ಥವೆಂದು ವ್ಯಕ್ತಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಸ್ಕಂಧದ ಕಡೆಯ ಹದಿನೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ, ಶ್ರೀಭಾಗವತಪುರಾಣದ ಪರಮತಾತ್ಪರ್ಯಾರ್ಥವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತ—“ಸರ್ವ ವೇದಾಂತಸಾರಂ ಯದ್ಬ್ರಹ್ಮಾತ್ಮೈಕತ್ವಲಕ್ಷಣಂ | ವಸ್ತುವದ್ವಿತೀಯಂ ತನ್ನಿಷ್ಠಂ ಕೈವಲ್ಯೈಕಪ್ರಯೋಜನಂ ||”—“ಸರ್ವವೇದಾಂತಗಳ ಸಾರವಾದ ಅರ್ಥವು ಮೋಕ್ಷಫಲವನ್ನು ಸಿಕ್ಕಿ ಸಿಕ್ಕೊಡುವ ಅದ್ವಿತೀಯಬ್ರಹ್ಮಾತ್ಮೈಕತ್ವವೇ;

ಶ್ರೀಭಾಗವತಪುರಾಣವು ಈ ತತ್ತ್ವಾರ್ಥದಲ್ಲಿಯೇ ನಿಷ್ಕವಾಗಿದೆ—ಎಂದು ವೇದಾಂತಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಕೇವಲಾದ್ವೈತಸಿದ್ಧಾಂತವೆಂದೂ, ಭಾಗವತ ಪುರಾಣಕ್ಕೂ ಇದೇ ತಾತ್ಪರ್ಯವೆಂದೂ ಉಪಸಂಹಾರಮಾಡಿರುತ್ತದೆ.

ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುಪುರಾಣದಲ್ಲಿಯೂ, ಆರನೆಯ ಅಂಶದಲ್ಲಿ—“ತದ್ಭಾವಭಾವ ಮಾಪನ್ನಸ್ತಥಾಸೌ ಪರಮಾತ್ಮನಃ | ಭವತ್ಯಭೇದೀ ಭೇದಸು ತಸ್ಯಾಜ್ಞಾನ ಕೃತೋ ಭವೇತ್ || ವಿಭೇದಜನಕೇಽಜ್ಞಾನೇ ನಾಶಮಾತ್ಮಂತಿಕಂ ಗತೇ | ಆತ್ಮನೋ ಬಹ್ಮಣೋ ಭೇದಮಸಂತಂ ಕಃ ಕರಿಷ್ಯತಿ ||”—ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮಾತ್ಮೈಕ್ಯವನ್ನೇ ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕವೆಂದೂ, ಭೇದವನ್ನು ಅಜ್ಞಾನಕೃತವೆಂದೂ, ದ್ವೈತವೆಲ್ಲ ಭ್ರಾಂತಿಯೆಂದೂ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿಹೇಳಿರುತ್ತದೆ.

ಇದುವರೆಗೆ ವಿವರಿಸಿರುವಂತೆ, ಕಪಿಲಾದಿಗಳ ಸೂತ್ರಗಳ ಅನುವಾದ ಸಹಿತಗಳಾದ ಶ್ರುತಿಸ್ಮೃತೀತಿಹಾಸಪುರಾಣಗಳಿಗೆ ಕೇವಲಾದ್ವೈತತ್ತ್ವದಲ್ಲಿಯೇ ಪರಮತಾತ್ಪರ್ಯವೆಂದು ನಿರ್ಧರವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ—“ಸತ್ಯಾದ್ವೈತಪರಃ ಕಲ್ಪಿದ್ವೇದಭಾಗಃ ಸನಾತನಃ | ಕಲ್ಪಿತದ್ವೈತನಿಷ್ಕಸ್ತು ವೇದಭಾಗೋಽಪರೋ ದ್ವಿಜಾಃ ||” ಎಂದು ಶ್ರೀಮತ್ಸೂತಸಂಹಿತೆಯ ವಚನಾನುಸಾರವಾಗಿ, ಶ್ರುತ್ಯಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿರುವ ಭೇದಪ್ರತಿಪಾದಕಗಳಾದ ವಚನಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿತದ್ವೈತಪರಗಳೆಂದು ತಿಳಿಯತಕ್ಕದ್ದು. ಆದ್ದರಿಂದ, ಸಾಕ್ಷಾತ್ಪರಮೇಶ್ವರನ ಅವತಾರರೂ, ಸರ್ವಜ್ಞರಾಗಿ ಸಕಲಶ್ರುತಿಸೂತ್ರ ಸ್ಮೃತೀತಿಹಾಸಪುರಾಣಾಗಮಸಂಹಿತಾದಿಗಳ ಪರಮತಾತ್ಪರ್ಯಾರ್ಥವನ್ನು ನಿಶ್ಚಯಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥರೂ ಆಗಿರುವ ಶ್ರೀಮಚ್ಛಂಕರಭಗವತ್ಪಾದರವರು, ಶ್ರುತಿ, ಸೂತ್ರ, ಗೀತೆ, ಸನತ್ಸುಜಾತೀಯ, ವಿಷ್ಣುಸಹಸ್ರನಾಮ—ಮುಂತಾದ ಭಾಷ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕೇವಲಾದ್ವೈತವನ್ನೇ ಪರಮಾರ್ಥವೆಂದು ಅತ್ಯಂತಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಆದಿತ್ಯಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಈ ಅರ್ಥವನ್ನು ಹೇಳಿರುತ್ತದೆ—“ವ್ಯಾಕುರ್ವನ್ವಾಸಸೂತ್ರಾಣಿ ಶ್ರುತೇರರ್ಥಂ ಯಥೋಚಿವಾನ್ | ಸ ಏವಾರ್ಥಃ ಶ್ರುತೇಗ್ರಾಹ್ಯಃ ಶಂಕರಃ ಸವಿತಾನನಃ ||”—“ಶ್ರೀಶಂಕರರು ವ್ಯಾಸಸೂತ್ರಗಳನ್ನು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಮಾಡಿ ಯಾವ ಅರ್ಥವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿರುವರೋ, ಅದನ್ನೇ ಶ್ರುತಿಯ ತಾತ್ಪರ್ಯವಾದ ಪರಮಾರ್ಥತತ್ತ್ವವೆಂದು ಗ್ರಹಿಸಬೇಕು”—ಎಂದು

ಕೂರ್ಮಪುರಾಣದಲ್ಲಿಯೂ—‘ಕರಿಸ್ಯತ್ಯವತಾರಾಣಿ ಶಂಕರೋ ನೀಲ
ಲೋಹಿತಃ | ಶ್ರೌತಸ್ಮಾರ್ತಪ್ರತಿಷ್ಠಾರ್ಥಂ ಭಕ್ತಾನಾಂ ಹಿತಕಾಮ್ಯಯಾ ||
ಉಪದೇಕ್ಷ್ಯತಿ ತಚ್ಛಾಸ್ತ್ರಂ ಯಜ್ಞಾನಂ ಬ್ರಹ್ಮಸಂಜ್ಞಿತಂ ||’—‘ಶ್ರೀ
ಪರಮೇಶ್ವರನು ಶ್ರೌತಸ್ಮಾರ್ತಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೆಗಾಗಿ ಅವತರಿಸಿಬಂದು ಬ್ರಹ್ಮ
ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸುವನು’—ಎಂದು ತಿಳಿಸಿರುತ್ತೆ.

ಕೇವಲಾದ್ವೈತವೇ ಪರಮಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥವೆಂದು ಹೇಳಿದರೂ,
ಇದನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿ ಬೇರೆಬೇರೆ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿರುವ ಇತರ
ಕಪಿಲಕಣಾದಾದಿಮತಗಳನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿ ಅದ್ವೈತವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ
ನಾವು ಇಲ್ಲಿ ಹೊರಟಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಮತ್ತೇನೆಂದರೆ, ವ್ಯಾಸಸೂತ್ರಗಳ ತಾತ್ಪ
ರ್ಯಾರ್ಥವು ಯಾವುದೆಂಬ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ವಾದಿಗಳ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯಗಳಿಂದ
ಸಂದೇಹವುಂಟಾಗಿರುವಾಗ, ಕಪಿಲಾದಿಗಳ ಅದ್ವೈತಸಿದ್ಧಾಂತದ
ಅನುವಾದದ ಬಲದಿಂದ ಕೇವಲಾದ್ವೈತವೇ ವೇದಾಂತಸಿದ್ಧಾಂತವೆಂಬ
ದನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸುವುದೇ ನಮ್ಮ ಪ್ರಕೃತ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ—ಅಷ್ಟೇ! ಕಪಿಲ
ಕಣಾದಾದಿ ಇತರಮತಗಳು ಅಸಮಂಜಸಗಳೆಂಬುದನ್ನು ಭಾಷ್ಯಾದಿಗಳಲ್ಲಿ
ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿಯೇ ಇರುತ್ತದೆಯಾಗಿ, ಇದನ್ನು ನಾವು ಬೇರೆಯಾಗಿ ಮಾಡ
ಬೇಕಾದ್ದೂ ಇಲ್ಲ.

ಶ್ರುತಿಗೆ ಅದ್ವಿತೀಯತತ್ತ್ವದಲ್ಲಿಯೇ ತಾತ್ಪರ್ಯವೆಂಬುದನ್ನು
ಶ್ರೀಮತ್ಪೂತಸಂಹಿತೆಯಲ್ಲಿ ವಿಶದಪಡಿಸಿರುತ್ತೆ—

“ದ್ವಿತೀಯಾದ್ವೈತ ಭಯಂ ಜಂತೋರ್ಭವತೀತ್ಯಾಹ ಹಿ ಶ್ರುತಿಃ |
ಕೋ ಮೋಹಃ ಕಃ ಶೋಕ ಏಕತ್ವಮನುಪಶ್ಯತಃ || ಇತಿ ಚಾಹ ಹಿ ಸಾ
ಸಾಧ್ವೀ ಶ್ರುತಿರದ್ವೈತಮಾಸ್ತಿ ಕಾಃ | ಏಕತ್ವಮಿತಿ ವಾಕ್ಯಾರ್ಥೋ ನಾಪರೋ
ಮುನಿಸತ್ತಮಾಃ || ಸ್ತುತಿನಿಂದೇ ವಿರುದ್ಧ್ಯೇತೇ ಯದಿ ಭೇದೋ ವಿವಕ್ಷಿತಃ ||”
—“ದ್ವೈತವಸ್ತುವಿನಿಂದ ಭಯವೇ ಉಂಟಾಗುವುದು, ಆತ್ಮೈಕತ್ವದಲ್ಲಿ
ಶೋಕಮೋಹಗಳಿಗೆ ಅವಕಾಶವೆಲ್ಲಿ?—ಎಂದು ಶ್ರುತಿಯು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ
ಬೋಧಿಸುತ್ತದೆ. ಆದಕಾರಣ ಅದ್ವಿತೀಯಾತ್ಮತತ್ತ್ವವೇ ಪರಮಾರ್ಥವು.
ಭೇದವನ್ನು ಸತ್ಯವೆಂದು ಹೇಳಿದರೆ, ಶ್ರುತಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಭೇದದ ನಿಂದೆ
ಮತ್ತು ಏಕತ್ವದ ಸ್ತುತಿ—ಇವೆರಡಕ್ಕೂ ನಿರೋಧವಾಗುವುದು”—ಎಂದು.

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

“ಅದರೂ, ಕಪಿಲಕಣಾದರೇ ಮೊದಲಾದ ಮಹರ್ಷಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಸರ್ವಜ್ಞರಾಗಿದ್ದು, ಇವರೆಲ್ಲರೂ ದ್ವೈತವನ್ನೇ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿರುವುದರಿಂದ, ಬಹುಜನರಿಗೆ ಸಮ್ಮತವಾದ ದ್ವೈತವೇ ಯಥಾರ್ಥವೆಂದು ಅಂಗೀಕರಿಸುವುದು ಯುಕ್ತವಲ್ಲವೆ? ‘ಕುರುಡರು ನೂರಾರುಮಂದಿ ಸೇರಿದರೂ ದಾರಿಕಾಣಲಾರರು’— ಎಂಬ ನ್ಯಾಯದಂತೆ, ಇವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಅಜ್ಞಾನಿಗಳೆಂದು ಹೇಳಲಾದೀತೆ?”— ಎಂದರೆ; ಪಕ್ಕತಿ, ಪರಮಾಣುಗಳು—ಮುಂತಾಗಿ ಜಗತ್ಪಾರಣವಸ್ತುವನ್ನು ಬೇರೆಬೇರೆಯಾಗಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿರುವ ಈ ಮತಗಳಲ್ಲಿ ಬಹುಸಮ್ಮತಿಯೆಂಬುದೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ—“ಕಪಿಲೋ ಯದಿ ಸರ್ವಜ್ಞಃ ಕಾಣಾದ್ಯೋ ನೇತಿ ಕಾ ಪ್ರಮಾ | ತಾವೃಭೌ ಯದಿ ಸರ್ವಜ್ಞೌ ಮತಭೇದಃ ಕಥಂ ತಯೋಃ ||”—“ಕಪಿಲರನ್ನು ಸರ್ವಜ್ಞರೆಂದು ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ಕಣಾದರನ್ನು ಅಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನಿದೆ? ಹಾಗಿಲ್ಲದೆ, ಇವರಿವರನ್ನೂ ಸರ್ವಜ್ಞರೆಂದು ಹೇಳಿದರೆ, ಇವರಲ್ಲಿ ಮತಭೇದವು ಹೇಗೆ ಸಂಭವಿಸಿತು?” ಎಂಬ ಲೋಕೋಕ್ತಿಯು ಪ್ರಸಿದ್ಧವೇ ಇದೆ.

ಸರ್ವಜ್ಞರೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿರುವ ಕಪಿಲಕಣಾದಾದಿಮಹರ್ಷಿಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಒಂದು ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನೇ ಸಮ್ಮತವೆಂದು ಅವಶ್ಯ ಅಂಗೀಕರಿಸಬೇಕು. ಹೀಗಲ್ಲದೆ, ಪರಸ್ಪರವಿರುದ್ಧಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಅಭಿನಿವೇಶವಿರುವ ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಭ್ರಾಂತರೆಂದೇ ಆಗುವರು. “ಕಣಾದಸ್ಯಾಪ್ತಸಾದಸ್ಯ ವ್ಯಾಸಸ್ಯ ಕಪಿಲಸ್ಯ ಚ | ಪತಂಜಲೇ ಜೈಮಿನೀಶ್ಚ ದರ್ಶನಾನಿ ಭವಂತಿ ಪಟಾ ||”—ಎಂಬ ಆರು ದರ್ಶನಗಳಲ್ಲಿ, ಯಾವುದನ್ನು ಒಪ್ಪಿದರೆ ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಅಭ್ರಾಂತರೆನಿಸಿಯಾರೋ, ಅಂಥ ದರ್ಶನವನ್ನೇ ಪರಮಾರ್ಥವೆಂದು ಅವಶ್ಯ ಸಿದ್ಧಿಸುವುದು. ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕ ತತ್ತ್ವದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರುತಿಯೊಂದೇ ಪ್ರಮಾಣವಾಗಿರುವುದರಿಂದಲೂ, ದ್ವೈತವು ಶ್ರುತಿನಿಂದಿತವಾಗಿರುವುದರಿಂದಲೂ, ಅದನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಿದರೆ ಈ ಮಹರ್ಷಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಭ್ರಾಂತರೆಂದೇ ಆಗುವುದರಿಂದಲೂ, ವ್ಯಾಸಮಹರ್ಷಿಗಳಿಗೆ ಸಮ್ಮತವಾಗಿರುವ ಕೇವಲಾದ್ವೈತವೇ ಸಕಲಮುನಿಗಳಿಗೂ ಸಮ್ಮತವೆಂಬಲ್ಲಿ ವಿವಾದವಿರುವಂತಿಲ್ಲ.

ನಸ್ತುತಃ ವಿಚಾರಮಾಡಿ ನೋಡಿದರೆ, ಕಪಿಲಕಣಾದಾದಿಮಹರ್ಷಿಗಳಿಗೆಲ್ಲರಿಗೂ ಕೇವಲಾದ್ವೈತವೇ ಸಮ್ಮತವೆಂಬುದು ಪುರಾಣಾದಿಗಳಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟ

ಪಡುತ್ತದೆ. ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತದ ಮೂರನೆಯ ಸ್ಕಂಧದಲ್ಲಿ—“ಜ್ಞಾನಮಾತ್ರಂ ಪರಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಪರಮಾತ್ಮೇಶ್ವರಃ ಪುರಾಣ | ದೃಶ್ಯಾದಿಭಿಃ ಸೃಢಗ್ಭಾವೈ ಭಗವಾನೇಕ ಈಯತೇ || ಜ್ಞಾನಮೇಕಂ ಪರಾಚೀನ್ನೈರಿದ್ರಿಯೈರ್ಬ್ರಹ್ಮ ನಿರ್ಗುಣಂ | ಅವಭಾತ್ಯರ್ಥರೂಪೇಣ ಭ್ರಾಂತ್ಯಾ ಶಬ್ದಾದಿಧರ್ಮಿಣಾ ||” —ಇದೇ ಮೊದಲಾದ ಕಪಿಲರ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಕೇವಲಾದ್ವೈತವೇ ಅವರಿಗೆ ಸಮ್ಮತವೆಂದು ವಿಶದವಾಗುವುದು.

ಹಾಗೆಯೇ ಬ್ರಹ್ಮವೈವರ್ತಪುರಾಣದಲ್ಲಿ—“ನಮೋ ಜಸ್ಯೈಶ್ವರೇಶಾಯ ಸ್ವಾನ್ಯಹೀನಾಯ ಶಂಭವೇ | ತತ್ತ್ವಾನಾಂ ಪರತತ್ತ್ವಾಯ ಸ್ವಯಂ ಭಾನಾಯ ಹೇತವೇ || ಚಿಚ್ಛಕ್ತಿರ್ಜಡಶಕ್ತಿಶ್ಚ ತತ್ತ್ವಾರ್ಯಾಣಿ ಚ ತದ್ಭಿದಾ | ತತ್ತ್ವತೋ ಯತ್ಸ್ವರೂಪಂ ಹಿ ವಿದ್ಯತೇ ನ ಸೃಢಕ್ಷತಃ || ಉತ್ತಮಾ ಮಧ್ಯಮಾ ಹೀನಾ ಯೇ ಚ ಜೀವಾಃ ಸೃಢಗ್ಭಿಧಾಃ | ತತ್ತ್ವತೋ ನಾತಿರಿಚ್ಛಂತೇ ಯಸ್ಮಾತ್ಸಾಂ ಬಾನ್ಮಹೇಶ್ವರಾತ್ || ಯತ್ಸತ್ತಾ ಜಗತಃ ಸತ್ತಾ ಯತ್ಸತ್ತಾಂ ನ ವಿನಾ ಜಗತ್ | ಯಸ್ಯ ಭಾಸಾ ಜಗದ್ಭಾನಂ ಯಂ ವಿನಾ ನ ಜಗತ್ಪೃಥಕ್ || ಯದಾನಂದೋಽಖಿಲಾನಂದೋ ವಿಭಾತಿ ಸ್ವಯಮೇವ ಹಿ ! ಯಃ ಶಿವಃ ಪರಮಾನಂದೋ ವರ್ತತೇ ಸರ್ವಜಂತುಷು ||” —ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ವಚನಗಳಿಂದ ಗೌತಮಮಹರ್ಷಿಗಳಿಗೂ ಅದ್ವಿತೀಯಪರಶಿವತತ್ತ್ವವೇ ಸಮ್ಮತವೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವು.

ಶಿವಪುರಾಣದ ಏಕಾದಶರುದ್ರಸಂಹಿತೆಯಲ್ಲಿ, ತನಗೆ ಮುಕ್ತಿಗೆ ಉಪಾಯವನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸಬೇಕೆಂದು ಜೈಮಿನಿಮುನಿಗಳು ಶ್ರೀವ್ಯಾಸಮುನಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದಾಗ—“ಜ್ಞಾನಾದೇವ ವಿಮುಕ್ತಿಃ ಸ್ಯಾನ್ನಾನ್ಯಥಾ ಕರ್ಮ ಕೋಟಿಭಿಃ | ಜ್ಞಾನಂ ವೇದಾಂತಜಂ ಜ್ಞಾನಮಜ್ಞಾನಂ ಚಾನ್ಯದಿಕ್ಷತೇ || ಜೀವಬ್ರಹ್ಮೈಕೈವಿಷಯಂ ತದೇವ ಸ್ಯಾನ್ನ ಜೇತರತ್ | ತಚ್ಚ ಶಂಭೋಃ ಪ್ರಸಾದೇನ ಗುರೋಶ್ಚೈವ ಪ್ರಸಾದತಃ | ತಥಾ ವೇದಾಂತವಾಕ್ಯಾನಾಂ ತಾತ್ಪರ್ಯಸ್ಯ ವಿಚಾರಣಾತ್ | ಜಾಯತೇ ತಚ್ಚಿವಜ್ಞಾನಂ ನಾನ್ಯಥಾ ಸತ್ಯಮಾರಿತಂ ||” —“ಶ್ರೀಪರಮೇಶ್ವರನ ಮತ್ತು ಶ್ರೀಗುರುಗಳ ಪ್ರಸಾದದ ಮೂಲಕವಾಗಿ ವೇದಾಂತಮಹಾವಾಕ್ಯಗಳ ತಾತ್ಪರ್ಯಾರ್ಥದ ವಿಚಾರದಿಂದ ಲಭಿಸುವ, ಜೀವಬ್ರಹ್ಮೈಕೈವಿಷಯಕವಾದ ಜ್ಞಾನದಿಂದಲೇ

ಮುಕ್ತಿಯು—ಇದು ಸತ್ಯವು—ಎಂದು ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿ ಉಪದೇಶಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಶ್ರೀವ್ಯಾಸರ ಅಭಿಮತವು ಕೇವಲಾದ್ವೈತಸಿದ್ಧಾಂತವೇ ಎಂಬುದು ಅವರ ನೂತಿನಿಂದಲೇ ಇಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಇತರ ಎಲ್ಲ ಮುನಿಗಳಿಗೂ ಕೇವಲಾದ್ವೈತವೇ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಸಮ್ಮತವಾಗಿರುವುದೆಂಬುದನ್ನು ಪುರಾಣವಚನಗಳಿಂದ ತಿಳಿಯಬಹುದು—ಗ್ರಂಥವಿಸ್ತರಭಯದಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ.

“ಈ ಮಹರ್ಷಿಗಳಿಗೆಲ್ಲರಿಗೂ ಕೇವಲಾದ್ವೈತವೇ ಸಮ್ಮತವಾಗಿದ್ದಿದ್ದರೆ, ಮತ್ತೆ ಇವರು ಬೇರೆಬೇರೆ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತ, ವ್ಯಾಸಾಭಿಮತವಾಗಿರುವ ಕೇವಲಾದ್ವೈತಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿರುವುದು ಹೇಗೆಯುಕ್ತವು?”—ಎಂದರೆ; ಕೇವಲಾದ್ವೈತವೇ ತಮಗೆ ಸಮ್ಮತವಾಗಿದ್ದರೂ, ವೇದಾಂತವಿಚಾರಕ್ಕೆ ಅವಶ್ಯವಾಗಿರುವ ಪ್ರತಿಪಾದಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವುದೇ ಅವರ ಉದ್ದೇಶವು. ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿರಾಮಾಯಣದ ಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನನ್ನು ಅಯೋಧ್ಯೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ಬಂದ ಭರತನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಶ್ರೀರಾಮನು ನಿರಾಕರಿಸಲಾಗಿ, ಅತ್ಯಂತದುಃಖಿತನಾದ ಭರತನ ಪಕ್ಷವನ್ನು ವಹಿಸಿ, ಜಾಬಾಲಿಮಹರ್ಷಿಗಳು ನಾಸ್ತಿಕವಾದವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿ ಧರ್ಮಮಾರ್ಗವನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿದರು; ಇಲ್ಲಿ ಆಸ್ತಿಕರಾಗಿದ್ದ ಜಾಬಾಲಿಗಳಿಗೆ ನಾಸ್ತಿಕಪಕ್ಷಸ್ಥಾಪನೆಯಲ್ಲಿ ತಾತ್ಪರ್ಯವಿಲ್ಲವಾದರೂ, ಭರತನ ಸಮಾಧಾನಕ್ಕಾಗಿ ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದರು. ಇವರಿಗೆ ನಾಸ್ತಿಕಮತಸ್ಥಾಪನೆ ಧರ್ಮಮಾರ್ಗನಿರಾಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ತಾತ್ಪರ್ಯವಿಲ್ಲವಾದರೂ, ಧರ್ಮಮಾರ್ಗದ ಅನುವಾದಾಂಶದಲ್ಲಿ ತಾತ್ಪರ್ಯವಿದ್ದೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಇದರಂತೆ, ಕಪಿಲಕಣಾ ವಾದಿಗಳಿಗೂ ದ್ವೈತಸ್ಥಾಪನೆ-ಅದ್ವೈತನಿರಾಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ತಾತ್ಪರ್ಯವಿರುವುದಿಲ್ಲವಾದರೂ, ಅದ್ವೈತಾನುವಾದಾಂಶದಲ್ಲಿ ತಾತ್ಪರ್ಯವಿರುತ್ತದೆ.

ಇಲ್ಲೊಂದು ವಿಶೇಷವನ್ನೂ ಗಮನಿಸತಕ್ಕದ್ದು. ಇತರಮತಗಳಲ್ಲಿ ವೇದಾಂತಮತವನ್ನು ಅನುವಾದಮಾಡಿ ನಿರಾಕರಿಸಿರುತ್ತಾರಷ್ಟೆ! ಇವರು ವೇದಾಂತಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಯಥಾರ್ಥವಾಗಿ ಅನುವಾದಮಾಡದೆ, ತಮಗೆ ಖಂಡನೆಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾಗುವಂತೆ ಅನುವಾದಮಾಡಿ ಖಂಡಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ವೇದಾಂತಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಅಭಿಮತಿಸುವವರಿಗೆ ಇದು ಸ್ಪಷ್ಟವೇ ಇದೆ.

ವೇದಾಂತಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ತಿಳಿದರೆ ಅದನ್ನು ಮಂಡನೆಮಾಡುವುದು ಸಾಧ್ಯವೇ ಆಗುವುದಿಲ್ಲವಾಗಿ, ಈ ಮಂಡನೆಗಳು ಕೇವಲ ಮಂಡನಾಭಾಸಗಳೇ ಆಗಿವೆ. ಆದರೆ, ವೇದಾಂತಸಿದ್ಧಾಂತಪ್ರಸಾದಕಗಳಾಗಿರುವ ಶ್ರೀಬ್ರಹ್ಮ ಸೂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ, ಇತರ ಮತಗಳ ಅನುವಾದವು, ಆಯಾಮತಗಳ ಯಥಾರ್ಥವೇ ಆಗಿರುತ್ತೆ' ಅದರ ನಿರಾಕರಣೆಯೂ ಸಮಂಜಸವೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ.

ಇದಲ್ಲದೆ, ಅಸ್ತಿತ್ವನಾಸ್ತಿತ್ವಾಂತ್ರಿಕ—ಎಲ್ಲ ಮತಗಳೂ ಕ್ರಮವಾಗಿ ವೇದಾಂತಸಿದ್ಧಾಂತಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣಗಳೇ ಆಗಿರುತ್ತ, ಅಲ್ಲಿಯೇ ಪರ್ಯವಸಾನ ವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತವೆಂಬುದನ್ನು ಶ್ರೀವಿದ್ಯಾರಣ್ಯಗುರುಗಳು ಶ್ರೀಮಧುಸೂದನ ಸರಸ್ವತಿಗಳು—ಮುಂತಾದವರು ವಿವರಿಸಿರುತ್ತಾರಾಗಿ, ಯಾವ ವಿರೋಧಕ್ಕೂ ಅವಕಾಶವಿರುವುದಿಲ್ಲ.

ಇದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಶ್ರೀಮತ್ಸೂತ್ರಸಂಹಿತೆಯ ಯಜ್ಞವೈಭವಮಂಡದ ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ವಿಶದವಾಗಿ ಹೇಳಿರುತ್ತದೆ. ಇದು, ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿ ಹೀಗಿದೆ—“ಈಗ ಮಾರ್ಗಪ್ರಾಮಾಣ್ಯದ ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇವೆ—ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಕೇಳಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ನಡೆಯಿರಿ. ವೇದಗಳನ್ನೂ, ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನೂ, ಪುರಾಣಗಳನ್ನೂ, ಭಾರತವನ್ನೂ, ವೇದಾಂಗಗಳನ್ನೂ, ಕಾಮಿಕವೊದಲಾದ ಆಗಮಗಳನ್ನೂ, ಹಾಗೆಯೇ ಕಾಪಾಲ, ವಾತುಲ—ಮುಂತಾದ ಅವುಗಳ ಭೇದಗಳನ್ನೂ, ಪಾಶುಪತ, ಸೋಮ, ಭೈರವ—ಮುಂತಾದ ಆಗಮಗಳನ್ನೂ, ಇವುಗಳ ಹಲವಾರು ಭೇದಗಳನ್ನೂ, ವೈಷ್ಣವ, ಬ್ರಾಹ್ಮ, ಬೌದ್ಧ, ಜೈನ, ಲೋಕಾಯತ, ತರ್ಕಶಾಸ್ತ್ರ, ಮೀಮಾಂಸಾ ಶಾಸ್ತ್ರ, ಸಾಂಖ್ಯ, ಯೋಗ—ಇವೇ ಮೊದಲಾದ, ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಸಕಲಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನೂ, ಸಾಕ್ಷಾಚ್ಛೇಪರಮೇಶ್ವರನೇ ಪ್ರಚಾರಮಾಡಿರುವನು. ಬ್ರಹ್ಮ, ವಿಷ್ಣು—ಮೊದಲಾದವರು ಶ್ರೀಪರಶಿವನ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಪಡೆದು, ಆತನ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ, ಆಯಾ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಅನುಕೂಲಕ್ಕಾಗಿ, ಇವುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿಯೂ ವಿಸ್ತರವಾಗಿಯೂ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಾರಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇವೆಲ್ಲವೂ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕಗಳೆಂಬಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ, ಆಯಾ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರವೇ ಆಯಾಮತಗಳು ಶ್ರೇಯಸ್ಕರಗಳೇ ಹೊರತು,—ಯಾರಿಗೆ ಯಾವುದಾದರೂ ಆಗಲಿ ಅದು ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ

ಮತಗಳನ್ನು ಯಾವುದನ್ನೂ ತರ್ಕದಿಂದ ಖಂಡನೆಮಾಡದೆ, ಅವರವರು ಅವರವರ ಮತಧರ್ಮಗಳ ನಿಯಮಗಳಲ್ಲಿ ಇರುವಂತೆ ಅನುಕೂಲವಾಗಿರತಕ್ಕದ್ದು. ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಬೀಳುವ ನೀರುಗಳಿಗೆಲ್ಲ, ಆಯಾ ನದಿಗಳ ಮೂಲಕವಾಗಿ, ಸಮುದ್ರವೇ ಪರಾಗತಿಯಾಗಿರುವಂತೆ, ಎಲ್ಲ ಮತಗಳಿಗೂ, ಕ್ರಮವಾಗಿ, ವೈದಿಕಾದ್ವೈತಮತದ ಮೂಲಕವಾಗಿ, ಪರಮಾತ್ಮಪ್ರಾಪ್ತಿಯೇ ಪರಮುಫಲವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆಯಾಮತಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ನಿರತರಾಗಿರುವವರನ್ನು ಶ್ರೀಪರವೇದ್ಯರನು ಆಯಾರೂಪನಲ್ಲಿದ್ದು ಅನುಗ್ರಹಮಾಡಿ ಅವರನ್ನು ಕ್ರಮಕ್ರಮವಾಗಿ ಸರ್ವೋತ್ತಮವಾದ ವೈದಿಕಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ಕರೆತರುತ್ತಾನೆ. ವೇದಾಂತಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿರುವವರಿಗೆ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಿಯೇ ಮೋಕ್ಷವು ಸಿದ್ಧಿಸುವುದು. ವೈದಿಕನಿಷ್ಠಾಮರ್ತಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿರುವವರಿಗೆ ಈಶ್ವರನು ಚಿತ್ತಶುದ್ಧಿಯ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಶ್ರದ್ಧೆಯನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸುವನು. ಜ್ಞಾನನಿಷ್ಠರಾದವರಿಗೆ ತತ್ತ್ವಾನುಭವದಿಂದ ಮೋಕ್ಷವು ಸಿದ್ಧಿಸುವುದು. ಮೋಕ್ಷವು ತಾರತಮ್ಯರಹಿತವಾಗಿ ಒಂದೇ ವಿಧವಾದದ್ದು; ಆದಕಾರಣ, ಇದಕ್ಕೆ ಸಾಧನವಾದ ಜ್ಞಾನವೂ ಒಂದೇ ರೂಪವಾದದ್ದು. ವೇದಾಂತಗಳೇ ಈ ತತ್ತ್ವವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತವೆಯೇ ಹೊರತು, ಇತರ ಮಾರ್ಗಗಳು ಹೀಗೆ ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ಆದಕಾರಣ, ವಿದ್ಯೆಯು ವೇದಗಳಿಂದಲೇ ತಿಳಿದುಬರುವುದು; ಇತರ ಮಾರ್ಗಗಳಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುವುದು ವಿದ್ಯೆಯೇ ಅಲ್ಲ — ಅದು ಅವಿದ್ಯೆಯೇ ಸರಿ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದ, ಇತರಮಾರ್ಗಗಳು ಮುಕ್ತಿಗೆ ಸಾಧಕಗಳಲ್ಲ. ವೇದಮಾರ್ಗವನ್ನು ಇತರಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಬಾರದು. ವೇದನಿಷ್ಠನಾದವನಿಗೆ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಈಗಲೇ ಮುಕ್ತಿ ಯು ಹಸ್ತಗತವಾಗುವುದು. ಇತರಮಾರ್ಗಗಳು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಮುಕ್ತಿಗೆ ಕಾರಣಗಳಾಗುವವು — ಇವು ಮಂದಮತಿಗಳಿಗೆ ಉಪಯುಕ್ತವಾಗುವವು. ಯಾವ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿಯಾದರೂ ನೊಡಲು ಶ್ರದ್ಧೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವವನಿಗೆ, ಅಲ್ಲಿನ ದೋಷಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟು, ಕ್ರಮವಾಗಿ ಅವನನ್ನು ಉತ್ತಮಮಾರ್ಗಗಳಿಗೆ ಕರೆತರುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದು. ಯಾವಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿಯೂ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಲ್ಲದವನನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವೇ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಉದ್ದೇಶದಿಂದಲೇ ಪಾಮರ ಜನರ ಉದ್ಧಾರಕ್ಕಾಗಿ ಈ ಮತಗಳು ಸ್ವತಃ ಸಾಧಾರಣವಾಗಿರುವವು. ಇವುಗಳಿಂದಲೇ ಮಾರ್ಗವಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಮಾರ್ಗವಾರ್ಥಿಗಳಾಗಿ

ನೋಡಿದಲ್ಲಿ, ಅವೈದಿಕವತಗಳೆಲ್ಲವೂ ಭ್ರಾಂತಿಮತಗಳೇ ಸರಿ. ಹುಲ್ಲನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಹಸುವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿಗೆಗೆ ಸೇರಿಸುವಂತೆ, ಪರಮಕಾರುಣಿಕನಾದ ಪರಮೇಶ್ವರನು ಸಕಲಲೋಕವನ್ನೂ ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಉದ್ಧರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಸಕಲಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯವನ್ನು ಈ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ್ದಾಯಿತು. ಇದನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ವಿಚಾರಮಾಡಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು, ಎಲ್ಲರೂ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ವೇದದಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆಯನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಸ್ವಧರ್ಮನಿರತರಾಗಿ, ಈಶ್ವರಾನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾಗಿ, ಶ್ರೇಯೋಭಾಗಿಗಳಾಗತಕ್ಕದ್ದು.”

ದುರಿತವಿಶೇಷಗಳಿಂದ ಜನರಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಅಯೋಗ್ಯವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪರಮಾದರವು ಇರುವುದು,—‘ಲೋಕೋ ಭಿನ್ನರುಚಿಃ’—ಎಂಬ ನ್ಯಾಯದಂತೆ, ಪ್ರಸಿದ್ಧವೇ ಇದೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಸರಿಯೆಂದು ಒಪ್ಪಲಾಗದು. ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾದುದೊಂದೇ ಸಮಂಜಸವಾದುದು. ತಾತ್ವಿಕ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ವೇದವೊಂದೇ ಪ್ರಮಾಣವಾದ್ದರಿಂದ, ವೇದಬಾಹ್ಯಗಳೂ ವೇದ ವಿರುದ್ಧಗಳೂ ಆಗಿರುವ ಮತಗಳೆಲ್ಲ ಕೇವಲ ಭ್ರಾಂತಿಮತಗಳೆಂದೇ ನಿಶ್ಚಿತವಾಗುವುದು. ಹಿಂದೆ ತಿಳಿಸಿದಂತೆ, ಸರ್ವಜ್ಞರಾದ ಕಪಿಲಾದಿಗಳು—ತಾವು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿರುವ ಮತಗಳಿಂದ ವೇದಾಂತವಿಚಾರಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಪೂರ್ವಪಕ್ಷಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟಿರುವರೇ ಹೊರತು, ಆ ಮತಗಳಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ತಾತ್ಪರ್ಯವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ, ಆ ಮತಗಳ ಈಚಿನ ಅನುಯಾಯಿಗಳು, ಈ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ, ಅವುಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಸಮ್ಯಗ್ದರ್ಶನವೆಂದು ಅಂಧಶ್ರದ್ಧೆಯುಳ್ಳವರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಇಂಥವರನ್ನು ಕುರಿತು ಅವುಗಳನ್ನು ಪ್ರಮಾಣಗಳೆಂದು ಹೇಳಿರುತ್ತದೆ. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಅವೆಲ್ಲ ಭ್ರಾಂತಿಮತಗಳೇ ಸರಿ. ಪೂರ್ವಪಕ್ಷಿಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು ಎಂದಾದರೂ ಯಥಾರ್ಥವಾದೀತೆ? ಅದ್ದರಿಂದಲೇ ಶ್ರೀಭಗವತ್ಪಾದರವರು—ಅತ್ಯಂತ ಸಂಸಾರಧರ್ಮವಿಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ಶ್ರುತಿಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿ; ಅನಂತರ—“ಕಪಿಲಕಣಾದಾದಿತರ್ಕಶಾಸ್ತ್ರವಿರೋಧಃ—ಇತಿ ಜೇತು? ನ; ತೇಷಾಂ ಮೂಲಾಭಾವೇ, ವೇದವಿರೋಧೇ ಚ, ಭ್ರಾಂತಿತ್ವೋಪಪತ್ತೇಃ | ಶ್ರುತ್ಯುಪಪತ್ತಿಭ್ಯಾಂ ಚ ಸಿದ್ಧಮಾತ್ಮನೋಽಸಂಸಾರಿತ್ವಂ, ಏಕತ್ವಾಚ್ಚ |”—(ಶೈ.ಭಾ. ೩-೧೦)

“ಕಪಿಲಕಣಾದರ್ಥೇ ಮೊದಲಾದವರ ತರ್ಕಶಾಸ್ತ್ರಗಳಿಗೆ ಈ ಅರ್ಥವು

ವಿರುದ್ಧವಾಗುವುದಲ್ಲವೆ?—ಎಂದರೆ, ಇಲ್ಲ; ಆ ಮತಗಳಿಗೆ ಮೂಲಪ್ರಮಾಣ ವಿಲ್ಲದೆ, ಕೇವಲ ಅವರ ಸ್ವತಂತ್ರತರ್ಕಗಳಿಂದ ಉಹಿಸಿದ ಅರ್ಥಗಳು ಅವು; ಆದ್ದರಿಂದ ವಾಸ್ತವವಾದ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಪ್ರಮಾಣವಾಗಿರುವ ವೇದದ ತಾತ್ಪರ್ಯಾರ್ಥಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧಗಳಾದ ಅವುಗಳು ಭ್ರಾಂತಿಗಳೆಂದೇ ನಿಶ್ಚಿತವು. ಆದ್ದರಿಂದ, ಶ್ರುತಿಯುಕ್ತಿಗಳ ಬಲದಿಂದ ಅದ್ವಿತೀಯನಾದ ಆತ್ಮನು ಅಸಂಸಾರಿಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪನೆಂಬುದೇ ಯಥಾರ್ಥವೆಂದು ಸಿದ್ಧವು” —ಎಂದು ಘಂಟಾಘೋಷವಾಗಿ ಉದ್ಘೋಷಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಇತರ ಮತದವರಿಗೂ, ಅವರವರ ಮತಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಗಳಾಗಿರುವ ಪ್ರಮಾಣಗಳು ಇವೆಯಲ್ಲ?—ಎಂಬ ಮಂದರ ಆಶಂಕೆಗೆ ಶ್ರೀಭಗವತ್ಪಾದರು —“ಪರಸ್ಯಾಪಿ ಸರ್ವಜ್ಞ ಪ್ರಣೀತಾಗಮಸದ್ಭಾವಾತ್ಸಮಾನಮಾಗಮಬಲಮಿತಿ ಚೇತ್? ನ; ಇತರೇತರಾಶ್ರಯತ್ವಪ್ರಸಂಗಾತ್—ಆಗಮಪ್ರತ್ಯಯಾತ್ಸರ್ವಜ್ಞ ಸಿದ್ಧಿಃ, ಸರ್ವಜ್ಞ ಪ್ರತ್ಯಯಾಚ್ಛಾಗಮಸಿದ್ಧಿಃ;—ಇತಿ |..... ಏನಂ ವೇದ ಬಾಹ್ಯಾಸು ಕಲ್ಪನಾಸು ಅಸಾಮಂಜಸ್ಯಂ ಯೋಜಯಿತವ್ಯಂ ||”

(ಸೂ. ಭಾ. ೨-೨-೩೮)

“ಮತಾಂತರದವರಿಗೂ ಸರ್ವಜ್ಞರು ರಚಿಸಿರುವ ಆಗಮಗಳಿರುವುದರಿಂದ, ಆಗಮಪ್ರಮಾಣದ ಒಲವು ಅವರಿಗೂ ಸಮಾನವೇ ಅಲ್ಲವೆ?”—ಎಂದರೆ, ಹಾಗಲ್ಲ; ಅವರು ರಚಿಸಿರುವ ಆಗಮವು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವೆಂದು ನಿಶ್ಚಿತವಾದಮೇಲೆ, ಅವರು ಸರ್ವಜ್ಞರೆಂದಾಗುವುದು; ಅವರು ಸರ್ವಜ್ಞರೆಂದು ನಿಶ್ಚಿತವಾದಮೇಲೆ ಅವರ ಆಗಮವು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವೆಂದಾಗುವುದು—ಎಂದು ಅನ್ಯೋನ್ಯಾಶ್ರಯದೋಷದಿಂದ, ಇದು ಯಾವುದೂ ಸಿದ್ಧಿಸದೆ ಹೋಗುವುದು. ವೇದವು ಅನೌರುಷೇಯವಾಗಿ, ಅದರಲ್ಲಿ ಯಾವ ದೋಷಕ್ಕೂ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲದೆ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿಯೇ ಪರಮಪ್ರಮಾಣವಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ಯುಕ್ತಿ ಮತ್ತು ವಿದ್ವದನುಭವಗಳ ಬಲದಿಂದ ವೈದಿಕಾರ್ಥವೇ ಯಥಾರ್ಥವೆಂದು ಸರ್ವಸಿದ್ಧವಾಗುವುದು. ವೇದಬಾಹ್ಯಮತಗಳೆಲ್ಲವೂ ಅಸಮಂಜಸಗಳೆಂಬುದನ್ನು ಹೀಗೆಯೇ ತಿಳಿಯತಕ್ಕದ್ದು” —ಎಂದು ಸ್ಥಾಪಿಸಿರುತ್ತಾರೆ.

ಈ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಉಪಲಬ್ಧವಾಗಿರುವ ಶ್ರುತಿಪ್ರಮಾಣವು ಅಸಮಂಜಸವುರಾಣಾಗಮ

ತಂತ್ರಗಳ ಪ್ರಮಾಣಾನುಸಾರವಾಗಿ, ಕೇವಲಾದ್ವೈತಸಿದ್ಧಾಂತವೇ ಶ್ರೀಬಾದ
ರಾಯಣವ್ಯಾಸರಿಗೆ ತಾತ್ಪರ್ಯಾರ್ಥವೆಂದು ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ಅಂಥ
ಅದ್ವೈತವೇ ಪರಮಾರ್ಥತತ್ತ್ವವೆಂದು ಸರ್ವಸಿದ್ಧವು.

ಇಲ್ಲಿಗೆ, ಶ್ರೀಮದ್ವೇದಾಂತಸಿದ್ಧಾಂತರಹಸ್ಯಾರ್ಥಪ್ರಕಾಶನಧುರಂಧರ
ರಾದ ಶ್ರೀಮದಯ್ಯಣ್ಣದೀಕ್ಷಿತರು ರಚಿಸಿರುವ ವ್ಯಾಸತಾತ್ಪರ್ಯನಿರ್ಣಯದಲ್ಲಿ
ಶೃಂಗಗಿರಿಕವಿ ನರಸಿಂಹಶರ್ಮರ ಕನ್ನಡತಾತ್ಪರ್ಯಾನುವಾದದ ನೋದಲನೆಯ
ಪರಿಚ್ಛೇದವು ಸಮಾಪ್ತವು.

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಶ್ರೀಮತ್ಸೂತಸಂಹಿತೆಯ ಯಜ್ಞವೈಭವಖಂಡದ
ಮೂವತ್ತೊಂಭತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯದ ಸಂಗ್ರಹವು

೧. ವೇದಾರ್ಥ ಅಥವಾ ವೈದಿಕದರ್ಶನ

೧. ಜೀವ, ಜಗತ್ತು ಮತ್ತು ಈಶ್ವರ-ಈ ಮೂರು ಪದಾರ್ಥಗಳ ವಾಸ್ತವವಾದ ತತ್ತ್ವವನ್ನು ವಿಚಾರಮಾಡಿ ನಿರ್ಣಯಿಸುವ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಿಗೆ “ದರ್ಶನ”ಗಳೆಂದು ಹೆಸರು. ಲೋಕದಲ್ಲಿ ನಾನಾವಿಧಗಳಾದ ದರ್ಶನಗಳು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಿವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ವಿರುದ್ಧವಾದ ಅರ್ಥವೇ ಕಾಣಬರುತ್ತದೆ. ದರ್ಶನಕಾರರು ತಮ್ಮತಮ್ಮ ಅನುಭವಗಳನ್ನನುಸರಿಸಿ, ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಯುಕ್ತಿಗಳಿಂದ, ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಪದಾರ್ಥಗಳ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅವರವರ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳು ಬೇರೆಬೇರೆಯಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ಅವರವರ ಅಭಿಮತಗಳು ಹೀಗೆ ಪರಸ್ಪರವಿರುದ್ಧಗಳಾಗಿರುವುದು ಸಹಜವೇ ಆಗಿದೆ. ಆದರೆ, ತತ್ತ್ವವು ಒಂದೇ ರೂಪವಾಗಿರಬೇಕು. ಶ್ರೇಯಸ್ಕರವಾದ ಅದು ಯಾವುದೆಂಬುದನ್ನು ಅವಶ್ಯ ನಿರ್ಧರಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ.

೨. ಪ್ರಮಾಣದಿಂದಲೇ ವಸ್ತುಗಳ ವಾಸ್ತವತೆಗಳನ್ನು ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿಯೇ ಅವುಗಳ ವಾಸ್ತವಸ್ವರೂಪವನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸಬೇಕು. ಎಲ್ಲ ದರ್ಶನಕಾರರುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪರಸ್ಪರವಿರುದ್ಧ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳೇ ಇದ್ದು, ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಐಕಮತ್ಯವನ್ನಾಗಲಿ, ಸಾಮಂಜಸ್ಯವನ್ನಾಗಲಿ ಕಲ್ಪಿಸುವುದಕ್ಕೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ತತ್ತ್ವವು ಪುರುಷಬುದ್ಧಿಗೆ ನಿಲುಕದ ವಿಷಯವೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುವುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅಪೌರುಷೇಯವಾದ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಅಗತ್ಯ ಶರಣುಹೋಗಬೇಕು. ವೇದವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆ ಯಾವುದೂ ಇಂಥ ಪ್ರಮಾಣವಿಲ್ಲ. ವೇದವು ಪರಮಪ್ರಮಾಣವೂ ಪರಮಪವಿತ್ರವೂ ಆದುದು. ವಿಚಾರಪರರಾದ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೂ ಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ವೇದದ ಅರ್ಥವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ತಿಳಿಯುವುದು ಅತ್ಯವಶ್ಯವು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ವೈದಿಕದರ್ಶನದ ತಾತ್ಪರ್ಯಾರ್ಥವನ್ನು ವಿಚಾರಮಾಡಬೇಕು.

ದರ್ಶನಕಾರರು ಶ್ರುತರೆಂದೂ ತಾರ್ಕಿಕರೆಂದೂ ಎರಡು ವಿಧ—ಶ್ರುತಿ
Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

ಯನ್ನೇ ಮುಖ್ಯಪ್ರಮಾಣವೆಂದು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ, ಅಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ತಾತ್ಪರ್ಯಾರ್ಥ ವನ್ನೇ ಯಥಾರ್ಥವೆಂದು ಒಪ್ಪುವವರು ಶ್ರೌತರು; ಯುಕ್ತಿಯನ್ನೇ ಮುಖ್ಯ ವಾಗಿ ಅವಲಂಬಿಸಿ, ಯುಕ್ತಿಯಿಂದಲೇ ಅರ್ಥವನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸಿಕೊಂಡು, ಅದನ್ನೇ ಯಥಾರ್ಥವೆಂದು ನಂಬುವವರು ತಾರ್ಕಿಕರು. ತಾರ್ಕಿಕರಲ್ಲಿ ವೈದಿಕ ರೆಂದೂ ನಾಸ್ತಿಕರೆಂದೂ ಎರಡು ವಿಧ—ವೇದವನ್ನು ಪ್ರಮಾಣವೆಂದು ಒಪ್ಪು ವವರು ವೈದಿಕರು; ವೇದದ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯವನ್ನು ಒಪ್ಪದವರು ನಾಸ್ತಿಕರು. ವೇದವನ್ನು ಪ್ರಮಾಣವೆಂದು ಒಪ್ಪಿದರೂ, ತಾರ್ಕಿಕವರ್ತನದವರಿಗೆ ತರ್ಕವೇ ಮುಖ್ಯವಾದುದು; ತರ್ಕದಿಂದ ತಮಗೆ ಸಮ್ಮತವಾಗಿರುವ ಅರ್ಥಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧ ವಾಗಿ ವೇದವು ಹೇಳುವಂತಿದ್ದರೆ, ಅವರು ತಮ್ಮ ಅರ್ಥಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಹಾಗೆಯೇ ವೇದವಾಕ್ಯಗಳಿಗೆ ಅರ್ಥವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುತ್ತಾರೆ; ಹೀಗಾಗಿ ಅಂಥವರಿಗೆ ತಮ್ಮ ತರ್ಕವೇ ಪ್ರಮಾಣವಾಗಿದೆಯೇ ಹೊರತು, ವೇದವು ಅವರಿಗೆ ಪ್ರಮಾಣ ವೆಂದಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ಇಂಥ ತಾರ್ಕಿಕರು ವಸ್ತುತಃ ನಾಸ್ತಿಕರೇ ಆಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಶ್ರೌತವರ್ತನದವರೊಬ್ಬರೇ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಆಸ್ತಿಕರು.

೨. ವೇದವು ಶಬ್ದರೂಪವಾಗಿದೆ. ಲೋಕದಲ್ಲಿ, ಶಬ್ದದ ಅಥವಾ ಮಾತಿನ ಅರ್ಥವನ್ನು, ಅದನ್ನು ಆಡುವವನ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಿಂದ ತಿಳಿಯ ಬೇಕು; ತಪ್ಪುಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಮಗನನ್ನು ಕುರಿತು-‘ಮಣ್ಣು ತಿನ್ನು’-ಎಂದು ವಾತ್ಸಲ್ಯಪೂರ್ಣನಾದ ತಂದೆಯು ಹೇಳಿದರೆ, ‘ತಪ್ಪುಕೆಲಸ ವನ್ನು ಮಾಡಬೇಡ’-ಎಂದು ಹೇಳುವುದೇ ಆತನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಾದ್ದರಿಂದ, ಇದೇ ಆ ಮಾತಿನ ಅರ್ಥವೇ ಹೊರತು, ‘ಮಣ್ಣು ತಿನ್ನುಬೇಕು’-ಎಂದು ಅರ್ಥವಲ್ಲ. ವೇದವನ್ನು ಯಾರೂ ಮಾಡಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ, ವೇದದ ತಾತ್ಪರ್ಯ ವನ್ನು, ಹಿಂದುಮುಂದಿನ ಸಂದರ್ಭಗಳ ವಿನುರ್ತಿಯಿಂದಲೇ ತಿಳಿಯಬೇಕಾಗಿದೆ.

೪. ಜೀವ, ಜಗತ್ತು ಮತ್ತು ಈಶ್ವರ-ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಈಶ್ವರನು ಒಬ್ಬನೇ ಎಂದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸಮ್ಮತವಾಗಿದೆ. ಜೀವರುಗಳೂ ಜಗತ್ತಿನ ಪದಾರ್ಥಗಳೂ ಅಸಂಖ್ಯಾತವಾಗಿರುವುದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವೇ ಇದೆ. ಹೀಗಿರುವಲ್ಲಿ, ಕೆಲವು ವೇದ ವಾಕ್ಯಗಳು. ಸಕಲಜಗತ್ತಿಗೂ ಕಾರಣವಾದುದು ಬ್ರಹ್ಮವೆಂದೂ, ಅದು ಅದ್ವಿತೀಯವಸ್ತುವೆಂದೂ ಹೇಳುತ್ತಿವೆ. ಬ್ರಹ್ಮವು ಅದ್ವಿತೀಯವೆಂದರೆ, ಬ್ರಹ್ಮಕ್ಕೆ ಬೇರೆಯಾಗಿ ಯಾವವಸ್ತು ವೂ ವಸ್ತುತಃ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಅರ್ಥ.

ಇತರವೇದವಾಕ್ಯಗಳು ದ್ವೈತವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತವೆ. ದ್ವೈತವೆಂದರೆ, ಬ್ರಹ್ಮಕ್ಕೆ ಬೇರೆಯಾದ ವಸ್ತು—ಎಂದರ್ಥ. ದ್ವೈತ ಮತ್ತು ಅದ್ವೈತ ಎಂಬ ಅರ್ಥಗಳು ಪರಸ್ಪರ ವಿರುದ್ಧಗಳಾಗಿವೆ—ದ್ವೈತವನ್ನು ಯಥಾರ್ಥವೆಂದು ಒಪ್ಪಿದರೆ, ಅದ್ವೈತವು ಯಥಾರ್ಥವೆನಿಸಲಾರದು; ಅದ್ವೈತವನ್ನು ಯಥಾರ್ಥವೆಂದು ಹೇಳಿದರೆ, ದ್ವೈತವು ಯಥಾರ್ಥವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ವೇದವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಪರಸ್ಪರವಿರುದ್ಧಾಭಿಪ್ರಾಯಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತಿರುವಾಗ, ವೇದಕ್ಕೆ ಯಾವುದು ಮುಖ್ಯವಾದ ತಾತ್ಪರ್ಯಾರ್ಥ?—ಎಂಬುದನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಎರಡನ್ನೂ ತಾತ್ಪರ್ಯಾರ್ಥವೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಪರಸ್ಪರವಿರುದ್ಧಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದರೆ, ವೇದದ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಕ್ಕೆ ವಿರೋಧವುಂಟಾಗುವುದು. ಆದ್ದರಿಂದ, ಒಂದರಲ್ಲಿಯೇ ಮುಖ್ಯತಾತ್ಪರ್ಯವನ್ನು ಒಪ್ಪಿ, ಇನ್ನೊಂದು ಅರ್ಥವನ್ನು ಅಮುಖ್ಯವೆಂದು ಅವಶ್ಯ ತಿಳಿಯಬೇಕಾಗಿದೆ. ಅದಕಾರಣ—ವೇದಕ್ಕೆ ಅದ್ವೈತಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯತಾತ್ಪರ್ಯವೋ, ದ್ವೈತದಲ್ಲಿಯೋ?—ಎಂದು ವಿಮರ್ಶಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ವೇದಕ್ಕೆ ಯಾವುದು ತಾತ್ಪರ್ಯಾರ್ಥವೋ ಅದೇ ಯಥಾರ್ಥತತ್ತ್ವವೆಂದು ಸಿದ್ಧಿಸುತ್ತದೆ.

೫. ವೇದಕ್ಕೆ ಅದ್ವೈತದಲ್ಲಿಯೇ ಮುಖ್ಯತಾತ್ಪರ್ಯವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು; ದ್ವೈತದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ, ಅದ್ವೈತವು ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕಸತ್ಯವಾದುದು; ದ್ವೈತವೆಲ್ಲ ಕಲ್ಪಿತವಾಗಿ, ಮಿಥ್ಯಾಭೂತವಾಗಿದೆ. ಪ್ರಮಾಣಭೂತವಾದ ವೇದಕ್ಕೆ ಕಲ್ಪಿತವಾದ ದ್ವೈತದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯವನ್ನು ಒಪ್ಪುವಹಾಗಿಲ್ಲ. ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕಸತ್ಯವಾದ ಅದ್ವೈತವನ್ನು ಬೋಧಿಸುವುದರಿಂದಲೇ ವೇದಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯವು ಕೂಡುತ್ತದೆ.

೬. ದ್ವೈತವನ್ನೂ ಸತ್ಯವೆಂದು ಕೆಲವು ವಾದಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ; ಇದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ದ್ವೈತವೆಲ್ಲ ಅಧ್ಯಸ್ತವಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ಅದು ಸತ್ಯವಾಗಲಾರದು. ದ್ವೈತವು ಅಧ್ಯಸ್ತ (ಕಲ್ಪಿತ) ವಾಗಿದೆಯೆಂಬಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹಪಡುವ ಕಾರಣವಿಲ್ಲ. ಕಪ್ಪೆಚಿಪ್ಪಿನಲ್ಲಿ ಭ್ರಾಂತಿಯಿಂದ ಕಂಡುಬರುವ ಬೆಳ್ಳಿ (ಶುಕ್ತಿರೂಪ್ಯ), ಕಪ್ಪೆಚಿಪ್ಪಿನಲ್ಲಿ ಭ್ರಾಂತಿಯಿಂದ ಅಧ್ಯಸ್ತ (ಕಲ್ಪಿತ)ವಾದ್ದ್ಯದೆಂದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸ್ಪಷ್ಟವೇ ಇದೆ. ಈ ಶುಕ್ತಿರೂಪ್ಯವು ದೃಶ್ಯವಾಗಿದೆ; 'ದೃಶ್ಯವಾದುದು ಕಲ್ಪಿತ'—ಎಂದು ಇದರಿಂದ ನಿಶ್ಚಿತವಾಗುತ್ತದೆ. ಸಕಲದ್ವೈತವೂ

ದೃಶ್ಯವಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ದ್ವೈತವೆಲ್ಲ ಅಧ್ಯಸ್ತವೇ ಹೊರತು, ವಾಸ್ತವವಲ್ಲವೆಂದು ದೃಢಪಡುತ್ತದೆ. ಅದಕಾರಣ, ದ್ವೈತವನ್ನು ಹೇಳುವ ವೇದವಾಕ್ಯಗಳು ಕಲ್ಪಿತವಾದ ದ್ವೈತವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತವೆಂದು ತಿಳಿಯತಕ್ಕದ್ದು.

೭. ದ್ವೈತವಸ್ತುಗಳಿಗೆ, ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ, ನಾಶವು ಸಂಭಾವಿತವಾಗುವುದರಿಂದ, ಅವು ಸತ್ಯವಾಗಲಾರವು. ಸತ್ಯವೆಂದರೆ ಎಂದೂ ಹೇಗೂ ವಿಕಾರಹೊಂದದೆ, ಯಾವಾಗಲೂ ಒಂದೇ ರೂಪದಿಂದ ಇರುವಂಥದ್ದು. ದ್ವೈತವಸ್ತುಗಳೆಲ್ಲವೂ ವಿಕಾರಹೊಂದುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ, ಸತ್ಯವೆನಿಸಲಾರವು. ಅದ್ವೈತವು ಭೇದವಿಲ್ಲದ ಕಾರಣ ಯಾವ ವಿರೋಧವೂ ಸಂಭವಿಸಲಾರದೆ, ಸತ್ಯವಾಗಿದೆ. ಸತ್ಯವಾದ ಇಂಥ ಅದ್ವೈತವನ್ನು ಬೋಧಿಸುವುದರಿಂದಲೇ ವೇದಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯವು ಸಂಗತವಾಗುತ್ತದೆ.

೮. ದ್ವೈತದಂತೆ ಅದ್ವೈತವನ್ನು ಅಧ್ಯಸ್ತವೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. 'ಅದ್ವೈತವು ಅಧ್ಯಸ್ತ'-ಎಂದು ಹೇಳಿದರೆ, "ಅದು ಎಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಸ್ತ-ದ್ವೈತದಲ್ಲಿಯೋ, ಅದ್ವೈತದಲ್ಲಿಯೋ?" ಸತ್ಯವಾದ ಅಧಿಷ್ಠಾನದಲ್ಲಿಯೇ ಕಲ್ಪಿತವಾದುದರ ಅಧ್ಯಾಸವಾಗುತ್ತದೆ; ದ್ವೈತವೆಲ್ಲ ಕಲ್ಪಿತವಾಗಿ ಸತ್ಯವಲ್ಲದುದರಿಂದ, ಅದರಲ್ಲಿ ಅದ್ವೈತದ ಅಧ್ಯಾಸವಾಗುವಹಾಗಿಲ್ಲ. 'ಅದ್ವೈತದಲ್ಲಿ ಅದ್ವೈತದ ಅಧ್ಯಾಸ'-ಎಂದು ಹೇಳಿದರೆ, 'ತನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ತನ್ನ ಅಭ್ಯಾಸ'-ಎಂದು ಹೇಳಿದಂತಾಗುವುದು; ಇದು ಸಮಂಜಸವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅದ್ವೈತವು ಒಂದೇ ವಸ್ತುವಾದ್ದರಿಂದ, 'ಇನ್ನೊಂದು ಅದ್ವೈತದಲ್ಲಿ ಈ ಅದ್ವೈತದ ಅಭ್ಯಾಸ'-ಎಂಬುದು ಅಸಂಗತವೇ ಸರಿ. ಹೀಗೆ ಅದ್ವೈತವನ್ನು ಅಧ್ಯಸ್ತವೆಂದು ಹೇಳಲಾಗದುದರಿಂದ, ಅದ್ವೈತವು ಸತ್ಯವಾದುದು.

೯. 'ದ್ವೈತಾದ್ವೈತಗಳೆರಡೂ ಅಧ್ಯಸ್ತಗಳಾಗಲಿ?'-ಎಂದರೆ, ಅದು ಸಂಭವಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ದ್ವೈತ, ಅದ್ವೈತ-ಇವೆರಡನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆ ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲ; ಶೂನ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಾಸವಾಗುವಂತಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸತ್ಯವಾದ ಅದ್ವೈತದಲ್ಲಿಯೇ ಎಲ್ಲ ದ್ವೈತದ ಅಧ್ಯಾಸವಾಗಿದೆಯೆಂದು ಒಪ್ಪಬೇಕು. ಹೀಗಾಗಲು, ಸತ್ಯವಾದ ಅದ್ವೈತವನ್ನು ಬೋಧಿಸುವ ವೇದದ ಭಾಗವೇ ಮುಖ್ಯಪ್ರಮಾಣವೆಂದೂ, ಕಲ್ಪಿತವಾದ ದ್ವೈತವನ್ನು ಹೇಳುವ ಭಾಗವು, ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಾದಿ ಪ್ರಮಾಣಗಳಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುವ ದ್ವೈತದ ಅನವಾಸವೆಂದೂ ಸಿದ್ಧಿಸುವುದು.

೧೦. ಅದ್ವೈತವು ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕತೆಯಾದ್ದರಿಂದ, ಅದ್ವೈತದ ಜ್ಞಾನವು ವಿದ್ಯೆಯೆನಿಸುತ್ತದೆ. ದ್ವೈತವೆಲ್ಲ ವ್ಯಾವಹಾರಿಕವಾಗಿದ್ದು, ವ್ಯವಹಾರವೆಲ್ಲ ಅವಿದ್ಯಾಮೂಲಕವಾದ್ದರಿಂದ, ದ್ವೈತದ ಜ್ಞಾನವು ಅವಿದ್ಯೆಯೆನಿಸುವುದು. ವಿದ್ಯಾರೂಪವಾದ ಅದ್ವೈತವನ್ನು ಬೋಧಿಸುವ ವೇದದ ಭಾಗಕ್ಕೆ ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕಪ್ರಾಮಾಣ್ಯವೂ; ಅವಿದ್ಯಕವಾದ ದ್ವೈತವನ್ನು ಹೇಳುವ ವೇದದ ಭಾಗಕ್ಕೆ ವ್ಯಾವಹಾರಿಕಪ್ರಾಮಾಣ್ಯವೂ ಸಂಗತವಾಗಿ, ವೇದವೆಲ್ಲ ಪ್ರಮಾಣವೆಂಬುದು ಸಮಂಜಸವಾಗುತ್ತದೆ.

೧೧. ಇದಲ್ಲದೆ, ಅದ್ವೈತವನ್ನು ಬೋಧಿಸುವುದರಿಂದಲೇ ವೇದಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯವು ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಇತರ ಯಾವಪ್ರಮಾಣದಿಂದಲೂ ತಿಳಿದು ಬರಲಾರದಂಥ ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದರೇನೇ, ಆ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅದು ಪ್ರಮಾಣವೆನಿಸುವುದು. ಬೇರೆ ಪ್ರಮಾಣಗಳಿಂದ ತಿಳಿಯಲಾಗದ ರೂಪ(ಬಣ್ಣ)ವನ್ನು ತಿಳಿಸುವುದರಿಂದಲೇ ಚಕ್ಷುರಿದ್ರಿಯಕ್ಕೆ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯ; ಹಾಗೆಯೇ ಅಂಥ ಶಬ್ದದಲ್ಲಿ ಶ್ರೋತ್ರೇಂದ್ರಿಯ ಪ್ರಮಾಣ. ಇದರಂತೆಯೇ ಪ್ರಮಾಣಾಂತರಗಳಿಂದ ತಿಳಿದುಬರಲಾರದ ಅದ್ವೈತದಲ್ಲಿ ತಾತ್ಪರ್ಯವಿರುವುದರಿಂದಲೇ ವೇದಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯವು ದಕ್ಕುತ್ತದೆ. ದ್ವೈತವೆಲ್ಲ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಾದಿಪ್ರಮಾಣಗಳಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ, ಅದನ್ನು ಹೇಳುವ ವೇದಕ್ಕೆ ಪ್ರಮಾಣವೇ ಇಲ್ಲವಾಗುವುದು.

೧೨. ಮತ್ತು; ಪ್ರಮಾಣಗಳು ಸ್ವತಃಪ್ರಮಾಣಗಳು-ಎಂದರೆ, ಪ್ರಮಾಣಗಳಿಗೆ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯವು ಬೇರೆಕಾರಣಗಳಿಂದ ಉಂಟಾಗುವುದಲ್ಲ. ವೇದವೂ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಾದಿಗಳೂ ಸಹ ಸ್ವತಃಪ್ರಮಾಣಗಳೇ ಆದರೂ, ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಾದಿ ಪ್ರಮಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕವಿಧಗಳಾದ ದೋಷಗಳು ಸಂಭಾವಿತವಾಗುತ್ತವೆ. ತಿಳಿಯುವವನಲ್ಲಿ ರಾಗ, ದ್ವೇಷ, ವಂಚನೆ, ಅಜ್ಞಾನ-ಮುಂತಾದದೋಷಗಳೂ; ಕಣ್ಣು-ಮುಂತಾದ ಇಂದ್ರಿಯಗಳಲ್ಲಿ ಪೋರೆ, ಮಂಜು-ಮುಂತಾದ ದೋಷಗಳೂ; ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ದೂರ, ಕತ್ತಲೆ-ಮುಂತಾದ ದೋಷಗಳೂ ಸಂಭವಿಸುವುದರಿಂದ, ಇವುಗಳಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯು ತಪ್ಪಾಗಬಹುದು. ಈ ಯಾವದೋಷಗಳೂ ಇಲ್ಲವೆಂದು ನಿಶ್ಚಿತವಾದ ಹೊರತು, ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಾದಿಗಳಿಂದ ತಿಳಿದುಬಂದುದನ್ನು ಯಥಾರ್ಥವೆಂದು ನಂಬುವಹಾಗಿಲ್ಲ. ಶಬ್ದದಲ್ಲಿ

ಸ್ವತಃ ದೋಷವಿರುವುದಿಲ್ಲವಾದರೂ, ಹೇಳುವವನ ಅಜ್ಞಾನ, ವಂಚಕತನ-
ಮುಂತಾದದೋಷಗಳಿಂದ, ಅಂಥವನ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ದೋಷವು ಸಂಭವಿಸುತ್ತದೆ.
ಆದುದರಿಂದ ಪೌರುಷೇಯಶಬ್ದದಲ್ಲಿಯೇ ದೋಷವು ಸಂಭಾವಿತವಾಗುತ್ತದೆ;
ಪೌರುಷೇಯಶಬ್ದವನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸದೆ ನಂಬುವುದಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ವೇದವು
ಅಪೌರುಷೇಯವಾದ್ದರಿಂದ, ಅದರಲ್ಲಿ ಯಾವದೋಷದ ಶಂಕೆಗೂ ಅವಕಾಶ
ವಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಸರ್ವದೋಷರಹಿತವಾದ ವೇದಕ್ಕೆ, ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದಂತೆ, ಇತರ
ಪ್ರಮಾಣಗಳಿಂದ ತಿಳಿದುಬರದ ಅದ್ವೈತದಲ್ಲಿಯೇ ಮುಖ್ಯತಾತ್ಪರ್ಯವೆಂದು
ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುವುದು.

೧೩. ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲದ ಮತ್ತು ಅನರ್ಥವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ
ವಿಷಯವನ್ನು ಹೇಳುವ ಮಾತಿಗೆ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯವು ದೊರೆಯದು. ದ್ವೈತದಿಂದ
ಅನರ್ಥವೇ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದು, ಯಾವ ಪ್ರಯೋಜನವೂ ಲಭಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ;
ಇಂಥ ದ್ವೈತವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತದೆಂದಾದರೆ ವೇದಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯವಿಲ್ಲವಾಗು
ವುದು. ಅದ್ವೈತವು ಪರಮಾನಂದಸ್ವರೂಪವಾದುದರಿಂದ, ಇದನ್ನು
ಬೋಧಿಸುವುದರಿಂದಲೇ ವೇದಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯವು ಸಂಭವಿಸುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ
ವೇದಕ್ಕೆ ಅದ್ವೈತದಲ್ಲಿಯೇ ಮುಖ್ಯತಾತ್ಪರ್ಯವು.

೧೪. ಪ್ರಮಾಣಗಳು ವಸ್ತುಗಳ ವಾಸ್ತವವಾದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು
ಇದ್ದಂತೆ ತಿಳಿಯಪಡಿಸತಕ್ಕವುಗಳೇ ಹೊರತು, ಹೊಸದಾಗಿ ಉಂಟುಮಾಡಿ
ತಿಳಿಸುವವುಗಳಲ್ಲ. ದ್ವೈತವಸ್ತುಗಳು ಯಾವಾಗಲೂ ವಿಕಾರಹೊಂದುತ್ತಾ,
ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾದ ವಾಸ್ತವಸ್ವರೂಪವಿಲ್ಲದವುಗಳಾಗಿವೆ; ಅವುಗಳ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು
'ಹೀಗೆಯೇ' - ಎಂದು ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿ ತಿಳಿಸುವುದು ಯಾವಪ್ರಮಾಣಕ್ಕೂ ಸಾಧ್ಯ
ವಿಲ್ಲ. ಅದ್ವೈತವು ಕೂಟಸ್ಥನಿತ್ಯಸ್ವರೂಪವಾದುದು; ಅದನ್ನು ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿ
ತಿಳಿಸಲು ಸಾಧ್ಯ. ಆದ್ದರಿಂದ, ಪರಮಪ್ರಮಾಣವಾದ ವೇದಕ್ಕೆ ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕ
ಸತ್ಯವಾದ ಅದ್ವೈತವೇ ಮುಖ್ಯತಾತ್ಪರ್ಯಾರ್ಥವೆಂದು ನಿಶ್ಚಿತವಾಗುತ್ತದೆ.

೧೫. ಜಡವಾದ ದ್ವೈತಪ್ರಪಂಚವೆಲ್ಲ ಬ್ರಹ್ಮದಲ್ಲಿ ಕಲ್ಪಿತವಾಗಿರುವುದ
ರಿಂದ, ಬ್ರಹ್ಮವೊಂದೇ ಸತ್ಯವಸ್ತು. ಬ್ರಹ್ಮಕ್ಕೆ ಬೇರೆಯಾದ ಸತ್ಯವಸ್ತು
ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮವು ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕವಾದ ಅದ್ವಿತೀಯ
ಸತ್ಯವಸ್ತು. ಇದರಲ್ಲಿಯೇ ವೇದಕ್ಕೆ ಸ್ವತಃ ಸಾತ್ಪತ್ಯವು. ಹೀಗೆ ಅದ್ವಿತೀಯ

ಬ್ರಹ್ಮವೇ ಯಥಾರ್ಥವಾದ ತತ್ತ್ವವು.

೧೬. “ಜಡವಾದ ದ್ವೈತಪ್ರಸಂಚವೆಲ್ಲ ಬ್ರಹ್ಮದಲ್ಲಿ ಕಲ್ಪಿತವಾಗಿದ್ದು, ಕಲ್ಪಿತವಸ್ತುವಿನಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮದ ಅದ್ವೈತಕ್ಕೆ ವಿರೋಧವಾಗವೇ ಹೋದರೂ, ಜೀತನರಾದ ಜೀವರು ಬ್ರಹ್ಮಕ್ಕೆ ಬೇರೆಯಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ಜೀವರಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮವು ಸದ್ವಿತ್ತೀಯವಾಗುವದೆಂದು” ಕೆಲವರು ಶಂಕಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ವೇದವು ಬ್ರಹ್ಮವನ್ನು ಅದ್ವಿತ್ತೀಯವೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತದೆ ದ್ವೈತಪ್ರಸಂಚವನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮದಲ್ಲಿ ಕಲ್ಪಿತವೆಂದು ಹೇಳಿದಂತೆ, ಜೀವನನ್ನು ಕಲ್ಪಿತವೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ; ಜೀವನು ನಿತ್ಯನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಆದುದರಿಂದ ಜೀತನನಾದ ಜೀವನು ವಸ್ತುತಃ ಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪನೆಂದೇ ಸಿದ್ಧಿಸುತ್ತದೆ. ವೇದವು ಜೀವನನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮವೆಂದು ಬೋಧಿಸುತ್ತದೆ.

೧೭. “ಜೀವನು ಸಂಸಾರಿಯಾಗಿದ್ದಾನೆ, ಬ್ರಹ್ಮವು ಅಸಂಸಾರಿಯೆಂದು ವೇದವು ಹೇಳುತ್ತಿದೆ; ಸಂಸಾರಿಯಾದ ಜೀವನು ಅಸಂಸಾರಿಬ್ರಹ್ಮ-ಎಂಬುದು ವಿರುದ್ಧವಾಗುವುದು?”-ಎಂದರೆ, ಹಾಗಲ್ಲ. ಪ್ರಮಾಣವಾದ ವೇದವು ಜೀವನನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮವೆಂದು ಬೋಧಿಸುತ್ತಿರುವುದರಿಂದಲೇ, ಜೀವನ ಸಂಸಾರಿತ್ವವು ವಾಸ್ತವವಲ್ಲವೆಂದು ನಿಶ್ಚಿತವಾಗುತ್ತದೆ.

೧೮. ಜೀವನಿಗೆ ಜೀವತ್ವ (ಸಂಸಾರಿತ್ವ)ವು ವಾಸ್ತವವೆಂದೇ ಕೆಲವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಜೀವನಿಗೆ ಸಂಸಾರಿತ್ವವು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವೆಂದಾದರೆ, ಅದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಮೋಕ್ಷವೇ (ಬಿಡುಗಡೆಯೇ) ಇಲ್ಲವೆಂದಾಗುವುದು. ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾದ ಧರ್ಮವು, ವಸ್ತುವು ಇರುವವರಿಗೂ ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಬೆಂಕಿಯಿರುವವರಿಗೂ ಅದರ ಸ್ವಾಭಾವಿಕಧರ್ಮವಾದ ಬಿಸಿ (ತೇಷ್ಠ್ಯ)ಯು ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತದೆ. ‘ಬೆಂಕಿಯಿದೆ ಬಿಸಿಯಿಲ್ಲ; ಬಿಸಿಯಿಲ್ಲದ ಬೆಂಕಿಯಿದೆ’-ಎಂದು, ಎಂದೂ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ; ಬಿಸಿಯಿಲ್ಲವೆಂದಾದರೆ ಬೆಂಕಿಯೂ ಇಲ್ಲವೆಂದಾಗುವುದು. ಆದಕಾರಣ ಆತ್ಮನು ಇದ್ದು, ಅವನ ಸ್ವಾಭಾವಿಕಧರ್ಮವಾದ ಸಂಸಾರವು ಮಾತ್ರ ಕಳೆಯುತ್ತದೆಂಬುದು ಸರಿಯಲ್ಲ; ಅಂಥ ಸಂಸಾರವು ಹೋಗಬೇಕಾದರೆ ಆತ್ಮನೂ ನಾಶವಾಗಬೇಕಾಗುವುದು. ಆತ್ಮನು ನಿತ್ಯನಾದ್ದರಿಂದಲೂ, ಅವನಿಗೆ ಮೋಕ್ಷವು ಸಿದ್ಧಿಸಬೇಕಾಗಿರುವುದರಿಂದಲೂ, ಆತ್ಮನಿಗೆ ಸಂಸಾರಿತ್ವವು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಲ್ಲವೆಂದೂ, ಅವನು ವಸ್ತುತಃ ನಿತ್ಯನುಳ್ಳ ಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪನೇ

ಎಂದೂ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುವುದು.

೧೯. “ತಾಮ್ರಕ್ಕೆ ಕೊಳೆ ಸಹಜವಾದುದಾದರೂ, ರಸಾದಿಗಳಿಂದ ಆ ಕೊಳೆ ಹೋಗಿ ತಾಮ್ರವು ಶುದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ; ಇದರಂತೆ ಸಾಧನೆಗಳಿಂದ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾದ ಸಂಸಾರವೂ ಕಳೆದು ಜೀವನು ಮುಕ್ತನಾಗಬಹುದು” — ಎಂದು ಕೆಲವರು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಯುಕ್ತವಲ್ಲ. ವಸ್ತುವು ಇರುವವರಿಗೂ ಅದರ ಸ್ವಾಭಾವಿಕಧರ್ಮವು ಕಳೆಯುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಮೊದಲೆ ಹೇಳಿರುತ್ತದೆ. ರಸಾದಿಗಳಿಂದ ತಾಮ್ರದ ಕೊಳೆ ತಾತ್ಕಾಲಿಕವಾಗಿ ಹೋದಂತೆ ಕಾಣಬಂದರೂ, ಕಾಲಕ್ರಮದಲ್ಲಿ, ರಸದ ವೇಗವು ಕಡಿಮೆಯಾಗಲಾಗಿ, ತಾಮ್ರದ ಸಹಜವಾದ ಕೊಳೆ ಮತ್ತೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಸಾಧನದ ಬಲದಿಂದ ಆತ್ಮನ ಸಂಸಾರಿತ್ವವು, ಸುಷುಪ್ತಿಯಲ್ಲಿದ್ದಂತೆ. ಕೆಲವುಕಾಲ ಕಾಣಿಸದೇ ಹೋದರೂ, ಅದು ಎಂದಿಗೂ ನಾಶವಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ; ಸಾಧನದ ಬಲ ಕಡಿಮೆಯಾದ ಕೂಡಲೆ, ನಿವ್ರೆಯಿಂದ ಎಚ್ಚರವಾದಾಗ ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ, ಮತ್ತೆ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಸಂಸಾರವು ಆತ್ಮನಿಗೆ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಲ್ಲವೆಂದೂ, ಆತ್ಮನು ವಸ್ತುತಃ ನಿತ್ಯಮುಕ್ತವಾದ ಅದ್ವಿತೀಯಬ್ರಹ್ಮವೇ ಎಂದೂ ತಿಳಿಯತಕ್ಕದ್ದು. ಬ್ರಹ್ಮವೇ ಮುಕ್ತಿರೂಪ.

೨೦. ಇದಲ್ಲದೆ, ಒಂದು ವಸ್ತುವು ಮತ್ತೊಂದು ವಸ್ತುವಾಗಲಾರದು. ಘಟವು ಪಟವಾಗುವುದಿಲ್ಲ; ಹಸುವು ಕುದುರೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಸಂಸಾರಿಯಾದ ಜೀವನು ಅಸಂಸಾರಿಬ್ರಹ್ಮವಾಗುತ್ತಾನೆಂಬುದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಜೀವನು ಸಂಸಾರಿಯೆಂಬುದು ವಾಸ್ತವವಲ್ಲವೆಂದೂ, ವಸ್ತುತಃ ಅವನು ಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪನೇ ಆಗಿರುವನೆಂದೂ ಸಮಂಜಸವಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗಿಲ್ಲವಾದರೆ, ಜೀವನಿಗೆ ಮುಕ್ತಿಯೇ ಇಲ್ಲವೆಂದಾಗುವುದು.

೨೧. ಸಂಸಾರಿಯಾಗಿರುವ ಜೀವನಿಗೆ, ಈಗ ಹೊಸದಾಗಿ ಮುಕ್ತಿಯು ಲಭಿಸುತ್ತದೆಂದು ಹೇಳಿದರೆ, ಮುಕ್ತಿಯು ಆಗತುಕವೆಂದಾಗಿ, ಸ್ವರ್ಗಾದಿ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಂತೆ, ನಿತ್ಯವಾಗಬೇಕೋಗುವುದು. ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಒಪ್ಪುವವರೆಲ್ಲರೂ ಅದನ್ನು ನಿತ್ಯವೆಂದೇ ಒಪ್ಪುವುದರಿಂದ, ಮೋಕ್ಷವು ಜೀವನ ಸ್ವಾಭಾವಿಕಸ್ವರೂಪವೇ ಆಗಿರುವುದು ನಿಶ್ಚಿತವಾಗುವುದು.

೨೨. ಕೆಲವರು ಹೀಗೆ ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡುತ್ತಾರೆ—‘ಹೌದು; ಒಂದು ವಸ್ತುವು ಮತ್ತೊಂದಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೂ, ಜೀವನಿಗೆ ಸಾಧನೆಗಳ ವಶದಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮದ ಸಾಮ್ಯವು ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ; ಇದೇ ಆತನಿಗೆ ಮೋಕ್ಷ’—ಎಂದು. ಇದು ಅಸಂಗತವೇ ಸರಿ. ‘ಜೀವನಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮದೊಡನೆ ಸಾಮ್ಯ’—ಎಂದರೆ, ಬಹುದ ಕೆಲವು ಧರ್ಮಗಳು ಜೀವನಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುತ್ತವೆಂದೋ, ಅಥವಾ ಬ್ರಹ್ಮದ ಎಲ್ಲಾ ಧರ್ಮಗಳೂ ಆಗುತ್ತವೆಂದೋ? ‘ಕೆಲವು ಧರ್ಮಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸಾಮ್ಯ’—ಎಂದು ಹೇಳಿದರೆ, ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ವಸ್ತುಗಳಿಗೂ ಏನಾದರೊಂದು ಧರ್ಮವು ಸಮಾನವಾಗಿ ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತದೆಯಾಗಿ, ಹೀಗೆ ಹೇಳುವುದು ವ್ಯರ್ಥವೇ ಸರಿ! ಬಾಲವಿದೆಯೆಂಬ ಮಾತ್ರದಿಂದ ಕತ್ತೆಯು ಕುದುರೆಯಾದೀತೆ? ಮತ್ತು, ಆತ್ಮನೂ ಬ್ರಹ್ಮವೂ ಜೇತನವಾಗಿರುತ್ತಾ ಜೈತನ್ಯಧರ್ಮದಿಂದ ಆತ್ಮನಿಗೆ ಈಗಲೂ ಬ್ರಹ್ಮದ ಸಾಮ್ಯವು ಇರುವುದರಿಂದ, ಜೀವನು ಈಗಲೂ ಮುಕ್ತನೆಂದಾದಾನು; ಆಗ ಸಾಧನೆಯ ಅವಶ್ಯಕತೆಯೇ ಬೇಡವಾಗುವುದು. ಮತ್ತೆ, ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯಿಂದಲೂ ಬ್ರಹ್ಮದೊಡನೆ ಸಾಮ್ಯವೆಂದರೆ, ಆಗ ಜೀವನು ಬ್ರಹ್ಮನೇ ಆದಂತಾಗುವುದು; ಎರಡು ಬ್ರಹ್ಮಗಳನ್ನು ಯಾರೂ ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲವಷ್ಟೆ!

೨೩. ಇದಲ್ಲದೆ, ಬ್ರಹ್ಮವನ್ನು ಅಪರಿಚ್ಛಿನ್ನವಸ್ತುವೆಂದು ವೇದವು ತಿಳಿಸುತ್ತಿದೆ. ಬ್ರಹ್ಮಕ್ಕೆ ಬೇರೆಯಾಗಿ ಜೇತನವನ್ನೋ ಅಜೇತನವನ್ನೋ ಏನೊಂದನ್ನು ಇದೆಯೆಂದು ಒಪ್ಪಿದರೂ, ಬ್ರಹ್ಮವು ಪರಿಚ್ಛಿನ್ನವೇ ಆಗುವುದು. ಪರಿಚ್ಛಿನ್ನವಾದುದು ನಿತ್ಯವಾಗಲಾರದು, ಇದರಂತೆಯೇ, ಆತ್ಮನಿಗೂ ಬೇರೆಯಾಗಿ ಏನಾದರೂ ಇದೆಯೆಂದಾದರೆ, ಆತ್ಮನೂ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ನನಾಗಿ ಅನಿತ್ಯನೇ ಆಗುತ್ತಾನೆ. ಆತ್ಮನು ಅನಿತ್ಯನಾದರೆ, ಮತ್ತೆ ಮೋಕ್ಷೋಪದೇಶವು ಯಾರಿಗೆ? ಆದಕಾರಣ, ಆತ್ಮನು ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಅದ್ವಿತೀಯನಿತ್ಯಮುಕ್ತಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪನೆಂಬುದೇ ಸಮಂಜಸವಾಗುತ್ತದೆ.

೨೪. ಹೀಗೆ ಆತ್ಮನು ನಿತ್ಯಮುಕ್ತಾದ್ವಿತೀಯಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪನೆಂಬುದು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿ ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕತತ್ತ್ವವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ, ಇಷ್ಟು ಮಾತ್ರದಿಂದ ನಮಗೆ ಏನು ಪ್ರಯೋಜನವೂ ಸಿದ್ಧಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ವಸ್ತುತಃ ನಿತ್ಯಮುಕ್ತರೇ ಆಗಿದ್ದರೂ, ಯಾರಿಗೂ ಸಂಸಾರದುಃಖ ತಪ್ಪಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಸಂಸಾರಾನುಭವವು

ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿರುವುದರಿಂದ, — 'ನಾವು ವಾಸ್ತವವಾಗಿಯೂ ಮುಕ್ತರೇ ಆಗಿದ್ದೇ' — ಎಂದು ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ತಿಳಿದಮಾತ್ರದಿಂದ ಸಂಸಾರವು ಕಳೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಆತ್ಮನು ವಸ್ತುತಃ ಮುಕ್ತನೆಂದು ಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ಈಗ ತೋರಿಬರುವ ಸಂಸಾರವು ವಾಸ್ತವವೆನಿಸದೆ, ಭ್ರಾಂತಿಯಿಂದೇ ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿದೆ. ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿರುವ ಈ ಸಂಸಾರಭ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ, 'ನಾವು ಮುಕ್ತರೇ' — ಎಂಬುದು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬರಬೇಕಾಗಿದೆ. ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷರೂಪವಾದ ಇಂಥ ಅನುಭವವನ್ನೇ ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ ಈ ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನವು ಸಂಸಾರಭ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ನಿರೇಷವಾಗಿ ಕಳೆಯುತ್ತದೆ. ಆಗ ಆತ್ಮನು ನಿತ್ಯಮುಕ್ತಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿದ್ದು, ಕೃತಕೃತ್ಯನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ, ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನದಿಂದಲೇ ಮುಕ್ತಿಯು ಸಿದ್ಧಿಸುವುದೆಂದು ವೇದವು ಬೋಧಿಸುತ್ತದೆ. ಇದೇ ಸಮಂಜಸವಾಗಿದೆ.

೨೫. “ಲೌಕಿಕಕರ್ಮಗಳಿಂದಲೂ ಲೌಕಿಕಸಾಧನೆಗಳಿಂದಲೂ ಮೋಕ್ಷವು ಸಿದ್ಧಿಸುವುದಿಲ್ಲವಾದರೂ, ವೇದೋಕ್ತಕರ್ಮಗಳು ಮತ್ತು ವೇದೋಕ್ತ-ಉಪಾಸನೆಗಳು-ಮುಂತಾದ ಸಾಧನೆಗಳಿಂದ ಮೋಕ್ಷವು ದೊರೆಯುವುದೆಂದು” ಕೆಲವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಕರ್ಮಾದಿಗಳಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವ ಮುಕ್ತಿಯು ನಿತ್ಯವೇ ಆಗಲಾರವೆಂದು ಮೊದಲೇ ಹೇಳಿದೆ. ಅನಿತ್ಯವಾದ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಯಾರು ಬಯಸಿ ಪ್ರಯತ್ನಮಾಡುತ್ತಾರೆ? “ಸಾಧನೆಗಳಿಂದ ಆಗುವುದಾದರೂ ಮೋಕ್ಷವು ನಿತ್ಯವೆಂದು ವೇದದಿಂದ ಸಿದ್ಧಿಸುವುದೆಂದು” — ಕೆಲವರು ವಾದಿಸುತ್ತಾರೆ. ವೇದವು, ಇರುವ ವಿಷಯವನ್ನು ಇದ್ದಹಾಗೆ ತಿಳಿಸುವಂಥದ್ದೇ ಹೊರತು, ಹೊಸದಾಗಿ ಏನನ್ನೂ ಮಾಡುವಂಥದಲ್ಲ. “ಕರ್ಮದಿಂದಾಗುವುದೆಲ್ಲ ಅನಿತ್ಯವೆಂದು ಸರ್ವನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿದೆ. ಮೋಕ್ಷವು ಮಾತ್ರ ಕರ್ಮದಿಂದ ಲಭಿಸುವುದಾದರೂ ನಿತ್ಯವಾದೀತೆಂದು, ವಸ್ತುವಿನ ಸ್ವಭಾವವನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯು ವೇದಕ್ಕೆ ಹೇಗಿದ್ದಿತು?” ಆದ್ದರಿಂದ ಆತ್ಮನು ವಸ್ತುತಃ ನಿತ್ಯಮುಕ್ತನೆಂದೂ, ಈಗಿನ ಸಂಸಾರವು ಭ್ರಾಂತಿಯೆಂದೂ, ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನದಿಂದ ಭ್ರಾಂತಿಸಂಸಾರವು ಕಳೆದು ಮುಕ್ತನಾಗುವನೆಂದೂ, ವೇದವು ಬೋಧಿಸುವಂತೆ ತಿಳಿಯುವುದೇ ಯುಕ್ತವು.

೨೬. ‘ಮುಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ದ್ವೈತಪ್ರಸಂಚವು ನಾಶಹೊಂದುವುದಿಲ್ಲ ;

ವ.ತ್ತೇನೆಂದರೆ, ಸಮಸ್ತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಳಯದಲ್ಲಿಯೂ ಇರುವಂತೆ, ಕಾರಣ
ರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ—ಎಂದು ಕೆಲವರು ಬಣ್ಣಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮತ್ತೆ
ಕೆಲವರು—‘ಮುಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದೂ ಹೋಗುವುದೂ ಇಲ್ಲ, ಬರುವುದೂ
ಇಲ್ಲ; ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನವಾದ ಮೇಲೆ, ಈಗ ಇರುವ ಭೇದಬುದ್ಧಿಮಾತ್ರ ಹೋಗು
ತ್ತದೆ. ಹೇಗೆಂದರೆ—ಮಣ್ಣು ಬೇರೆ, ಇದರ ಕಾರ್ಯವಾದ ಘಟವು ಬೇರೆ—
ಎಂದು ಈಗ ಎಲ್ಲರೂ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ತಿಳಿಯುತ್ತಾರೆ; ‘ಕಾರಣವಾದ
ಮಣ್ಣನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಘಟ—ಎಂಬ ಯಾವವಸ್ತುವೂ ಅಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವವಾದುದು
ಇಲ್ಲ’—ಎಂದು ವಿವೇಚನೆಯಿಂದ ನಿಶ್ಚಿತವಾಗುವುದು; ‘ಮಣ್ಣು ಒಂದೇ
ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಇರುವ ವಸ್ತು’—ಎಂಬ ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನದಿಂದ, ಮಣ್ಣು ಘಟಗಳು
ಬೇರೆಯೆಂಬ ಹಿಂದೆ ಇದ್ದ ಭೇದಬುದ್ಧಿಮಾತ್ರ ಬಾಧಿತವಾಗುತ್ತದೆಯೇ
ಹೊರತು. ಘಟವು ಬಾಧಿತವಾಗುವುದಿಲ್ಲ; ಇದರಂತೆ ಆತ್ಮತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನವು
ಬಂದ ಮೇಲೆ—ದ್ವೈತವೆಲ್ಲ ಬ್ರಹ್ಮದ ಕಾರ್ಯವಾದ್ದರಿಂದ—‘ದ್ವೈತವಸ್ತುವು
ಬ್ರಹ್ಮಕ್ಕೆ ಬೇರೆಯಾದುದು’—ಎಂಬ ಭ್ರಾಂತಿಜ್ಞಾನಮಾತ್ರ ಬಾಧಿತವಾಗು
ತ್ತದೆ; ಇಷ್ಟುಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಮುಕ್ತಿಯು ಸಿದ್ಧಿಸುವುದರಿಂದ, ಮುಕ್ತಿಯು
ಸಿದ್ಧಿಸಬೇಕಾದರೆ ದ್ವೈತದ ನಾಶವೇ ಅಗಬೇಕೆಂಬುದೇನೂ ಇಲ್ಲ’—ಎಂದು
ವಾದಿಸುತ್ತಾರೆ. ಘಟವು ಮಣ್ಣಿಗೆ ಭಿನ್ನವಾದುದೂ ಅಲ್ಲ, ಅಭಿನ್ನವಾದುದೂ
ಅಲ್ಲ. ದ್ವೈತಪ್ರಸಂಚವು ಬ್ರಹ್ಮದ ಭೇದಾಭೇದರೂಪವೆಂದಾಗಿದ್ದರೆ,
ಹೀಗೂ ಅಗಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ದ್ವೈತಪ್ರಸಂಚವೆಲ್ಲವೂ ಬ್ರಹ್ಮದಲ್ಲಿ
ಅಧ್ಯಸ್ತವಾಗಿದೆ. ಶುಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಸ್ತವಾದ ರಜತವು, ಅಧಿಷ್ಠಾನವಾದ
ಶುಕ್ತಿಯ ಜ್ಞಾನವಾದ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ನಿಃಶೇಷವಾಗಿ ಬಾಧಿತವಾಗುವುದು
ಅನುಭವಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಇದರಂತೆ ಬ್ರಹ್ಮತತ್ತ್ವಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವಾಗಲಾಗಿ,
ಅದರಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಸ್ತವಾಗಿರುವ ಸಮಸ್ತದ್ವೈತಪ್ರಸಂಚವೂ ಸರ್ವವಿಧದಿಂದಲೂ
ಆತ್ಯಂತಿಕವಾಗಿ ಬಾಧಿತವೇ ಆಗುತ್ತದೆ. “ಶುಕ್ತಿಜ್ಞಾನವಾದಮೇಲೆ, ಶುಕ್ತಿ
ರಜತಗಳ ಭೇದಜ್ಞಾನಮಾತ್ರ ಬಾಧಿತವಾಗಿ, ರಜತವು ಇರುತ್ತದೆಂದು”—
ಹೇಳಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ, ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನದಿಂದ ಸಂಸಾರವು ಅತ್ಯಂತವಾಗಿ
ಬಾಧಿತವಾಗಿ, ನಿತ್ಯವಾದಮುಕ್ತಿಯು ಸಿದ್ಧಿಸುತ್ತದೆ. ಸರ್ವಭೇದರಹಿತವಾದ
ಅದ್ವಿತೀಯನಿರ್ವಿಶೇಷಾಖಂಡಸಚ್ಚಿದಾನಂದಸ್ವರೂಪಬ್ರಹ್ಮವೇ ಯಥಾರ್ಥ

ಸತ್ಯವಸ್ತು.

೨೭. “ಅದ್ವಿತೀಯಬ್ರಹ್ಮಾತ್ಮತತ್ತ್ವವೇ ವೇದದ ಪರಮತಾತ್ಪರ್ಯವೆಂದು ನಿಶ್ಚಿತವಾಯಿತು. ಪ್ರಮಾಣವಾದ ವೇದವು ಕರ್ಮಕಾಂಡವೆಂದೂ ಜ್ಞಾನಕಾಂಡವೆಂದೂ ಎರಡು ಭಾಗವಾಗಿದೆ. ಕರ್ಮಕಾಂಡದಲ್ಲಿ ಆಯಾ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಅನುಷ್ಠಿಸಬೇಕಾದ ನಾನಾವಿಧಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತದೆ; ಜ್ಞಾನಕಾಂಡದಲ್ಲಿ ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕವಾದ ಅದ್ವಿತೀಯಾತ್ಮತತ್ತ್ವವನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸಿದೆ. ಇವೆರಡೂ ಪ್ರಮಾಣಗಳೇ ಆಗಿವೆ; ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದನ್ನು ಪ್ರಮಾಣವೆಂದೂ, ಇನ್ನೊಂದನ್ನು ಅಪ್ರಮಾಣವೆಂದೂ ಹೇಳುವಹಾಗಿಲ್ಲ. ಮತ್ತು ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮುಖ್ಯಪ್ರಮಾಣ, ಇನ್ನೊಂದು ಅಮುಖ್ಯಪ್ರಮಾಣ—ಎಂದು ಕಲ್ಪಿಸುವುದಕ್ಕೂ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಎರಡುಕಾಂಡಗಳೂ ಸಮವಾಗಿಯೇ ಪ್ರಮಾಣಗಳಾದ್ದರಿಂದ, ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಕರ್ಮಗಳೂ ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನವೂ ಎರಡೂ ಪರಮಪುರುಷಾರ್ಥವಾದ ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಸಾಧನೆಗಳು”—ಎಂದು ಕೆಲವರು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡುತ್ತಾರೆ.

ಆದರೆ, ಇದು ಸಂಭಾವಿತವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ವೇದವೆಲ್ಲವೂ ಪ್ರಮಾಣವೆಂಬಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲವಾದರೂ, ಜ್ಞಾನಕಾಂಡದ ಅರ್ಥಕ್ಕೂ ಕರ್ಮಕಾಂಡದ ಅರ್ಥಕ್ಕೂ ಅತ್ಯಂತವಿರೋಧವಿರುವುದರಿಂದ, ಈ ಕಾಂಡಗಳೆರಡಕ್ಕೂ ಸಮಾನವಾದ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯವು ದಕ್ಕುವಹಾಗಿಲ್ಲ. ಹೇಗೆಂದರೆ—

(೧) “ಆತ್ಮರು ಅನೇಕರು; ಮತ್ತು ಇವರು ಕರ್ತೃಗಳು, ಭೋಕ್ತೃಗಳು”—ಎಂದು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು, ನಾನಾವಿಧಗಳಾದ ವಿಧಿವಿಧಿಗಳೂ ಪರಮಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಕರ್ಮಕಾಂಡವು ವಿಧಿಸುತ್ತದೆ; ಬ್ರಹ್ಮಕಾಂಡವು, ಆತ್ಮನು ವಸ್ತುತಃ ಅದ್ವಿತೀಯನಿತ್ಯಮುಕ್ತಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪನೆಂದು ಬೋಧಿಸುತ್ತಾ, ಕರ್ತೃತ್ವ, ಭೋಕ್ತೃತ್ವ—ಮುಂತಾದ ಭೇದಗಳಿಗೆಲ್ಲ ವಿರೋಧಿಯಾಗಿದೆ.

(೨) ಕರ್ಮಗಳ ಫಲಗಳು ತಾರತಮ್ಯವುಳ್ಳವುಗಳೂ ಅನಿತ್ಯಗಳೂ ಆಗಿವೆ; ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನದ ಫಲವು ನಿರತಿಶಯವೂ, ಪೂರ್ಣವೂ, ನಿತ್ಯವೂ ಆಗಿರುವ ಮುಕ್ತಿ.

(೩) ಕರ್ಮದ ಫಲವು ಸಾಧ್ಯರೂಪವಾದುದು; ಜ್ಞಾನದ ಫಲವಾದರೋ ನಿತ್ಯವಾದ ವೇ ಆದುದು.

(೪) ಕರ್ಮಗಳ ಫಲಗಳನ್ನು ಆಶಿಸುವ ಕಾಮಿಯು ಕರ್ಮಕಾಂಡದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರಿಯು; ಎಲ್ಲ ಕಾಮಗಳನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟವನೇ ಬ್ರಹ್ಮಕಾಂಡಕ್ಕೆ ಅಧಿಕಾರಿಯು.

(೫) ಕರ್ಮಕ್ಕೆ ಅಜ್ಞಾನವೇ ಮೂಲ; ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನವು ಈ ಅಜ್ಞಾನವನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸುವಂಥದ್ದು.

(೬) ಕರ್ಮವು ಜಡಸ್ವಭಾವದ್ದು; ಜ್ಞಾನವು ಸ್ವಪ್ರಕಾಶಸ್ವಭಾವದ್ದು.

(೭) ದೇಶ, ಕಾಲ, ನಿಮಿತ್ತ-ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿ ಕೊಂಡು ಕರ್ಮವು ಫಲವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ; ಅಜ್ಞಾನವನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವ ದರಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನವು ಯಾವುದನ್ನೂ ಅಪೇಕ್ಷಿಸದೆ, ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿದೆ.

(೮) ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಜ್ಞಾನವು ಉಂಟಾಗುವುದೂ ಇಲ್ಲ—ಪುಣ್ಯ ಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ನಶ್ವರವಾದ ಸುಖವೇ ಫಲ; ಪಾಪಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ನರಕಾದಿಮುಖವೇ ಫಲ. ಯಾವ ಕರ್ಮಕ್ಕೂ ಜ್ಞಾನವು ಫಲವಲ್ಲ.

(೯) ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಸಂಸಾರಕಾರಣವಾದ ಅಜ್ಞಾನವನ್ನು ನಾಶ ಮಾಡುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿರುವುದರಿಂದ, ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ; ಆತ ತತ್ತ್ವದ ಅಜ್ಞಾನವೇ ಕರ್ಮಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ಕರ್ಮವು ಅಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ವಿರೋಧಿಯಲ್ಲವಾಗಿ, ಅದನ್ನು ಕಳೆಯಲಾರದು.

ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನಕ್ಕೂ, ಕರ್ಮಗಳಿಗೂ ಹೀಗೆ ಅನೇಕವಿಧವಾಗಿ ಪರಸ್ಪರವಿರೋಧವಿರುವುದರಿಂದ, ಇವೆರಡು ಕಾಂಡಗಳಿಗೂ ಸಮಾನವಾಗಿ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯವನ್ನು ಒಪ್ಪಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಕಾರಣಗಳಿಂದಲೇ, ಜ್ಞಾನಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ಸಮುಚ್ಚಯವೂ ಸಂಭವಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅದ್ವಿತೀಯಬ್ರಹ್ಮಾತ್ಮ ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನವೊಂದೇ ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಸಾಧನವೆಂದು ತಿಳಿಯತಕ್ಕದ್ದು.

ಅ. “ಪರಮಪುರುಷಾರ್ಥವಾದ ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಜ್ಞಾನವೊಂದೇ ಸಾಧನವೆಂದಾದರೆ, ಕರ್ಮವು, ಪುರುಷಾರ್ಥಕ್ಕೆ ಸಾಧನವಲ್ಲವಾಗಿ, ವ್ಯರ್ಥವೆನಿಸುವುದು; ಇಂಥ ಕರ್ಮವನ್ನು ವಿಧಿಸುವ ಕರ್ಮಕಾಂಡವು ಅಪ್ರಮಾಣವೇ ಆಗುವುದು?”—ಎಂದರೆ, ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಮುಕ್ತಿಮಾರ್ಗವು ಕರ್ಮಗಳು

ಕಾಮ್ಯಕರ್ಮಗಳೆಂದೂ ನಿತ್ಯಕರ್ಮಗಳೆಂದೂ ಎರಡು ವಿಧವಾಗಿವೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕರ್ಮಕ್ಕೂ ಫಲವಿದ್ದೀತದೆ; ನಿಷ್ಕಲವಾದ ಕರ್ಮವನ್ನು ಪ್ರಮಾಣವಾದ ವೇದವು ವಿಧಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆಯಾಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ಹೇಳಿರುವ ಫಲಗಳನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿ ಮಾಡುವ ಆ ಕರ್ಮಗಳು “ಕಾಮ್ಯಕರ್ಮ”ಗಳಾಗುತ್ತವೆ; ಆ ಫಲಗಳನ್ನು ತನಗೆ ಬರಲೆಂದು ಸಂಕಲ್ಪಿಸದೆ, ‘ವೇದವಿಹಿತವಾದ್ದರಿಂದ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು’—ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಿಂದ ಅನುಷ್ಠಿಸಿದರೆ, ಅವು “ನಿತ್ಯಕರ್ಮ”ಗಳೆನಿಸುವುವು. ಇಂಥ ನಿತ್ಯಕರ್ಮಗಳನ್ನು ನಿಷ್ಕಾಮಕರ್ಮಗಳೆಂದೂ, ಫಲದ ಆಸೆಯಿಂದ ಮಾಡುವ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಸಕಾಮಕರ್ಮಗಳೆಂದೂ ಹೇಳುವರು. ಸಕಾಮಕರ್ಮಗಳು, ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದಂತೆ, ಅನಿತ್ಯಫಲಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ‘ಶ್ರೀಪರಮೇಶ್ವರನ ಆರಾಧನೆ’—ಯೆಂಬ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಮಾಡುವ ವೇದವಿಹಿತನಿಷ್ಕಾಮಸ್ವಧರ್ಮಗಳಿಗೆ ಚಿತ್ತಶುದ್ಧಿಯೇ ಮುಖ್ಯವಾದ ಫಲ. ಚಿತ್ತಶುದ್ಧಿಯೇ ಈಶ್ವರಪ್ರಸಾದವು.

೨೯. ನಿಷ್ಕಾಮಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನದಿಂದ ಶುದ್ಧ ಚಿತ್ತನಾದವನಿಗೆ, ಸಂಸಾರವೆಲ್ಲ ದುಃಖರೂಪವಾದುದೆಂದು ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಆಗ ಅವನಿಗೆ ಸಂಸಾರದಿಂದ ವಿರಕ್ತಿಯುಂಟಾಗಿ, ಅವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಮೋಕ್ಷೇಚ್ಛೆಯಾಗುವುದು; ಇವನೇ ಮುಮುಕ್ಷುವು. ಮುಮುಕ್ಷುವಾವನು ಶನುದಮಾದಿಗಳನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಂಡು, ಸದ್ಗುರುಗಳನ್ನು ಸೇವಿಸಿ, ಅವರ ಉಪದೇಶದಂತೆ ವೇದಾಂತವಾಕ್ಯಗಳ ಶ್ರವಣಮನನಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿ ತಿಳಿದುಬಂದ, ವೇದಾಂತಗಳ ಅಧ್ವೀತೀಯಬ್ರಹ್ಮಾತ್ಮತತ್ತ್ವಾರ್ಥವನ್ನು, ನಿರಂತರವೂ ನಿರಿದ್ಧಾಸನಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಇದರ ಪರಿಪಾಕದಿಂದ ಆ ತತ್ತ್ವದ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರರೂಪವಾದ ಜ್ಞಾನವು ಲಭಿಸುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ವೇದವಿಹಿತವಾದ ನಿಷ್ಕಾಮಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನವು ಚಿತ್ತಶುದ್ಧಿಯ ಮೂಲಕ ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ನಿಷ್ಕಾಮಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ, ಚಿತ್ತಶುದ್ಧಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ; ವಿರಕ್ತಿಯು ಹುಟ್ಟುವುದಿಲ್ಲ; ಮೋಕ್ಷೇಚ್ಛೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ; ಶಮಾದಿಗಳು ಸಿದ್ಧಿಸುವುದಿಲ್ಲ; ವೇದಾಂತಗಳ ತಾತ್ಪರ್ಯಾರ್ಥವು ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ತಿಳಿದುಬರುವುದಿಲ್ಲ; ತತ್ತ್ವದಲ್ಲಿ ಶ್ರದ್ಧೆಯುಂಟಾಗುವುದಿಲ್ಲ; ತತ್ತ್ವದಲ್ಲಿ ವ್ಯಭಿಚಾರವಾಗುವುದಿಲ್ಲ; ಅದನ್ನು ನಿರಿದ್ಧಾಸನಮಾಡುವ

ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ಬರುವುದಿಲ್ಲ; ಅದಿಲ್ಲದೆ ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನವು ಉದಯಿಸುವುದಿಲ್ಲ; ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದೆ ಅಜ್ಞಾನದ ನಾಶವಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ಸಂಸಾರವು ಕಳೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಕರ್ಮಕಾಂಡವು ಚಿತ್ತಶುದ್ಧಿ ಮತ್ತು ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನಗಳ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಪರಮಪುರುಷಾರ್ಥಕ್ಕೆ ಸಾಧನವಾಗಿದೆ. ಅದ್ದರಿಂದ ಕರ್ಮಕಾಂಡವು ವ್ಯರ್ಥವೆಂಬ ಶಂಕೆಗೆ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ. ಕರ್ಮವು ಚಿತ್ತಶುದ್ಧಿಯ ಮೂಲಕ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ; ಜ್ಞಾನವು ಅಜ್ಞಾನವನ್ನು ತೊಲಗಿಸುತ್ತ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಿಯೇ ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಸಾಧನವಾಗಿದೆ.

೩೦. “ಪರಮಾತ್ಮನ ಭಜನೆಯಿಂದ ಆತನ ಪ್ರಸಾದದ ಲಾಭವಾಗಿ, ಭಗವತ್ಪ್ರಸಾದದಿಂದ ಮೋಕ್ಷವು ದೊರೆಯುತ್ತದೆಂದು”—ಕೆಲವರು ನಂಬಿದ್ದಾರೆ. ಇದನ್ನೇ ಭಕ್ತಿಮಾರ್ಗವೆಂದೂ ಹೇಳುವರು. ಆದರೆ, ಪ್ರಮಾಣವಾದ ವೇದದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಉಪಾಸನೆಯು, ಜ್ಞಾನಸಿದ್ಧಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಚಿತ್ತದ ಏಕಾಗ್ರತೆಗೆ ಸಾಧನವೇ ಹೊರತು, ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಸಾಧನೆಯಲ್ಲ. ಸಂಸಾರವು ಅಜ್ಞಾನಭ್ರಾಂತಿಯಿಂದ ಆಗಿರುವುದರಿಂದ, ಜ್ಞಾನವೊಂದರಿಂದಲ್ಲದೆ, ಬೇರೆ ಯಾವುದರಿಂದಲೂ ಅಜ್ಞಾನವನ್ನು ಕಳೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಪರಮಾತ್ಮನ ಒಯೆಯಿಂದ ಮೋಕ್ಷವಾಗುವುದೆಂದಾದರೆ, ದಯಾಮಯನೂ, ರಾಗದ್ವೇಷಾದಿದೋಷರಹಿತನಾಗಿ ಸರ್ವಸಮನೂ ಆದ ಪರಮಾತ್ಮನು ಆಜ್ಞರೂ, ಅಶಕ್ತರೂ, ಪರಾಧೀನರೂ, ಆದ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಎಲ್ಲ ಅಪರಾಧಗಳನ್ನೂ ಮನ್ನಿಸಿ, ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಮೋಕ್ಷವನ್ನೇ ಅನುಗ್ರಹಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ, ಹಸಿದವನು ತಾನೇ ಊಟಮಾಡಿ ಹಸಿದವನ ಬಾಧೆಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು; ರೋಗಿಯೇ ಔಷಧೋಪಚಾರಗಳನ್ನು ಸೇವಿಸಿ ತನ್ನ ರೋಗಬಾಧೆಯನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು; ಇತರರ ಭೋಜನ, ಔಷಧಸೇವನೆಗಳಿಂದ ಬೇರೆಯವರ ಹಸಿವುರೋಗಗಳು ಕಳೆಯಲಾರವು; ಮತ್ತು ಭೋಜನದ ತೃಪ್ತಿಸುಖವನ್ನಾಗಲಿ, ನೀರೋಗದ ಸೌಖ್ಯವನ್ನಾಗಲಿ ಇತರರು ಯಾರೂ ಬೇರೆಯವರಿಗೆ ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಇದರಂತೆ, ಜೀವನ ಅಜ್ಞಾನದಿಂದ ಬಂದಿರುವ ಸಂಸಾರದುಃಖವನ್ನು, ತಾನೇ ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಂಡು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ; ಪರಮಾತ್ಮನೂ ಏನೂ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಹಸಿವಿನಿಂದಲೂ ರೋಗದಿಂದಲೂ ನರಳುವವರಿಗೆ ಹಿತ್ತೈಸಿಗಳಾದವರು ಊಟವನ್ನೂ ಔಷಧಿಯನ್ನೂ ಹಿತ್ತೈಸಿಕೊಡಬಹುದು—

ಅಷ್ಟೇ. ಇದರಂತೆ ಪ್ರಾಣಿನಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಕರುಣಾಳುವಾದ ಶ್ರೀಭಗವಂತನು, ಸಂಸಾರದುಃಖಸಂತಪ್ತರಾದ ಜೀವರುಗಳಿಗೆ ಸಂಸಾರನಾಶಕವಾದ ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನವು ಲಭಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನೂ, ಅದನ್ನೂ ಉಪದೇಶಿಸುವ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕರಾದ ಸದ್ಗುರುಗಳನ್ನೂ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿಯೇ ಇದ್ದಾನೆ. ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರಿಂದ ಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು, ತನ್ನ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ, ಶ್ರೇಯೋಭಾಗಿಯಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವೂ ಅವಕಾಶವೂ ಇದ್ದೇ ಇದೆ. ಹೀಗಿದ್ದರೂ, ಅದನ್ನೆಲ್ಲ ತಿರಸ್ಕರಿಸಿ, ಕುತರ್ಕದುರಭಿಮಾನಗಳಿಂದ ಅಸನ್ನಾಹನಿರತರಾಗಿ ಅನರ್ಥಕ್ಕೇಡಾದರೆ, ಅದಕ್ಕೆ ಯಾರು ಹೊಣೆ? ಶಾಸ್ತ್ರಬೋಧಿತವಾದ ತನ್ನ ಸಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ನಿರತವಾಗಿರುವಿಕೆಯೇ ಭಕ್ತಿಯೇ ಹೊರತು, ಭಕ್ತಿಯೆಂದು ಸ್ವತಂತ್ರವಾದ ಸಾಧನೆಯು ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲ. ಶಾಸ್ತ್ರೀಯಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರವಿಲ್ಲದ ಜನರಿಗೆ ಭಗವನ್ನಾನುಕೀರ್ತನೆಯೇ ಸಾಧನವೆಂದು ಪುರಾಣಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುತ್ತದೆ. ಶಾಸ್ತ್ರಾಧಿಕಾರವುಳ್ಳವರು ತಮ್ಮತಮ್ಮ ಅಧಿಕಾರಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕ ವರ್ಣಾಶ್ರಮಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಯಥಾವಿಧಿಯಾಗಿ ನಿರತರಾಗಿರುವುದು ಅವಶ್ಯ.

೩೧. ಇದ ವರಿವಿಗೆ ವಿವರಿಸಿದಂತೆ, -ದ್ವೈತಜಗತ್ತೆಲ್ಲವೂ ಬ್ರಹ್ಮದಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಸ್ತವಾಗಿ ಮಿಥ್ಯಾಭೂತವಾಗಿದೆ; ಆದ್ದರಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮವು ಅದ್ವಿತೀಯ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದಸ್ವರೂಪವಾದುದು; ಜೀವನು ವಸ್ತುತಃ ಇಂಥ ನಿತ್ಯಮುಕ್ತಾದ್ವಿತೀಯಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪನೇ ಆಗಿದ್ದಾನೆ; ಇದೇ ವೈದಿಕದರ್ಶನ ಅಥವಾ ನೇದದ ಪರಮತಾತ್ಪರ್ಯವಾದ ಯಥಾರ್ಥತತ್ತ್ವ-ಎಂದು ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನೇ

ಬ್ರಹ್ಮ ಸತ್ಯಂ ಜಗನ್ನಿತ್ಯಾ ಜೀವೋ ಬ್ರಹ್ಮೈವ ನಾಪರಃ |

ಏಷ ವೇದಾಂತಸಿದ್ಧಾಂತಃ ಪರಮಾರ್ಥಃ ಸನಾತನಃ ||—ಎಂದು ಸಂಪ್ರದಾಯಸಿದ್ಧವಾಗಿ ಹೇಳುವರು.

೩೨. ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿ ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿರುವ ಈ ಸಿದ್ಧಾಂತಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಜನಸಾಮಾನ್ಯದವರಿಗೆ ಅಶ್ರದ್ಧೆಯುಂಟಾಗುವಂತೆ ಕೆಲವರು ಅಪಪ್ರಚಾರ ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಹೇಳುವುದೇನೆಂದರೆ: "ಶ್ರೀಮದ್ಭಗವದ್ಗೀತೆಯ

ಹದಿನಾರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ—“ಅಸತ್ಯಮಸ್ರತಿಷ್ಠಂ ತೇ ಜಗದಾಹುರ
ನೀಶ್ವರಂ” || ೮ ||; “ಈಶ್ವರೋಹಮಹಾಭೋಗೀ ಸಿದ್ಧೋಽಹಂ ಬಲವಾನ್
ಸುಖೀ” || ೧೪ || ‘ತಾನಹಂ ದ್ವಿಪತಃ ಕ್ಷೂರಾನ್ ಸಂಸಾರೇಷು ನರಾಧ
ಮಾನ್ | ಕ್ಷಿಪಾಮ್ಯಜಸ್ತಮಶುಭಾನಾಸುರೀಷ್ಟೇವ ಯೋನಿಷು” || ೧೯ || -
“ಜಗತ್ತನ್ನು ಆಶ್ರಯವಿಲ್ಲದ್ದೆಂದೂ, ‘ನಾನೇ ಈಶ್ವರನು’-ಎಂದೂ ಹೇಳು
ವವರು ತಾಮಸರು; ಇವರಿಗೆ ನರಕವೇ ಗತಿ—ಎಂದು ಶ್ರೀಭಗವಂತನು
ಹೇಳಿರುತ್ತಾನೆ; ಆದ್ದರಿಂದ ವೇದಾಂತಮತವು ತಾಮಸವಾದುದು ಮತ್ತು
ನರಕವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದು; ಇದನ್ನು ಯಾರೂ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕನೆಂದು
ಸ್ವೀಕರಿಸಬಾರದು”-ಎಂದು.

ಹೀಗೆ ಹೇಳುವವರಿಗೆ ಗೀತಾವಚನಗಳಾಗಲೀ, ವೇದಾಂತಸಿದ್ಧಾಂತ
ವಾಗಲಿ ಎಷ್ಟು ಜಿನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದಿದೆಯೆಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡುವುದು! ಆಶ್ರಯ
ವಿಲ್ಲದೆ ಅಧ್ಯಾಸವಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದೂ, ಜಗತ್ತಿನ ಅಧ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಬ್ರಹ್ಮವೇ
ಆಶ್ರಯವಾಗಿದೆಯೆಂದೂ ಹೇಳುವ ವೇದಸಿದ್ಧಾಂತವು—“ಜಗತ್ತಿಗೆ ಆಶ್ರಯ
ವಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತದೆಂಬ” ಮಾತು ಎಷ್ಟು ಸಮಂಜಸವಾಗಿದೆ? ಜಗತ್ತಿಗೆ
ಆಶ್ರಯವಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳುವವರು ಬೌದ್ಧರೇ ಮೊದಲಾದ ನಾಸ್ತಿಕರು.
ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಗೀತಾವಚನಗಳು ಇಂಥ ನಾಸ್ತಿಕರನ್ನು ತಾಮಸಿಗಳೆಂದು
ನಿಂದಿಸುತ್ತಿವೆಯೇ ಹೊರತು, ಪರಮಪ್ರಾಮಾಣಿಕರಾದ ವೇದವಾದಿಗಳನ್ನಲ್ಲ.
‘ಈಶ್ವರೋಽಹಂ’ ‘ನಾನೇ ಈಶ್ವರ’ — ಎಂಬುದೂ ತಾಮಸರ ದುರಹಂಕಾರದ
ಮಾತೇ ಸರಿ; ಅಹಂಮಮಾಭಿಮಾನರಹಿತವಾದ ವೈದಿಕರಿಗೆ ಈ ಮಾತು
ಸಂಬಂಧಿಸಲಾರದು. ವೈದಿಕರು—‘ನಾನು ಈಶ್ವರ’-ಎಂದು ಹೇಳುವುದೂ ಇಲ್ಲ;
ಮತ್ತೇನೆಂದರೆ, “ಈಗ ನಾನು ಜೀವ, ಸಂಸಾರಿ’-ಎಂದು ಅನುಭವಕ್ಕೆ
ಬರುತ್ತಿರುವುದು ಭ್ರಾಂತಿ, ವಾಸ್ತವವಲ್ಲ; ವಸ್ತುತಃ ನಾನು ಅದ್ವಿತೀಯ
ಬ್ರಹ್ಮವೇ ಆಗಿದ್ದೇನೆ”-ಎಂದು.

ಒಂದು ವೇಳೆ ಯಥಾರ್ಥತಗ್ರಾಹಿಗಳಾದವರು ‘ಈಶ್ವರೋಽಹಂ’ ಎಂಬ
ಮಾತು ವೈದಿಕಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನೇ ಹೇಳುತ್ತದೆಂದು ಭ್ರಮಿಸಿದರೂ, ‘ನಿತ್ಯ
ಮುಕ್ತನಾದ ಈಶ್ವರನೇ ನಾನು’-ಎಂದು ಹೇಳುವ ವೈದಿಕರಿಗೆ—
‘ಅಹಂಭೋಗೀ, ಸಿದ್ಧೋಽಹಂ ಬಲವಾನ್ ಸುಖೀ’-ಮುಂತಾದ ಗೀತೆಯ

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಮುಂದಿನ ಮಾತುಗಳು ಎಳ್ಳಷ್ಟೂ ಸಂಗತವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಇಂಥ ದೂಷಣೆಗಳು ಈಶ್ವರಾನುಗ್ರಹವಿಲ್ಲದ ತಾಮಸಿಗಳ ದುರ್ವಾಕ್ಯಗಳೇ ಸರಿ ಯೆಂದು ನಿಶ್ಚಿತವಾಗುತ್ತದೆ; ಇವುಗಳಿಗೆ ಯಾರೂ ಕಿವಿಗೊಡಬಾರದು.

ದೊಡ್ಡವರು ಹೀಗೆಯೇ ಉಪದೇಶಿಸಿದ್ದಾರೆ.

“ಯದ್ಯಪ್ಯದ್ವೈತ ಏನ ಶ್ರುತಿಶಿಖರಗಿರಾನಾಗಮಾನಾಂ ಚ ನಿಷ್ಠಾ ಸಾಕಂ ಸರ್ವೈಃ ಪುರಾಣೈಃ ಸೃತಿನಿಹಮಹಾಭಾರತಾದಿಪ್ರಬಂಧೈಃ | ತತ್ರೈವ ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರಾಣ್ಯಪಿ ಚ ವಿನ್ಯುಶತಾಂ ಭಾಂತಿ ವಿಶ್ರಾಂತಿಮಂತಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕಾಚಾರ್ಯರತ್ನೈರಪಿ ಪರಿಜಗೃಹೇ ಶಂಕರಾದ್ಯೈಸ್ತದೇವ ||

ತಥಾಪ್ಯನುಗ್ರಹಾದೇವ ತರುಣೇಂದುಶಿಖಾನುಣೇಃ |

ಅದ್ವೈತವಾಸನಾ ಪುಂಸಾಮಾವಿರ್ಭವತಿ ನಾನ್ಯಥಾ ||

ಅನುಗ್ರಹಶ್ಚ ದೇವಸ್ಯ ದೇವ್ಯಾ ಚಿದ್ರೂಪಯಾ ಸಹ |

ಯಥಾವತ್ತಂ ಪರಿಜ್ಞಾಯ ಸೇವದ್ಭಿಃ ಸಮಾವಾಪ್ಯತೇ ||

ಪಾಪಾಶಯಾನಾಂ ಸುಲಭಾ ನ ಭಕ್ತಿಃ ಪಾದಾರವಿಂದೇ ಪರಮೇಶ್ವರಸ್ಯ | ಸಿತಾತಿರೇಕೋಪಹತೇಂದ್ರಿಯಾಣಾಂ ತಿಕ್ತಾ ವಿಭಾತ್ಯೇವ ರುಚಿಃ ಸಿತಾಯಾಂ” ||

“ಎಲ್ಲ ಪುರಾಣಗಳಿಗೂ, ಸಮಸ್ತ ಸ್ತೂತಿಗಳಿಗೂ ಮಹಾಭಾರತ ಮೊದಲಾದ ಇತಿಹಾಸಪ್ರಬಂಧಗಳಿಗೂ, ಸಕಲವೇದಾಂತಗಳಿಗೂ ಸಹ ಅದ್ವೈತತತ್ತ್ವದಲ್ಲಿಯೇ ಪರಮತಾತ್ಪರ್ಯವೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಿದೆ; ಬ್ರಹ್ಮ ಸೂತ್ರಗಳಿಗೂ ಅದ್ವೈತದಲ್ಲಿಯೇ ತಾತ್ಪರ್ಯವೆಂಬುದು ಶುದ್ಧಚಿತ್ತರಾದ ನಿಷ್ಪಕ್ಷಪಾತವಿಮರ್ಶಕರಿಗಿಲ್ಲ. ಸ್ಪಷ್ಟವೇ ಇದೆ; ಮತ್ತು ಪ್ರಾಚೀನರಾದ ಶ್ರೀಮಚ್ಛಂಕರಭಗವತ್ಸಾದರೇ ಮೊದಲಾದ ಆಚಾರ್ಯವರ್ಯರೂ ಇದನ್ನೇ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾದ ಯಥಾರ್ಥವೆಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ;

“ಆದರೂ, ಶ್ರೀಪರಮೇಶ್ವರನ ಅನುಗ್ರಹವಿಲ್ಲದವರಿಗೆ ಅದ್ವೈತತತ್ತ್ವದಲ್ಲಿ ಶ್ರದ್ಧೆಯುಂಟಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಸಿತಾಧಿಕ್ಯದ ದೋಷವಿರುವವರಿಗೆ ಮಧುರವಾದ ಸಕ್ಕರೆಯೂ ಕಹಿಯಾಗಿ ತೋರಿಬರುವಂತೆ, ಪಾಪದೋಷಭರಿತರಾದವರಿಗೆ ಶ್ರೀಪರಮೇಶ್ವರನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯಾಗಲಿ, ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾದ ವೈದಿಕತತ್ತ್ವದಲ್ಲಿ ಶ್ರದ್ಧೆಯಾಗಲಿ ಲಭಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

“ಶ್ರೀಪರಮೇಶ್ವರನನ್ನು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಸೇವಿಸುವವರಿಗೆ ಶ್ರೀಪರಮೇಶ್ವರನ ಅನುಗ್ರಹವು ಲಭಿಸಿ, ಸನ್ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆಯಿಂದ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯುಂಟಾಗುತ್ತದೆ.”

೩೩. ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾದ ವೇದದ ಅರ್ಥವನ್ನು ಇದುವರಿಗೆ ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾಗಿದೆ. ಪರಮಪುರುಷಾರ್ಥವಾದ ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಅದ್ವಿತೀಯಾಖಂಡಸಚ್ಚಿದಾನಂದಾತ್ಮಕಬ್ರಹ್ಮಾತ್ಮತ್ವತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನವೇ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಸಾಧನವಾದುದು; ಈ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಚಿತ್ತಶುದ್ಧಿಯ ಮೂಲಕ ನಿಷ್ಕಾಮ ಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನವು ಸಾಧನವು. ಇಂಥ ಶ್ರೇಯಃಸಾಧನೆಯನ್ನು ಬೋಧಿಸುವ ವೇದವು ಸರ್ವರಿಗೂ ಮಾನ್ಯವಾಗಿದೆ. ಶ್ರೇಯಸ್ಕಾಮಿಗಳಿಗೆ ನಿಷ್ಕಾಮ ಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನವು ಮೊದಲನೆಯ ಮತ್ತು ಅವಶ್ಯವಾದ ಮುಖ್ಯಸಾಧನವಾಗಿದೆ. ಈ ಅರ್ಥವನ್ನು ತಮ್ಮತಮ್ಮ ಆಚಾರ್ಯರಿಂದ ಸರಿಯಾಗಿ ತಿಳಿದು ಕೊಂಡು, ಆಚಾರಾದಿನಿಯಮಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ವೇದವಿಹಿತವಾದ ಸ್ವಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿ, ಸರ್ವರೂ ಶ್ರೇಯೋಭಾಗಿಗಳಾಗತಕ್ಕದ್ದು.

ಶ್ರೀಮತ್ಸೂತಸಂಹಿತೆಯ ಯಜ್ಞನೈಭವಖಂಡದ ಮೂವತ್ತೆಂಟನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯದ ಸಾರಸಂಗ್ರಹವು

೨. ಪುರುಷಾರ್ಥ

ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಬೇಕಾದ ಫಲ ಎರಡು ವಿಧ—ಒಂದು ಭುಕ್ತಿ, ಮತ್ತೊಂದು ಮುಕ್ತಿ. ಇಂದ್ರಿಯ ಮತ್ತು ವಿಷಯಗಳ ಸಂಬಂಧದಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಸುಖಾನುಭವವು ಭುಕ್ತಿಯೆನಿಸುವುದು; ನಿತ್ಯಸುಖಾನುಭವವು ಮುಕ್ತಿಯು.

ವಿಷಯಸುಖಾನುಭವರೂಪವಾದ ಭುಕ್ತಿಯು ಕೃಮಿಕೀಟಾದಿಗಳಾದಿ ಯಾಗಿ ಮನುಷ್ಯರು, ದೇವತೆಗಳು, ಋಷಿಗಳು, ಪಿತೃಗಳು, ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳ ವರೆಗಿನ ಸರ್ವರಿಗೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧವೇ ಇದೆ. ಈ ಭುಕ್ತಿಯು, ಇದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ವಿಷಯವು ದೊರೆತು, ಇಂದ್ರಿಯಗಳು ಪಟುವಾಗಿದ್ದು, ಮನಸ್ಸು ಸಮಾಧಾನ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದು, ಇವೆಲ್ಲವೂ ಒಂದುಗೂಡಿದಾಗ ಸಿದ್ಧಿಸುತ್ತದೆ; ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದೊಂದು ಉಪವಾದರೂ ಭುಕ್ತಿಯು ಸಿದ್ಧಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ವಿಷಯಗಳು ದೊರೆಯುವುದೇ ದುರ್ಲಭವು. ದೊರೆತರೂ, ಅವುಗಳಿಂದ ಸುಖಾನುಭವವು ಉಂಟಾಗುವವರಿಗೂ ಅವು ಸ್ಥಿರವಾಗಿರುವುದು ನಿಶ್ಚಿತವಲ್ಲ. ಸತತವೂ ವಿಕಾರ ಹೊಂದುತ್ತಿರುವ ವಿಷಯಗಳು ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಒಂದು ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಸುಖಕರ ವಾದವು, ಮತ್ತೊಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಂದು ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಸುಖವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡದವೋ, ಅಥವಾ ದುಃಖವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುವವೋ ಆಗು ತ್ತವೆ. ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ಶಕ್ತಿಯು ಅತ್ಯಂತದುರ್ಬಲವಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ಅಲ್ಪ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಕ್ಷೀಣಶಕ್ತಿಗಳಾಗಿ, ವಿಷಯವಿದ್ದರೂ ಅದನ್ನು ಅನುಭವಿಸ ಲಾರದೇ ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಮನಸ್ಸಂತೂ ಕಪಿಚಪಲವೆಂದು ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧವೇ ಇದೆ. ಇವೆಲ್ಲವೂ ಸೇರಿ ಆಗುವ ವಿಷಯಸುಖವು ಮಿಂಚಿನಂತೆ ಕ್ಷಣಮಾತ್ರದ ತೋರುವಿಕೆ ಆಗುವುದು.

ಇದಲ್ಲದೆ, ಸುಖವೆಲ್ಲ ಶಾಸ್ತ್ರವಿಹಿತವಾದ ಸ್ವಧರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನದ ಫಲ ವಾಗಿದೆ. ಆ ದರ್ಮದ ಬಲವಿರುವುದಕ್ಕೆ, ಅದನ್ನು ತೋರಬರುತ್ತದೆ.

ಕರ್ಮದಿಂದಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಅನಿತ್ಯವಾದ್ದರಿಂದ, ಈ ಸುಖವು ಕ್ಷಣಿಕವೇ ಆಗಿರುವುದು. ಮತ್ತು ವಿಷಯಗಳ ಸಂಪಾದನೆ, ಅವುಗಳ ರಕ್ಷಣೆ, ಅವುಗಳ ಸುಖಾನುಭವಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಇತರಸಾಮಗ್ರಿಗಳ ಸಿದ್ಧತೆ, ಇದಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾದವುಗಳ ಪರಿಹಾರ-ಮುಂತಾದ ಹಲವು ವಿಧಕ್ಕೇಶಗಳು ವಿಷಯಸುಖಾನುಭವದೊಡನೆ ತಪ್ಪದೇ ಇರುವುವು. ವಿಷಯಸುಖದ ಈ ಸ್ವರೂಪವು ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿರುವಂತೆ, ಇತರ ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಹೀಗೆಯೇ ಇರುತ್ತದೆ. ದೇವಲೋಕಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ವಿಷಯಗಳು ಇಲ್ಲಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಸ್ಥಿರವಾಗಿರುತ್ತವೆ; ಇಂದ್ರಿಯಗಳು ಇಲ್ಲಿಯಂತೆ ಬೇಗ ನಿರ್ವೀರ್ಯಗಳಾಗುವುದಿಲ್ಲ; ಪ್ರತಿಬಂಧಕಗಳು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದ್ದು ಸಲಕರಣೆಗಳೂ ಸಿದ್ಧವಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತವೆ. ಈ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ದೇವಾದಿ ಸುಖಗಳು ಉತ್ಕೃಷ್ಟಗಳೆನಿಸುತ್ತವೆ. ಆದರೂ, ಅವೂ ಧರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನದ ಫಲಗಳೇ ಆಗಿರುತ್ತ, ಧರ್ಮದ ಬಲವು ಕ್ಷಯಿಸಲಾಗಿ-‘ಕ್ಷೀಣೇ ಪುಣ್ಯೇ ಮರ್ತ್ಯಲೋಕಂ ವಿಶಂತಿ’-ಎಂಬಂತೆ, ಅವೂ ಕೊನೆಗಂಡು, ಮತ್ತೆ ಈ ಮರ್ತ್ಯಲೋಕಕ್ಕೆ ಗುರಿಮಾಡುತ್ತವೆ. ಇದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಪರಿಭಾವಿಸಿದರೆ, ವಿಷಯ ಸುಖವು ಸುಖವೆನಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಅರ್ಹವಾಗದೆ, ವಸ್ತುತಃ ದುಃಖರೂಪವೆಂದೇ ನಿರ್ಧಾರವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಯಾರಿಗೂ ಅಪೇಕ್ಷಿತವಾದ ತೃಪ್ತಿಯು ದಕ್ಕುವುದಿಲ್ಲ. ಆದಕಾರಣ ನಿತ್ಯಸುಖವಾದ ಮುಕ್ತಿಯೇ ನಿಜವಾದ ಪುರುಷಾರ್ಥವು. ವಿನೇಕಿಯು ಇದನ್ನೇ ಸಂಪಾದಿಸಿ ಕೃತಕೃತ್ಯನಾಗತಕ್ಕದ್ದು.

ಮುಕ್ತಿಯು ಸಾಲೋಕ್ಯಮುಕ್ತಿಯೆಂದೂ, ಸಾಮೀಪ್ಯಮುಕ್ತಿಯೆಂದೂ, ಸಾರೂಪ್ಯಮುಕ್ತಿಯೆಂದೂ ಸಾಯುಜ್ಯಮುಕ್ತಿಯೆಂದೂ ನಾಲ್ಕು ವಿಧವಾಗಿದೆ. ಹೆಚ್ಚು ಸುಖಿಗಳಾಗಿರುವ ಮಹಾರಾಜಾದಿಗಳ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದರೆ, ನಮಗೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸುಖವು ದೊರೆಯುವುದು; ಇದರಂತೆ ಪರಮಾನಂದ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಇರುವಿಕೆಯು ಸಾಲೋಕ್ಯ ಮುಕ್ತಿಯು; ಪರಮಾತ್ಮನ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿಯೇಯಾವಾಗಲೂ ಇರುವಿಕೆಯು ಸಾಮೀಪ್ಯಮುಕ್ತಿಯು; ಪರಮಾತ್ಮನಂತೆಯೇ ಇರುವುದು ಸಾರೂಪ್ಯ ಮುಕ್ತಿಯು; ಪರಮಾತ್ಮನೇ ಆಗುವಿಕೆಯು ಸಾಯುಜ್ಯ ಮುಕ್ತಿಯು.

ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಲೋಕ್ಯ, ಸಾಮೀಪ್ಯ, ಮತ್ತು ಸಾರೂಪ್ಯಮುಕ್ತಿಗಳು ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ವಿಹಿತವಾಗಿರುವ ನಾನಾವಿಧ-ಉಪಾಸನೆಗಳಿಂದ ಸಿದ್ಧಿಸುವುವು.

ಉಪಾಸನಾರೂಪವಾದ ಕರ್ಮದಿಂದ ಲಭಿಸುವುದರಿಂದ, ಇವು ಅನಿತ್ಯಗಳೇ ಆಗಿರುತ್ತವೆ. ಕಪ್ಪುಗಡಿಗೆಗೆ ಸುಣ್ಣಬಳಿದು ಬಿಳಿಯ ರೂಪವನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡಿದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ, ಗಡಿಗೆಯ ಕಪ್ಪುಸ್ವರೂಪವು ಹೋಗುತ್ತದೆಯೋ? ಅಥವಾ ಅದು ವಸ್ತುತಃ ಬಿಳುಪಾಗುತ್ತದೆಯೋ? ಇದರಂತೆ ಉಪಾಸನೆಯ ಬಲದಿಂದ ಲಭಿಸುವ ಸಾರೂಪ್ಯವೂ ಸ್ಥಿರವಲ್ಲ. ಅದುದರಿಂದ ಸಾಯುಷ್ಯ ಮುಕ್ತಿಯೊಂದೇ ನಿಜವಾದ ಮುಕ್ತಿಯು. ಕೈವಲ್ಯವೆಂಬ ಈ ಸಾಯುಷ್ಯ ಮುಕ್ತಿಗೆ ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನವೇ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಿ ಸಾಧನವು; ಕರ್ಮವೂ ಅಲ್ಲ, ಜ್ಞಾನಕರ್ಮಗಳ ಸಮುಚ್ಚಯವೂ ಅಲ್ಲ.

ಅದು ಹೇಗೆಂದರೆ—

ಸಾಯುಷ್ಯಮುಕ್ತಿಯು ನಮಗೆ ವಸ್ತುತಃ ಈಗಲೂ ನಿತ್ಯಸಿದ್ಧವೇ ಆಗಿರುವುದೋ, ಅಥವಾ ಈಗ ನಮ್ಮಿಂದ ಸಾಧಿಸಲ್ಪಡುವಂಥದೋ? ನಿತ್ಯ ಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವುದೆಂಬ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿಯೂ, ಅದು ನಮ್ಮ ಸ್ವರೂಪವೇ ಆಗಿರುವುದೋ, ಅಥವಾ ನಮ್ಮ ಸ್ವರೂಪಕ್ಕೆ ಬೇರೆಯಾದದ್ದೋ? ಅದು ನಮ್ಮ ಸ್ವರೂಪವೇ ಆಗಿರುವುದಾದರೆ, ನಿತ್ಯವೂ ಪ್ರಾಪ್ತವೇ ಆಗಿರುವದಲ್ಲವೇ? ನಿತ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತವೇ ಆಗಿರುವ ಸಾಯುಷ್ಯಮುಕ್ತಿಯು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿಲ್ಲವೆಂಬ ಈಗಿನ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯು ಭ್ರಮವೇ ಸರಿ. ಈ ಭ್ರಮೆಯು ನಿವೃತ್ತವಾಗುವ ಮಾತ್ರ ದಿಂದಲೇ ಮುಕ್ತಿಯು ಸಿದ್ಧಿಸುವುದು, ಭ್ರಾಂತಿಯ ನಿವೃತ್ತಿಯು ಜ್ಞಾನ ದಿಂದಲೇ ಆಗುವುದೇ ಹೊರತು, ಕರ್ಮದಿಂದ ಅಲ್ಲ. ಕಂಠದಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದು, ಮರೆತಿದ್ದ ಹಾರವು, ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಹೊಂದಿದಂತಾಗುವುದು ಅನುಭವಸಿದ್ಧ ವಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ಪ್ರಾಪ್ತಪ್ರಾಪ್ತಿಯೂ ಫಲವೆಂದೂ, ಅಜ್ಞಾನವು ಜ್ಞಾನ ದಿಂದಲೇ ನಿವೃತ್ತವಾಗುವುದೆಂದೂ ಲೋಕದಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧವೇ ಇದೆ.

‘ಮುಕ್ತಿಯು ನಮ್ಮ ಸ್ವರೂಪವಲ್ಲ, ಬೇರೆಯಾದುದು’—ಎಂದು ಹೇಳಿದರೆ, ಹಾಗಾದರೆ ಮುಕ್ತಿಯು ನಮಗೆ ದೊರೆಯುವಂಥದ್ದಾಗಿದೆಯೋ, ಅಥವಾ ದೊರೆಯಲಾರದುದೋ? ದೊರೆಯುವಂಥದ್ದು—ಎಂದರೆ, ಅದು ಅಪ್ರಾಪ್ತ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯೇ ಸರಿ; ಎಂದರೆ,—“ಇದುವರಿವಿಗೂ ದೊರೆಯದೇ ಇದ್ದು, ಈಗ ದೊರೆಯುವಂಥದ್ದು”—ಎಂದಾಗುವುದು. ಈ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿಯೂ, ಈಗ ದೊರೆಯುವುದು ಮುಕ್ತಿಯು ಸಂಬಂಧವುಳ್ಳದ್ದೋ, ಅಥವಾ ಅದರ ಏಕತ್ವವೋ?

ಹೇಗಾದರೂ, ಅದು ಈಗ ಸಾಧ್ಯವಾದುದಾದ್ದರಿಂದ ಅನಿತ್ಯವೆಂದೇ ನಿಶ್ಚಿತವು. ಸಾಧ್ಯವಾದುದೆಲ್ಲ ಅನಿತ್ಯವೆಂದು ಲೋಕದಲ್ಲಿಯೂ ಅತ್ಯಂತಪ್ರಸಿದ್ಧವಿದೆ. ಧ್ವಂಸವು (ವಸ್ತುವಿನ ನಾಶವು) ಸಾಧ್ಯವಾದುದಾದರೂ ನಿತ್ಯವೆಂದು ತಾರ್ಕಿಕರು ಹೇಳುವರು; ಇದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಧ್ವಂಸ, ನಾಶ-ಇದು ಅಭಾವ ರೂಪವಾದುದರಿಂದ, ಅಭಾವವು ಸಾಧ್ಯವೆಂದು ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅಭಾವಕ್ಕೆ ಸ್ವರೂಪವೇ ಇಲ್ಲದ್ದರಿಂದ, ಸಾಧ್ಯತ್ವರೂಪವಾದ ಧರ್ಮವುಳ್ಳದ್ದು ಅದು ಹೇಗಾದೀತು? 'ಧರ್ಮವುಳ್ಳದ್ದು'-ಎಂದಾದರೆ, ಆಗ ಅದು ಅಭಾವವೇ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಅಪ್ರಾಪ್ತಪ್ರಾಪ್ತಿರೂಪವಾದ ಮುಕ್ತಿಯು ಐಕ್ಯರೂಪವೆಂದು ಹೇಳುವುದು ಯುಕ್ತವಲ್ಲ. ಮುಕ್ತಿಯು ಅತ್ಯಸ್ವರೂಪಕ್ಕೆ ಬೇರೆಯಾದುದೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದರಿಂದ, ಬೇರೆಬೇರೆಯಾಗಿರುವ ಎರಡು ವಸ್ತುಗಳಿಗೆ ಐಕ್ಯವು ಸಂಭಾವಿತವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ, ಬೇರೆಬೇರೆಯಾಗಿರುವ ಆ ಎರಡು ವಸ್ತುಗಳಿಗೆ ಭೇದವು ಇದ್ದಾಗಲೇ ಐಕ್ಯ, ಎಂದರೆ ಅಭೇದವು, ಆಗುವುದೋ; ಅಥವಾ ಅವುಗಳ ಭೇದವು ಹೋದ ಅನಂತರವೋ? ಭೇದವು ಇದ್ದಾಗಲೇ ಅಭೇದವು ಸಂಭಾವಿತವಾಗುವುದಿಲ್ಲ; ಭೇದ ಮತ್ತು ಅಭೇದಗಳು ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ವಿರುದ್ಧಗಳಾದ್ದರಿಂದ, ಭೇದವು ಇರುವಾಗ, ಇದಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾದ ಅಭೇದವು ಸಂಭವಿಸಲಾರದು. ಭೇದವು ಹೋದಮೇಲೆ ಅಭೇದವಾಗುವದೆಂಬುದೂ ಅಸಂಗತವು; 'ಭೇದವು ನಾಶವಾದ ಮೇಲೆ'-ಎಂದರೆ, "ಆ ಎರಡು ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ನಾಶವಾದ ಮೇಲೆ"—ಎಂದು ಹೇಳಿದಂತಾಗುವುದು; ಆಗ ನಷ್ಟವಾದ ವಸ್ತುವಿನೊಡನೆ ನಾಶವಾಗದ ವಸ್ತುವಿಗೆ ಅಭೇದವೆಂಬುದು ಅಯುಕ್ತವಾಗುವುದು. ಮತ್ತು, ಈಗ ಒಂದೇ ವಸ್ತುವು ಉಳಿದಿರುವುದರಿಂದ- 'ಎರಡು ವಸ್ತುಗಳಿಗೆ ಐಕ್ಯ'-ಎಂಬ ಮಾತೂ ಸರಿಯಲ್ಲವಾಗುವುದು.

ಹಾಗಾದರೆ, "ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಸರ್ವಥಾಪ್ರಾಪ್ಯವೆಂದೇ ಹೇಳೋಣ?" -ಎಂದರೆ, ಅದೂ ಸರಿಯಲ್ಲ, ಅಪ್ರಾಪ್ಯವೆಂದಾದರೆ, ಮೋಕ್ಷಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ ಸಾಧನೆಗಳ ಅಪೇಕ್ಷೆಯೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಸಕಲಶಾಸ್ತ್ರಗಳೂ, ಎಲ್ಲ ಮಹಾತ್ಮರೂ ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಅವಶ್ಯವಾದ ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ಬೋಧಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ತಾರತಮ್ಯವಾದ ಸಾತಿಶಯಸುಖದಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗೂ ತೃಪ್ತಿಯಾಗದೆ, ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ, ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ

CC-0. In Public Domain. Digitized by eGangotri
 ಗಳೂ ಸಹ, ನಿರಂತರವಾಗಿ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನೇ ನಿತ್ಯವೂ ಅಪೇಕ್ಷೆ
 ಪಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಅಪ್ರಾಪ್ಯವೆಂದು ಹೇಳುವುದು
 ಸರ್ವಥಾ ಅಯುಕ್ತವು.

“ಮುಕ್ತಿಗೆ ಸಾಧನದ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿರುವುದು ಹೇಳಿದರೆ, ಮುಕ್ತಿಯು
 ಸಾಧ್ಯವೆಂದಾಗಿ ಅನಿತ್ಯವೇ ಆಗುವುದಲ್ಲವೇ? ಅನಿತ್ಯವಾದ ಮುಕ್ತಿಯು ಯಾರಿಗೆ
 ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ?”—ಎಂದರೆ—ಹಾಗಲ್ಲ; ಸಾಧ್ಯವಾದುದು ಅನಿತ್ಯವೇ ಸರಿ.
 ಪ್ರಧ್ವಂಸವನ್ನು ನಿತ್ಯವೆನ್ನುವುದೂ ಸರಿಯಲ್ಲ. ಪ್ರಾಗಭಾವವನ್ನು ಅನಿತ್ಯ
 ವೆಂದು ತಾರ್ಕಿಕರೂ ಒಪ್ಪಿದ್ದಾರೆ; ಪ್ರಧ್ವಂಸಾಭಾವವೂ ಅಭಾವವಾದ್ದರಿಂದ
 ಅನಿತ್ಯವೆಂದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಇದಲ್ಲದೆ, ಅನಿತ್ಯವಾಗಿರುವುದಕ್ಕೆ ಅಚೇತನ
 ವಾಗಿರುವಿಕೆಯೇ ಕಾರಣವು. ಚೇತನವೊಂದೇ ನಿತ್ಯವಾದುದು. ಚೇತನವು
 ನಿರಮಯವಾಗಿ ನಿರ್ವಿಕಾರವಾದ್ದರಿಂದ, ಅದರ ನಾಶಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲ.
 ತಾರ್ಕಿಕಕರು ಹೇಳುವ ಪರಮಾಣುಗಳೂ, ಸಾಂಖ್ಯರ ಪ್ರಧಾನವೂ,
 ಬೌದ್ಧರ ಅಭಾವ ಅಥವಾ ಶೂನ್ಯವೂ, ಇತರರು ಹೇಳುವ ಪ್ರಕೃತಿಯೂ—
 ಇವೇ ಮೊದಲಾದವುಗಳೆಲ್ಲ ಅಚೇತನಗಳಾದ್ದರಿಂದಲೇ ಅನಿತ್ಯಗಳೆಂದು
 ಸ್ಪಷ್ಟವು.

ಆದ್ದರಿಂದ ಮುಕ್ತಿಯು ಆತ್ಮನಿಗೆ ನಿತ್ಯಸಿದ್ಧವೆಂದೇ ಒಪ್ಪತಕ್ಕದ್ದು. ಈ
 ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯಪ್ರಾಪ್ತವೇ ಆಗಿರುವ ಪರಮಾತ್ಮಸ್ವರೂಪದ ಸಾಯುಜ್ಯ
 ರೂಪವಾದ ಪರಮಮುಕ್ತಿಗೆ ಪರಮಾತ್ಮತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನವೊಂದೇ ಸಾಧನವು;
 ಕರ್ಮವೂ ಅಲ್ಲ, ಜ್ಞಾನಕರ್ಮಗಳ ಸಮುಚ್ಚಯವೂ ಅಲ್ಲವೆಂದು ಸಿದ್ಧವು;
 ನಿತ್ಯಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿರುವ ಮುಕ್ತಿಗೆ ಅಜ್ಞಾನಭ್ರಾಂತಿಯೇ ಅಡ್ಡಿಯಾಗಿರುವುದು;
 ಅಜ್ಞಾನವನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿಯೇ ಸಮರ್ಥವಾಗಿರುವ
 ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಕರ್ಮ ಮೊದಲಾದ ಯಾವುದರ ಸಹಾಯದ ಅಪೇಕ್ಷೆಯೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ.
 ಜ್ಞಾನವು, ವಸ್ತುವಿನ ವಿಷಯವಾದ ಅಜ್ಞಾನವನ್ನು ಕಳೆದು ಆ ವಸ್ತು
 ವಿನ ವಾಸ್ತವಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿಸುವುದೇ ಹೊರತು, ಕ್ರಿಯೆಯಂತೆ, ಯಾವ
 ಹೊಸವಸ್ತುವನ್ನೂ ಉಂಟುಮಾಡುವುದಾಗಲಿ, ಇದ್ದದ್ದನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವುದಾಗಲಿ,
 ಅಥವಾ ಇರುವ ವಸ್ತುವನ್ನು ಬೇರೆಯಾಗಿ ಮಾಡುವುದಾಗಲಿ,
 ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ, ಆದ್ದರಿಂದ ನಿತ್ಯಸಿದ್ಧವೇ ಆಗಿ, ನಿತ್ಯಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿರುವ

ಮುಕ್ತಿಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿಸುವುದರಿಂದ, ಮುಕ್ತಿಯು ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಉಂಟಾಗುವುದಿಲ್ಲವಾಗಿ, ಅನಿತ್ಯವೆಂದೇನೂ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅಜ್ಞಾನವು ನಿವೃತ್ತವಾಗಿ, ಅದರ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಮುಕ್ತಿಯು ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆಂಬ ಕಾರಣದಿಂದ 'ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಸಾಧ್ಯ'ವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ-ಅಷ್ಟೇ.

ಇದಲ್ಲದೆ, ಸಾಯುಜ್ಯಮುಕ್ತಿಗೆ ಸಾಧನವಾದ ಜ್ಞಾನವು ಅದ್ವಿತೀಯಾತ್ಮಜ್ಞಾನವು. ಕಾರಕಾದಿಭೇದವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವ ಕರ್ಮದೊಡನೆ ವಿರುದ್ಧವಾದ ಈ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಅದರ ಸಮುಚ್ಚಯವೂ ಸಂಭವಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಸಾರೂಪ್ಯ, ಸಾಮೀಪ್ಯ, ಸಾಲೋಕ್ಯರೂಪಗಳಾದ ಮುಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಜ್ಞಾನ ಕರ್ಮಸಮುಚ್ಚಯವು ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನವೆಂದರೆ, ಕರ್ಮಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗದ ಸಗುಣಸ್ವರೂಪದ ಉಪಾಸನೆ; ನಿರ್ಗುಣಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾದ್ದರಿಂದ ಕರ್ಮದ ಸಮುಚ್ಚಯವು ಆಗುವಂತಿಲ್ಲ.

ಇಲ್ಲಿ ಕರ್ಮವಾಗಲಿ ಜ್ಞಾನವಾಗಲಿ ಶ್ರುತಿಸ್ಮೃತ್ಯಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ವಿಹಿತಗಳಾಗಿರುವವುಗಳೆಂದೇ ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಅತೀಂದ್ರಿಯಗಳಾದ ವಿಷಯಗಳಿಗೆ ಸಾಧನೆಗಳಾದ ಕರ್ಮಜ್ಞಾನಗಳನ್ನು ಇತರ ಯಾವ ಪ್ರಮಾಣವೂ ತಿಳಿಸಲು ಸಮರ್ಥವಲ್ಲ.

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸಾರಾಂಶವಿಷ್ಟು—

ಐಹಿಕ ಮತ್ತು ಅಮುಷ್ಟಿಕಗಳಾದ ಸುಖವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕೂ ದುಃಖಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೂ ಸಹ, ದುಃಖಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ಶ್ರುತಿಸ್ಮೃತಿನಿಷಿದ್ಧಕರ್ಮವನ್ನು ಸರ್ವಥಾ ಪರಿತ್ಯಜಿಸಿ, ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ವರ್ಣಾಶ್ರಮೋಚಿತವಾದ ಧರ್ಮವೆಂಬ ಕರ್ಮವನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರೋದಿತವಾದ ಆಚಾರಾದಿನಿಯಮಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ಶ್ರದ್ಧಾಭಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಆಚರಿಸಬೇಕು. ನಿತ್ಯನಿರತಿಶಯವಾದ ಸಾಯುಜ್ಯರೂಪವಾದ ಪರಮಪುರುಷಾರ್ಥವೆಂಬ ಪರಮಕೈವಲ್ಯಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಬಯಸುವವನು, ಶ್ರೀಪರಮೇಶ್ವರಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಸ್ವಧರ್ಮವನ್ನು ನಿಷ್ಕಾಮವಾಗಿ ಅನುಷ್ಠಿಸಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಈಶ್ವರಪ್ರಸಾದವು ಬಭಿಸಿ, ಶುದ್ಧವಾದ ಸ್ಫಟಿಕದಂತೆ ಅಂತಃಕರಣವು ಅತ್ಯಂತನಿರ್ಮಲವಾಗುತ್ತದೆ. ಆಗ, ಮೊದಲು ವಿವರಿಸಿದಂತೆ, ಪ್ರಪಂಚವೆಲ್ಲವೂ ಅನಿತ್ಯವೆಂದೂ ದುಃಖನುಯವೆಂದೂ

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬರುವುದು. ಹೀಗೆ ಪ್ರಸನ್ನವೂ ವಿರಕ್ತವೂ ಆದ ಚಿತ್ತದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಸಮ್ಗರುಗಳು ಉಪಸೇಶಿಸುವ ವೇದಾಂತಮಹಾವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕವಾದ ಅದ್ವಿತೀಯಾತ್ಮತ್ವಜ್ಞಾನವು ಹುಟ್ಟುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಸರ್ವ ಸಂಸಾರಕಾರಣವಾದ ಅಜ್ಞಾನವು ನಶಿಸಿಹೋಗಿ ನಾಶಹೊಂದಿ, ತನ್ನ ನಿತ್ಯ ನಿರತಿತಯಾಖಂಡಾನಂದಸ್ವರೂಪವು ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬಂದು ಕೃತಕೃತ್ಯನಾಗುತ್ತಾನೆ.

ಶ್ರೀಯೋಭಿಕಾಂಕ್ಷಿಣಾಮೇವಂ ವೇದಾರ್ಥೋದಯಂ ನಿರೂಪಿತಃ |

ಪ್ರೀಯತಾಂ ಭಗವಾನೀಶೋ ವೇದೋದ್ಧಾರಕೃತಾದರಃ ||

ತಮಗೆ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗಬೇಕೆಂದು ಬಯಸುವ ಶ್ರದ್ಧಾವಂತಸನ್ಮತಿಗಳ ಪ್ರಯೋಜನಕ್ಕಾಗಿ ವೇದಾರ್ಥವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದೇನೆ. ವೈದಿಕ ಧರ್ಮೋದ್ಧಾರವನ್ನು ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಬದ್ಧಾದರನಾದ ಶ್ರೀಪರಮೇಶ್ವರನು ಇದರಿಂದ ಸುಪ್ರೀತನಾಗಲೆಂದು ಕೈಮುಗಿದು ಬೇಡುತ್ತೇನೆ.

ವೇದಪದ್ಮನಿಕರಸ್ಯ ಭಾಸ್ವರಂ ದೇವದೇವಸದೃಶಂ ಘೃಣಾನಿಧಿಂ |

ವ್ಯಾಸಮಿಷ್ಟ ಫಲದಂ ನುಮಃ ಸದಾ ಶೋಕಮೋಹಭವರೋಗ ಭೇಷಜಂ ||

ಶ್ರೀವ್ಯಾಸಮಹರ್ಷಿಗಳು ವೇದಗಳೆಂಬ ಕಮಲಗಳನ್ನು ಅರಳಿಸುವ ಸೂರ್ಯರಾಗಿರುವರು; ದೇವದೇವನಾದ ಶ್ರೀಪರಮೇಶ್ವರಸ್ವರೂಪರೇ ಆಗಿರುವರು; ದಯಾಮಯರಾಗಿ, ಶೋಕಮೋಹರೂಪವಾದ ಸಂಸಾರರೋಗಕ್ಕೆ ಅದ್ವೈತತತ್ತ್ವವನ್ನು ಬೋಧಿಸುತ್ತ ದಿವ್ಯಸಿದ್ಧಾಪಧಿಗಳಾಗಿರುತ್ತಾರೆ; ಇಂಥ ಮಹಿಮಾಶಾಲಿಗಳಾಗಿರುವ ಶ್ರೀಬಾದರಾಯಣವ್ಯಾಸಮಹರ್ಷಿಗಳನ್ನು ನಿತ್ಯವೂ ಸ್ಮರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಅವರ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಸರ್ವರಿಗೂ ಸನ್ಮಂಗಳ ವಾಗಲಿ.

| ಇತಿ ಶಿವಂ |

ಶ್ರೀಗಣೇಶಾಯ ನಮಃ || ಶ್ರೀಗುರುಭ್ಯೋ ನಮಃ || ಶ್ರೀಶಾರದಾಯೈ ನಮಃ ||
ಓಂ ನಮಃ ಶಿವಾಯ ||

ಶ್ರೀಮಚ್ಛಂಕರಭಗವತ್ಪಾದವಿರಚಿತಂ

ಸಾಧನಪಂಚಕಂ

(ಕನ್ನಡವಿವರಣಿಸಹಿತ)

ಉಪೋದ್ಘಾತ

ಭಗವತ್ಪಾದಪಾದಾಬ್ಜದ್ವಂದ್ವಮದ್ವಂದ್ವತಾಸ್ತದಂ |

ಚಿಂತಯೇ ಚಿಂತನೀಯಾನಾಂ ಪರಮಂ ಚಿಂತ್ಯಮವ್ಯಯಂ ||

ಶ್ರೀಭಗವಂತನು ಹೇಳಿರುವಂತೆ, ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಯಾರೊಬ್ಬರೂ ಯಾವಾ
ಗಲೂ ಕ್ಷಣಕಾಲವೂ ಯಾವ ಕರ್ಮವನ್ನೂ ಮಾಡದೇ ಇರುವುದು ಸಾಧ್ಯವೇ
ಇಲ್ಲ; ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನೂ ಅವನವನ ಸ್ವಭಾವಕ್ಕೆ ಅಧೀನವಾಗಿ ಕರ್ಮವನ್ನು
ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಇರಬೇಕಾಗಿದೆ—

ನ ಹಿ ಕಶ್ಚಿತ್ಕ್ಷಣಮಪಿ ಜಾತು ತಿಷ್ಠತ್ಯಕರ್ಮಕೃತ್ |

ಕಾರ್ಯತೇ ಹ್ಯವಶಃ ಕರ್ಮ ಸರ್ವಃ ಪ್ರಕೃತಿಜೈರ್ಗುಣೈಃ ||

ಕರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡಿದಮೇಲೆ, ಅದರ ಫಲವನ್ನು ಅವಶ್ಯ ಅನುಭವಿಸಲೇ
ಬೇಕು; ಈ ಫಲವು—

ಅನಿಷ್ಟಮಿಷ್ಟಂ ಮಿಶ್ರಂ ಚ ತ್ರಿವಿಧಂ ಕರ್ಮಣಃ ಫಲಂ |—

ಎಂಬಂತೆ ಇಷ್ಟ, ಅನಿಷ್ಟ ಮತ್ತು ಮಿಶ್ರ—ಎಂದು ಮೂರು ವಿಧವಾಗಿದೆ.

ತಸ್ಮಾಚ್ಛಾಸ್ತ್ರಂ ಪ್ರಮಾಣಂ ತೇ ಕಾರ್ಯಾಕಾರ್ಯವ್ಯವಸ್ಥಿತೌ ||

‘ವಿನನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು, ಯಾವುದನ್ನು ಮಾಡಬಾರದು’—ಎಂಬ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ
ಶಾಸ್ತ್ರವೊಂದೇ ಪ್ರಮಾಣವೆಂದು ಶ್ರೀಭಗವಂತನು ಉಪದೇಶಿಸಿರುತ್ತಾನೆ.
ಶಾಸ್ತ್ರವೆಂದರೆ ಶ್ರುತಿ (ವೇದ), ಸ್ಮೃತಿ (ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರ), ಇತಿಹಾಸ

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

(ಶ್ರೀಮದ್ರಾಮಾಯಣ ಮತ್ತು ಶ್ರೀಮನ್ನಾಹಾರತ) ಮತ್ತು ಪುರಾಣಗಳು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಶೃತಿಸ್ತೃತಿಗಳು ಮೂಲಪ್ರಮಾಣಗಳು; ಇತಿಹಾಸ ಪುರಾಣಗಳು ಶೃತಿಸ್ತೃತಿಗಳ ಅರ್ಥವನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತವೆ. ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ವಿಹಿತವಾಗಿರುವ ಕರ್ಮವು ಸುಕೃತ, ಪುಣ್ಯ ಅಥವಾ ಧರ್ಮವೆನ್ನಲ್ಪಡುವುದು; ನಿಸಿದ್ಧವಾದುದು ದುಷ್ಕೃತ, ಪಾಪ ಅಥವಾ ಅಧರ್ಮವೆನ್ನಿಸುವುದು. ನಿಸಿದ್ಧವಾದುದು ಹೇಗೆ ಪಾಪವೋ, ಹಾಗೆಯೇ ಶಾಸ್ತ್ರವಿಹಿತವಾದ ಕರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡದಿರುವುದೂ, ಶಾಸ್ತ್ರದ ಅನುಮತಿಯಿಲ್ಲದ ವಿಷಯಾಸಕ್ತಿಯೂ ಸಹ ಪಾಪವೆನಿಸಿ, ಅನಿಷ್ಟವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ. ಶಾಸ್ತ್ರವಿಹಿತವಾದ ಧರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನದಿಂದ ಸುಖವೂ; ವಿಹಿತಧರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡದೇ ಇರುವುದರಿಂದಲೂ, ನಿಸಿದ್ಧವಾದುದನ್ನು ಮಾಡುವುದರಿಂದಲೂ, ವಿಷಯಾಸಕ್ತಿಯಿಂದಲೂ, ನರಕಾದಿದುಃಖವೂ, ಅನಂತರ ಮತ್ತೆ ಈ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸುಖದುಃಖಮಿಶ್ರವಾದ ಫಲಪೂ ತಪ್ಪದೆ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ—

ಅಕುರ್ವನ್ ವಿಹಿತಂ ಕರ್ಮ ನಿಂದಿತಂ ಚ ಸಮಾಚರನ್ |

ಪ್ರಸಜ್ಜಂಶ್ಚೇಂದ್ರಿಯಾರ್ಥೇಷು ನರಃ ಪತನಮ್ ಚ್ಛತಿ || —

“ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ವಿಹಿತವಾದುದನ್ನು ಮಾಡದಿರುವಿಕೆಯಿಂದಲೂ, ನಿಸಿದ್ಧವಾದುದನ್ನು ಮಾಡುವಿಕೆಯಿಂದಲೂ, ಇಂದ್ರಿಯವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದಿರುವಿಕೆಯಿಂದಲೂ ಮನುಷ್ಯನು ಪಾಪಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ.”

ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯ, ದೇವ, ಪಶು, ಪಕ್ಷಿ, ಕ್ರಿಮಿ, ಕೀಟ ಮುಂತಾಗಿ ಎಂಭತ್ತು ನಾಲ್ಕು ಲಕ್ಷ ವಿಧ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿವೆಯೆಂದು ಶಾಸ್ತ್ರವು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಲ್ಲಾ ಮನುಷ್ಯಜನ್ಮವೇ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದುದು. ಏಕೆಂದರೆ, ಪುಣ್ಯಪಾಪಗಳ ಸಂಬಂಧವು ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಮಾತ್ರವೇ ಇರುವುದು. ಮನುಷ್ಯನಾಗಿದ್ದು ಮಾಡಿದ ಪುಣ್ಯಪಾಪಗಳ ಸುಖದುಃಖಗಳನ್ನು ಸ್ವರ್ಗನರಕಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಭವಿಸಿ, ಉಳಿದ ಮಿಶ್ರಕರ್ಮಗಳ ಫಲವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಮತ್ತೆ ಮನುಷ್ಯಜನ್ಮವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ; ಇಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಪುಣ್ಯಪಾಪಗಳನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿ, ಅವುಗಳ ಫಲವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ನಾನಾವಿಧಗಳಾದ ಜನ್ಮಗಳನ್ನು ಎತ್ತುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ. ಇದೇ ಸಂಸಾರವು.

ನಾಭುಕ್ತಂ ಸ್ವೀಯತೇ ಕರ್ಮ ಕಲ್ಪ ಕೋಟಿಶತೈರಪಿ |

ಅವಶ್ಯಮನುಭೋಕ್ತವ್ಯಂ ಕೃತಂ ಕರ್ಮ ಶುಭಾಶುಭಂ ||—

“ಮಾಡಿದ ಕರ್ಮವು ಫಲವನ್ನು ಕೊಡದೆ ಎಂದಿಗೂ ನಾಶವಾಗುವುದಿಲ್ಲ; ಶುಭವೋ, ಅಶುಭವೋ ಮಾಡಿದ ಕರ್ಮದ ಫಲವನ್ನು ಅನುಭವಿಸದೇ ತೀರದು ”

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಪಾಪವನ್ನೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮಾಡುವುದು ಸಹಜವಾದ್ದರಿಂದಲೂ, ಪಾಪಕರ್ಮದ ದುಃಖಫಲವು ಅನೇಕವಿಧವಾಗಿದ್ದು, ದೀರ್ಘಕಾಲ ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾದ್ದರಿಂದಲೂ, ಈಗ ದೊರಕಿರುವ ಮನುಷ್ಯಜನ್ಮವು ಕಳೆದ ಅನಂತರ ಆ ಕರ್ಮಗಳ ಫಲಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಅನುಭವಿಸಿ ಮತ್ತೆ ಮನುಷ್ಯಜನ್ಮವು ಲಭಿಸುವುದು ಯಾವಾಗ-ಎಂದು ಊಹಿಸುವುದಕ್ಕೂ ಬರದಂತಿದೆ! ಆದಕಾರಣ ದುರ್ಲಭವೂ, ಶ್ರೇಯಃಸಾಧನೆಗೆ ಒಂದೇ ಉಪಾಯವೂ ಆಗಿರುವ ಮನುಷ್ಯಜನ್ಮವು ಲಭಿಸಿರುವಾಗಲೇ, ಇದು ವ್ಯರ್ಥವಾಗದಂತೆ ಜಾಗರೂಕವಾಗಿದ್ದು, ಜನ್ಮಮರಣಪರಂಪರಾರೂಪವಾದ ಸಂಸಾರದುಃಖಸಾಗರದಿಂದ ಉದ್ಧಾರವಾಗುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡುವುದು ವಿವೇಕತನವು

ಸಂಸಾರಸಮುದ್ರವನ್ನು ದಾಟಿ, ಪುರುಷಾರ್ಥವನ್ನು ಪಡೆದು ಕೃತಕೃತ್ಯ ರಾಗಬೇಕೆಂಬ ವಿವೇಕಿಗಳಿಗೆ ಅವಶ್ಯವಾದ ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ಬೋಧಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ “ಸಾಧನಪಂಚಕ” —ವೆಂಬ ಚಿಕ್ಕಪ್ರಕರಣಗ್ರಂಥವನ್ನು ಶ್ರೀಮಚ್ಛಂಕರ ಭಗವತ್ಪಾದರವರು ಅನುಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಸಕಲಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನೂ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟು, ಶ್ರೇಯಃಸಿದ್ಧಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಮುಖ್ಯವಾದ ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸಮಾಡಿದರೆ, ಒಂದೊಂದು ಮೆಟ್ಟಿಲನ್ನೂ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಹತ್ತುತ್ತಾ ಹೋದರೆ ಮೇಲಿರುವ ಮಹಡಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುವಂತೆ, ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ಪರಮಫಲವಾದ ಪುರುಷಾರ್ಥವು ಕೈಗೊಡುವುದು. ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ಈ ಗ್ರಂಥವು ‘ಸೋಪಾನಪಂಚಕ’ (ಸೋಪಾನ = ಮೆಟ್ಟಿಲು) ಎಂದೂ ಉಪದೇಶ ಪಂಚಕವೆಂದೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ.

ಶುದ್ಧವಾದ ಆಹಾರ, ನೀರು, ಗಾಳಿ, ಬೆಳಕು—ಇವು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಿಗೂ ಸುಖಜೀವನಕ್ಕೆ ಅವಶ್ಯವಾಗಿರುತ್ತವೆ; ಇದರಂತೆ ಪುರುಷಾರ್ಥ (ಸಂಸಾರ

CC-0. In Public Domain. Digitized by eGangotri
 ದುಃಖವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ನಿತ್ಯಸುಖವನ್ನು ಪಡೆದು ಕೃತಕೃತ್ಯರಾಗುವಿಕೆ) ಸಾಧನೆಗೆ ಸಾಧನಪಂಚಕದ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಿಗೂ ಅತ್ಯವಶ್ಯವಾಗಿದೆ. ದೇವಭಾಷೆಯ ಪರಿಚಯವಿಲ್ಲದ ಕನ್ನಡಿಗರ ಉಪಯೋಗಕ್ಕಾಗಿ, ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಕನ್ನಡಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿ ವಿವರಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಇದರ ಪೂರ್ಣವಾದ ಅರ್ಥವನ್ನು ಬಲ್ಲ ವಿದ್ವಾಂಸರಿಂದ ತಿಳಿಯತಕ್ಕದ್ದು.

ಸಾಧನ (ಸೋಪಾನ) ಪಂಚಕಂ

ವೇದೋ ನಿತ್ಯಮಧೀಯತಾಂ ತದುದಿತಂ ಕರ್ಮ ಸ್ವನುಷ್ಠೀಯತಾಂ
ತೇನೇಶಸ್ಯ ವಿಧೀಯತಾಮಪಚಿತಿಃ ಕಾಮ್ಯೋ ಮತಿಶ್ಚ ಜ್ಯತಾಂ |
ಪಾಪೌಘಃ ಪರಿಧೂಯತಾಂ ಭವಸುಖೇ ದೋಷೋಽನುಸಂಧೀಯತಾಂ
ಆತ್ಮೇಚ್ಛಾ ವ್ಯವಸೀಯತಾಂ ನಿಜಗೃಹಾತ್ಪೂರ್ಣಂ ವಿನಿರ್ಗಮ್ಯತಾಂ ||೧||

ಪರಮಪುರುಷಾರ್ಥವಾದ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ ನಲವತ್ತು ಸಾಧನೆಗಳಿವೆ. ನಲವತ್ತು ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳ ಮೇಲಿರುವ ಮಹಡಿಯನ್ನು ಹತ್ತಲು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮೆಟ್ಟಿಲನ್ನೂ ಹತ್ತಬೇಕು. ಇದರಂತೆ ಈ ನಲವತ್ತು ಸಾಧನೆಗಳನ್ನೂ ಅಭ್ಯಾಸಮಾಡುವುದರಿಂದ, ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ಪುರುಷಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿಯಾಗಿ ಧನ್ಯರಾಗುವರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ನಲವತ್ತು ಸಾಧನೆಗಳನ್ನೂ ಸರಿಯಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು, ಒಟ್ಟಿಗೆ ಅಭ್ಯಾಸಮಾಡುತ್ತಬರಬೇಕು.

ಇದರಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ—

ವೇದೋ ನಿತ್ಯಮಧೀಯತಾಂ |

ವೇದವು ನಿತ್ಯವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನಮಾಡಲ್ಪಡಲಿ—(ಮಾಡಲ್ಪಡಬೇಕು.)

ವೇದವೆಂದರೇನು, ವೇದಾಧ್ಯಯನವನ್ನು ನಿತ್ಯವಾಗಿ ಮಾಡುವುದೆಂದ

ರೇನು?

ಶ್ರೀಪರಮೇಶ್ವರನು ಜಗತ್ತನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಮಾಡಿ, ಇದರ ಯೋಗ ಕ್ಷೇಮಕ್ಕಾಗಿ, ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಶ್ರೇಯಸ್ಸಿಗೂ ಬೇಕಾದ ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ಬೋಧಿಸುವ ಮುಗ್ಯಜುಸ್ವಾಮಾರ್ಥವಾಗಿ ನಾಲ್ಕು ವೇದಗಳನ್ನು ಶ್ರೀಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭ ಬ್ರಹ್ಮನ ಮೂಲಕ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಾರಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಹಗಲಿರುಳುಗಳಂತೆ ತುದಿನೊದಲಿಲ್ಲದೆ ಒಂದಾದಮೇಲೊಂದು ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಜಗತ್ತಿನ ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಪೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಇದೇ ವೇದವು ಪ್ರಚಾರವಾಗುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲದೇಶಕಾಲಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದೇ ವಿಧವಾಗಿದ್ದು ನಿತ್ಯವಾಗಿರುವ ಗ್ರಂಥರಾಶಿಯು ವೇದವು.

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಸರ್ವಜ್ಞನೂ, ಸರ್ವಶಕ್ತನೂ, ಸರ್ವೇಶ್ವರನೂ ಆಗಿರುವ ಶ್ರೀಪರ
ಮೇಶ್ವರನೇ ವೇದವನ್ನು ಲೋಕಕ್ಷೇಮಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಚಾರಮಾಡಿರುವುದರಿಂದ
ವೇದವು ಪರಮಪ್ರಮಾಣವಾಗಿದೆ. ಇದಲ್ಲದೆ,—

ಶ್ರುತಿಸ್ತೃತೀ ಮಮೈ ವಾಜ್ಞಾ ಯಸ್ತಾಮುಲ್ಲಂಘ್ಯ ವರ್ತತೇ |

ಆಜ್ಞಾಜ್ಞೇದೀ ಮಮ ದ್ವೇಷ್ಯಃ ಸ ಮೇ ವಧ್ಯಶ್ಚ ಜಾಯತೇ||—

“ಶ್ರುತಿಸ್ತೃತರೂಪವಾದ ಶಾಸ್ತ್ರವು ನನ್ನ ಆಜ್ಞೆಯು; ಈ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಮೀರಿ
ನಡೆಯುವವನು ನನ್ನ ದ್ವೇಷಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗಿ ವಧ್ಯನಾಗುವನು”—ಎಂದು
ಶ್ರೀಪರಮೇಶ್ವರನ ವಚನವಿರುವುದು. ಅದಕಾರಣ, ವೇದದ ಅರ್ಥವನ್ನು
ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಅದನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವುದು ಎಲ್ಲರ ಕ್ಷೇಮಕ್ಕೆ ಅತ್ಯವಶ್ಯವು.

ವೇದವನ್ನು ಅಧ್ಯಯನಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು—‘ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯೋಽ
ಧ್ಯೇತವ್ಯಃ’—ಎಂದು ವೇದವೇ ವಿಧಿಸುತ್ತದೆ. ಪ್ರತಿವೇದದಲ್ಲಿಯೂ ಅನೇಕ
ಶಾಖೆಗಳಿವೆ; ಅನಾದಿಪರಂಪರೆಯಿಂದ ಯಾವ ಯಾವ ವೇದದ ಯಾವ
ಶಾಖೆಗೆ ಸೇರಿರುವ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೋ, ಅವರು ಆ ಶಾಖೆಯನ್ನು
ಅಧ್ಯಯನಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಈ ವಿಧಿವಾಕ್ಯದ ಅರ್ಥ. ಅಧ್ಯಯನವೆಂದರೆ
ಗುರುಗಳಿಂದ ಹೇಳಿಸಿಕೊಂಡು, ಅವರು ಹೇಳಿಕೊಡುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ವೇದ
ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸುವುದು. ವೇದವನ್ನು ಸ್ವಂತವಾಗಿ ಕಲಿಯಲು
ಯಾರಿಗೂ ಅಧಿಕಾರವಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ವೇದವು ಅನಾದಿಗುರುತಿಸ್ಯಪರಂಪರೆ
ಯಿಂದಲೇ ಬಂದಿರುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು—ಶಿಕ್ಷಾ, ವ್ಯಾಕರಣ, ಭಂದಸ್ಸು, ನಿರುಕ್ತ,
ಜ್ಯೋತಿಷ ಮತ್ತು ಕಲ್ಪ ಎಂಬ ಆರು ಅಂಗಗಳಿಗೊಡನೆಯೇ ವೇದಾಧ್ಯಯನ
ವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ನಿಯಮವುಂಟು. ಇದರಂತೆ, ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ
ನಲವತ್ತು ಸಾಧನೆಗಳನ್ನೂ ವೇದದಲ್ಲಿ ವಿಹಿತವಾದವುಗಳೆಂದೇ ತಿಳಿಯಬೇಕು.

ವೇದಾಧ್ಯಯನವು ನಿತ್ಯವು. ವೇದದಲ್ಲಿ ವಿಹಿತವಾಗಿರುವ ಕರ್ಮವು
ನಿತ್ಯ, ನೈಮಿತ್ತಿಕ, ಕಾಮ್ಯ, ಸಿಷಿದ್ಧ, ಮತ್ತು ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ—ಎಂದು ಐದು
ವಿಧವಾಗಿದೆ. ಆಯಾಕರ್ಮಗಳ ಫಲಗಳಲ್ಲಿ ಆಸೆಮಿಲ್ಲದೆ ಮಾಡುವ ಕರ್ಮಗಳು
ನಿತ್ಯಕರ್ಮಗಳು. ಗ್ರಹಣ, ಸಂಕ್ರಮಣ-ಮುಂತಾದ ನಿಮಿತ್ತಗಳು ಉಂಟಾ
ದಾಗ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ವಿಧಿಸಿರುವ ಕರ್ಮಗಳು ನೈಮಿತ್ತಿಕಗಳು.

ಆಯಾಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ಹೇಳಿರುವ ಫಲಗಳನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿ ಮಾಡುವ ಕರ್ಮಗಳು ಕಾಮ್ಯಕರ್ಮಗಳು. ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಮಾಡಬಾರದ್ದೆಂದು ಹೇಳಿರುವವುಗಳು ನಿಷಿದ್ಧಕರ್ಮಗಳು. ಪಾಪವು ಸಂಭವಿಸಿದಾಗ, ಅದರ ಪರಿಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ವಿಹಿತವಾದ ಕರ್ಮಗಳು ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಕರ್ಮಗಳು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ವೇದಾಧ್ಯಯನವು ನಿತ್ಯಕರ್ಮವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಎಂದರೆ—“ಏತಕ್ಕೆ, ಏನು”—ಎಂದು ಕಾರಣವನ್ನಾಗಲಿ ಫಲವನ್ನಾಗಲಿ ಅಪೇಕ್ಷಿಸದೆಯೇ ವೇದದ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ತಾತ್ಪರ್ಯವು.

ವೇದದ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ನಿತ್ಯವಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು; ಇದು ಮೊದಲನೆಯ ಸಾಧನೆ.

ಈಗ ಎರಡನೆಯ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ—

ತದುದಿತಂ ಕರ್ಮ ಸ್ವನುಷ್ಠೀಯತಾಂ |

ಅದರಲ್ಲಿ (ವೇದದಲ್ಲಿ) ಹೇಳಿರುವ (ವಿಹಿತವಾಗಿರುವ) ಕರ್ಮವು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅನುಷ್ಠಿಸಲ್ಪಡಲಿ—(ಅನುಷ್ಠಿಸಲ್ಪಡಬೇಕು.)

ವೇದವನ್ನು ಮೊದಲು ಗುರುಮೂಲಕವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನಮಾಡಬೇಕು; ಅದರಂತೆ ವೇದದ ಅರ್ಥವನ್ನೂ ಗುರುಮೂಲಕವಾಗಿಯೇ ವಿಚಾರಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ತಿಳಿಯಬೇಕು ವೇದದ ಅರ್ಥವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು, ಅದರಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಇವುಗಳನ್ನು—‘ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವುದೆಂದರೆ’—ಇಂಥ ಇಂಥ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು, ಇಂಥಿಂಥ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಈ ಈ ದೇಶಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಹೀಗೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ವೇದವು ವಿಧಿಸುತ್ತದೆ; ಈ ವಿಧಿಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಅನುಷ್ಠಿಸುವುದು ‘ಸ್ವನುಷ್ಠಾನವು’—‘ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವಿಕೆಯು.’ ‘ಅವಿಧಿನಾ ಕೃತಂ ಅಕೃತಂ.’—ಶಾಸ್ತ್ರದ ವಿಧಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು—ಎಂದರೆ, ಅಧಿಕಾರವಿಲ್ಲದವರು, ಅಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಅದೇಶದಲ್ಲಿ, ಅಕ್ರಮವಾಗಿ ಮಾಡುವುದು—ಅಕೃತವೆನಿಸುವುದು—ಎಂದರೆ, ಅದರಿಂದ ಫಲವು ಲಭಿಸದೆ, ಅನರ್ಥವು ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಯಥಾವಿಧಿಯಾಗಿ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯಕರ್ಮಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಅದರಂತೆ ಅನುಷ್ಠಿಸಬೇಕು.

ಈಗ ಮೂರನೆಯ ಸಾಧನೆಯು—

ಶೇತೇಶಸ್ಯ ವಿಧೀಯತಾಮಪಚಿತಿಃ ||

ಅದರಿಂದ (ವೇದವಿಹಿತಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನದಿಂದ) ಈಶ್ವರನ ಪೂಜೆಯು ಮಾಡಲ್ಪಡಲಿ (ಮಾಡಲ್ಪಡಬೇಕು.)

ಈಶ್ವರನ ಪೂಜೆಯೆಂದರೆ—ಪ್ರಮಾಣವೂ, ಈಶ್ವರನ ಆಜ್ಞೆಯೂ ಆಗಿರುವ ವೇದದಲ್ಲಿ ವಿಹಿತವಾಗಿರುವಂತೆ ಅವರವರ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದೇ ಹೊರತು ಬೇರೆಯಲ್ಲ. ಶ್ರೀಪರಮೇಶ್ವರನು ಸರ್ವಜಗತ್ತಿಗೂ ಅಧಿಪತಿಯಾದ್ದರಿಂದ, ಎಲ್ಲರೂ ಆತನ ಆಜ್ಞೆಗೆ ಬದ್ಧರೇ ಆಗಿರುತ್ತಾರೆ. ವೇದದಲ್ಲಿ ವಿಹಿತವಾಗಿರುವ, ಅವರವರು ಅವಶ್ಯಮಾಡಬೇಕಾದ, ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ಈಶ್ವರನ ಕೋಪಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗಿ ಹಾನಿಯು ತಪ್ಪದು. ಶ್ರೀಪರಮೇಶ್ವರನ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾಗಿ ಇಹಪರಗಳಲ್ಲಿ ನೆಮ್ಮದಿಯುಂಟಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲರೂ ವೇದವಿಹಿತವಾಗಿರುವ ಸ್ವಧರ್ಮವನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಬೇಕು.

ವೇದೋಕ್ತವಾದ ಸ್ವಧರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನವನ್ನು ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದರೆ ಪುರುಷಾರ್ಥಪ್ರಾಪ್ತಿಗೆ ಸಾಧನವಾಗುವುದೋ ಆ ರೀತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ—

ಕಾಮ್ಯೈ ಮತಿಶ್ಚ ಜ್ಯೋತಾಂ !

ಕಾಮ್ಯಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಅಸಕ್ತಿಯು ಬಿಡಲ್ಪಡಲಿ (ಬೇಕು).

ಕಾನುನೆ—ಎಂದರೆ ಇಚ್ಛೆ; 'ಕರ್ಮದ ಫಲವು ದೊರೆಯಲಿ'—ಎಂಬ ಆಸೆಯಿಂದ ಕರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ, ಅಂಥ ಕರ್ಮವ ಕಾಮ್ಯಕರ್ಮವೆನಿಸುತ್ತದೆ; ಫಲದಲ್ಲಿ ಆಸೆಯಿಡದೆ ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ಮಾಡುವ ಕರ್ಮವು ನಿತ್ಯಕರ್ಮವಾಗುವುದು. ಕಾಮ್ಯಕರ್ಮದಿಂದ ಅದರ ಫಲವು ತಪ್ಪದೆ ಉಂಟಾಗುವುದರಿಂದ, ಆ ಫಲವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಜನ್ಮಾಂತರಗಳನ್ನು ಹೊಂದಲೇ ಬೇಕಾಗಿ, ಸಂಸಾರವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರದಾಗುವುದು. ಹಾಗೆಂದು ಕರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡದೇ ಇದ್ದರೆ, ಅಗಲೂ ಅವಶ್ಯಮಾಡಬೇಕಾದುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಅಪರಾಧಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗಿ ಅನರ್ಥವೇ ಉಂಟಾಗುವುದು. ಅದುದರಿಂದ ಬಂಧಕವಾಗದಂತೆ ವಿಹಿತಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದು ಅಗತ್ಯ. ಅವಶ್ಯಕತೆವ್ಯಕ್ತಕರ್ಮಗಳನ್ನು ನಿತ್ಯವಾಗಿ—ಎಂದರೆ, ಅವುಗಳ ಫಲಗಳಲ್ಲಿ ಆಸೆಯಿಡದೆ—ಕೇವಲ

ಪರಮೇಶ್ವರನ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಕರ್ಮಗಳು ಬಂಧಕಗಳಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಹೀಗೆ ನಿತ್ಯವಾಗಿ ಸ್ವಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಬರುವಲ್ಲಿ, ಮುಂದಿನ ಸಾಧನೆಯು ಸಿದ್ಧಿಸುತ್ತದೆ—

ಪಾಪಾಘ್ನಃ ಪರಿಧೂಯತಾಂ |

ಪಾಪಗಳ ರಾಶಿಯು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತ್ಯಜಿಸಲ್ಪಡಲಿ (ಡುತ್ತದೆ).

ಅನಾದಿಕಾಲದಿಂದ ಅಸಂಖ್ಯಾತಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಅಪಾರವಾದ ಪಾಪರಾಶಿಗಳನ್ನು ಕೂಡಿಹಾಕಿಕೊಂಡಿರುತ್ತೇವೆ; ಈಗಲೂ ಎಷ್ಟೋ ಪಾಪಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತೇವೆ; ಇವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕಳೆದುಕೊಂಡಲ್ಲದೆ ಜನ್ಮಾಂತರಗಳು ತಪ್ಪುವ ಹಾಗಿಲ್ಲ. ಈ ಪಾಪಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ, ಸ್ವಧರ್ಮಗಳನ್ನು ನಿತ್ಯವಾಗಿ ಮಾಡುವುದೊಂದೇ ಉಪಾಯವು. ನಿತ್ಯವಾದ ಸ್ವಧರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನದಿಂದ ಶ್ರೀಪರಮೇಶ್ವರನ ಅನುಗ್ರಹವು ಲಭಿಸಿ, ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿರುವ ಪಾಪಗಳೆಲ್ಲಾ ತೊಲಗುತ್ತವೆ; ಮನಸ್ಸು ಶುದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ. ಮನಸ್ಸು ಶುದ್ಧವಾಗದೆ ಶ್ರೇಯಸ್ಸು ದೊರೆಯಲಾರದು. ಅದುದರಿಂದ ಚಿತ್ತಶುದ್ಧಿಗಾಗಿ ನಿಷ್ಕಾಮ ಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನವನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕು.

ಇಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಿಷಯವನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಕರ್ಮವೆಂದರೆ ಆಯಾ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ವಿಹಿತವಾಗಿರುವ ಕರ್ಮವೆಂದು ಮೊದಲೇ ತಿಳಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಇವೇ ವರ್ಣಾಶ್ರಮಧರ್ಮಗಳು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಕ್ಷತ್ರಿಯ, ವೈಶ್ಯ, ಶೂದ್ರರೆಂದು ನಾಲ್ಕು ವರ್ಣಗಳು; ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯ, ಗಾರ್ಹಸ್ಥ್ಯ, ವಾನಪ್ರಸ್ಥ್ಯ, ಸನ್ಯಾಸ — ಎಂದು ನಾಲ್ಕು ಆಶ್ರಮಗಳು. ವೇದದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಕರ್ಮಗಳೆಲ್ಲಾ ಈ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಣ ಮತ್ತು ಆಶ್ರಮಗಳಿಗೆ ಸೇರಿರುತ್ತವೆ. ಈ ವರ್ಣ ಮತ್ತು ಆಶ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರವಾಗಿ ಒಂದಕ್ಕಿಂತ ಮತ್ತೊಂದು ಮೇಲುಕೀಳೆಂಬುದೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಒಂದು ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ಅನೇಕ ತರಗತಿಗಳಲ್ಲಿ, ಆಯಾ ತರಗತಿಗಳಲ್ಲಿರುವವರಿಗೆ ಆಯಾ ಪಾಠಾಭ್ಯಾಸಗಳು ಮುಖ್ಯವಾಗಿರುವಂತೆ, ಆಯಾ ವರ್ಣ ಮತ್ತು ಆಶ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಇರುವವರಿಗೆ, ಅವರವರನ್ನು ಕುರಿತು ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ವಿಹಿತವಾಗಿರುವ ಸ್ವಧರ್ಮಗಳೇ ಮುಖ್ಯ.

ವಾದವು. ಶ್ರೀಭಗವಂತನು ಈ ಅರ್ಥವನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಬೋಧಿಸಿದ್ದಾನೆ—

ಸ್ವಧರ್ಮೋ ನಿಧನಂ ಶ್ರೇಯಃ ಪರಧರ್ಮೋ ಭಯಾವಹಃ |

ಶ್ರೇಯಾನ್ಸ್ವಧರ್ಮೋ ವಿಗುಣಃ ಪರಧರ್ಮಾತ್ಸ್ವನುಷ್ಠಿತಾತ್ ||-

“ಸ್ವಧರ್ಮದಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದು ನಾಶವಾದರೂ ಅದೇ ಶ್ರೇಯಸ್ಕರವು; ಏಕೆಂದರೆ, ಪರಧರ್ಮವು ನರಕಾದಿಭಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವಂಥದ್ದು. ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಎಲ್ಲ ನಿಯಮಗಳನ್ನೂ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗದೇ ಹೋದರೂ, ಹಾಗೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿದ್ದ ಪರಧರ್ಮಕ್ಕಿಂತ ಸ್ವಧರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನವೇ ಶ್ರೇಯಸ್ಕರವು.” ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಕರ್ಮಗಳ ಪರಿಪಾಕಕ್ಕೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಶ್ರೀಪರಮೇಶ್ವರನು ಅವರವರಿಗೆ ಉಚಿತವಾದ ವರ್ಣದಲ್ಲಿ ಜನ್ಮವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾನೆ; ಆದ್ದರಿಂದ ಜನ್ಮದಿಂದಲೇ ವರ್ಣಗಳ ನಿರ್ಣಯವು. ಹೀಗಲ್ಲದಿದ್ದರೆ, ಹುಟ್ಟಿದ ಶಿಶುವಿನ ಗುಣಕರ್ಮವನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ ಜಾತಕರ್ಮಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗದೆಹೋಗುವುದು.

ಚಾತುರ್ವರ್ಣ್ಯಂ ಮಯಾ ಸೃಷ್ಟಂ ಗುಣಕರ್ಮವಿಭಾಗಶಃ |-

“ಅವರವರ ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮಗಳ ಗುಣ ಮತ್ತು ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯ—ಮುಂತಾದ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಣಗಳು ನನ್ನಿಂದ ಸೃಜಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ”- ಎಂದು ಶ್ರೀಭಗವಂತನು ಕಂಠೋಕ್ತವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಸತ್ತ, ರಜಸ್ಸು, ತಮಸ್ಸು-ಎಂಬ ಮೂರು ಗುಣಗಳ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಕಾರ್ಯವಾದ ಜಗತ್ತೆಲ್ಲವೂ ತ್ರಿಗುಣಾತ್ಮಕವೇ ಆಗಿದೆ—

ನ ತದಸ್ತಿ ಪೃಥಿವ್ಯಾಂ ವಾ ದಿವಿ ದೇವೇಷು ವಾ ಪುನಃ |

ಸತ್ತ್ವಂ ಪ್ರಕೃತಿಷ್ಯೇರ್ಮುಕ್ತಂ ಯದೇಭಿಃ ಸ್ಯಾತ್ತಿಭಿರ್ಗುಣೈಃ ||-

“ಭೂಮಿಯಲ್ಲಾಗಲಿ, ಅಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಾಗಲಿ, ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಾಗಲಿ, ಪ್ರಕೃತಿಯಿಂದಂಟಾದ ಮೂರು ಗುಣಗಳಿಲ್ಲದ ವಸ್ತುವು ಯಾವುದೊಂದೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ.”

ಎಲ್ಲವೂ ಮೂರು ಗುಣಗಳಿಂದ ಅದುದಾದರೂ, ಆಯಾ ಗುಣಗಳ ಹೆಚ್ಚಿಕೆಯಿಂದ ವಸ್ತುಗಳು ಸಾತ್ತ್ವಿಕ, ರಾಜಸ, ತಾಮಸಗಳೆಂದು ಭಿನ್ನವಾಗು

ತ್ತವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಸಾತ್ವಿಕವಸ್ತುಗಳೇ ಉತ್ಕೃಷ್ಟಗಳೆಂದೂ, ರಾಜಸತಾಮಸ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಬೇಕೆಂದೂ ಶಾಸ್ತ್ರವು ಉಪದೇಶಿಸುತ್ತದೆ. ಚೇತನರಾದ ಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಗುಣಗಳ ಭೇದವು ಇರುತ್ತದೆ. “ಸಾತ್ವಿಕವು ಯಾವುದು, ರಾಜಸತಾಮಸಗಳು ಯಾವುವು”—ಎಂಬುದನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರದಿಂದಲೇ ತಿಳಿಯ ಬೇಕಲ್ಲದೆ, ಬೇರೆ ಉಪಾಯವಿಲ್ಲ. ಮನುಷ್ಯರಲ್ಲಿ ಅವರವರಿಗಿರುವ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಸಾತ್ವಿಕರು ಯಾರು—ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಸ್ವಾತಿಕಶ್ರದ್ಧೆಯುಳ್ಳವರು ಸಾತ್ವಿಕರು; ರಾಜಸತಾಮಸಶ್ರದ್ಧೆಯುಳ್ಳವರು ರಾಜಸತಾಮಸರು. ಸಾತ್ವಿಕ ಶ್ರದ್ಧೆಯೆಂದರೆ, ಯಾರು ಯಾವ ವರ್ಣದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ, ಯಾವ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿರುವರೋ, ಅವರಿಗೆ ತಮ್ಮ ವರ್ಣ ಮತ್ತು ಆಶ್ರಮಗಳ ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತ ಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ ಪೂರ್ವಕವಾದ ವಿಶ್ವಾಸವಿದ್ದರೆ, ಅವರ ಆ ಶ್ರದ್ಧೆಯು ಸಾತ್ವಿಕಶ್ರದ್ಧೆಯೆನಿಸುವುದು; ಅಂಥವರು ಸಾತ್ವಿಕರು—ಉತ್ಕೃಷ್ಟರು. ತನ್ನ ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಲ್ಲದವರೂ, ಇತರ ಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತರಾದವರೂ, ರಾಜಸರೋ ತಾಮಸರೋ ಆಗುವರು. ಆದಕಾರಣ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರದ್ಧೆಯುಳ್ಳವರೇ ಸಾತ್ವಿಕರು, ಉತ್ಕೃಷ್ಟರು, ಶ್ರೇಯೋಭಾಗಿಗಳಾಗುವವರು. ಸಾತ್ವಿಕಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ, ತಮತಮಗೆ ವಿಹಿತವಾಗಿರುವ ಸ್ವಧರ್ಮಗಳನ್ನು, ನಿತ್ಯವಾಗಿ—ಎಂದರೆ ನಿಷ್ಕಾಮವಾಗಿ, ಶ್ರೀಪರಮೇಶ್ವರನ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥವಾಗಿ, ಅನುಷ್ಠಿಸಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಹಿಂದಿನ ಪಾಪಗಳೆಲ್ಲ ಹೋಗಿ, ಚಿತ್ತವು ಶುದ್ಧವಾಗುವುದು. ಶ್ರೀಪರಮೇಶ್ವರನ ಅನುಗ್ರಹದ ಫಲವೇ ಚಿತ್ತ ಶುದ್ಧಿಯು.

ಚಿತ್ತವು ಶುದ್ಧವಾದರೆ, ಮುಂದಿನ ಸಾಧನೆಯು ಕೈಗೂಡುವುದು—

ಭವಸುಖೇ ದೋಷೋಽನುಸಂಧೀಯತಾಂ |

ಸಂಸಾರಸುಖದಲ್ಲಿ ದೋಷವು ಚಿಂತಿಲ್ಪಡಲಿ(ಬೇಕು)

“ಅನಿತ್ಯಮಸುಖಂ ಲೋಕಂ”—ಎಂಬ ಶ್ರೀಭಗವದ್‌ಉಪದೇಶದಂತೆ ಈ ಸಂಸಾರವೆಲ್ಲವೂ ವಸ್ತುತಃ ಅನಿತ್ಯವೂ, ಎಂದರೆ ನಶ್ವರವೂ, ಮತ್ತು ಅಸುಖಂ—ಸುಖವಿಲ್ಲದುದೂ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೂ, ಪಾಪದ ಬಲದಿಂದ ಸುಖವಿಲ್ಲದ ಪ್ರಪಂಚವು ಸುಖಮಯವಾಗಿ, ಭ್ರಾಂತಿಯಿಂದ ತೋರಿಬರುತ್ತದೆ.

ಪಾಪವೆಲ್ಲ ತೋಳಿದು ಚಿತ್ತವು ನಿರ್ಮಲವಾದರೆ, ಆಗ ಈ ಸಂಸಾರದ ವಾಸ್ತವ ಸ್ವರೂಪವು ಗೋಚರಿಸುವುದು—ಸಂಸಾರವೆಲ್ಲ ದುಃಖಮಯವೂ, ಅನರ್ಥಕರವೂ—ಎಂಬುದು ಆಗ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಸಂಸಾರದ ವಾಸ್ತವ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿಯುವ ಯೋಗ್ಯತೆಯನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಬೇಕು. ಚಿತ್ತಶುದ್ಧಿಯಾದರೆ ಈ ಯೋಗ್ಯತೆಯು ಉಂಟಾಗುವುದರಿಂದ, ಚಿತ್ತಶುದ್ಧಿಯಾಗುವವರಿಗೂ ನಿಷ್ಕಾಮಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನಮಾಡಬೇಕೆಂದು ತಾತ್ಪರ್ಯವು. ಇದನ್ನೇ ಸಿದ್ಧಿಯೆಂದೂ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅನೇಕಜನ್ಮಗಳ ಪಾಪಗಳು ಕಳೆಯುವಂಥ ಈ ಸಿದ್ಧಿಯು ಒಂದು ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ದೊರೆಯಲಾರದು. ಅದುದರಿಂದಲೇ—

ಅನೇಕಜನ್ಮಸಂಸಿದ್ಧಃ ತತೋ ಯಾತಿ ಪರಾಂ ಗತಿಂ |—

ಎಂದು ಶ್ರೀಭಗವಂತನು ಅನೇಕಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಕಾಮಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸಿ ಸಂಸಿದ್ಧನಾಗುವನು—ಚಿತ್ತಶುದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವನು—ಎಂದು ಹೇಳಿರುತ್ತಾನೆ.

ಆಗ—

ಅತ್ಮೇಚ್ಛಾ ವ್ಯವಸೀಯತಾಂ

ಎಂಬ ಏಳನೆಯ ಸಾಧನೆಯು ಕೈಗೂಡುವುದು.

ಅತ್ಮನ ವಾಸ್ತವವಾದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕೆಂಬ ನಿಶ್ಚಯವಾದ ಇಚ್ಛೆಯು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲ್ಪಡಲಿ(ಡುವುದು)

ಅನೇಕಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಕಾಮಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನಮಾಡಿ ಸರ್ವಪಾಪಗಳೂ ನಾಶವಾಗಿ ಚಿತ್ತವು ಅತ್ಯಂತನಿರ್ಮಲವಾಗಲು, ಸರ್ವಪ್ರಪಂಚಸಂಸಾರವೂ ದುಃಖಮಯವೆಂಬುದು ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬರುವುದು; ಮತ್ತು ಅತ್ಮನ ವಾಸ್ತವವಾದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಇಚ್ಛೆಯೂ ಹುಟ್ಟುವುದು ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ವಿರಕ್ತಿಯುಂಟಾಗಿ ಅತ್ಮಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿಯು ಬರುವುದು. ಶಿಕ್ಷಾದಿ ಅಂಗಗಳೊಡನೆ ವೇದಾಧ್ಯಯನವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಅದರ ಅರ್ಥವನ್ನು ಮೊದಲೇ ತಿಳಿದಿರುವುದರಿಂದ, 'ಸಂಸಾರವೆಲ್ಲ ದುಃಖಮಯ; ಅದನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಬೇಕು; ಅತ್ಮಜ್ಞಾನವೇ ಶ್ರೇಯಸಿ'ದಿ ಗೆ ಸಾಧನವು, ಅದನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಬೇಕು'—

ಎಂಬ ಅರ್ಥವೂ ತಿಳಿದೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಇದು, ನಮಗೆಲ್ಲರಿಗೂ ಈಗ ಇರುವ ಈ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯಂತೆ, ಉಪಯೋಗಕ್ಕೆ ಬರದ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಮಾತ್ರ. ನಿಷ್ಕಾಮಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನದಿಂದ ಚಿತ್ತಶುದ್ಧಿಯಾದ ಮೇಲೆ, ಈ ಎರಡು ತಿಳಿವಳಿಕೆಗಳೂ ಅನುಭವಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತವೆ; ಕೂಡಲೇ ಸಂಸಾರದಿಂದ ವಿರಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಆತ್ಮತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನವನ್ನೇ ಸಂಪಾದಿಸಲು ಉದ್ಯುಕ್ತನಾಗುತ್ತಾನೆ.

ಈ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವವನಿಗೆ ಎಂಟನೆಯ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ—

ನಿಜಗೃಹಾತ್ಮಾರ್ಣಂ ವಿನಿರ್ಗಮ್ಯತಾಂ |

ತನ್ನ ಮನೆಯಿಂದ ಕೂಡಲೆ ಹೊರಹೊರಡಲ್ಪಡಲಿ(ಬೇಕು)

ಇಲ್ಲಿ ಮನೆ (ಗೃಹ) ಎಂದರೆ 'ನನ್ನದು'— ಎಂಬ ಭಾವನೆಗೆ ವಿಷಯವಾದುದು—ಎಂದರ್ಥ; ಇದರಿಂದ ಹೊರಹೊರಡುವುದು ಎಂದರೆ, ಸರ್ವಸಂಸಾರಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಮಮತೆ(ನನ್ನದೆಂಬ ಅಭಿಮಾನ)ಯನ್ನು ತ್ಯಾಗಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯವು. ಎಂದರೆ, ಸರ್ವಪ್ರಪಂಚದಿಂದಲೂ ವಿರಕ್ತನಾಗಿ, ಆತ್ಮಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವೇ ಆಸಕ್ತಿಯು ದೃಢವಾಗಲು, ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ವಿಧಿಗನುಸಾರವಾಗಿ ಸನ್ಯಾಸಾಶ್ರಮವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕೆಂದು ತಾತ್ಪರ್ಯವು. ಸನ್ಯಾಸವನ್ನು ಹೊಂದಿದವನಿಗೇ ಮುಂದಿನ ಸಾಧನೆಗಳು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತವೆ.

|| ೧ ||

ಸಂಗಃ ಸತ್ಸು ವಿಧೀಯತಾಂ ಭಗವತೋ ಭಕ್ತಿದ್ವೈಧಾಧೀಯತಾಂ
ಶಾಂತ್ಯಾದಿಃ ಪರಿಚೀಯತಾಂ ದೃಢತರಂ ಕರ್ಮಾಶು ಸಂತ್ಯಜ್ಯತಾಂ |
ಸದ್ವಿದ್ವಾನ್ಮುಪಸರ್ಪ್ಯತಾಂ ಪ್ರತಿದಿನಂ ತತ್ಪಾದುಕಾ ಸೇವ್ಯತಾಂ
ಬ್ರಹ್ಮೈಕಾಕ್ಷರಮರ್ಥತಾಂ ಶ್ರುತಿಶಿರೋವಾಕ್ಯಂ ಸಮಾಕರ್ಣ್ಯತಾಂ ||

|| ೨ ||

ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ಸನ್ಯಾಸಾಶ್ರಮವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ಮೇಲೆ, ಸನ್ಯಾಸಿಯುಮಾಡಬೇಕಾದ ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಬೋಧಿಸುತ್ತಾರೆ.

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri
 ಸಂಗಃ ಸತ್ಯ ವಿಧೀಯತಾಂ |

ಸತ್ಪುರುಷರಲ್ಲಿ ಸಹವಾಸವು ಮಾಡಲ್ಪಡಲಿ(ಬೇಕು)

‘ಅಸನ್ನೇವ ಸ ಭವತಿ ಅಸದ್ಬ್ರಹ್ಮೇತಿ ವೇದ ಚೇತ್ | ಅಸ್ತಿ ಬ್ರಹ್ಮೇತಿ
 ಚೇದ್ವೇದ ಸಂತಮೇನಂ ತತೋ ವಿದುಃ’;—ಎಂದು ಶ್ರುತಿಯು ಹೇಳುತ್ತದೆ.
 ಎಂದರೆ—‘ಬ್ರಹ್ಮವನ್ನು ತಿಳಿಯದವನು ಅಸತ್ಪುರುಷನು, ಬ್ರಹ್ಮವನ್ನು ತಿಳಿ
 ದವನೇ ಸತ್ಪುರುಷನು’-ಎಂದರ್ಥ. ಆದುದರಿಂದ ಸನ್ಮಾಸ್ತಿಯಾದಮೇಲೆ
 ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನಸಂಪನ್ನರಾದ ಸತ್ಪುರುಷರ ಸಹವಾಸವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.
 ಸಹವಾಸ, ಸಂಗ ಎಂದರೆ, ಅಂಥ ಜ್ಞಾನಿಗಳಲ್ಲಿ ಗುರುಭಕ್ತಿಯಿಂದ, ನೆರಳಿನಂತೆ
 ಎಡಬಿಡದೆ ಅವರನ್ನು ಸೇವೆಮಾಡುತ್ತಾ, ಅವರ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸ
 ಬೇಕೆಂದರ್ಥ. ಸುಪ್ರೀತರಾದ ಗುರುಗಳ ಉಪದೇಶದಿಂದಲ್ಲದೆ ಆತ್ಮಜ್ಞಾನವು
 ದೊರೆಯದು.

ಭಗವತೋ ಭಕ್ತಿದ್ವೈಧಾಧೀಯತಾಂ |

ಶ್ರೀಪರಮೇಶ್ವರನಲ್ಲಿ ದೈವವಾದ ಭಕ್ತಿಯು ಇಡಲ್ಪಡಲಿ(ಬೇಕು)

ಶ್ರೀಪರಮೇಶ್ವರನ ಅನುಗ್ರಹವಿಲ್ಲದೆ ಯಾವ ಶ್ರೇಯಸ್ಸೂ, ಯಾವ
 ಸಾಧನೆಯೂ ಸಿದ್ಧಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಭಗವದ್ಭಕ್ತಿಯು ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ, ಪರಮ
 ಪುರುಷಾರ್ಥವು ಗೈಗೂಡುವವರಿಗೂ ದೈವವಾಗಿರಲೇಬೇಕು. ಭಗವದ್ಭಕ್ತಿಯ
 ಮಾಹಾತ್ಮೆಯಿಂದಲೇ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸಾಧನೆಯೂ ಪೂರ್ಣತೆಯನ್ನು
 ಹೊಂದಿ ಫಲಕಾರಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಒಂದೊಂದು ಸಾಧನೆಯು ಸಿದ್ಧಿಸಿದಾಗಲೂ,
 ಇದು ಶ್ರೀಭಗವತ್ಪ್ರವೇಶದಿಂದಲೇ ಸಿದ್ಧಿಸಿತೆಂದೂ, ಮುಂದಿನ ಸಾಧನೆಗಳೂ
 ಹೀಗೆಯೇ ಕೈಗೂಡಲೆಂದೂ ಪ್ರತಿಕ್ಷಣವೂ ಭಗವದ್ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು
 ದೈವಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರಬೇಕೆಂದು ತಾತ್ಪರ್ಯವು. ಭಕ್ತಿಯೆಂದರೆ ಭಜನೆ—
 ಸೇವೆ; ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸಾಧನೆಯನ್ನೂ ಶ್ರೀಭಗವಂತನ ಸೇವೆಯೆಂಬ ಭಾವನೆ
 ಯಿಂದ ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ನೆರವೇರಿಸುವುದರಿಂದ ಸಾಧನೆಯು ಪುಷ್ಕಲವಾಗಿ,
 ಫಲಕಾರಿಯಾಗುತ್ತದೆಂದು ಭಾವವು.

ಮತ್ತು—

ಶಾಂತ್ಯಾದಿಃ ಪರಿಚೀಯತಾಂ |

ಶಾಂತಿಮೊದಲಾದವುಗಳು ವೃದ್ಧಿಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲ್ಪಡಲಿ (ಬೇಕು)

ಶಾಂತಿಮೊದಲಾದವುಗಳೆಂದರೆ, ಶಮ, ದಮ, ಉಪಶಮ, ತಿತಿಕ್ಷಾ, ಸಮಾಧಾನ, ಶ್ರದ್ಧೆಗಳೆಂಬ ಆರು ಗುಣಗಳು. ಶಮವೆಂದರೆ ಮನಸ್ಸಿನ ನಿಗ್ರಹ — ಆತ್ಮಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗವಿಲ್ಲದ ಮತ್ತು ವಿರೋಧಿಯಾದ ವಿಷಯಗಳಿಗೆ ಹೋಗದಂತೆ ಮನಸ್ಸನ್ನು ತಡೆಯುವಿಕೆ. ಇದರಂತೆ ಅಂಥ ವಿಷಯಗಳಿಗೆ ಹೋಗದಂತೆ ಇತರ ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ತಡೆಯುವಿಕೆಯು ದಮವೆನಿಸುವುದು. ಉಪಶಮವೆಂದರೆ ಸನ್ನಾಹಸಾಶ್ರಮದ ಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿಯೇ ದೃಢವಾಗಿ ನಿರತವಾಗಿರುವಿಕೆ. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಕಾಲದೇಶನಿಮಿತ್ತಗಳಿಂದಲೂ, ಪ್ರಾರಬ್ಧಕರ್ಮವಶದಿಂದಲೂ ಸಂಭವಿಸಬಹುದಾದ ಗಾಳಿ, ಮಳೆ, ಭಳಿ, ತಾಪ, ದೇಹಾಲಸ್ಯ-ಮುಂತಾದ ಸುಖದುಃಖಗಳಿಗೆ ಸೋಲದೆ, ಅವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಸಹಿಸಿಕೊಂಡು, ತನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ನಿರತವಾಗಿರುವಿಕೆಯು ತಿತಿಕ್ಷೆಯು. ತನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ, ಶ್ರೀಗುರುಗಳ ಸೇವೆ ಮತ್ತು ಆಜ್ಞಾಪರಿಪಾಲನೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಶ್ರೀಗುರುಗಳ ಉಪದೇಶದಲ್ಲಿಯೂ ಜಾಗರೂಕತೆಯಿಂದಿರುವಿಕೆಯು ಸಮಾಧಾನವು. ಶ್ರೀಗುರುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಮತ್ತು ಅವರು ಉಪದೇಶಮಾಡುವ ಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿಯೂ—‘ಇದು ಯಥಾರ್ಥವಾದುದು’—ಎಂಬ ದೃಢವಾದ ವಿಶ್ವಾಸ-ನಂಬಿಕೆಯು—ಶ್ರದ್ಧೆಯು. ಈ ಆರು ಗುಣಗಳನ್ನೂ ಯಾವಾಗಲೂ ಅಭ್ಯಾಸಮಾಡುತ್ತಾ ದೃಢಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಮತ್ತು—

ದೃಢತರಂ ಕರ್ಮಾಶು ಸಂತ್ಯಜ್ಯತಾಂ |

ಬಲವತ್ತರವಾದ ಕರ್ಮಬಂಧವು ತ್ಯಜಿಸಲ್ಪಡಲಿ (ಬೇಕು)

ಕರ್ಮಬಂಧವು ಪ್ರಬಲವಾದುದು. ಜನ್ಮಜನ್ಮಾಂತರಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಕರ್ಮಗಳ ವಾಸನೆಯು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿದ್ದು, ಯಾವುದಾದರೂ ನಿಮಿತ್ತವು ಒದಗಿದಾಗ, ಅದರಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿ, ಮನಸ್ಸನ್ನು ಬಹಿರ್ಮುಖವಾಗುವಂತೆಯೂ, ತನ್ನ ಸನ್ನಾಹಸಧರ್ಮ, ಶ್ರೀಗುರುಶುಶ್ರೂಷೆ,

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಗುರೂಪದೇಶ - ಮುಂತಾದವುಗಳಿಂದ ತಪ್ಪುವಂತೆಯೂ ಮಾಡಬಿಡುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶಕೊಡದಂತೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ಕರ್ಮವಾಸನೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ದೂರಮಾಡಬೇಕು.

ಮತ್ತು —

ಸದ್ವಿದ್ವಾನ್ಮನುಪಸರ್ಪತಾಂ |

ವಿದ್ವಾಂಸರಾದ ಸದ್ಗುರುಗಳ ಉಪಸರ್ಪಣೆಮಾಡಲ್ಪಡಲಿ (ಬೇಕು)

ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಎಲ್ಲ ಗುಣಗಳನ್ನೂ ನಿತ್ಯವೂ ಅಭ್ಯಾಸದಿಂದ ದೃಢ ಪಡಿಸಿಕೊಂಡು, ಪ್ರಸನ್ನರಾದ ಬ್ರಹ್ಮವಿದ್ಯಾಗುರುಗಳ ಉಪಸರ್ಪಣೆಮಾಡ ಬೇಕು;

ಚಿತ್ತಶುದ್ಧಿಯಾಗಿ ವಿರಕ್ತನಾಗಿ ಸನ್ನ್ಯಾಸವನ್ನು ಪರಿಗ್ರಹಿಸಿದಾಗಲೇ ಶಮಾದಿಗಳೂ ಸಿದ್ಧವಾಗಿರುತ್ತವೆ; ಆದರೂ ಅವು ಇನ್ನೂ ದೃಢವಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಸನ್ನ್ಯಾಸವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ, ಶ್ರೀಗುರುಗಳ ಸೇವೆಮಾಡುತ್ತಾ, ಈ ಗುಣಗಳನ್ನು ದೃಢಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಮೊದಲು ಪ್ರಯತ್ನಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಈ ಗುಣಗಳನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುವುದು; ಅಭ್ಯಾಸದ ಬಲದಿಂದ ಈ ಗುಣಗಳು ಪ್ರಯತ್ನದ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಲ್ಲದೆಯೇ, ತಾವಾಗಿಯೇ, ಪುನಃ ಚ್ಯುತವಾಗದಂತೆ ಸಿದ್ಧಿಸುತ್ತವೆ; ಇದೇ ಇವುಗಳ ದಾರ್ಢ್ಯವು. ಹೀಗೆ ಈ ಗುಣಗಳು ಪ್ರಯತ್ನದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿಲ್ಲದೆ ಸ್ಥಿರವಾದ ಅನಂತರ, ಬ್ರಹ್ಮವೇತ್ತರಾದ ಗುರುಗಳನ್ನು ಉಪಸರ್ಪಣೆಮಾಡಬೇಕು. ಉಪಸರ್ಪಣೆಯಿಂದರೆ, ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ನಿಯಮಪೂರ್ವಕವಾಗಿ, ವಿದ್ಯೋಪವೇಶವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಶ್ರೀಗುರುಗಳನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸುವಿಕೆ.

ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿರುವ ಪದಗಳಿಗೆ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯವಾದ ಅರ್ಥವಿದೆ; ಕೇವಲ ಶಬ್ದದಿಂದ ತೋರುವ ಅರ್ಥವು ಶಾಸ್ತ್ರೀಯಪದಗಳ ಅರ್ಥವಲ್ಲ. ಸ್ನಾನ, ಭೋಜನ-ಮುಂತಾದ ಪದಗಳಿಗೆ ಮೈತೊಳೆಯುವುದು, ಆಹಾರಸೇವನೆಮಾಡುವುದು—ಎಂದು ಅರ್ಥವಲ್ಲ. ಸ್ನಾನವನ್ನು ಹೀಗೆ ಹೀಗೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ನಿಯಮಗಳಿವೆ; ಈ ನಿಯಮಗಳಿಗನುಸಾರವಾಗಿ ಮಾಡುವುದೇ ಸ್ನಾನವೆನಿಸುವುದು. ಹಾಗೆಯೇ ಶಾಸ್ತ್ರನಿಯಮಾನುಸಾರವಾಗಿ ಆಹಾರವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸು

ವುದೇ ಭೋಜನವು; ಅದಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಕೇವಲ ನಾಯಿನರಿಗಳಂತೆ ಹೊಟ್ಟೆ ಹೊರೆದುಕೊಳ್ಳುವಿಕೆ ಮಾತ್ರವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ, ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ರಮವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮತ್ತು ಶಾಸ್ತ್ರನಿಷಿದ್ಧವಾದ ಕ್ರಮವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದ ಪಾತಕವೇ ಉಂಟಾಗುವುದು. ಅದುದರಿಂದ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯಪದಗಳಿಗೆ ಸಂಪ್ರದಾಯಾನುಸಾರವಾಗಿ ಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯವಾದ ಅರ್ಥಗಳನ್ನೇ ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕು. ಇದರಂತೆ ಪ್ರಕೃತದಲ್ಲಿ ಉಪಸರ್ಪಣೆ, ಗುರೂಪಸದನೆ-ಎಂದರೆ, ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ನಿಯಮಾನುಸಾರವಾಗಿ ವಿದ್ಯೋಪದೇಶಗ್ರಹಣಕ್ಕಾಗಿ ಶ್ರೀಗುರುಗಳನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸುವಿಕೆಯೆಂದರ್ಥ—‘ಗುರುಗಳ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗುವುದು’-ಎಂದಿಷ್ಟೇ ಅರ್ಥವಲ್ಲ.

ಪ್ರತಿದಿನಂ ತತ್ಪಾದುಕಾ ಸೇವ್ಯತಾಂ |

ಯಾವಾಗಲೂ ಶ್ರೀಗುರುಗಳ ಪಾದಸೇವೆಯು ಮಾಡಲ್ಪಡಲಿ(ಬೇಕು)

ವಿದ್ಯಾಗ್ರಹಣಕ್ಕೆ ಮೊದಲೂ, ವಿದ್ಯಾಗ್ರಹಣಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ, ಅನಂತರವೂ ಸಹ ನಿರಂತರವೂ, ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷದಲ್ಲಿಯೂ ಪರೋಕ್ಷದಲ್ಲಿಯೂ, ಬಾಹ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಆಂತರ್ಯ (ಮನಸ್ಸು)ದಲ್ಲಿಯೂ ಶ್ರೀಗುರುಸೇವೆಯೇ ಶ್ರೇಯಃಸಿದ್ಧಿಗೆ ಪರಮಸಾಧನವು. ಅದುದರಿಂದ ಶ್ರೀಗುರುಸೇವೆಯನ್ನು ಎಂದಿಗೂ ಬಿಡದೆ, ಯಾವಾಗಲೂ ಮಾಡುತ್ತಿರಬೇಕು. ಪಾದುಕಾಶಬ್ದವು ಶ್ರೀಗುರುಗಳ ಪಾದಗಳಿಗೆ ಆಧಾರವಾದುದನ್ನು ಹೇಳುವುದಾದರೂ, ಇಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಗುರುಗಳ ಪಾದಪದ್ಮಗಳನ್ನೇ ಹೇಳುತ್ತೇವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು; ಮತ್ತು—‘ಪಾದಾರವಿಂದಗಳ ಸೇವೆ’-ಎಂಬುದಕ್ಕೂ ಕೂಡ ಶ್ರೀಗುರುಗಳ ಸೇವೆಯೆಂದೇ ಅರ್ಥವು.

ಇದುವರಿವಿಗೂ ವರ್ಣಿಸಿದಂತೆ, ಶ್ರೀಪರಮೇಶ್ವರನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಅನೇಕಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಪರಮೇಶ್ವರಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ನಿಷ್ಕಾಮದಿಂದ ಸ್ವಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ಅನುಷ್ಠಿಸಿ, ಅದರಿಂದ ಸರ್ವಪಾಪಗಳನ್ನೂ ಕಳೆದುಕೊಂಡು, ಅತ್ಯಂತಶುದ್ಧವಾದ ಚಿತ್ತವನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಪ್ರಪಂಚವೆಲ್ಲ ದುಃಖಮಯವೆಂದು ಮನಗಂಡು; ಆತ್ಮಜ್ಞಾನವೇ ಸಂಸಾರದುಃಖವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧನವೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ, ಸರ್ವಕರ್ಮಸನ್ನ್ಯಾಸಮಾಡಿ;

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri
 ಶಮದಮಾದಿಸಾಧನಗಳಿಂದ ಸಂಪನ್ನನಾಗಿ, ಶ್ರೀಸದ್ಗುರುಗಳನ್ನಾಶ್ರಯಿಸಿ,
 ನಿಯಮಪೂರ್ವಕವಾದ ಶ್ರೀಗುರುಶುಶ್ರೂಷೆಯಿಂದ ಅವರ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ
 ಪಾತ್ರನಾದ ಮೇಲೆ, ಅಧಿಕಾರಿಯಾದ ಸನ್ಮಾನ್ಯಸಿಯು ಮುಂದೆ ಮಾಡ
 ಬೇಕಾದುದನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸುತ್ತಾರೆ—

ಬ್ರಹ್ಮೈಕಾಕ್ಷರಮರ್ಥತಾಂ |

(ಏಕ) ಅದ್ವಿತೀಯವೂ (ಅಕ್ಷರ) ನಿತ್ಯವೂ ಆದ ಬ್ರಹ್ಮವು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಲ್ಪಡಲಿ
 (ಬೇಕು)

ಹೀಗೆ ಸುಪ್ರಸನ್ನರಾದ ಗುರುಗಳಿಂದ ಅಪೇಕ್ಷಿತವಾದುದು ಸನ್ನೆಲ್ಲಾ ಸಡೆಯ
 ಬಹುದು. ಆದರೆ, ಸಂಸಾರವೆಲ್ಲ ದುಃಖಮಯವೆಂದು ನಿಶ್ಚಯವಿರುವುದರಿಂದ,
 ಅದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಬಿಟ್ಟು, ಪರಮಪುರುಷಾರ್ಥರೂಪವಾದ ಬ್ರಹ್ಮದ ಉಪದೇಶವನ್ನೇ
 ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಾನೆಂದು ಭಾವವು.

ಇದಕ್ಕಾಗಿ,—

ಶ್ರುತಿಶಿರೋವಾಕ್ಯಂ ಸಮಾಕರ್ಣ್ಯತಾಂ |

ವೇದಾಂತವಾಕ್ಯಗಳ ತಾತ್ಪರ್ಯವು ಶ್ರವಣಮಾಡಲ್ಪಡಲಿ(ಬೇಕು)

ಶ್ರುತಿಯೆಂದರೆ ವೇದವು. ಕರ್ಮಕಾಂಡವೆಂದೂ ಜ್ಞಾನಕಾಂಡವೆಂದೂ
 ವೇದವು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಎರಡು ಭಾಗವಾಗಿದೆ. ಕರ್ಮಕಾಂಡದಲ್ಲಿ ಆಯಾ
 ವರ್ಣಾಶ್ರಮದವರು ಅವಶ್ಯಮಾಡಬೇಕಾದ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಹೇಳಿರುತ್ತದೆ.
 ಜ್ಞಾನಕಾಂಡವಾದ ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳಲ್ಲಿ, ಪರಮಪುರುಷಾರ್ಥಕ್ಕೆ ಸಾಧನವಾದ
 ಆತ್ಮತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹೇಳಿದೆ. ಕರ್ಮಕಾಂಡದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಕರ್ಮಗಳೆಲ್ಲ
 ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಚಿತ್ತಶುದ್ಧಿಗಾಗಿಯೇ ಇರುವುವು. ಚಿತ್ತಶುದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿ,
 ಸಂಸಾರದಿಂದ ವಿರಕ್ತನಾದವನಿಗೆ, ಕರ್ಮಗಳ ಪ್ರಯೋಜನವು ಸಿದ್ಧಿಸಿರುವುದ
 ರಿಂದ, ಸರ್ವಕರ್ಮಗಳನ್ನೂ ವಿಧಿವತ್ತಾಗಿ ತ್ಯಜಿಸಿ ಸನ್ಮಾನ್ಯಸಾಶ್ರಮವನ್ನು
 ಸ್ವೀಕರಿಸಿರುವ ಮುಮುಕ್ಷುವಿಗೆ, ಮೋಕ್ಷಸಾಧನವಾದ ಆತ್ಮತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನ
 ವೊಂದೇ ಅಪೇಕ್ಷಿತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆತ್ಮತತ್ತ್ವವು ಜ್ಞಾನಕಾಂಡವಾದ ಉಪನಿ
 ಷತ್ತುಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರತಿಪಾದಿತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ದುಃಖಪಡುತ್ತಿರುವ
 Sri Vidyabharathi Book Centre, Sriringeri

ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ, ಅದರಿಂದ ಪಾರಾಗುವ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಬೋಧಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಪ್ರಚಾರವಾಗಿರುವ ವೇದಕ್ಕೆ, ಆತ್ಮತತ್ತ್ವವನ್ನು ಬೋಧಿಸುವುದೇ ಮುಖ್ಯ ತಾತ್ಪರ್ಯವು. ಆದುದರಿಂದ ಇಂಥ ತತ್ತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳೇ ವೇದದಲ್ಲಿ, ಶಿರಸ್ಸಿನಂತೆ, ಶ್ರೇಷ್ಠವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳು ವೇದಾಂತಗಳು, ಎಂದರೆ, ವೇದಗಳ ನಿಶ್ಚಯವಾದ ಅರ್ಥವನ್ನು ತಿಳಿಸುವವುಗಳು—ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿವೆ.

ಆದುದರಿಂದ ಆತ್ಮತತ್ತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕಾದರೆ, ಅದನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವ ವೇದಾಂತಗಳನ್ನು ಶ್ರವಣಮಾಡಬೇಕು. “ಶ್ರವಣ” —ಎಂದರೆ ಬರೀ ಕೇಳುವುದೆಂದರ್ಥವಲ್ಲ; ಎಲ್ಲ ವೇದಾಂತವಾಕ್ಯಗಳನ್ನೂ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮೊದಲಿನಿಂದ ಕಡೆಯವರಿವಿಗೂ ವಿಚಾರಮಾಡಿ, ಅವುಗಳ ಮುಖ್ಯವಾದ ತಾತ್ಪರ್ಯವನ್ನು ನಿಶ್ಚಯಿಸುವಿಕೆಗೆ—“ಶ್ರವಣ”ವೆಂದು ಹೆಸರು. ಇದನ್ನೂ ಶ್ರೀಗುರೂಪದೇಶದ ಮೂಲಕವೇ ಮಾಡಬೇಕು. ||೨||

ವಾಕ್ಯಾರ್ಥಶ್ಚ ವಿಚಾರ್ಯತಾಂ ಶೃತಿಶಿರಃಪಕ್ಷಃ ಸಮಾಶ್ರೀಯತಾಂ
ದುಸ್ತರ್ಕಾತ್ಪವಿರಮೃತಾಂ ಶೃತಿಮತಸ್ತರ್ಕೋನುಸಂಧೀಯತಾಂ |
ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತೀತಿ ವಿಭಾವ್ಯತಾನುಹರಹರ್ಗವಃ ಪರಿತ್ಯಜ್ಯತಾಂ
ದೇಹೇಹಂಮತಿರುಜ್ಜ್ಯತಾಂ ಬುಧಜನ್ಯವಾದಃ

ಸಮುತ್ಪ್ರೇಜ್ಯತಾಂ ||೩||

ಆತ್ಮತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನವೇ ಪುರುಷಾರ್ಥಕ್ಕೆ ಸಾಧನವು. “ಆತ್ಮತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನ” —ಎಂದರೆ ಆತ್ಮನ ವಾಸ್ತವವಾದ ಸ್ವರೂಪದ ತಿಳಿವಳಿಕೆ. ವೇದಾಂತವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ಆತ್ಮನು ಇಂಥ ಸ್ವರೂಪನು ಎಂದು ತಿಳಿದುಬಂದರೂ, ಇಷ್ಟು ಮಾತ್ರದಿಂದ—ಎಂದರೆ, ಬರೀ ಶಬ್ದದಿಂದ ಉಂಟಾದ ಜ್ಞಾನವು, ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಆತ್ಮನು ನಿತ್ಯಮುಕ್ತ—ಅದ್ವಿತೀಯಚಿನ್ನಾತ್ರಸ್ವರೂಪನೆಂದು ವೇದಾಂತಗಳು ಆತ್ಮನ ತತ್ತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ. ವೇದಾಂತವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ಇದನ್ನು ತಿಳಿದ ಮಾತ್ರದಿಂದ ನಮಗೆ ಯಾವ ಪ್ರಯೋಜನವೂ ಸಿದ್ಧಿಸುವುದಿಲ್ಲ; ನಾವು ಇಂಥವರೇ ಆಗಿದ್ದೇವೆಂಬದು ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬರಬೇಕು. ಇಂಥ ಅನುಭವವು ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಶ್ರವಣ, ಮನನ ಮತ್ತು ನಿದಿಧ್ಯಾಸಗಳೆಂಬ

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಮೂರು ಸಾಧನೆಗಳು ಬೇಕೆಂದು ವೇದಾಂತಗಳು ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ. ಎಲ್ಲ ವೇದಾಂತ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನೂ ಗುರುಮೂಲಕವಾಗಿ ವಿಚಾರಮಾಡಿ, ಅವುಗಳ ಮುಖ್ಯವಾದ ತಾತ್ಪರ್ಯಾರ್ಥವನ್ನು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಶ್ರವಣವೆಂದು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ಶ್ರವಣವಾದ ಮೇಲೆ ಮನನಮಾಡಬೇಕು, ಮತ್ತು ಅಮೇಲೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟಾಸನಮಾಡಬೇಕು. ಈ ಎರಡು ಸಾಧನೆಗಳನ್ನೂ ಈ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ:—

ವಾಕ್ಯಾರ್ಥಶ್ಚ ವಿಚಾರಯತಾಂ |

ವೇದಾಂತವಾಕ್ಯಗಳ ಅರ್ಥವು ವಿಚಾರಮಾಡಲ್ಪಡಲಿ(ಬೇಕು)

ಗುರುಮೂಲಕವಾದ 'ಶ್ರವಣ'ದಿಂದ ವೇದಾಂತವಾಕ್ಯಗಳ ತಾತ್ಪರ್ಯಾರ್ಥವು ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿದೆಯಷ್ಟೆ! ವೇದಾಂತಗಳು ಪ್ರಮಾಣಗಳಾದ್ದರಿಂದ, ಈ ನಿಶ್ಚಿತವಾದ ತಾತ್ಪರ್ಯಾರ್ಥವೂ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವೇ ಎಂದೂ ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೂ—ಅನುಭವದಲ್ಲಿ, ಪ್ರಪಂಚವೆಲ್ಲಾ ಕಾಣಬರುತ್ತಿರುವಾಗ, ಆತ್ಮನು ಅದ್ವಿತೀಯನೆಂಬುದು ಹೇಗೆ? ನಾನಾವಿಧಗಳಾದ ಸುಖದುಃಖಗಳ ಅನುಭವವು ನಿತ್ಯವೂ ಉಂಟಾಗುತ್ತಿರುವಾಗ, ಆತ್ಮನು ನಿತ್ಯಮುಕ್ತನೆಂಬುದು ಹೇಗೆ ಸಮಂಜಸವಾಗುವುದು?—ಎಂದು ಮುಂತಾದ ಸಂದೇಹಗಳು ಬಾಧಿಸುತ್ತಿರುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ, ವೇದಾಂತವಾಕ್ಯಗಳ ಈ ತಾತ್ಪರ್ಯಾರ್ಥವು ಸಮಂಜಸವಾಗಿದೆಯೆಂಬ ದೃಢನಿಶ್ಚಯವು ಉಂಟಾಗುವುದಕ್ಕಾಗಿ, ಈ ಅರ್ಥವನ್ನು ವಿಚಾರಮಾಡಬೇಕು. ವಿಚಾರವೆಂದರೆ—“ಈ ಅರ್ಥಕ್ಕೆ ಸಾಧಕವೇನು, ಬಾಧಕವೇನು?”—ಎಂದು ಯುಕ್ತಿಯಿಂದ ಚಿಂತನೆಮಾಡುವಿಕೆ. “ಶ್ರವಣದಿಂದ ನಿಶ್ಚಿತವಾದ ವೇದಾಂತದ ತಾತ್ಪರ್ಯಾರ್ಥಕ್ಕೆ ಸಾಧಕವಾದ ಯುಕ್ತಿಗಳಿವೆ; ಬಾಧಕವಾದ ಯುಕ್ತಿಯು ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲ”—ಎಂದು ನಿಶ್ಚಯ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಿಕೆಯೇ ಮನನವೆನಿಸುವುದು. ಇದನ್ನು ಸಾಧಕನು ತಾನೇ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ್ದು.

ಮನನಮಾಡುವ ಕ್ರಮವನ್ನು ಬೋಧಿಸುತ್ತಾರೆ—

ಶ್ರುತಿರೀಪಕ್ಷಃ ಸಮಾಶ್ರೀಯತಾಂ | ದುಸ್ತರ್ಕಾತ್ಪ್ರವಿರಮ್ಯತಾಂ |

ಶ್ರುತಿಮತಸ್ತರ್ಕೋನುಸಂಧೀಯತಾಂ ||

Sri Vidya Bharathi Book Centre, Sringeri

ವೇದಾಂತಪಕ್ಷವು ಆಶ್ರಯಿಸಲ್ಪಡಲಿ (ಬೇಕು); ದುಸ್ತರ್ಕವು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬಿಡಲ್ಪಡಲಿ (ಬೇಕು); ಶ್ರುತಿಸಮ್ಮತವಾದ ತರ್ಕವು ಅನುಸರಿಸಲ್ಪಡಲಿ (ಬೇಕು).

ಅದ್ವಿತೀಯವೂ, ನಿತ್ಯಮುಕ್ತವೂ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದರೂಪವೂ, ಆದ ಬ್ರಹ್ಮವೇ ಆತ್ಮನ ವಾಸ್ತವವಾದ ಸ್ವರೂಪವೆಂಬುದು ವೇದಾಂತಗಳ ತಾತ್ಪರ್ಯಾರ್ಥವು. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅನೇಕವಾದಿಗಳಿಗೆ ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯಗಳಿವೆ. ವೇದಾಂತಾರ್ಥವು ಸಮಂಜಸವಲ್ಲವೆಂದು ಈ ವಾದಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಈ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಮೇಲೆ ಅನೇಕ ಆಕ್ಷೇಪಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗಿರುವಲ್ಲಿ ಮುಮುಕ್ಷುವು ಹೀಗೆ ವಿಚಾರಮಾಡಬೇಕು:—

ಆತ್ಮತತ್ತ್ವದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ವಾದಿಗಳಿಗೆ ಪರಸ್ಪರವಿರುದ್ಧಾಭಿಪ್ರಾಯಗಳಿವೆ; ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಇದೇ ಸರಿಯೆಂದು ನಿರ್ಣಯವು ಆಶಕ್ಯವೇ ಸರಿ. ಆದ್ದರಿಂದ ಆತ್ಮತತ್ತ್ವವು ಅತೀಂದ್ರಿಯವೆಂದು ನಿಶ್ಚಿತವಾಗುವುದು. ಅತೀಂದ್ರಿಯವಾದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯವಾದ ವೇದವನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ, ಮತ್ತಾವ ಪ್ರಮಾಣವೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಪರಮಪ್ರಮಾಣವಾದ ವೇದದಿಂದ ನಿಶ್ಚಿತವಾದ ಈ ಅರ್ಥವು ಯಥಾರ್ಥವೆಂಬಲ್ಲಿ ಯಾವ ಸಂದೇಹಕ್ಕೂ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ. ಈ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ವಿಚಾರ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ವೇದಾಂತಪಕ್ಷವನ್ನೇ ಯಥಾರ್ಥವೆಂದು ಅವಲಂಬಿಸಬೇಕು.

ಇತರವಾದಿಗಳು ವೇದಾಂತಸಿದ್ಧಾಂತದ ಮೇಲೆ ಯುಕ್ತಿಯಿಂದ ವಿರೋಧವನ್ನು ಶಂಕಿಸಿದರೆ, ಆಗ ದುಸ್ತರ್ಕವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಶ್ರುತಿಸಮ್ಮತವಾದ ತರ್ಕವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿಕೊಂಡು, ವೇದಾಂತಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನೇ ಸ್ಥಿರಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಏಕೆಂದರೆ, ಯುಕ್ತಿಯು ಕೇವಲ ಲೋಕಾನುಭವವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಅನುಭವವೆಲ್ಲ ಯಥಾರ್ಥವಾಗುವುದಿಲ್ಲ; ಪ್ರಮಾಣಾನುಸಾರವಾದ ಅನುಭವವೇ ಯಥಾರ್ಥವೆನಿಸುವುದು; ಪ್ರಮಾಣಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾದ ಅನುಭವವು ಭ್ರಾಂತಿಯೇ ಸರಿ. ಆದಕಾರಣ ಯುಕ್ತಿಯೂ ಸಹ, ಪ್ರಮಾಣಕ್ಕೆ ಅನುಸಾರವಾದದ್ದೇ ಯಥಾರ್ಥವು. ಆತ್ಮತತ್ತ್ವದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ವೇದಾಂತವೊಂದೇ ಪ್ರಮಾಣವಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ಇದಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾದ ಯುಕ್ತಿಗಳನ್ನೇ ಆಶ್ರಯಿಸಿಕೊಂಡು, ತತ್ತ್ವದಲ್ಲಿ ದೃಢವಾದ ವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ಹೊಂದಬೇಕು.

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ವೇದಾಂತಸಿದ್ಧಾಂತಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧಗಳಾದ ಯುಕ್ತಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಅಪ್ರಮಾಣ
ಗಳೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಎಂದರೆ, ವೇದಾಂತದ ಸಿದ್ಧಾಂತಾರ್ಥಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣ
ವಾದ ಯುಕ್ತಿಗಳಿವೆಯೆಂಬುದನ್ನೂ, ವಿರುದ್ಧವಾದ ಯುಕ್ತಿಗಳಾವುವೂ ಇಲ್ಲ
ವೆಂಬುದನ್ನೂ ವಿಚಾರಮಾಡಿ ದೃಢಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇದೇ ಮನನವು.

ಇಂಥ ಶ್ರವಣಮನನಗಳಿಂದ ವೇದಾಂತಸಿದ್ಧಾಂತವೇ ಯಥಾರ್ಥವೆಂದು
ದೃಢವಾದ ಮೇಲೆ, ನಿಶ್ಚಿತವಾದ ಈ ಅರ್ಥವನ್ನು ನಿರ್ದಿಷ್ಟಾಸನಮಾಡಬೇಕೆಂದು
ಮುಂದಿನ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ—

ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತೀತಿ ವಿಭಾವ್ಯತಾಂ |

“ಶಾಸ್ತ್ರಪ್ರತಿಪಾದ್ಯವಾದ ಅದ್ವಿತೀಯನಿತ್ಯಮುಕ್ತಸಚ್ಚಿದಾನಂದಬ್ರಹ್ಮವೇ
ನಾನು”-ಎಂದು ಭಾವನೆಮಾಡಲ್ಪಡಲಿ—ಎಂದರೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟಾಸನಮಾಡಲ್ಪಡಲಿ (ಬೇಕು)

ನಿರ್ದಿಷ್ಟಾಸನವೆಂದರೆ, ಶ್ರವಣಮನನಗಳಿಂದ ದೃಢಪಟ್ಟ ತತ್ತ್ವಾರ್ಥ
ವನ್ನೇ ಎಡಬಿಡದೆ, ಮಧ್ಯೇ ಮಧ್ಯೇ ಬೇರೆ ಚಿಂತೆಗಳು ಬರದಂತೆ, ಅಖಂಡ
ವಾಗಿ, ದೀರ್ಘಕಾಲ, -“ನಿತ್ಯಮುಕ್ತಾದ್ವಿತೀಯಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪನೇ ನಾನು”-
ಎಂಬುದಾಗಿ ಏಕಾಗ್ರತೆಯಿಂದ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿರುವಿಕೆ. ಈಗ ಈ ಸಿದ್ಧಾಂತದಲ್ಲಿ
ಯಾವಸಂಶಯವೂ ಇಲ್ಲದಿರುವ ಕಾರಣ, ಏಕಾಗ್ರಚಿತ್ತದಿಂದ ಈ ತತ್ತ್ವಾರ್ಥ
ವನ್ನು ಚಿಂತಿಸುತ್ತಾ ಬಂದರೆ, ಅದರ ಪರಿವಾಕದಿಂದ ಆತ್ಮತತ್ತ್ವದ
ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವುಂಟಾಗುವುದು; ಎಂದರೆ, -ನಾನು ಇಂಥ ಅದ್ವಿತೀಯಬ್ರಹ್ಮ
ಸ್ವರೂಪನೇ-ಎಂಬುದು ಅನುಭವಸಿದ್ಧವಾಗುವುದು. ತತ್ತ್ವವು ಹೀಗೆ
ಅನುಭವಸಿದ್ಧವಾದ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ಸರ್ವಸಂಸಾರಬಂಧನದಿಂದ ವಿನಿರ್ಮುಕ್ತ
ನಾಗಿ, ನಿರಂತರನಿರತಿಶಯಾನಂದಸ್ವರೂಪದಿಂದ ಕೃತಕೃತ್ಯನಾಗುವನು,
ನಿತ್ಯಮುಕ್ತನಾಗುವನು.

ಸನ್ಮಾಸಾಶ್ರಮವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ, ಗೂರುಪಸದನಪೂರ್ವಕವಾಗಿ
ವೇದಾಂತಮಹಾತತ್ತ್ವದ ಶ್ರವಣಮನನನಿರ್ದಿಷ್ಟಾಸನಗಳನ್ನು ಬಹುಕಾಲ
ಅಭ್ಯಾಸಮಾಡುತ್ತಾ ಬಂದರೇನೆ, ಈ ಸಾಧನೆಗಳು ಪರಿಪಕ್ವವಾಗಿ ಆತ್ಮತತ್ತ್ವದ
ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವು ಲಭಿಸುತ್ತದೆ. ಆತ್ಮಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಇದೇ ಸಾಧನವು. ಈ
ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸಮಾಡುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಾಧಕನು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ
Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

ಅನುಸರಿಸಬೇಕಾದ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಈಗ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಶನುದನಾದಿಸಹಿತ
ನಾಗಿ ಈ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಾ ಶ್ರವಣಾದಿಗಳನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸ
ಮಾಡಬೇಕು.

ಅಹರಹರ್ಗರ್ವಃ ಪರಿತ್ಯಜ್ಯತಾಂ |

ದಿನದಿನವೂ ಅಹಂಕಾರವು ಬಿಡಲ್ಪಡಲಿ (ತಕ್ಕದ್ದು)

ಗರ್ವವೆಂದರೆ ಅಹಂಭಾವವು, ಅಹಂಕಾರವು; 'ನಾನು ಇಂಥವನು—ಎಂಬ
ತನ್ನ ಉತ್ಪರ್ಷದ ಭಾವನೆ ಉನ್ನತಪದದಲ್ಲಿರುವವನಿಗೂ ಅಹಂಕಾರದಿಂದ
ಚ್ಯುತಿಯುಂಟಾಗುವುದು; ಮತ್ತು ಅಹಂಕಾರವುಳ್ಳವನಿಗೆ ಇವನು ಮಾಡುವ
ಸಾಧನೆಯು ಪುಷ್ಟಳವಾಗದೆ ತಿಥಿಲವಾಗುವುದು. 'ಆದುದರಿಂದ ಕ್ರಮಕ್ರಮ
ವಾಗಿ ದಿನದಿನವೂ ಅಹಂಕಾರವನ್ನು ಕಡಿಮೆಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಸಂಪೂರ್ಣ
ವಾಗಿ ತ್ಯಜಿಸಬೇಕು. ಅಹಂಕಾರವಿರುವವರಿಗೂ ಆತ್ಮತತ್ತ್ವವಿಸ್ತಾರವು
ದುರ್ಲಭವು.

ಮತ್ತು—

ದೇಹೇಹಂಮತಿರುಜ್ಯತಾಂ |

ದೇಹದಲ್ಲಿ 'ನಾನು' ಎಂಬ ಬುದ್ಧಿಯು ತ್ಯಜಿಸಲ್ಪಡಲಿ (ಬೇಕು).

ಸ್ಥೂಲ, ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಮತ್ತು ಕಾರಣ—ಎಂದು ದೇಹವು ಮೂರುವಿಧ
ವಾಗಿದೆ. ತಲೆ, ಕೈ, ಕಾಲು—ಮುಂತಾದ ಅಕಾರವುಳ್ಳದ್ದಾಗಿ ಕಾಣಬರುತ್ತಿರುವ,
ಪಾಂಚಭೌತಿಕ (ಭೂಮಿ, ನೀರು, ಬೆಂಕಿ, ಗಾಳಿ, ಅಕಾಶ ಎಂಬ ಪಂಚಭೂತ
ಗಳಿಂದ ಆಗಿರುವ) ವಾದ ಈ ದೇಹವು ಸ್ಥೂಲದೇಹವು. ಐದು ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯ
ಗಳು (ಚಕ್ಷುಸ್ಸು, ಶ್ರೋತ್ರ, ಜಿಹ್ವಾ, ಘ್ರಾಣ, ತ್ವಕ್ ಇವು ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯ
ಗಳು; ಇವುಗಳಿಂದ ಕ್ರಮವಾಗಿ ರೂಪ, ಶಬ್ದ, ರುಚಿ, ಗಂಧ, ಸ್ಪರ್ಶಗಳು
ತಿಳಿದುಬರುತ್ತವೆ); ಐದು ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಗಳು; (ವಾಕ್, ಪಾಣಿ, ಪಾದ,
ಪಾಯು, ಉಪಸ್ಥ ಎಂದು ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಗಳು; ಇವುಗಳಿಂದ ಕ್ರಮವಾಗಿ
ಮಾತನಾಡುವಿಕೆ, ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವಿಕೆ, ನಡಿಗೆ, ಮಲವಿಸರ್ಜನೆ, ಮೂತ್ರ
ವಿಸರ್ಜನೆ—ಎಂಬ ಕರ್ಮಗಳು ಆಗುತ್ತವೆ); ಐದು ವಾಯುಗಳು (ಪ್ರಾಣ,

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಆಪಾನ, ವ್ಯಾನ, ಉದಾನ ಮತ್ತು ಸಮಾನವೆಂದು ವಾಯುಗಳು ಐದು; ಇವುಗಳಿಂದ ಉತ್ಪಾದಿಸ, ನಿಶ್ವಾಸ, ಕಷ್ಟವಾದ ಕೆಲಸ, ಉತ್ಪ್ರಾಂತಿ, ಅಹಾರಪಚನ ಕಾರ್ಯಗಳಾಗುವವು); ಮನಸ್ಸು ಮತ್ತು ಬುದ್ಧಿ (ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡುವ ಅಂತಃಕರಣವು ಮನಸ್ಸನ್ನೆಲ್ಲ ಒಡುವುದು; ನಿಶ್ಚಯರೂಪವಾದ ಅಂತಃಕರಣವು ಬುದ್ಧಿಯು); ಈ ಹದಿನೇಳೂ ಸೇರಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮಶರೀರವು. ಸೂಕ್ಷ್ಮಶರೀರವೂ ಪಂಚಭೂತಗಳಿಂದಲೇ ಆಗಿರುವುದು. ಸೂಕ್ಷ್ಮಶರೀರದ ಒಂದೊಂದು ಅವಯವವೂ ಒಂದೊಂದು ಭೂತದ ಕಾರ್ಯವಾಗಿದೆ; ಹೇಗೆಂದರೆ, ಚಕ್ಷುರಿದ್ರಿಯವೂ, ಪಾದೇಂದ್ರಿಯವೂ ತೇಜಸ್ವಿನಿಂದಾಗಿವೆ; ಶ್ರೋತ್ರ ಮತ್ತು ವಾಗ್‌ಂದ್ರಿಯಗಳು ಆಕಾಶದ ಕಾರ್ಯಗಳು-ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ. ಸ್ಥೂಲದೇಹವು ಎಲ್ಲ ಭೂತಗಳ ಕಾರ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಸ್ಥೂಲ ಮತ್ತು ಸೂಕ್ಷ್ಮದೇಹಗಳಿಗೆ ಕಾರಣಗಳಾದ ಪಂಚಭೂತಗಳು ಮೂಲಪ್ರಕೃತಿಯಿಂದ ಉಂಟಾಗಿರುತ್ತವೆ; ಈ ಪ್ರಕೃತಿಯೇ ಕಾರಣಶರೀರವು.

ಸಂಸಾರದ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಈ ಮೂರು ದೇಹಗಳಲ್ಲಿ-“ನಾನು, ನನ್ನದು”-ಎಂಬ ಭಾವನೆಯು ಇರುತ್ತದೆ. “ನಾನು ಹುಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ, ಸಾಯುತ್ತೇನೆ; ನಾನು ಹುಡುಗ, ಯುವಕ; ನಾನು ತೆಳಗಿದ್ದೇನೆ, ಬೆಳಗಿದ್ದೇನೆ”-ಮುಂತಾದ ತಿಳುವಳಿಕೆಯು ಸ್ಥೂಲದೇಹದಲ್ಲಿನ ಅಹಂಭಾವನೆಯಾಗಿದೆ; ಹುಟ್ಟುವುದು, ಬೆಳೆಯುವುದು, ನಾಶವಾಗುವುದು, ತೆಳಗಿ, ಬೆಳಗಿ-ಎಂಬುದೆಲ್ಲಾ ಈ ಸ್ಥೂಲದೇಹದ ಸ್ವರೂಪವು. ಹಾಗೆಯೇ-“ನಾನು ನೋಡುತ್ತೇನೆ, ಕೇಳುತ್ತೇನೆ, ತಿಳಿಯುತ್ತೇನೆ, ಹಸಿದಿದ್ದೇನೆ”-ಮುಂತಾದುದು ಸೂಕ್ಷ್ಮದೇಹದ ಅಭಿಮಾನವು. “ನನಗೇನೂ ತಿಳಿಯದು”-ಎಂಬುದು ಕಾರಣದೇಹದ ಅಹಂಭಾವವು. ಜೀವಿಸಿರುವವರಿಗೂ ದೇಹೇಂದ್ರಿಯಾದಿಗಳ ಮೂಲಕ ವ್ಯವಹರಿಸುತ್ತಲೇ ಇರಬೇಕಾಗಿದೆ. ಆದರೂ, ಸಾಧಕನು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿಯೂ, “ಇದೆಲ್ಲಾ ಈ ಮೂರು ದೇಹಗಳ ವ್ಯವಹಾರವೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ; ನಾನು ಇವುಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿಲ್ಲ. ಇವುಗಳ ಸಂಬಂಧವೂ ನನಗಿರುವದಿಲ್ಲ”-ಎಂದು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಭಾವನೆಮಾಡುತ್ತಾ, ಈ ಮೂರು ದೇಹಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಇವುಗಳ ವ್ಯವಹಾರಗಳಲ್ಲಿಯೂ-“ನಾನು ಮಾಡುತ್ತೇನೆ, ಇವು ನನ್ನವು”-ಎಂಬ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬಿಡಲು ಅಭ್ಯಾಸ

ಮಾಡಬೇಕು. ಈ ದೇಹಗಳ ಅಭಿಮಾನವೇ ಸಂಸಾರಕ್ಕೆ ಮೂಲಕಾರಣವೂ, ಶ್ರೇಯಸ್ಸಿದ್ದಿಗೆ ಪ್ರಬಲವಾದ ಪ್ರತಿಬಂಧಕವೂ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. “ಈ ಸ್ಥೂಲ ದೇಹವು ನಾನಲ್ಲವೆಂದು”-ಇಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ತಿಳಿದರೆ, ಪ್ರಾಸಂಗಿಕವ್ಯವಹಾರವೆಲ್ಲಾ ಎಷ್ಟೋ ಬದಲಾಯಿಸುತ್ತದೆ; ಸ್ಥೂಲದೇಹದ ಅಭಿಮಾನದಿಂದಲೇ ಸರ್ವವ್ಯವಹಾರವೂ ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದೆ.

ಮತ್ತು—

ಬುಧಜನ್ಮೈರ್ವಾದಃ ಪರಿತ್ಯಜ್ಯತಾಂ |

ವಿದ್ವಾಂಸರೊಡನೆ ವಾದವು ತ್ಯಜಿಸಲ್ಪಡಲಿ(ಬೇಕು)

ಸರ್ವಸಂಗವನ್ನೂ ತ್ಯಜಿಸಿ, ಸನ್ನಾಸಿಯಾಗಿ, ತ್ರೀಗುರುಶುಶ್ರೂಷೆ ಮತ್ತು ಶ್ರವಣಾದಿಗಳನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸಮಾಡುವವನಿಗೆ ಇತರ ಸಾಮಾನ್ಯಜನಗಳ ಸಹವಾಸಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವೇ ಇಲ್ಲ. ವಿದ್ವಾಂಸರುಗಳ ಸಮಾಗಮವಾದಾಗ, ಅವರೊಡನೆ ವಾದಮಾಡುವುದನ್ನು ಬಿಡಬೇಕು. ತನಗೆ ಯಾವ ವಿಷಯದಲ್ಲಾದರೂ (ಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿಯೋ, ಆಚಾರದ ಅಥವಾ ಸಾಧನೆಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿಯೋ) ಏನಾದರೂ ಸಂದೇಹಾದಿಗಳಿದ್ದರೆ, ಅದನ್ನು ವಿನಯಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ವಿಜ್ಞಾಪಿಸಿ, ತಕ್ಕ ಸಮಾಧಾನಗಳನ್ನು ಅವರಿಂದ ಕೇಳಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಕೇಳುವುದರಲ್ಲಿಯೂ ಜಿಜ್ಞಾಸೆಯಿಂದ (ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಿಂದ) ಕೇಳಬೇಕೇ ವಿನಾ, ಅಕ್ಷೇಪಮಾಡುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕೇಳಬಾರದು. ಇದಲ್ಲದೆ, ವಿದ್ವಾಂಸರು ಶಾಸ್ತ್ರದ ಅರ್ಥವನ್ನೇ ಹೇಳುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಿಗೂ ಅನೇಕಜನ್ಮಾಂತರಗಳ ಸಂಸ್ಕಾರವು ಇರತ್ತಾದ್ದರಿಂದ, ಶಾಸ್ತ್ರೀಯವಾದ ಅರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ತನಗೇ ತಿಳಿದಿರಬಹುದು; ಇನ್ನು ಕೆಲವು ತನಗೆ ಸಮಂಜಸವೆಂದು ತೋರಿರಬಹುದು; ಇನ್ನು ಕೆಲವು ಹೊಸದಾಗಿರಬಹುದು; ಮತ್ತೆ ಕೆಲವು ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ತೋರಿರಬಹುದು. ಇಂಥ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ, ಶಾಸ್ತ್ರವೇ ಪ್ರಮಾಣವಾದ್ದರಿಂದ, ಶಾಸ್ತ್ರದಿಂದಾಗಲಿ, ವಿದ್ವಾಂಸರ ಮಾತಿನಿಂದಾಗಲಿ, ತನಗೆ ಮೊದಲೇ ತಿಳಿದಿದ್ದ ವಿಷಯವು ಈಗ ತಿಳಿದುಬಂದರೆ, ‘ತಾನು ತಿಳಿದಿರುವುದು ಸರಿಯಾದುದೇ’-ಎಂದು ದೃಢಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಹಾಗೆಯೇ ಸಮಂಜಸವೆಂದು ತೋರಿಬಂದುದನ್ನೂ ದೃಢ

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಹೊಸವಿಷಯಗಳಿದ್ದರೆ, ಅವುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಶಾಸ್ತ್ರೀಯವಿಷಯವು, ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ತೋರಿಬಂದರೆ, ಆಗ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯವಿಷಯವನ್ನು ತಪ್ಪೆಂದು ತಿಳಿಯದೆ, ತನ್ನ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರಾನುಸಾರವಾಗಿ ತಿದ್ದಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ತಾತ್ಪರ್ಯವು. || ೩ ||

ತನ್ನ ವೈಯಕ್ತಿಕವಾದ ದೈನಂದಿನವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ಹೇಗಿರಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಈಗ ಉಪದೇಶಿಸುತ್ತಾರೆ:—

ಕ್ಷುದ್ವಾಶ್ಯಧಿಶ್ಚ ಚಿಕಿತ್ಸ್ಯತಾಂ ಪ್ರತಿದಿನಂ ಭಿಕ್ಷೌಷಧಂ ಭುಜ್ಯತಾಂ
ಸ್ವಾದ್ವನ್ನಂ ನ ತು ಯಾಚ್ಯತಾಂ ವಿಧಿನಶಾಸ್ತ್ರಾಪ್ತೇನ ಸಂತುಷ್ಯತಾಂ |
ಔದಾಸೀನ್ಯಮಭಿಪ್ಸ್ಯತಾಂ ಜನಕೃಪಾನ್ಯೈಷ್ಠುರ್ಯಮುತ್ಸೃಜ್ಯತಾಂ
ಶೀತೋಷ್ಣಾದಿ ವಿಷಹೃತಾಂ ನ ತು ವೃಥಾವಾಕ್ಯಂ ಸಮುಚ್ಚಾರ್ಯತಾಂ
|| ೪ ||

ಕ್ಷುದ್ವಾಶ್ಯಧಿಶ್ಚ ಚಿಕಿತ್ಸ್ಯತಾಂ |

ಹಸಿವೆಂಬ ರೋಗವು ಚಿಕಿತ್ಸೆಮಾಡಲ್ಪಡಲಿ(ಬೇಕು)

ಮೂರು ದೇಹದಲ್ಲಿಯೂ—‘ನಾನು ನನ್ನದು’ ಎಂಬ ಅಭಿಮಾನವನ್ನು ಬಿಡಬೇಕೆಂದು ಹಿಂದೆಯೇ ಹೇಳಿದೆ. ಹಾಗೂ ಸಾಧಕನಾದ ಸನ್ಮಾಸಿಯು ಅತ್ನಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಅವಶ್ಯವಾದ ಗುರುಶುಕ್ರೂಷಾಶ್ರವಣಾದಿಗಳನ್ನು ಪುಷ್ಕಲವಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು. ದೇಹೇಂದ್ರಿಯಮನೋಬುದ್ಧಿಗಳು ದುರ್ಬಲಗಳಾದರೆ ಸಾಧನೆಯು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸಿದ್ಧಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆದಕಾರಣ ಪುಷ್ಕಳವಾದ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ದೇಹೇಂದ್ರಿಯಾದಿಗಳನ್ನು ಆರೋಗ್ಯಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಪಟುವಾಗಿ ಇರುವಂತೆಯೂ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದು ಅಗತ್ಯವು.

ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಆಹಾರದ ದೃಷ್ಟಾಂತವೊಂದನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಾರೆ; ಇದರಂತೆ ಇತರವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ತಿಳಿಯತಕ್ಕದ್ದು.

ಹಸಿವು ಎಂಬುದೊಂದು ರೋಗ. ಯಾವುದು ಬಂದಾಗ ಚಿಕಿತ್ಸೆಮಾಡದಿದ್ದರೆ ಮಾರಕವಾಗುವುದೋ, ಅದು ರೋಗವೆನ್ನಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಹಸಿವು ಉಂಟಾದಾಗ ಚಿಕಿತ್ಸೆ (ಆಹಾರಸೇವನೆ) ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ಮರಣವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವುದ

ರಿಂದ, ಹಸಿವು ದೇಹದ ಒಂದು ರೋಗವು. ಈ ರೋಗವು ಬಂದಾಗ ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಒಂದುವೇಳೆ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಮಾಡದಿದ್ದರೂ ಮರಣವು ಸಂಭವಿಸದೇ ಇರಬಹುದು; ಆದರೆ ಹಸಿವಿನ ಬಾಧೆಯಿಂದ ದೇಹೇಂದ್ರಿಯಾದಿಗಳು ದುರ್ಬಲವಾಗುವುದರಿಂದ, ಶ್ರವಣಾದಿಸಾಧನೆಗಳು ನಡೆಯದೇ ಹೋಗುವುವು. ಆದ್ದರಿಂದ ಹಸಿವಿಗೆ ಪರಿಹಾರವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಅದು ಹೇಗೆ? ಎಂದರೆ—

ಭಿಕ್ಷಾಷಧಂ ಭುಜ್ಯತಾಂ |

ಭಿಕ್ಷೆಯೆಂಬ ಔಷಧವು ಸೇವಿಸಲ್ಪಡಲಿ (ಬೇಕು).

ಕನ್ನಾಸಿಯು ಭಿಕ್ಷೆಯಿಂದಲೇ ಜೀವಿಸಬೇಕೆಂದು ಶಾಸ್ತ್ರದ ನಿಯಮವಿದೆ. ಮತ್ತು ವೇದೋಕ್ತಕರ್ಮನಿಷ್ಠರಾದ ಶ್ರೋತ್ರಿಯರ ಮನೆಗಳಿಂದಲೇ, ಅದೂ ದಿನವೂ ಏಳು ಮನೆಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿಲ್ಲದಂತೆ, ಮಧ್ಯಾಹ್ನವಾದ ಮೇಲೆ, ಒಂದು ಹೊತ್ತು ಮಾತ್ರವೇ, ಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ತರಬೇಕು. ಈ ಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಸಹ ಔಷಧದಂತೆ ಸೇವಿಸಬೇಕು. ಔಷಧಿಯನ್ನು ರೋಗವು ಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟು ಅವಶ್ಯಕವೋ ಅಷ್ಟು ಮಾತ್ರವನ್ನೇ ಸೇವಿಸುವಂತೆ, ಹಸಿವಿನ ಬಾಧೆಯು ಕಳೆದು, ತನ್ನ ಶ್ರವಣಾದಿಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಬೇಕಾಗುವಷ್ಟನ್ನು ಮಾತ್ರವೇ ಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಸೇವಿಸಬೇಕು.

ಮತ್ತು—

ಸ್ವಾದ್ವನ್ನಂ ನ ತು ಯಾಚ್ಯತಾಂ |

ವಿಧಿವಶಾತ್ಪ್ರಾಪ್ತೇನ ಸಂತುಷ್ಟತಾಂ ||

ರುಚಿಯಾದ ಆಹಾರವು ಒಳ್ಳೆಯ ಆಹಾರವು ಯಾಚಿಸಲ್ಪಡದಿರಲಿ (ಬೇಕು); ತಾನಾಗಿಯೇ ಲಭಿಸಿದುದರಲ್ಲಿ ತೃಪ್ತಿಪಡಲ್ಪಡಲಿ (ಬೇಕು),

ಇದರ ಅರ್ಥವು ಸ್ಪಷ್ಟವೇ ಇದೆ. ವಿಶೇಷವ್ರಯತ್ನದಿಂದ ಯಾವುದನ್ನೂ ಪಡೆಯಲು ಉದ್ಯುಕ್ತನಾಗಬಾರದು; ತಾನಾಗಿ ಬಂದದ್ದರಲ್ಲಿ ತೃಪ್ತಿಹೊಂದಿ, ತನ್ನ ಶ್ರವಣಾದಿಸಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ತತ್ಪರನಾಗಿರಬೇಕು. ಒಂದು ವೇಳೆ ತನಗೆ ಅವಶ್ಯವೇಕಾದುದು ದೊರೆಯದಿದ್ದರೆ, ಅದಕ್ಕೂ ಖೇದಪಡದೆ, ತೃಪ್ತಿಯಿಂದಿರ

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಬೇಕು. ಆಹಾರವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ಈ ನಿಯಮಗಳು ಇತರ ಎಲ್ಲ ವಿಷಯಗಳಿಗೂ ಸಂಬಂಧಿಸುತ್ತವೆಂದು ತಿಳಿಯತಕ್ಕದ್ದು.

ಮತ್ತು—

ಔದಾಸೀನ್ಯಮುಭೀಷ್ಯತಾಂ |

ಉದಾಸೀನಭಾವವು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಲ್ಪಡಲಿ (ಬೇಕು.)

ತನಗೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿರುವ ಶ್ರವಣಾದಿಸಾಧನೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾದ ಶ್ರದ್ಧಾಭಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಆದರವನ್ನಿಟ್ಟಿರಬೇಕಾದ್ದು ಅವಶ್ಯಕವೇ. ಇತರ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ರಾಗದ್ವೇಷಗಳನ್ನು ಮಾಡದೆ ಉದಾಸೀನವಾಗಿರುವುದನ್ನೇ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುತ್ತಿರಬೇಕು. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ತನ್ನ ಸಾಧನೆಗೆ ವಿಘ್ನವುಂಟಾಗುವುದು.

ಹಾಗೆಯೇ—

ಜನಕೈವಾನ್ಯೈಷ್ಠ್ಯಮುತ್ಸೃಜ್ಯತಾಂ |

ಜನಗಳ ದಯೆ ಮತ್ತು ಕ್ರೂರತೆಗಳು ಬಿಡಲ್ಪಡಲಿ (ಬೇಕು)

‘ಅಯ್ಯೋ ಪಾಪ; ಇವರುಗಳು ಸರಿಯಾದ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯಿಲ್ಲದೆ ಸನ್ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಅಸನ್ಮಾರ್ಗನಿರತರಾಗಿ ಕೆಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆಲ್ಲ’—ಎಂದು ಜನಗಳಲ್ಲಿ ದಯೆಯನ್ನು ಮಾಡುವುದಾದರೆ, ಆಗ ಜನಗಳಿಗೆ ಸಮ್ಪೂರ್ಣವನ್ನು ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರವೃತ್ತನಾಗುವನು; ಅಥವಾ—‘ಇವರು ದುಷ್ಟರಾಗಿ ದುರ್ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ದ್ದಾರೆ; ಇವರಿಗೆ ತಕ್ಕ ಶಿಕ್ಷೆಮಾಡಬೇಕು’—ಎಂದು ಅವರಲ್ಲಿ ಕ್ರೂರತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದರೆ, ಆಗಲೂ ತನ್ನ ಸಾಧನೆಯು ತಪ್ಪಿ ಹೋಗುವುದು. ಲೋಕವನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸುವುದೂ ಅನುಗ್ರಹಿಸುವುದೂ ಸಿದ್ಧನಾದವನಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾದ ಕಾರ್ಯ. ತಾನೇ ಇನ್ನೂ ಸಾಧನಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿರುವಾಗ ಲೋಕೋದ್ಧಾರಕ್ಕೆಂದು ಹೊರಟರೆ—“ಸ್ವಯಂ ತೀರ್ಣಃ ಪರಾಂಸ್ಮಾರಯತಿ”—(ತಾನು ಉದ್ಧಾರ ಹೊಂದಿ ಇತರರನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸುವನು)—ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ, “ಸ್ವಯಂ ಮಗ್ನಃ ಪರಾನ್ಮಜ್ಜಯತಿ”—(ತಾನೂ ಮುಳುಗಿ, ಇತರರನ್ನೂ ಮುಳುಗಿಸುವನು)—ಎಂಬ ನ್ಯಾಯವು ಉಂಟಾಗುವುದು. ಅದುದರಿಂದ ಜನಗಳ ವಿಷಯ

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ದಲ್ಲಿ ಉದಾಸೀನವಾಗಿದ್ದು ಕೊಂಡು ತನ್ನ ಸಾಧನೆಗಳ ಅಭ್ಯಾಸದಲ್ಲಿರಬೇಕು. ಮತ್ತು ಜನಗಳು ತನ್ನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ದಯೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಲಿ, ಅಥವಾ ನಿಷ್ಕರಾಗಿರಲಿ, ಅದನ್ನೂ ಗಮನಿಸದೆ ಉದಾಸೀನವಾಗಿರಬೇಕೆಂದೂ ಅರ್ಥವು.

ಶ್ರೀತೋಷ್ಣಾದಿ ವಿವಹೃತಾಂ |

ಭಳಿ, ಬೇಗೆ, ಸುಖ, ದುಃಖ-ಮುಂತಾದದ್ದಂತ್ಯಗಳು ಸಹಿಸಲ್ಪಡಲಿ(ಬೇಕು)

ಹಸಿವು ಮುಂತಾದವುಗಳಿಗೆ ಅವಶ್ಯಕವಾದ ಪರಿಹಾರವನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರದ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ನುಸರಿಸಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾಗಿದೆ. ಭಳಿ, ಬಿಸಿಲು ಮುಂತಾದವುಗಳು ಪ್ರಾಪ್ತವಾದರೆ, ಅವುಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನೇ ಬಿಟ್ಟು, ಸಹಿಸಿಕೊಂಡು, ಸಾಧನೆಗಳಲ್ಲಿ ನಿರತನಾಗಿರತಕ್ಕದ್ದು.

ನ ತು ವೃಥಾವಾಕ್ಯಂ ಸಮುಚ್ಚಾರ್ಯತಾಂ |

ವೃಥಾವಾದ ಮಾತು ಅಡಲ್ಪಡದಿರಲಿ(ಬೇಕು)

ಸರ್ವಸಂಸಾರವನ್ನೂ, ತ್ಯಾಗಮಾಡಿ, ಅತ್ಯಜ್ಞಾನಸಂಪಾದನೆಗೆಂದೇ ಪ್ರಯತ್ನಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಸನ್ಯಾಸಿಗೆ, -ಅತ್ಯತಸ್ತವ, ಅದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಸಾಧನೆಗಳು-ಇವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಇತರ ವಿಷಯಗಳೆಲ್ಲಾ ವೃಥಾಗಳೇ ಸರಿ. ಅದುದರಿಂದ ಅಂಥ ವಿಷಯಗಳ ಮಾತನ್ನೂ ಸಹ ಬಿಡಬೇಕು. || ೪ ||

ಇದುವರಿಗೆ ವಿವರಿಸಿದ ಸಾಧನೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ಅನೇಕಜನ್ಮಗಳ ಅಭ್ಯಾಸದ ಬಲದಿಂದ ಸ್ವಾಧೀನಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಪ್ರಯತ್ನವಿಲ್ಲದೆಯೇ ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ತಾನಾಗಿಯೇ ಇರುವ ಸ್ಥಿತಿಯು ಸಿದ್ಧವಾಗುವುದು; ಆಗ ಅತ್ಮಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಮುಖ್ಯಸಾಧನೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ:—

ಏಕಾಂತೇ ಸುಖಮಾಸ್ಯತಾಂ ಪರತರೇ ಜೇತಃ ಸಮಾಧೀಯತಾಂ
ಪೂರ್ಣಾತ್ಮಾ ಸುಸಮೀಕ್ಷ್ಯತಾಂ ಜಗದಿದಂ ತದ್ಬೃಥಿತಂ ದೃಶ್ಯತಾಂ |
ಪ್ರಾಕೃತಮ್ ಪ್ರವಿಲಾಸ್ಯತಾಂ ಚಿತಿಬಲಾನ್ನಾವೃತ್ತಿಃ ಸ್ಥಿಷ್ಯತಾಂ
ಪ್ರಾರಬ್ಧಂ ತ್ವಿಹ ಭುಜ್ಯತಾಮಥ ಪರಬ್ರಹ್ಮಾತ್ಮನಾ ಸ್ಥೀಯತಾಂ || ೫ ||

ಏಕಾಂತೇ ಸುಖಮಾಸ್ತು ಶಾಂ |

CC-0. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ವಿಜನವಾದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ, ಸುಖಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲ್ಪಡಲಿ(ಬೇಕು)

ವಿಜನವಾದ ಸ್ಥಳವೆಂದರೆ ಪವಿತ್ರವೂ, ಈತಿಬಾಧೆಗಳಿಲ್ಲದೆ ಚಿತ್ತ ಸಮಾಧಾನಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವು ಆದ ಸ್ಥಳ. ಸುಖಾಸನವೆಂದರೆ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಸ್ವಸ್ಥಿಕ—ಪದ್ಮ—ಸಿದ್ಧ—ಮುಂತಾದ ಆಸನ(ಪೇಹದ ಸ್ಥಿತಿ)ಗಳಲ್ಲಿ, ಯಾವ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ದೀರ್ಘಕಾಲದವರಿಗೂ ಕ್ಲೇಶವಿಲ್ಲದೆ ಕುಳಿತಿರಲು ತನಗೆ ಸೌಕರ್ಯವಾಗಿರುವುದೋ, ಅದು. ಇಂಥ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ, ಇಂಥ ಆಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಅನಂತರ—

ಪರತರೇ ಚೇತಃ ಸಮಾಧೀಯತಾಂ |

ಸರ್ವೋತ್ಕೃಷ್ಟನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸು ಸಮಾಧಾನಮಾಡಲ್ಪಡಲಿ(ಬೇಕು)

ಪರಮಾತ್ಮನು ಸರ್ವೋತ್ಕೃಷ್ಟನು—ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಮೀರಿ, ಯಾವುದರ ಸಂಬಂಧವೂ ಇಲ್ಲದೆ ಸ್ವಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿರುವವನು. ಇಂಥ ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸಮಾಧಾನಮಾಡಬೇಕು. ಎಂದರೆ, ಇದುವರಿಗೂ ಶ್ರವಣಾದಿಗಳಿಂದ ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿರುವಂತೆ 'ನಿತ್ಯಮುಕ್ತಾ ದ್ವಿತೀಯಪರಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪನೇ ನಾನು'—ಎಂಬ ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿಯೇ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ಇರಿಸಬೇಕು. ಇದೇ ನಿಧಿಧ್ಯಾಸನದ ಪರಾಕಾಷ್ಠೆ ಸ್ಥಿತಿ.

ಇದು ಸಿದ್ಧಿಸಿದ ಕೂಡಲೆ ಆತ್ಮಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವಾಗುವುದು—

ಪೂರ್ಣಾತ್ಮಾ ಸುಸಮೀಕ್ಷಿತಾಂ |

ಪರಿಪೂರ್ಣನಾದ ಆತ್ಮನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಲ್ಪಡಲಿ(ಡಾವನು)

ಬೇರೆ ವಸ್ತುವಿದ್ದರೆ ಆತ್ಮನು ಪೂರ್ಣನಾಗುವುದಿಲ್ಲ; ಪರಿಚ್ಛಿನ್ನನೇ ಆಗುವನು. ಆತ್ಮನು ವಸ್ತುತಃ ಪೂರ್ಣನೇ ಆಗಿರುವನು—ಅದ್ವಿತೀಯನೇ ಆಗಿರುತ್ತಾನೆ. ನಿಧಿಧ್ಯಾಸನದ ಪರಿಪಾಕದಿಂದ ಏಕಾಗ್ರವಾಗಿ ನಿಶ್ಚಲವಾದ

ಅಂತಃಕರಣಕ್ಕೆ ಈ ಅದ್ವಿತೀಯಾತ್ಮಸ್ವರೂಪವು ಗೋಚರವಾಗುವುದು; ಇದೇ ಆತ್ಮಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವು.

ಇದಾದ ಕೂಡಲೆ—

ಜಗದಿದಂ ತದ್ಬಾಧಿತಂ ದೃಶ್ಯತಾಂ |

ಈ ಜಗತ್ತೆಲ್ಲವೂ ಅದರಿಂದ (ಅದ್ವಿತೀಯಾತ್ಮಜ್ಞಾನದಿಂದ) ಬಾಧಿತವಾಗಿ ಕಾಣಲ್ಪಡಲಿ (ಡುವುದು)

ಹಗ್ಗದಲ್ಲಿ ಭ್ರಾಂತಿಯಿಂದ ತೋರಿಬಂದ ಹಾವು, ಹಗ್ಗವು ಗೋಚರವಾದಾಗ ಬಾಧಿತವಾಗುವಂತೆ, ಅದ್ವಿತೀಯಾತ್ಮತತ್ತ್ವವು ಗೋಚರವಾಗಲಾಗಿ ಅದರಲ್ಲಿ ತೋರಿಬಂದ ಜಗದ್ಭ್ರಾಂತಿಯೆಲ್ಲವೂ ಬಾಧಿತವಾಗಿಬಿಡುವುದು. ಬಾಧೆಯೆಂದರೆ, ಮೂರು ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಇರುವಂಥದ್ದಲ್ಲವೆಂಬ ನಿಶ್ಚಿತವಾದ ತಿಳಿವು. ಆಗ ಅದ್ವಿತೀಯಾತ್ಮನು ನಿರಾಶಯಪರಮಾಸಂದಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿರುವನು; ಪರಮಪುರುಷಾರ್ಥವು ಕೈಗೂಡಿ ಕೃತಕೃತ್ಯನಾಗುವನು—ನಿತ್ಯಮುಕ್ತನಾಗುವನು.

“ನಾಭುಕ್ತಂ ಸ್ವೀಯತೇ ಕರ್ಮ ಕಲ್ಪಕೋಟಿಶತ್ಕೈರಪಿ”—ಕರ್ಮಗಳ ಫಲವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಲೇಬೇಕೆಂದು ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿರುತ್ತದೆ. ಅನಾದಿಕಾಲದಿಂದಲೂ ಅನೇಕಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಿರುವುದರಿಂದ, ಅವುಗಳ ಫಲಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಅನುಭವಿಸದೆಯೇ, ಈಗ ಉಂಟಾಗುವ ಆತ್ಮತತ್ತ್ವಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ ಮಾತ್ರದಿಂದ ಮುಕ್ತಿಯು ಸಿದ್ಧಿಸುವುದು ಹೇಗೆ?—ಎಂದು ಸಂದೇಹವು ಬರಬಹುದು. ಇದಕ್ಕೆ ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ—

ಪ್ರಾಕೃರ್ಮ ಪ್ರವಿಲಾಸ್ಯತಾಂ ಚಿತಿಬಲಾನ್ನಾಪ್ಯುತ್ಕರೈಃ ಶ್ಲಿಷ್ಯತಾಂ |

ಚೈತನ್ಯದ ಬಲದಿಂದ ಹಿಂದಿನ ಕರ್ಮವು ಲಯಮಾಡಲ್ಪಡಲಿ(ಡುತ್ತದೆ)

ಮತ್ತು ಮುಂದಿನ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಸಂಬಂಧಿಸದಿರಲಿ(ರುವನು)

ಕರ್ಮಗಳು ಸಂಚಿತ, ಆಗಾಮಿ, ಪ್ರಾರಬ್ಧ-ಎಂದು ಮೂರು ವಿಧವಾಗಿವೆ. ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡಿ, ಇದುವರಿವಿಗೂ ಫಲವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿ

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ಸದೇ ಇರುವ, ಕರ್ಮಗಳು ಸಂಚಿತಕರ್ಮಗಳೆನಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿಯೂ ಮತ್ತು ಮುಂದಿನ ಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಮಾಡುವ ಕರ್ಮಗಳು ಆಗಾಮಿಕರ್ಮಗಳು. ಯಾವ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಈಗಿನ ಜನ್ಮವು ಉಂಟಾಗಿರುವುದೋ, ಅವು ಪ್ರಾರಬ್ಧಕರ್ಮಗಳೆನಿಸುವವು; ಎಂದರೆ, ಫಲವನ್ನು ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಆರಂಭವಾಗಿರುವ ಕರ್ಮಗಳೆಂದರ್ಥ.

ಆತ್ಮಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವಾಗಲಾಗಿ, - "ಆತ್ಮನು ಯಾವಾಗಲೂ ಅದ್ವಿತೀಯ ಚಿನ್ಮಾತ್ರಸ್ವರೂಪನೇ ಹೊರತು, ಯಾವಾಗಲೂ ಕರ್ತೃತ್ವಾದಿಸ್ವರೂಪನಲ್ಲ" - ಎಂದು ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿ ತಿಳಿದುಬರುವುದರಿಂದ, 'ನಾನು ಹಿಂದೆ ಕರ್ಮಮಾಡಿದ್ದೆ, ಈಗ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ, ಮುಂದೆ ಮಾಡುವೆನು' - ಎಂಬುದು ಬಾಧಿತವಾಗಿಬಿಡುತ್ತದೆ. ಅದುದರಿಂದ ಅವನ ಕರ್ಮಗಳೆಲ್ಲಾ ಹಗ್ಗದಹಾವಿನಂತೆತೊಲಗುತ್ತವೆ.

ಇಲ್ಲೊಂದು ವಿಶೇಷವುಂಟು. ಆತ್ಮಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವನ್ನು ಪಡೆದವನ ಅನುಭವವು ಹೀಗೆಯೇ ಇರುವುದಾದರೂ, ಎಂದರೆ ಅವನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸಂಚಿತ, ಆಗಾಮಿ, ಪ್ರಾರಬ್ಧ - ಎಂಬ ಭೇದವೇನೂ ಇಲ್ಲವಾದರೂ; ಜನಗಳ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಈ ಕರ್ಮಗಳ ತಾತ್ಕಾಲಿಕವು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅವರ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಹೇಳುವುದಾದರೆ - ಆತ್ಮಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವಾದವನಿಗೆ ಅದ್ವಿತೀಯಾತ್ಮಜ್ಞಾನದ ಬಲದಿಂದ ಸಂಚಿತಕರ್ಮವೆಲ್ಲಾ ನಾಶವಾಗುತ್ತದೆ; ಮತ್ತು ಮುಂದಿನ ಕರ್ಮಗಳ ಸಂಬಂಧವೇ ಅವನಿಗೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಪ್ರಾರಬ್ಧಕರ್ಮಗಳು ಫಲವನ್ನು ಕೊಡಲು ಆರಂಭಿಸಿರುವುದರಿಂದ, ಆ ಫಲವೆಲ್ಲವೂ ಉಂಟಾಗುವವರಿವಿಗೂ ಪ್ರವರ್ತಿಸುತ್ತಿರುತ್ತವೆ; ಆಮೇಲೆ ನಿಃಶೇಷವಾಗುತ್ತವೆ. ದೇಹೇಂದ್ರಿಯಾದಿಗಳಿಲ್ಲದೆ ಕರ್ಮದ ಫಲವು ಉಂಟಾಗಲಾರದುದರಿಂದ, ಅಷ್ಟುಕಾಲವೂ ಮುಕ್ತನದೇಹವೂ ಇರುತ್ತದೆ: ಅದರಲ್ಲಿ ನಾನಾವಿಧವಾದ ವ್ಯವಹಾರಗಳೂ ನಡೆಯುತ್ತಿರುತ್ತವೆ; ಆದರೆ, ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಅಭಿಮಾನಭ್ರಾಂತಿಯಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಇಂಥ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುವವನು ಜೀವನ್ಮುಕ್ತನೆನಿಸುವನು.

ಈ ಜೀವನ್ಮುಕ್ತನನ್ನೆ ಯಲ್ಲೆ -

ಪ್ರಾರಬ್ಧಂತ್ರಿಹ ಭುಜ್ಯತಾಂ |

ಪ್ರಾರಬ್ಧಕರ್ಮಗಳ ಫಲವು, ಈ ದೇಹದಲ್ಲಿ (ಅಭಿಮಾನರಹಿತವಾಗಿ) ಅನುಭವಿಸಲ್ಪಡಲಿ (ಡುವುದು)

ಪ್ರಾರಬ್ಧಕರ್ಮದ ಅನಂತರ, ದೇಹದ ಬಿಡುಗಡೆಯಾಗಲು,

ಅಥ ಪರಬ್ರಹ್ಮಾತ್ಮನಾ ಸ್ಥೀಯತಾಂ |

ಸಾಕ್ಷಾತ್ಪ್ರಾರಬ್ಧಹೃಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿರುವನು.

ಇದೇ ವಿದೇಹಮುಕ್ತಿಯು. ಹೀಗೆ ಆತ್ಮಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರದಿಂದ ಪ್ರಾರಬ್ಧಕರ್ಮವು ಕಳೆಯುವವರಿಗೂ ಜೀವನ್ಮುಕ್ತಿಯೂ, ಅಮೇಲೆ ವಿದೇಹಮುಕ್ತಿಯು ಫಲಿಸುವುದು. || ೫ ||

ಈ ಸಾಧನ (ಸೋಪಾನ) ಪಂಚಕವು ಅದ್ವೈತಪಂಚರತ್ನವೆಂದೂ ಉಪದೇಶಪಂಚಕವೆಂದೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಉಪದೇಶದ ಸಾರವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿ ಹೀಗೆ ತಿಳಿಯಬೇಕು—

“ಆತ್ಮನು ವಸ್ತುತಃ ಅದ್ವಿತೀಯನಿತ್ಯಮುಕ್ತಪರಬ್ರಹ್ಮ ಸ್ವರೂಪನು”—ಎಂದು ಪರಮಪ್ರಮಾಣವಾದ ವೇದವು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತಿದೆ. ಆದರೂ, ಈಗ ಯಾರಿಗೂ ಈ ಅನುಭವವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ವಸ್ತುಸ್ಥಿತಿಯು ಇದಾದರೂ, ಇದು ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬಂದಲ್ಲದೆ ಪ್ರಯೋಜನವು ಸಿದ್ಧಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಅನುಭವವು ಉಂಟಾಗುವುದಕ್ಕೆ ವೇದಾಂತವಾಕ್ಯಾರ್ಥದ ಶ್ರವಣ, ಮನನ ಮತ್ತು ನಿದಿಧ್ಯಾಸನಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ವೇದಾಂತವಾಕ್ಯಗಳ ಶ್ರವಣಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಸನ್ಮಾಸ್ಯೆಗೇ ಅಧಿಕಾರವು. ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ತೀವ್ರವಾದ ಮತ್ತು ಶುದ್ಧವಾದ ವಿರಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದವರಿಗೆ ಸನ್ಮಾಸ್ಯೆಗೆ ಅಧಿಕಾರವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಇಂಥ ತೀವ್ರವೂ ಶುದ್ಧವೂ ಆದ ವಿರಕ್ತಿಯು ಲಭಿಸಬೇಕಾದರೆ ಚಿತ್ತಶುದ್ಧಿಯು ಅನಿವಾರ್ಯವು. ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತವಾದ ವರ್ಣಾಶ್ರಮಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಅವರವರ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ನಿಷ್ಕಾಮವಾಗಿ, ತ್ರಿಪರಮೇಶ್ವರನ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥವಾಗಿ, ಅನುಷ್ಠಿಸಿದರೇನೇ ಚಿತ್ತ ಶುದ್ಧಿಯುಂಟಾಗುವುದು.

ಚಿತ್ತಶುದ್ಧಿಯಾಗದೆ ವಿರಕ್ತಿಯಿಲ್ಲ; ವಿರಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದೆ ಸನ್ಮಾಸವಿಲ್ಲ; ಸನ್ಮಾಸವಿಲ್ಲದೆ ಶ್ರವಣಾದಿಗಳಿಲ್ಲ; ಅವುಗಳಿಲ್ಲದೆ ಆತ್ಮಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವಿಲ್ಲ; ಅದಿಲ್ಲದೆ ಸಂಸಾರಬಂಧನದ ನಿವೃತ್ತಿಯಿಲ್ಲ, ಮೋಕ್ಷವಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸಂಸಾರ ಬಂಧನದಿಂದ ವಿಮುಕ್ತರಾಗಿ ಕೃತಕೃತ್ಯರಾಗಬೇಕೆಂಬ ವಿವೇಕಿಗಳು, ಇವೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ಮೂಲಭೂತವಾದ, ಅವಶ್ಯವಾದ ಚಿತ್ತಶುದ್ಧಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಾಗಿರುವ, ವರ್ಣಾಶ್ರಮಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರದ್ಧಾಭಕ್ತಿಪುರಸ್ಕರವಾಗಿ ನಿರತರಾಗಬೇಕು.

ಹೀಗಾದರೆ, ಮೋಕ್ಷವು ಬೇಕೆಂಬುವವರು ಮಾತ್ರವೇ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ವರ್ಣಾಶ್ರಮಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕೆಂದು ಭ್ರಮಿಸಬಾರದು.

“ಮಮ ವರ್ತ್ಮಾನುವರ್ತಂತೇ ಮನುಷ್ಯಾಃ ಸಾರ್ಥ ಸರ್ವಶಃ”—

ಪ್ರಪಂಚದ ಎಲ್ಲ ಜನರೂ ನನ್ನ ಮಾರ್ಗವನ್ನೇ (ಶಾಸ್ತ್ರನಿಯಮವನ್ನೇ) ಅನುಸರಿಸುತ್ತಾನೆ; ಎಂದರೆ, ನನ್ನ ಶಾಸ್ತ್ರದ ನಿಯಮಗಳಿಗೇ ಬದ್ಧರಾಗಿದ್ದಾರೆ — ಎಂದು ಶ್ರೀಭಗವಂತನು ಉಪದೇಶಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಸರ್ವಜಗತ್ತಿಗೂ ಒಬ್ಬನೇ ಸರ್ವೇಶ್ವರನು; ವೇದಶಾಸ್ತ್ರವು ಅವನಿಂದಲೇ ಲೋಕಕ್ಷೇಮಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಚಾರಿತವಾದ ನಿಯಮವು. ಅದನ್ನು ಅನುಸರಿಸದರೇನೇ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಇಹಪರಗಳಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗುವುದು; ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಹಾನಿಯೇ ತಟ್ಟುವುದು. ವಸ್ತುಸ್ಥಿತಿಯು ಹೀಗಿರುವುದರಿಂದ, ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಆಪೇಕ್ಷಿಸದಿರಲಿ; ಅಥವಾ ಪರಲೋಕದ ಸ್ವರ್ಗಾದಿಸುಖಗಳನ್ನೂ ಆಪೇಕ್ಷಿಸದಿರಲಿ; ಆದರೂ, ಪರದಲ್ಲಿ ನರಕಾದಿದುಃಖಗಳು ಯಾರಿಗೂ ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲವಷ್ಟೆ; ಅದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾದರೂ ಶಾಸ್ತ್ರದ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವುದು ಸರ್ವರಿಗೂ ಅತ್ಯಗತ್ಯವಾಗಿದೆ. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಜನಗಳಿಗೆ ನಂಬಿಕೆಯಿಲ್ಲದಿರಬಹುದು; ಆದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ವಸ್ತುಸ್ಥಿತಿಯೇನೂ ಬದಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ತನಗೆ ರೋಗಬಂದಿರುವೆಂದೂ, ಅದಕ್ಕೆ ಚಿಕಿತ್ಸೆಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದೂ ಶಿಶುವಿಗೆ ತಿಳುವಳಿಕೆಯಿಲ್ಲದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಚಿಕಿತ್ಸೆಯ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಅದಕ್ಕಿಲ್ಲವೆ? ಅದಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಹಾನಿ ತಪ್ಪುತ್ತದೆಯೇ? ಹಿಂದೆಯೇ ವಿವರಿಸಿರುವಂತೆ, ಶಾಸ್ತ್ರವಿಹಿತವಾದ ತನ್ನ ತನ್ನ ವರ್ಣಾಶ್ರಮಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡದಿದ್ದರೂ, ಶಾಸ್ತ್ರನಿಷಿದ್ಧವಾದುದನ್ನು ಮಾಡುವುದರಿಂದಲೂ, ವಿಷಯಾಸಕ್ತಿಯಿಂದಲೂ, ಪಾಪವು ಉಂಟಾಗಿ, ಮಹಾ ಅನರ್ಥವೇ ಸ್ವಾಪವಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ಅನರ್ಥವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳು

ವೃದ್ಧಕ್ಕಾಗಿ ವಿಷಯಲಂಪಟತೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಶಾಸ್ತ್ರನಿಷ್ಠೆ ಕರ್ಮಗಳನ್ನೂ ತ್ಯಜಿಸಿ, ಶಾಸ್ತ್ರವಿಹಿತವಾದ ಸ್ವಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸುವುದು ಸರ್ವರಿಗೂ ಅತ್ಯವಶ್ಯವು. ಇದನ್ನು ವಿಚಾರಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು, ಸರ್ವರೂ ಸ್ವಧರ್ಮನಿಷ್ಠರಾಗಬೇಕು; ತಿಳಿವಳಿಕೆಯಿಲ್ಲದ ಇತರರಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು; ಇಂಥ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯನ್ನು ಕೇಳದಂಥ ದುಷ್ಟರನ್ನೂ ಮೂರ್ಖರನ್ನೂ ಶಿಕ್ಷಿಸಿ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯಸನ್ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವಂತೆ ಅವರನ್ನು ಬಲಾತ್ಕಾರದಿಂದಲಾದರೂ ನಿಗ್ರಹಿಸಬೇಕು; ಇದೇ ಬಲ್ಲವರ, ಶಕ್ತರ ಕರ್ತವ್ಯ.

ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದಂತೆ-“ಪಾಪಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶಕೊಡದೆ, ವಿಹಿತಸ್ವಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ನಿರತರಾದವರಿಗೆ ಪರದಲ್ಲಿ ಅಭ್ಯುದಯವು ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ; ಮೋಕ್ಷಾಪೇಕ್ಷೆಯುಳ್ಳವರು ಸ್ವಧರ್ಮವನ್ನು ನಿಷ್ಕಾಮದಿಂದ ಆಚರಿಸಬೇಕು-” ಎಂಬುದು ವಿಶೇಷ. ಇದೇ ಸರ್ವಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಉಪದೇಶಸಾರ.

ಈಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಭಕ್ತಿಮಾರ್ಗವೆಂಬುದೊಂದು ಮಾರ್ಗವು ಪ್ರಚಾರವಾಗುತ್ತಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಯಾವ ನಿಯಮವೂ ಬೇಕಿಲ್ಲವೆಂದು ಪ್ರಚಾರಮಾಡುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ, ಈ ಮಾರ್ಗವು ಕಾಡ್ಗಿಚ್ಚಿನಂತೆ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಾಗಿ ಹರಡುತ್ತಿದೆ. ಆದರೆ ಇಂಥ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಪ್ರಮಾಣವೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ವಿಚಾರಪರರಾದ ವಿನೇಕಿಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ಇರತಕ್ಕದ್ದೆಂದು ಸೂಚಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಭದ್ರಂ ಶುಭಂ ಮಂಗಳಂ

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ವ್ಯಾಸತಾತ್ಪರ್ಯನಿರ್ಣಯಃ ತತ್ತ್ವದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಮುಖ್ಯ ಪ್ರಮಾಣಗಳಾಗಿ ದುರೂಹಗಳಾಗಿರುವ ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳ ಪರಮ ತಾತ್ಪರ್ಯಾರ್ಥವನ್ನು ನ್ಯಾಯಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಲು ಶ್ರೀವ್ಯಾಸ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ರಚಿಸಿರುವ ಶ್ರೀಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರಗಳ ಮೇಲೆ ಪರಸ್ಪರವಿರುದ್ಧಾರ್ಥಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುವ ಹಲವಾರು ಭಾಷ್ಯಗಳಿರುವಲ್ಲಿ, ಶ್ರೀಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರಗಳ ವಾಸ್ತವವಾಗಿಯೂ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾದ ತಾತ್ಪರ್ಯಾರ್ಥವನ್ನು ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿ ನಿರ್ಣಯಿಸಿ ತೋರಿಸುವ ಅನೋಘವಾದ ಈ ಗ್ರಂಥರತ್ನವು, ನಿಷ್ಪಕ್ಷಪಾತ ತತ್ತ್ವಜಿಜ್ಞಾಸುಗಳಿಗೆ ಪರಮಾದರಣೀಯವಾಗಿ ಶ್ರೇಯಸ್ಕರವಾಗಿದೆ.

ಇದರೊಡನೆ ಇರುವ ಇತರ ಪ್ರಕರಣಗಳೂ ಜಿಜ್ಞಾಸುಗಳಿಗೆ ಅತ್ಯುಪಯುಕ್ತಗಳಾಗಿವೆ.

ಬೆಲೆ : 5-00

ಗ್ರಂಥಗಳು ಇಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುತ್ತವೆ
 ಶ್ರೀ ಎ. ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯಶಾಸ್ತ್ರೀ
 ಫೋಟೋ ಮತ್ತು ಪುಸ್ತಕವ್ಯಾಪಾರಿ
 ಶ್ರೀಶೃಂಗೇರಿಮಠ
 ಶೃಂಗೇರಿ ೫೭೭ ೦೩೯ (ಕರ್ಣಾಟಕರಾಜ್ಯ)

ಶ್ರೀಶಾಂಕರತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನಪ್ರಚಾರದ ಗ್ರಂಥಗಳು

ಶೃಂಗಗಿರಿ ಕವಿ ನರಸಿಂಹಶರ್ಮರ

ಅರ್ಥತಾತ್ಪರ್ಯವಿವರಣಸಹಿತ

೧.	ವೇದಾಂತ ಸಿದ್ಧಾಂತ			20-00
೨.	ಶ್ರೀಸುರೇಶ್ವರಾಚಾರ್ಯರು			3-00
೩.	ಶ್ರೀಭಗವತ್ಪಾದರ ದಿವ್ಯಚರಿತ್ರೆ			3-00
೪.	ಶ್ರೀಶೃಂಗಗಿರಿಶ್ರೀಶಾರದಾಮಹಿಮಾದರ್ಶ			3-00
೫.	ಶ್ರೀಶೃಂಗಗಿರಿಶ್ರೀಶಾರದಾಜಗದ್ಗುರು ಪೀಠನೈಶಿಷ್ಟ್ಯಂ			3-00
೬.	ಶ್ರೀಭಗವತ್ಪಾದರ ಅಷ್ಟೋತ್ತರಸಹಸ್ರ ಮತ್ತು ಅಷ್ಟೋತ್ತರಶತನಾಮಾವಳಿಃ ಶ್ರೀಸುರೇಶ್ವರಾಚಾರ್ಯರ ಅಷ್ಟೋತ್ತರ ಶತನಾಮಾವಳಿಃ			3-00
೭.	ಭರ್ತೃಹರಿಕವೀಂದ್ರರ ನೀತಶತಕಂ			5-00
೮.	ಶ್ರೀಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರತಾತ್ಪರ್ಯವಿಮರ್ಶಃ ಶ್ರೀಭಗವತ್ಪಾದರ ವೇದಾಂತಮರ್ಯಾದಾಃ ಸರ್ವಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥಸಂಕ್ಷೇಪಃ			5-00
೯.	ಶ್ರೀಸದಾಶಿವಬ್ರಹ್ಮೇಂದ್ರರಚಿತಃ ಆತ್ಮವಿದ್ಯಾವಿಲಾಸಃ			3-00
೧೦.	ನ್ಯಾಸತಾತ್ಪರ್ಯನಿರ್ಣಯಃ ವೇದಾರ್ಥ ಅಥವಾ ನೈದಿಕದರ್ಶನಂ ಪುರುಷಾರ್ಥಃ ಸಾಧನಪಂಚಕಂ			5-00